

§ 85

Dnr 2011KSM0429.212

Antagande av Tyresö 2035 - översiktsplan för Tyresö kommun

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Översiktsplan Tyresö 2035 antas.

Reservation

Anders Wickberg (SD) reserverar sig (bilaga).

Särskilt yttrande

Anita Mattsson (S) lämnar särskilt yttrande för de tjänstgörande socialdemokraternas räkning (bilaga).

Marie Åkesdotter (MP) lämnar särskilt yttrande (bilaga).

Protokollsanteckning

Inger Gemicioglu (V) hade ställt sig bakom Anita Mattssons (S) särskilda yttrande om hon hade haft rösträtt.

Beskrivning av ärendet

I december 2012 fick dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram en översiktsplan för Tyresö kommun. Översiktsplanen ska enligt uppdraget utgå från kommunens vision 2030. Planen syftar till att vägleda beslut om kommunens samhällsbyggnadsutveckling på lång sikt.

Översiktsplanen visar kommunens intentioner om hur kommunen ska utvecklas och om vad som ska bevaras. Översiktsplanen är framtagen med hjälp av medborgardialog i flera skeden och olika planeringsunderlag.

Arbetet inleddes 2013 med en tidig dialog, Tyck om Tyresö 2035. I medborgardialogen deltog cirka 2 000 Tyresöbor. Därefter togs ett samrådsförslag fram, den rosa tidningen, som skickades ut till alla hushåll i kommunen. Cirka 1 000 synpunkter inkom varav en majoritet från Tyresöbor. Utifrån synpunkter som kom in under samrådet och den tidiga

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande

dialogen togs ett utvecklat förslag till ny översiktsplan fram. Förslaget ställdes ut för granskning under fyra månader 1 juli – 31 oktober 2016 där man hade möjlighet att läsa förslaget och lämna synpunkter via e-post eller ett webbformulär på hemsidan. Inkomna synpunkter har bidragit till slutjusteringar av förslaget till ny översiktsplan för Tyresö kommun.

För att göra avvägningar om framtida lämplig markanvändning har ett antal planeringsunderlag tagits fram, exempelvis gällande grönstruktur och kulturmiljöer. Underlagen finns på kommunens webbplats. Respektive planeringsunderlag visar på förutsättningar utifrån en av många aspekter. Avvägningar mellan ibland motstående intressen görs i själva översiktsplanen.

Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet har berett ärendet och föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta översiktsplanen Tyresö 2035.

Ordförandeförslag

Ordförande Fredrik Saweståhl (M) föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta översiktsplanen Tyresö 2035.

Yrkande

Anders Wickberg (SD) yrkar i första hand återremiss för revidering av delar av texten, och i andra hand avslag till ordförandeförslaget.

Beslutsgång

Ordföranden ställer frågan om ärendet ska återremitteras enligt Anders Wickbergs (SD) yrkande. Ordföranden ställer frågan om ärendet ska avgöras idag. Kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer frågan om kommunstyrelsen bifaller ordförandeförslaget. Ordföranden ställer frågan om kommunstyrelsen avslår ordförandeförslaget. Kommunstyrelsen bifaller ordförandeförslaget.

Bilagor

MSU Protokollsutdrag 2017-04-18 §46.pdf

Tjänsteskrivelse.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Del 1 - Kapitel 1 Tyresö Översiktsplan 2035.pdf

Del 2 - Kapitel 2 Tyresö Översiktsplan 2035.pdf

Del 3 - Kapitel 3 Tyresö Översiktsplan 2035.pdf

Del 4 - Kapitel 4&5 Översiktsplan 2035.pdf

Tyresö 2035 Granskningsutlåtande.pdf

Tyresö 2035 Hållbarhetsbedömning.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Kommunstyrelsen 2017-05-02

§ 85 Antagande av Tyresö 2035 – översiktsplan för Tyresö kommun

Vi socialdemokrater vill börja med att tacka förvaltningen för det gedigna arbetet med den nya översiktsplanen. Arbetet har fått pågå under lång tid för att inkludera så många som möjligt. Nya kreativa arbetssätt har prövats för att ge en röst åt de som normalt sett inte deltar i denna typ av process. Det har från början givit en bredd och öppenhet som vi värdesätter.

Det transparanta arbetet har också uppmuntrat till breda politiska dialoger, vilket resulterat i en översiktsplan med bred förankring. Det är helt avgörande om dokumentet ska hålla över tid. Vi har fått stort gehör för våra synpunkter, och även om vi kanske inte i alla delar hade formulerat oss på samma sätt, är det ändå väl avvägt.

Vi är särskilt glada för att Tyresö, som första kommun i landet, har tagit hänsyn till FNs globala mål i översiktsplanens hållbarhetsbedömning, vilket ger ett än bredare begrepp kring social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Översiktsplanen pekar ut möjligheten att bygga 13 000 nya bostäder och till översiktsplanen ska kopplas riktlinjer för bostadsförsörjning. Dessa tar sin utgångspunkt i översiktsplanen som säger att vi till 2035 ska vara 65 000 tyresöbor. Bland annat slår vi fast att kommunen ska ha en blandning av boende- och upplåtelseformer. Alla i kommunen – även unga, studenter, nyinflyttade och äldre – ska få tillgång till bra bostäder. Det står också att det ska vara möjligt att få sin första bostad i Tyresö. Det är givetvis bra att vi politiskt är överens om den ambitionsnivån, men för att uppnå det måste kommunen se till att det byggs billigare bostäder också.

Inriktningen med blandade upplåtelseformer har vi socialdemokrater länge drivit, och det finns många fina exempel på lyckade resultat av detta i kommunen. I dagsläget behövs fler hyresrätter i alla kommundelar, det är utan tvekan den mest efterfrågade boendeformen i vår kommun, och förmodligen i hela regionen, idag. En viktig åtgärd är att kommunen tar fram ett mål för antal tillkommande hyresrätter.

Vi socialdemokrater anser att det är en rättighet för var och en att ha tillgång till en god bostad, och ansvaret vilar på kommunen. Vi ser fram emot diskussioner över blockgränserna på hur detta ska gå till, och vill gärna bidra konstruktivt i det arbetet.

För Socialdemokraterna i kommunstyrelsen

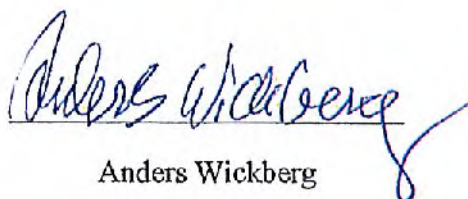
Anita Mattsson

§85 Antagande av Tyresö 2035 - översiktsplan för Tyresö kommun

Sverigedemokraterna uppskattar det arbete som har lagts ner för att ta fram denna i stort, väldigt väl utarbetade översiktsplan. Vi ser väldigt positivt på de delar av översiktsplanen som exempelvis rör att värna kulturmiljöer och möjligheten att hitta sin första bostad i Tyresö.

I och med att vissa delar av texten däremot inte stämmer överens med Sverigedemokraternas politik på ett grundläggande ideologiskt plan och vissa delar av texten skulle kunna konkretiseras för att åstadkomma en bättre verklighetsförankring yrkade Sverigedemokraterna i första hand på en återremiss.

Återremissyrkandet bifölls inte och eftersom den nuvarande versionen bland annat har en hållbarhetsbedömning som präglas av genusperspektiv kan vi inte anta den versionen av Tyresö 2035 som översiktsplan för Tyresö kommun.

Anders Wickberg

särskilt yttrande

Kommunstyrelsen 2 maj 2017

Ärende 6

Antagande av Tyresö 2035 - översiktsplan för Tyresö kommun

Miljöpartiet vill tacka för det mycket goda arbetet med översiktsplanen! Kartorna har nu förtydligats och texterna bearbetats till det bättre sedan granskningsskedet. I övrigt hänvisar vi till vårt yttrande vid granskningsskedet. Läs nedan:

Arbetet med Tyresös nya översiktsplan är ett av de mer ambitiösa, när det gäller inbjudande och engagemang, för att få många kommuninvånare att ta del av förslagen och lämna sina synpunkter. Vi vill särskilt lyfta fram den tidiga dialogen med den rosa byggboden och samrådet, då alla kommuninvånare fick en informationstidning i sin brevlåda. Kanske ett av de främsta exemplen i Sverige när det gäller att engagera kommuninvånare i en översiktsplanprocess.

Dokumentet knyter ihop den tidigare historien och framtiden, inte bara för året 2035, utan också med en utblick mot 2055, och siktet längre in i framtiden. Resonemangen är breda, med samlande bedömningar kring jämställdhet, jämlikhet, mångfald, folkhälsa, barnperspektiv, tillgänglighet, klimat, miljö och social hållbarhet. För första gången på flera år lyfts rubriker som "Tänk globalt – agera lokalt" och det är glädjande att FN:s Globala mål, nationella miljö- och folkhälsomål redovisas.

Den mycket väl godkända planprocessen till trots och de tilltalande texterna kring hållbarhet, har vi emellertid farhågor. Tydliga målkonflikter innebär att värden kommer att ställas mot varandra och vi ser stora risker att ekologisk och social hållbarhet får stå tillbaka vid kommande exploateringar och/eller alltför snabb utbyggnad. Det otydliga kartmaterialet lämnar också mycket stort tolkningsutrymme, vilket förstärker vår oro.

SAMMANFATTNING

Vi har i vårt yttrande följt upplägget i hållbarhetsbedömningen med rubrikerna: "Den byggda miljön" och "Ekosystemen och klimatet", samt "Människan i Tyresö". Vi har dock i vårt yttrande prioriterat ekosystemen och klimatet, så det kommer först.

Ambitionen i förslaget till översiktsplanen är mycket bra och vi ställer oss positiva till de riktlinjer som redovisats som planeringsstrategier. Vi ser dock vissa problemområden och målkonflikter som handlar om ekologisk och social hållbarhet.

Ekosystemen och klimatet

Naturmiljöer, biologisk mångfald och ekosystemtjänster ingår i denna kategori. Med klimatet menas både åtgärder för att minska växthusgaser och åtgärder för att minska konsekvenserna av det förändrade klimatet.

Vi ser tydliga målkonflikter i förslaget till översiktsplan, vilka måste klarläggas. Det gäller hur vi ska växa, samtidigt som vi ska minska utsläppen. Det gäller hur vi tar grönytor i anspråk, samtidigt som vi inte får försvaga gröna samband och minska den biologiska mångfalden. Det gäller tillgängliggörandet av kusten som kan få negativa effekter för djur- och växtliv, och också kan få konsekvenser vid klimatförändringarna. Det otydliga kartmaterialet i förslaget lämnar mycket stort tolkningsutrymme, vilket kan bli än mer problematiskt vid målkonflikterna.

Klimatet

Miljöpartiet vill bidra till regionens bostadsförsörjning, men avhängigt är också att byggandet av bostäder och infrastruktur går i takt med de nödvändiga klimatåtaganden som vi har framför oss. Främst åtagandena för att minska utsläppen av växthusgaser, men också de åtaganden som handlar om att anpassa samhället till de kommande klimatförändringarna, oavsett de utsläppsminskningar som *skall* göras.

Miljöpartiet vill att Tyresö kommun prioriterar hållbara, effektiva transporter före befolkningstillväxt. Tyresö kommer fortsättningsvis att ha en hög andel utpendling, då den lokala arbetsmarknaden inte kommer att kunna erbjuda flertalet av den arbetsföra befolkningen arbete. Infrastruktur för hållbara transporter måste komma på plats, så att inte utbyggnaderna genererar än mer utsläpp. Det gäller givetvis infrastruktur i Tyresö, men även i Stockholm Stad, där Nynäsvägen, Johanneshovsbron, Söderledstunneln, Centralbron och Gullmarsplan är flaskhalsar som också påverkar tyresöborna negativt.

Alla trafikprojekt *skall* kopplas till såväl klimatåtaganden som framkomlighetsmål i Stockholmsregionen. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna måste öka, det är en förutsättning för att nå båda dessa mål. Utbyggnad av separerade cykelbanor och annan cykelinfrastruktur måste göras omgående.

Ekosystemen

Kommande exploateringar får inte ske på bekostnad av gröna kilar och ekosystemtjänster. Frågor om ekologisk resiliens måste beaktas och tas på allvar. Och precis som det betonas i hållbarhetsbedömningen, är det viktigt att tillgängligheten för människor inte får ske på bekostnad av dagvattenhantering och biologisk mångfald. Vi vill inte se en utbyggnad/exploatering av kommunen som utarmar biologisk mångfald.

Centralt är att de gröna sambanden och den gröna kilen stärks och att arbetet med ekologisk kompensation ges större utrymme.

Stora ytor för dagvattenhantering som kan "översvämmas" vid större och mer intensiv nederbörd är nödvändigt. Stigande havsnivå, långvarigt regn och höga grundvattennivåer, i kombination med bristfällig dagvattenhantering kan ge kraftiga översvämningar. Förtätade bostadsområden, styckade fastigheter, hårdgjorda ytor, utfyllda diken, avverkning av skog och träd, ökar riskerna och effekterna ytterligare.

Den byggda miljön

Det handlar om den fysiska strukturen, infrastruktur, lokalisering av service och transportsystem men också om närhet till mötesplatser och skola.

Ett Tyresö där alla får plats

Miljöpartiet vill möta bostadsbristen med en boendeplanering som utgår från människors behov, inte utifrån efterfrågan från fastighets- och byggföretag. Vi vill se en större variation av boendeformer – där valet att kunna bo i hyresrätt säkerställs och där såväl ungas som äldres behov utreds och tillgodoses.

Med en alltför snabb utbyggnadstakt riskeras en växtvärk, där ett ännu större behov av kommunal service kan vara svår att tillgodose. Det är därför nödvändigt att först utreda behovet av nya investeringar i förskolor, skolor, lekplatser, mötesplatser, äldreomsorg, gruppboenden mm, innan nya bostadsområden planeras och byggs. Avsaknad av service och mötesplatser kan leda till både ekologisk och social ohållbarhet.

En aktiv markpolitik gynnar kommunens invånare och vår gemensamma ekonomi. Kommunen ska därför mer aktivt söka och köpa mark i strategiska lägen, så att det är möjligt att planera för kommunal service, framtida bostadsbyggen – såsom exempelvis fler hyresrätter – men också mark för fler arbetsplatser.

Marken är begränsad och det är svårt att hitta lämpliga placeringar för industriområden, även med anledning av det ökade bostadsbyggandet. Det är viktigt att kommunen kan erbjuda mark för företag av service- och småföretagarkaraktär, med minimalt störande verksamheter. En ”nyckel” är att öka exploateringsgraden eller införa tredimensionell exploatering på de industriområdena som bör vara kvar.

Attraktiva, hållbara och effektiva transportsystem är väsentliga om kommuninvånarna ska vara nöjda och tillfreds. Det gäller såväl kollektivtrafik som cykelpendling.

Grönområden

Närheten till natur och rekreation är betydande för människors hälsa och välbefinnande. Bostadsnära grönytor gör det lätt att komma ut i naturen och är samtidigt mötesplatser för de boende. Vid planering av nya områden ska hänsyn tas till värden som finns i befintliga grönområden. Värden som ekosystemtjänster, biologisk mångfald, rekreation och lektytor för barn ska inventeras innan beslut om exploatering fattas. Gröna stråk och kilar kan behöva stärkas och återställas, för att kunna fortsätta vara korridorer för djur och växter. Förebyggande arbete är att föredra, då det i efterhand kan vara svårare och mer kostsamt att vidta åtgärder.

Människan i Tyresö

Denna kategori handlar om de sociala aspekterna såsom rättvisa, jämställdhet och jämlikhet, hälsa och välbefinnande samt möjligheter till samvaro och möten med andra.

Social hållbarhet

Integration och möjlighet till aktivt deltagande i samhället måste prioriteras. Vi ser idag hur skillnader mellan bostadsområden skapar sämre förutsättningar på många plan. Det gäller områden som hälsa, utbildning, demokrati, jämställdhet mm. Vi vill betona vikten av att all planering av bebyggelse har med ett barnperspektiv, så att vi skapar miljöer där barn kan växa upp i trygga och säkra miljöer, med barnsäkrade nivåer på luftföroreningar, buller och gifter. Mötesplatser i alla kommundelar ökar möjligheten till socialt engagemang och delaktighet i samhället.

Miljöpartiet vill särskilt lyfta frågan om nödvändigheten av en större andel hyresrätter (även kollektivhus), som möjliggör befolknings- och arbetsrörlighet, för att kunna möta ungas och äldres behov. Olika former av boende är väsentligt om Tyresö (och Stockholmsregionen) ska kunna vara en attraktiv plats att leva i, där utbildning och arbete också kan möjliggöras med ett rimligt boende. En bra bostadspolitik ger minskad segregation, vilket stärker den sociala hållbarheten!

Närhet till naturen är en av de viktigaste funktionerna för att förebygga ohälsa. Forskning visar att stressnivåer sänks, koncentrationen förbättras och vi tillfrisknar snabbare. För tyresöbornas hälsa finns alltså tydliga samband med närhet till natur – bostadsnära grönytor, sjöar, skogar mm. Det är också ett viktigt skäl att för folkhälsan bevara, utveckla och kompensera för försvunna grönytor.

När människor känner sig trygga, minskar konflikter och oro, vilket gör Tyresö kommun till en bättre plats att bo på. Vi får alla del av ett mänskligare och rikare Tyresö. För Miljöpartiet är service i varje kommundel: äldreboende, förskolor, mötesplatser för unga och kommersiell service nödvändigheter för det goda livet. Det ska vara möjligt att få del av kommunens service i sitt närområde.

för Miljöpartiet de Gröna i Tyresö

Marie Åkesdotter

UTDRAG

§ 46

Dnr 2011KSM0429.212

Beslut om antagande av Tyresö 2035, en ny översiktsplan för Tyresö kommun.

Miljö- och samhällsbyggnadsutskottets förslag till kommunstyrelsen för förslag till kommunfullmäktige

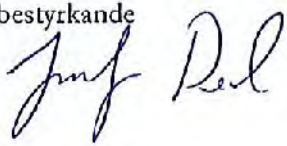
- Översiktsplan Tyresö 2035 antas.

Beskrivning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen fick i uppdrag att ta fram en översiktsplan för hela Tyresö kommun i december 2012. Översiktsplanen ska enligt uppdraget utgå från kommunens Vision 2030. Planen syftar till att vägleda beslut om kommunens samhällsbyggnadsutveckling på lång sikt.

Arbetet inleddes 2013 med en tidig dialog, Tyck om Tyresö 2035. I medborgardialogen deltog cirka 2 000 Tyresöbor. Därefter togs ett samrådsförslag fram, den rosa tidningen, som skickades ut till alla hushåll i kommunen. Cirka 1 000 synpunkter inkom varav en majoritet från Tyresöbor. Utifrån synpunkter som kom in under samrådet och den tidiga dialogen togs ett utvecklat förslag till ny översiktsplan fram.

Förslaget ställdes ut för granskning under fyra månader 1 juli – 31 oktober 2016 där man hade möjlighet att läsa förslaget och lämna synpunkter via e-post eller ett webbformulär på hemsidan. Inkomna synpunkter har bidragit till slutjusteringar av förslaget till ny översiktsplan för Tyresö kommun. För att göra avvägningar om framtida lämplig markanvändning har ett antal planeringsunderlag tagits fram, exempelvis gällande grönstruktur och kulturmiljöer. Underlagen finns på kommunens webbplats. Respektive planeringsunderlag visar på förutsättningar utifrån en av många aspekter. Avvägningar mellan ibland motstående intressen görs i själva översiktsplanen. Översiktsplanen visar kommunens intentioner om hur kommunen ska utvecklas och om vad som ska bevaras. Översiktsplanen är framtagen med hjälp av medborgardialog i flera skeden och olika planeringsunderlag. Förslaget ska beredas i miljö- och samhällsbyggnadsutskottet och kommunstyrelsen för förslag till kommunfullmäktige.

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	---	--

Bilagor

Tjänsteskrivelse.pdf

Del 1 - Kapitel 1 Tyresö Översiktsplan 2035.pdf

Del 2 - Kapitel 2 Tyresö Översiktsplan 2035.pdf

Del 3 - Kapitel 3 Tyresö Översiktsplan 2035.pdf

Del 4 - Kapitel 4&5 Översiktsplan 2035.pdf

Tyresö 2035 Granskningsutlåtande.pdf

Tyresö 2035 Hållbarhetsbedömning.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	---	--------------------

Datum 2017-04-18

Tid 08:30–10:55

Plats Bollmora

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats
och tid Stadsbyggnadsförvaltningen 2017-04-24

Paragrafer 40 - 55

Sekreterare

Jennifer Reel

Ordförande

Fredrik Sawestahl

Justerande

Anita Mattsson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Sammanträdesdatum 2017-04-18

Datum då anslaget sätts upp 2017-04-25

Datum då anslaget tas ned 2017-05-17

Förvaringsplats för protokollet Samhällsbyggnadsförvaltningens arkiv

Underskrift

Jennifer Reel

am

PS

JP

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

Fredrik Saweståhl (M)
Mats Lindblom (L) ej tjänstgörande under §44 – 45, anmäler jäv.
Marie Åkesdotter (MP)
Anki Svensson (M)
Peter Odelvall (M) ersätter Leif Kennerberg (KD), ej tjänstgörande under §42 – 43, anmäler jäv.
Ulrica Riis-Pedersen (C)
Anita Mattsson (S)
Kristjan Vaigur (S)
Lennart Jönsson (S)

Ersättare

Dick Bengtson (M) tjänstgörande under §42 - 43
Anna Steele (L) tjänstgörande under §44 - 45
Helen Dwyer (C)
Anders Linder (S)

Övriga

Amalia Tjärnstig, Enhetschef för mark- och exploateringsenheten, Stadsbyggnadsförvaltningen
Anders Johansson, Praktikant, Stadsbyggnadsförvaltningen
Christina Bolinder, Planarkitekt, Stadsbyggnadsförvaltningen
Emilia Reiding, Projektledare, Stadsbyggnadsförvaltningen
Emma Shepherdson, Projektledare, Stadsbyggnadsförvaltningen
Helena Swahn, Enhetschef för mät- och kartenheten, Stadsbyggnadsförvaltningen
Ida Olén, Enhetschef för detaljplaneringsenheten, Stadsbyggnadsförvaltningen
Jennifer Peel, Projektsamordnare, utskottssekreterare, Stadsbyggnadsförvaltningen
Maria Harvig, Kommunikatör, Stadsbyggnadsförvaltningen
Sara Kopparberg, Stadsbyggnadschef, Stadsbyggnadsförvaltningen
Sofia Eneborg, Trafikplanerare, Stadsbyggnadsförvaltningen
Åsa Ström, Exploateringsingenjör, Stadsbyggnadsförvaltningen
Marita Bertilsson, Politisk sekreterare, Socialdemokraterna

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	---	--------------------

Göran Bardun, Kommunekolog, Stadsbyggnadsförvaltningen
Sofia Landberg, Planarkitekt, Stadsbyggnadsförvaltningen
Jessica Heen, Koordinator, Stadsbyggnadsförvaltningen
Emelie Malaise, Exploateringsingenjör, Stadsbyggnadsförvaltningen
Babak Moazzami, Planarkitekt, Stadsbyggnadsförvaltningen
Johanna Ronnheden, tf chef för översiktsplaneringsenheten, Stadsbyggnadsförvaltningen
Benny Berg, Controller, Kommunstyrelseförvaltningen
Hedda Ericsson, Konsult, Tyréns
Hanna Fürstenberg-Danielson, Planarkitekt, Tema
Johanna Wadhstorp, Planarkitekt, Tema

Frånvarande

Leif Kennerberg (KD)
Anna Lund (KD)
Karin Ljung (S)
Peter Bylund (MP)
Inger Gemicioglu (V)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	---	--------------------

TYRESÖ 2035

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

tyresö kommun

TYRESÖ 2035 ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN. ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2017 XX XX

01

KAPITEL

INLEDNING. SIDAN 6–23

Här förklarar vi kort vad en översiktsplan är och vad vi vill utveckla och bevara. Hur medborgardialog har påverkat planförslaget, om kommunens historia, kommunens vision, om regionala och nationella mål. Här finns också en sammanfattning av hållbarhetsbedömningen.

02

KAPITEL

PLANERINGSSTRATEGIER. SIDAN 24–52

Här presenterar vi Tyresös planeringsstrategier inom olika teman, som natur, bebyggelse med mera. Dessa ger riktlinjer för efterföljande planering.

03

KAPITEL

MARKANVÄNDNING OCH HÅLLBARHETSBEDÖMNING. SIDAN 53–93

Här presenterar vi vår plan för ny markanvändning för hela kommunen och per kommundel samt tillhörande hållbarhetsbedömning.

04

KAPITEL

GENOMFÖRANDE. SIDAN 94–99

Här beskriver vi hur översiktsplanens riktlinjer och markanvändningsförslag kan genomföras. Översiktsplanens visioner görs i efterföljande mer detaljerad planering juridiskt bindande i exempelvis detaljplaner och avtal.

05

KAPITEL

REGISTER. SIDAN 100–107

Här hittar du sådant som gör det lätt att hitta i planen.

- Register
- Länsstyrelsens granskningsyttrande
- Protokollsutdrag från kommunfullmäktige

TILLSAMMANS
FORMAR VI
TYRESÖ!

FÖRKLARINGAR

Hänvisning till politiskt beslutade mål etc.

Hänvisning till kunskapsunderlag av olika slag.

Planen, bilagor och kartor finns också digitalt på tyreso.se/2035

Alla kartor visar Tyresö kommuns målbild för 2035.

Avgränsningar och sträckningar på kartor är grovt dragna. Inga exakta linjer.

HÄR ÄR VÄGEN TILL TYRESÖS FRAMTID

Denna översiktsplan visar i vilken riktning Tyresö ska utvecklas fram till år 2035.

Den ska borge för att Tyresö utvecklas på ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt.

Tyresös attraktivitet och kvaliteter nära storstad och natur ska stärkas samtidigt som vi bidrar till en god utveckling av Stockholmsregionen.

Översiktsplanen har tagits fram i dialog med Tyresöbor, företagare och föreningar och tar även hänsyn till regionala och nationella målsättningar. Den kan ses som en överenskomelse med alla Tyresöbor, företagare, föreningar, statliga myndigheter och våra grannar i regionen.

Dialogen som skett i flera steg har varit viktig då översiktsplanen blir vägledande för mer detaljerad planering under lång tid framåt.

BEVARAR OCH UTVECKLAR I SKÖN BLANDNING

Tyresö är känt för sin gröna och blå karaktär: naturen, sjöarna, kusten och nationalparken. Översiktsplanens mål är att värna allt detta och att stärka de biologiska spridningskorridorerna där de är svaga.

Samtidigt är vi en del av en expansiv region och vi både behöver och vill möta upp med fler bostäder

för dem som vill flytta hit. Våra barn och unga ska också kunna bo kvar eller återvända till kommunen för att bosätta sig. När vi blir äldre ska vi kunna hitta ett väl anpassat boende i kommunen.

Detta givet är grundidén i översiktsplanen att förtäta i de centrala områdena och längs några urvalda stråk, och göra dessa till mer stadsmässiga, levande och attraktiva boendemiljöer. Det är också viktigt att höja kvaliteten på områdenas grönområden. I övrigt skall kommunen präglas av en lågmäld bebyggelse. Östra Tyresö ska utvecklas varsamt och Trollbäcken förbli en grön och lummig villastad.

Vi tar hänsyn till Tyresös historia, kultur och miljö och utvecklar kommundelarna utifrån sina förutsättningar och behov av service – kommunal såväl som kommersiell. Det handlar om att ha nära till vardagsnära handel, mötesplatser, förskolor, skolor, idrottsanläggningar, äldreboenden och arbetstillfällen. Det ska också bli lättare att ta sig mellan kommundelarna.

MÅNGA HAR BIDRAGIT I ARBETET

Arbetet med översiktsplanen har engagerat Tyresöbor i alla åldrar, företagare och föreningar på ett mycket positivt sätt, allt från den tidiga dialogen 2014, till samrådet 2015 och granskningssåsen under 2016.

Vi har frågat hur det ska vara att leva i Tyresö kommun år 2035? Var kan vi bygga bostäder? Hur ska vi färdas till skola och jobb? Var ska vi leka, njuta, träffa vänner, shoppa, motionera?

Under den tidiga medborgardialogen 2013 fick vi in en mängd idéer och önskemål från Tyresöbor och andra intressenter. Dessa samlade vi ett samrådsförslag som skickades ut till alla hushåll, samt myndigheter, föreningar och organisationer som berörs av hur Tyresö utvecklas långsiktigt. Igen fick vi in över 1000 tankar, idéer och önskemål som värderades i arbetet med att ta fram ett utvecklat förslag. Under granskningen av det utvecklade förslaget kom ytterligare synpunkter på detaljer, varav många rättsades till.

Tyresö har också, som första kommun i landet, tagit hänsyn till FN:s globala mål i översiktsplanens hållbarhetsbedömning. Det ger ett bredare perspektiv på hållbarhet – inte bara miljö och folkhälsa – och ligger helt i linje med vad som framkommit i dialogen med Tyresöbor kring kommunens utveckling. Dialogen har gett ett tydligt besked om att Tyresös identitet skapas genom att vi i all samhällsbyggnad tänker hållbart, mänskligt, grönt och blött.

VI GENOMFÖR TILLSAMMANS!

Nu startar arbetet med att förverkliga översiktsplanen. Vi gör det i samarbete med Tyresöbor, företagare och intressföreningar. Och tillsammans med byggherrar, investerare och andra aktörer i regionen.

Översiktsplanen sträcker sig till 2035, men vi har haft blicken så långt fram som till 2055. Därför är det viktigt att vi har kommit överens över gränserna och nu tillsammans står bakom helheten.

Tyresö i april 2017

Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Fredrik Saweståhl (M), ordförande
Mats Lindblom (L), 1:e vice ordförande
Marie Åkesdotter (MP), 2:e vice ordförande
Ann-Christin Svensson (M), ledamot
Anita Mattsson (S), ledamot
Kristjan Vaigur (S), ledamot
Lennart Jönsson (S), ledamot
Ulrica Riis-Pedersen (C), ledamot
Leif Kennerberg (KD), ledamot

»TYRESÖS ATTRAKTIVITET OCH KVALITETER NÄRA STORSTAD OCH NATUR SKA STÄRKAS SAMTIDIGT SOM VI BIDRAR TILL EN GOD UTVECKLING AV STOCKHOLMSREGIONEN.«

Fredrik Saweståhl (M)

Ordförande i kommunstyrelsen
och miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Marie Åkesdotter (MP)

2:e vice ordförande
miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Mats Lindblom (L)

1:e vice ordförande i kommunstyrelsen och
miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Strandängarna, Tyresö Strand.

KAPITEL 01: INLEDNING

Tyresö kommun behöver en långsiktig, strategisk plan för att utvecklas som en fantastisk plats att bo, leva och verka på. Därför tar vi nu fram en ny översiktsplan som sträcker sig fram till 2035 – och blickar ut mot 2055.

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Översiktsplanen är en långsiktig plan för mark- och vattenanvändning i hela kommunen och är ett av kommunens viktigaste styrdokument. Alla kommuner ska ha en översiktsplan som gäller för hela kommunen. Planen ska vägleda kommunens beslut när det gäller detaljplanering, planbesked, bygglov och andra tillståndsprövningar.

I Tyresö 2035 beskrivs riktlinjer för hur marken och vattnet ska användas för att skapa en hållbar utveckling i hela Tyresö. Översiktsplanen blickar fram mot 2035 med utblick till 2055. Planen ska visa hur kommunen vill utveckla och bevara det som redan finns, men pågående projekt är inte en del av översiktsplanen.

»PLANEN SKA VÄGLEDA
KOMMUNENS BESLUT NÄR DET
GÄLLER DETALJPLANERING,
PLANBESKED, BYGGLOV OCH
ANDRA TILLSTÅNDSPRÖVNINGAR.«

DETTA VILL VI UTVECKLA OCH BEVARA

Översiktsplanen visar vad kommunen vill utveckla och bevara. Der ska vara förutsägbart för Tyresöbor, näringsliv, byggare, myndigheter, grannkommuner och andra som skapar framtidens samhälle.

Kommunen kan inte bestämma på egen hand utan måste ta hänsyn till och rätta sig efter andra. Staten har lagt fast så kallade riksintressen som gäller allt från skydd av kulturhistoriskt intressanta miljöer till skydd av farleder. Kommunen måste också samordna sig med sina grannkommuners planering och med hela regionens utveckling.

UTVECKLINGSSTRATEGI

Översiktplanens strategi för utveckling och markanvändningen som helhet är:

- Att skapa en mer sammanhållen kommun, regiondel och storstad genom att arbeta med stråk. Både stråk för förtätning av bebyggelsestrukturen och grönstråk som knyter ihop Tyresös gröna områden. De utpekade bebyggelsestråken finns i kollektivtrafiknära läge. Förtätning möjliggör att det totalt kan byggas ca 300 nya bostäder per år fram till år 2035.
- Att skapa mötesplatser och förutsättningar för service genom att arbeta med centrumbildningar på olika nivåer. Det är kommuncentrum, kommundelscentrum, närcentrum (mötesplats med mindre handel och närservice) och mindre lokala torg/platsbildningar.
- Att göra den storstadsnära naturen och vattnen mer tillgängliga. Det gäller både stora orörda reservatsområden såväl som den bostadsnära parken.

STADSUTVECKLING:

MELLANRUM:

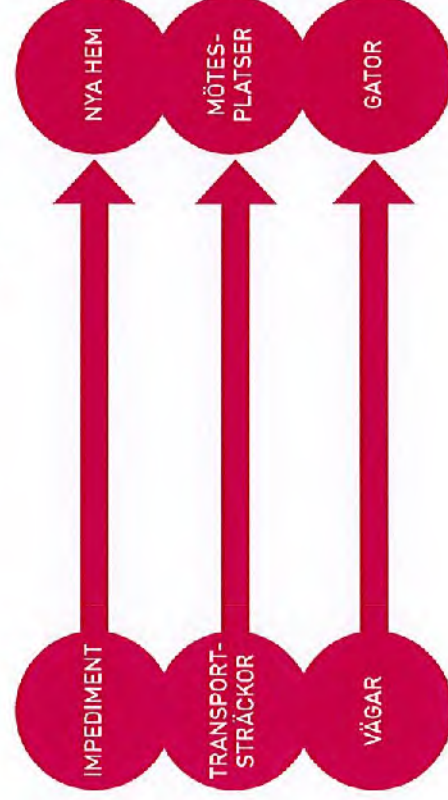
Mark som blivit över vid exploatering, så kallad impediment, kan bebyggas.

GRÖNSTRÅKEN:

TRAFIKSYSTEMET:

ÖVERSIKTSPLAN 2035-2055:

NUTID:

MEDBORGARDIALOG FORMAR PLANEN

Tyresö 2035, den nya översiktsplanen tar vid efter planen från 2008. Förslaget är anpassat till nya kommunala, regionala och nationella mål med bärning på fysisk planering. En ny översiktsplan tas fram för att den gamla är genomförd och för att tydliggöra och sammanfatta kommunens ställningstaganden inom en rad olika frågor såsom bostadsförsörjning, kulturmiljö, klimat, naturvård med flera.

Tyresö kommun har medborgarfokus. Det betyder att människorna i Tyresö ska få vara med och bestämma. Därför har kommunen sedan 2013 haft flera tillfällen med spännande medborgardialoger; Tyck om Tyresö 2035, där Tyresöbor har fått vara med och påverka innehållet i den nya översiktsplanen.

SÅ KOM VI HIT

Beslutet att ta fram en ny översiktsplan för Tyresö togs i kommunfullmäktige i december 2012. Först bjöd kommunen in Tyresöbor, företagare, föreningar och tjänstemän för att komma med nya idéer om framtidens Tyresö. De som deltog i dialogen berättade hur de såg på kommunens styrkor, möjligheter, hot och svagheter. Många delade med sig av sina framtidsdrömmar.

Cirka 2 000 personer tyckte till om Tyresö i den rosa byggbod som kommunen placerade ut på sex platser i kommunen. Många lämnade också synpunkter via den digitala webbkartan och på andra sätt. Den tidiga dialogen som genomfördes är mer än vad som formellt krävs av medborgarinflytande under arbetet med att ta fram en översiktsplan.

Under den tidiga dialogen kunde besökarna i den rosa byggboden tycka till om olika värden för att ta fram en gemensam Tyresö-identitet som ska stärkas i all samhällsplanering och ge stöd i dem avvägningar som behöver göras.

Utiifrån Tyresöbornas idéer tog kommunen fram ett förslag till ny översiktsplan. Det skickades ut till alla kommunens hushåll i form av en rosa ridning för samråd. Tyresöborna fick lämna synpunkter på öppet hus-helg i kommunens centrum, på webben, vid föreningsmöten med mera. Cirka 1 000 Tyresöbor, organisationer, myndigheter med flera tog tillfället i akt att tycka till om Tyresös utveckling.

Utiifrån de synpunkter som kom in under samråd och den tidiga dialogen togs ett utvecklat förslag till ny översiktsplan fram. Det utvecklade förslaget förtydligade planeringsstrategierna och ambitionsnivån samt konkretiserade markanvändningen. En

kortversion skickades ut till alla hushåll i kommunen. Förslaget ställdes ut för granskning under fyra månader där man hade möjlighet att läsa förslaget och lämna synpunkter via e-post eller ett formulär på webbplatsen.

Under granskningsperioden genomförde kommunen olika aktiviteter för att förankra och utveckla förslaget. Det fanns möjligheter att träffa kommunen, genom att besöka ett av fyra öppna hus i form av »balkonghäng» eller på vår utställning på Tyresöfestivalen, samt uppmärksamma att granskningen pågick genom medier och med rosa skyltar runt om i kommunen.

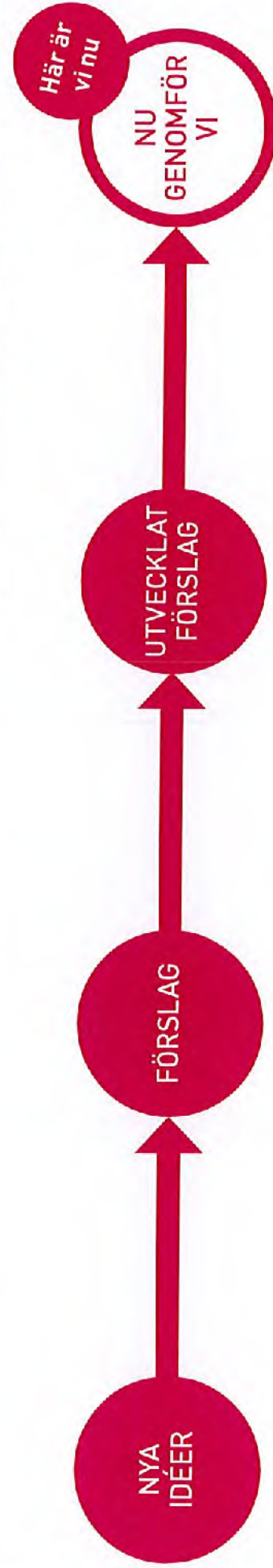
Dialogen visade att många tycker lika, oavsett i vilken del av Tyresö de bor. Exempelvis tycker

många att det behövs bättre tvärförbindelser med kollektivtrafiken inom kommunen. Den synpunkten har många framfört både i Tyresö Strand och i Trollbäcken. Likaså ser många ett behov av offentliga mötesplatser, bättre service och trafiksäkerhet.

SÅ GÅR VI VIDARE

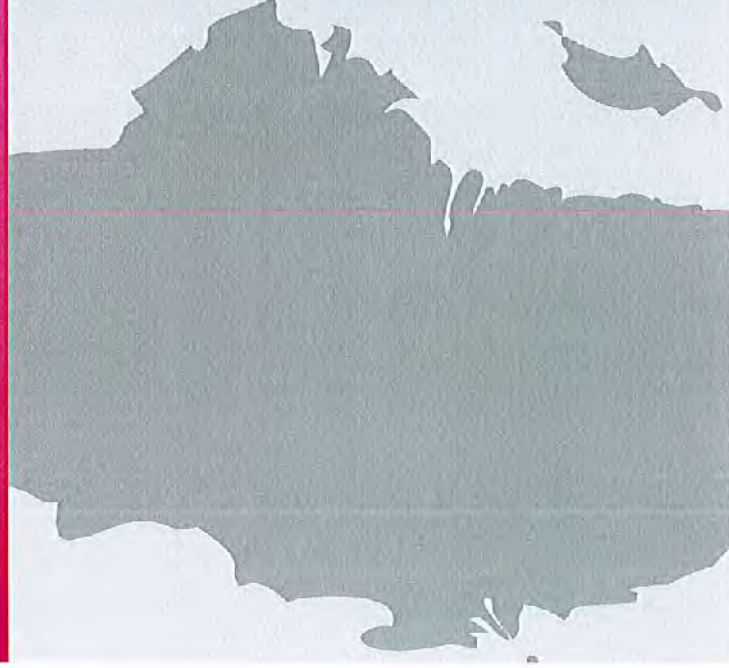
Tillsammans ska vi nu genomföra den nya översiktsplanen. Alla har en roll att förverkliga planens intentioner i framtida strategier, planer och beslut. Planen är ett av kommunens viktigaste styrdokument i den framtida utvecklingen. En sammanställning av hela dialogen finns på vår webbplats.

 En sammanställning av den tidiga dialogen finns på tyreso.se/2035

PLANERING PÅ FLERA NIVÅER

NATIONELLT

Nationella mål och planer samt lagstiftning

Plan- och bygglagen, miljöbalken med flera

REGIONALT

Regionala mål och planer, delregional samverkan

Regional utvecklingsplan, delregionalt utvecklingsprogram

KOMMUNÖVERGRIPANDE

Kommunens viljeinriktning för gemensamma intressen

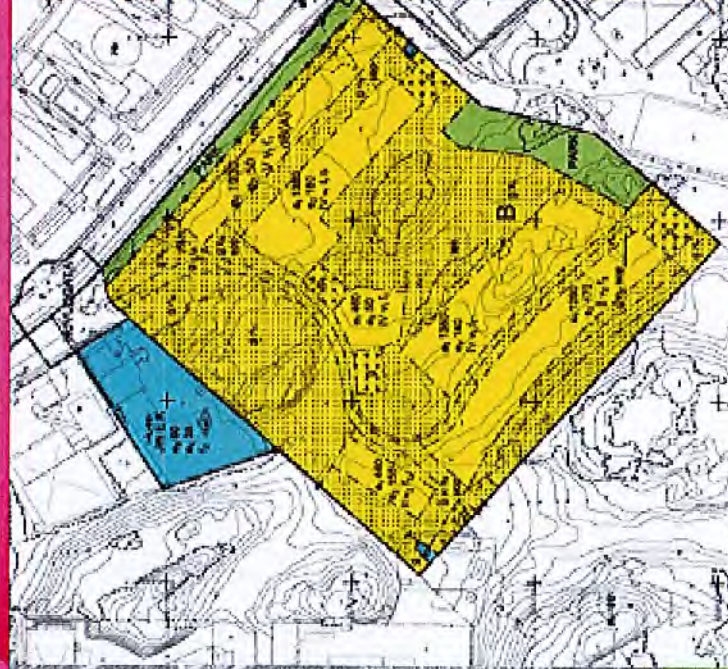
Översiktsplan

Översiktsplaner ska visa hur kommunen bidrar till att uppfylla de mål och planer som beslutas om internationellt, nationellt och regionalt. Genom att planera lokalt i kommunen i förhållande till planering på andra nivåer, bidrar vi till att dessa mål uppfylls.

KOMMUNDEL

KVARTER

ENSKILD FASTIGHET

Platsspecifika viljeinriktningar för gemensamma intressen

Allmänna och enskilda intressen, juridiskt bindande

Krav på tekniska egenskaper vid nybyggnad och ombyggnad

Planprogram, exploateringsutredningar, fördjupade översiktsplaner

Detaljplan, områdesbestämmelser

Bygglöf, förhandsbesked, byggande och förvaltning

FRAMTIDENS TYRESÖ

TYRESÖ KOMMUNS VISION

Den övergripande visionen för Tyresö kommun är att vara den mest attraktiva kommunen i Stockholmsregionen 2030.

KOMMUNPLAN

Tyresös kommunfullmäktige beslutar varje mandatperiod om en kommunplan med vision och mål. I visionen presenteras Tyresö kommuns strategiska målområden, vilka är:

- Livskvalitet – den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter
- Attraktiv arbetsgivare.

Kommunplan

PÅGÅENDE PROJEKT

Det detaljplaneras och byggs nya bostäder löpande i kommunen. För dessa har det hållits eller hålls medborgardialog separat enligt plan och bygglagen. Pågående projekt är inte en del av den nya översiktsplanen.

BEFOLKNINGSPROGNOS

Stockholms län växer i rekordfart och befolkningen ökar ännu snabbare än prognoserna tidigare visat.

Om 20 år beräknas en fjärdedel av Sveriges befolkning bo i huvudstadsregionen. Stockholms storstadsregion är ett av de områden som växer snabbast i Europa.

År 2035 har Tyresö kommun 60 000 - 65 000 invånare om nuvarande trend fortsätter. Detta blir en ökning med 38 procent från över 47 000 invånare 2016. I framtiden kommer Tyresö att få en större andel äldre – andelen barn och unga blir oförändrad och andelen som arbetar minskar. Antalet personer över 65 år beräknas öka med cirka 16 procent 2013–2023, snabbast ökar antalet personer över 80 år.

FRÅGOR SOM GENOMSYRAR ALLT

Det finns frågor som är viktiga och som genomsyrar allt det vi planerar. Dessa frågor ges inte egna kapitel utan finns hela tiden med i de bedömningar som gjorts när förslaget till ny översiktsplan tagits fram. Frågorna är:

- Regionalt perspektiv
- Jämfällighet
- Mångfald
- Folkhälsa
- Barnperspektiv
- Tillgänglighet
- Hållbarhet
- Klimat
- Jämlikhet

Mer information om pågående projekt finns på kommunens webbplats.

TYRESÖS IDENTITET LEDER OSS RÄTT

IDENTITET:

Tyresös identitet skapas genom att vi i all samhällsbyggnad tänker hållbart, mänskligt, grönt och blått.

Allt vi gör och alla beslut vi tar ska värna om ekologiska, sociala och ekonomiska värden. Nya miljöer utformas omsorgsfullt och estetiskt tilltalande – miljöer som håller i längden. Vi bygger ett hållbart samhälle samtidigt som vi växer.

Tyresö har en bebyggd miljö som stödjer livet mellan husen genom en mänsklig skala, form och klimat. Den mänskliga skalan går igen i allt som kommunens verksamheter, företagande och boendemiljöer.

Tyresö är ett starkt samband i Tyrestakilen. Vi är kända för vår natur och vårt vatten som är storslager och varierat. Alla Tyresöbor har nära till rekreation, friluftsliv, skog, park och vatten.

TEMAN:

Identiteten stärks ytterligare genom att vi adderar fyra teman till identiteten; aktivt, nära, varierat och tillsammans.

Miljön lockar till aktivitet, möten, lek, kultur och rekreation. Det är enkelt att leva ett aktivt liv.

Tillsammans skapar vi framtidens Tyresö. Dialog och kommunikation lägger grunden till samsyn mellan Tyresöbor, näringsliv, föreningar, kommun och fastighetsägare.

Tyresöborna upplever att det är nära till allt. Knutpunkter i och utanför Tyresö skapar ett nätverk av attraktiva platser för såväl arbete som frid.

Variationsrikedom genomsyrar alla delar av samhället. Det finns mycket att välja på vad gäller livsstil, boendeform, utemiljö, service, handel och transporttjänster.

TYRESÖS HISTORIA

Kommunen förändrats ständigt – från förhistorisk tid, via Tyresögodset, sommarnjöjena, modernismen och tiden efter 1975 till dagens byggväg. Mycket har förändrats.

Under brons- och järnåldern steg landet ur havet. Då beboddes Tyresö av jägare och samlare. Många av de ortsnamn vi ännu i dag använder härrör från järnåldern eller medeltiden då torp, gårdar och byar kom till. Exempel på det är Raksta, Rundmar, Kumla och Näsby.

Från 1600-talet fram till 1930 dominerades Tyresös utveckling av Tyresögodset. Det var ett av Stockholmssträckens största gods och ägorna omfattade nästan hela dagens kommun. Mycket av Tyresö kommuns rika och kända kulturhistoria finns i miljöerna runt Albysjön. I området ingår Nordiska museets Tyresö slott, Lilla Tyresö samt kyrkan. Här kom det första centrumet i Tyresö att växa fram, senare blomstrade det under 1890-talet och 20–30 år framåt i tiden med Prins Eugen och konstnärskolonin.

Vid sekelskiftet 1900 lät Tyresögodsets ägare markis Lagergren stycka tomter för sommarvillor runt Breviksmaren. Detta var inledningen på en ny period i Tyresös historia. Från 1930 styckas merparten av marken i Tyresö Strand och i Östra Tyresö för

sportstugebebyggelse. Utbyggnaden av sportstugor och egna hem påbörjades under samma tid också i Trollbäcken när Kumla herrgårds marker såldes.

År 1959 antogs en lag som gjorde det möjligt för allmännyttiga bostadsföretag att äga mark utanför den egna kommunen. Lagen fick namnet Lex Bollmora då den gjorde det möjligt för en annan kommun, Stockholms stad, att bygga tusentals bostäder i flerfamiljshus, radhus och småhus i Tyresö. Under 1960- och 70-talet tiofaldigades befolkningmängden i kommunen som får den bebyggelse och struktur som i huvudsak gäller än i dag.

Efter 1975 har ny bebyggelse mestadels kommit till i anslutning till redan bebyggda områden. I stora delar av kommunen har sportstugor ersatts av större villor. Omvandlingen är nästan helt genomförd i Trollbäcken och i Tyresö Strand, där det bara finns enstaka stugor kvar från fritidshusepoken. Trädgårdsraden och Strändtorget i Tyresö Strand var kommunens stora utbyggnadsprojekt under 1990- och början av 2000-talet.

»UNDER 1960- OCH 70-TALET TIOFALDIGADES BEFOLKNINGSMÄNGDEN I KOMMUNEN SOM FÅR DEN BEBYGGELSE OCH STRUKTUR SOM I HUVUDSAK GÄLLER ÄN I DAG.«

Under 1900-talets första år lät markisen vid Tyresö slott avstycka ett dussintal tomter för stora sommarvillor.

Zig-zag-radhusen vid Tyresö centrum ritades av Bo Sablin och är en del av »den konkava staden».

Bröd Nygrens Arkitektur

TÄNK GLOBALT – AGERA LOKALT

Kommunen kan inte bestämma på egen hand utan måste ta hänsyn till och rätta sig efter andra viljeinriktningar. Översiktsplaner ska visa hur kommuner bidrar till att uppfylla de mål och planer som beslutats om internationellt, nationellt och regionalt.

Genom att agera lokalt i kommunen bidrar vi till att dessa mål uppfylls. Kommunens fysiska struktur och utseende har stor betydelse för de val vi som privatpersoner och företag gör samt för hur vi lever. Därför finns det många nationella mål som kommunen ska ta hänsyn till i den fysiska planeringen. Dessa mål gäller så skilda områden som jämställdhet, folkhälsa, miljö och arkitektur. När vi utformar den nya översiktsplanen tar vi bland annat hänsyn till:

- Vision för Sverige 2025
 Läs mer och se filmen på Boverkets webbplats www.boverket.se
- Nationella målen för arkitektur, form och design (nya Livsmiljö)
- Nationella mål för kulturmiljöns mångfald
- Nationella miljökvalitetsmål »God bebyggd miljö« (nya nationella Hållbarhetsmålen)
- Nationellt mål för jämställdhet
- Nationella målen för funktionshinderspolitiken

- Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF5
- Andra regionala och kommunala underlag finns i kapitel 5.

AVVÄGNINGAR OCH PRIORITERINGAR

All planering handlar om att ha en vision och sedan förverkliga den genom att göra avvägningar och fatta beslut på vägen fram mot målet. Att prioritera bland önskemål och värden är en del av detta. För att kunna ta fram en översiktsplan behövs stor kunskap om hur kommunen ser ut i dag och hur den kan komma att utvecklas. Kommunen behöver förstå hur världen kring oss ser ut och utvecklas och hur den kan komma att påverka oss, så kallad omvärldsbevakning.

I en översiktsplan är avvägningar som gjorts mellan olika intressen generella och på en övergripande nivå. Oftast tar en översiktsplan inte upp frågan om hur saker i detalj ska lösas på plats. Kommunens ambition är att tydliggöra vilka problemställningar som finns att ta hänsyn till och arbeta med i den fortsatta planeringen. Staren, i form av länsstyrelsen, granskar att kommunen har gjort rimliga avvägningar när det gäller allmänna intressen, hållbarhetsbedömning, bostadsförsörjning och nationella intressen med mera.

HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED GLOBALT PERSPEKTIV

Översiktsplaner kan alltid antas medföra betydande miljöpåverkan och ska då enligt miljöbalken konsekvensbedömas utifrån miljö- och hälsoaspekter – en s.k.

miljökonsekvensbeskrivning. Dessutom är det vanligt att översiktsplaner bedöms utifrån lokala, regionala och nationella miljö- och folkhälsomål. I syfte att ta ett bredare grepp kring hållbar utveckling har Tyresö kommun låtit bedöma översiktsplanen utifrån FN:s globala mål för hållbar utveckling för att även inkludera sociala och ekonomiska aspekter. Att göra bedömningen mot FN:s mål ligger helt i linje med vad som framkommit i dialogen med Tyresöbor kring Tyresös översiktsplan och utveckling.

»ÖVERSIKTSPLANEN SKA BORGA FÖR ATT TYRESÖ UTVECKLAS PÅ ETT EKOLOGISKT, SOCIALT OCH EKONOMISKT HÅLLBART SÄTT.«

SAMMANFATTNING AV HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Tyresö kommun är en plats med unika värden och miljöer, med god närhet till centrala Stockholm.

När kommunens befolkning över tid kommer att växa finns det några centrala knäckfrågor som behöver beaktas i den fortsatta planeringen. Som med nästan all fysisk planering är det nödvändigt att den byggda miljön inte konkurrerar med grönytor och ekosystemens resiliens och funktion. Både för att uppnå en ekologiskt hållbar utveckling men även för att se till att kommunens invånare har god tillgång till rekreationsområden och ytor som inte har några programmerade funktioner.

Tyresö är en kommun med relativt hög andel bilburen befolkning. För att tillgodose både mobilitetsbehov och klimatmål behöver kollektiva färdmedel samt möjlighet till transport på säkra gång- och cykelbanor prioriteras och planeras noggrant, inte minst i kommunens minst centrala delar som Tyresö Strand och Brevik (Yttre samt Inre). Där förtätning och kompletteringsbebyggelse tillkommer är det viktigt att bostäders upplägsformer och prisklasser varierar för att möjliggöra för människor med olika bakgrund och försäkringar att bo blandat för att inte ytterligare förstärka den negativa trend av segregation som finns i hela Stockholm. Här är det även viktigt att

olika stadsdelar med hjälp av den byggda miljön kopplas samman så att människor med lärt kan röra sig genom hela kommunen och inte stanna i »sitta» område.

En stor del av kommunen har kuststräckor, i väst mot Drevviken och i öst mot Östersjön. Prognoser för framtida klimatförändringar bedömer att varennivåerna i bland annat Östersjön kan komma att höjas över tid. För att säkra kommuninvånarnas trygghet behöver planering ske med hänsyn till befintliga prognoser och försiktighetsåtgärder vidtas där det bedöms vara nödvändigt.

Ny bebyggelse behöver vara attraktiv och inbjudande både för boende men också för att nya företag ska vilja etablera sig inom kommunens nya kommundelscentrum och säkra kommunens ekonomiska bärighet. Tyresö är bärande av en rik kulturhistorisk identitet på många platser, inte minst kring Tyresö slott, och när kommunen utvecklas behöver dessa miljöer bevaras i största möjliga mån med hjälp av expertis på området.

Där nya kommundelscentrum växer fram behöver skola, idrott, vård och omsorg växa i samma takt som antalet invånare för att boende inte ska tvingas söka sig till närliggande kommuner för sådana tjänster och på sikt lämna kommunen. När platser

för skola och fysisk aktivitet rillskapas är även ett genusperspektiv viktigt att beakta så alla människor, oberoende av könsidentitet, kan säkra en likartad tillgång på viktiga samhällsfunktioner.

Hållbarhetsbedömningens sammantagna bedömning är att Tyresö kommun tar ett ambitiöst och medvetet grepp om de frågor som är av central vikt för ett långsiktigt och hållbart samhälle. Utredningar, styrdokument och områdesspecifik expertis ska inspirera och säkra en hållbar utveckling av både naturreservat, kulturhistoriskt värdefulla miljöer, marina resurser och den byggda miljön.

Det finns naturligtvis utmaningar. Bland annat i form av behovet av utbyggd kollektivtrafik, skapandet av arbetstillfällen, tydligt genusperspektiv, bevarandet av gröna spridningsvägar för växt- och djurlivet, utbyggnad av VA samt behovet att förse kommunens invånare med förnyelsebara energikällor. Men så länge kommunen vidhåller sina höga ambitioner, följer sina styrdokument och kopplar in expertis där det bedöms nödvändigt, finns goda möjligheter för att Tyresö kommuns utveckling blir långsiktigt hållbar.

DE GLOBALA MÅLEN

Den 25 september 2015 enades FN:s 193 medlemsländer om att anta de globala målen. De globala målen är en ny agenda för global hållbar utveckling och är en efterträdare till de millenniemål som varit aktuella fram till 2015.

Syftet med de globala målen är att människor världen över ska kunna enas kring en definition kring hållbar utveckling med hjälp av mål och delmål och på sikt kunna mäta hur arbetet fortgår. Medlemsländerna har enats om att åstadkomma tre saker under de kommande 15 åren: Att utrota extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor samt att lösa klimatkrisen. Då dessa övergripande mål är antagna av länder med väldigt varierande förutsättningar, är delmålen specifikt anpassade för respektive lands unika förutsättningar. I Sverige har vi t.ex. inte urträckta problem med extrem fattigdom, även om många människor i Sverige lever på otillräckliga resurser.

Läs mer om de globala hållbarhetsmålen på globalamalen.se

1. INGEN FATTIGDOM

Avskaffa all form av fattigdom överallt.

2. INGEN HUNGER

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

3. HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

4. GOD UTBILDNING FÖR ALLA

Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

5. JÄMSTÄLLDHET

Uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

6. RENT VATTEN OCH SANITET

Säkerställa tillgång till hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

7. HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA

Säkerställa att alla har tillgång till tillförlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

8. ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

10. MINSKAD OJÄMLIKHET

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

12. HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsstrukturer.

13. BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

14. HAV OCH MARINA RESURSER

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

15. EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

17. GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

De globala målen inkluderar både miljökvalitetsmålen och folkhälsomålen. Genom att använda de globala målen som utgångspunkt skapas en heltäckande och strukturerad metod för och presentation av hållbarhetsanalysens resultat.

NATIONELLA MILJÖMÅLEN

[Naturvårdsverket]

Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det finns även preciseringar av miljökvalitetsmålen.

Preciseringarna förtydligar målen och används i det löpande uppföljningsarbetet av målen.

FOLKHÄLSOMÅLEN

[Folkhälsomyndigheten]

Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbetet i Sverige är »att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen«. För att underlätta arbetet med att uppnå målet har en samlad målstruktur med elva målområden utvecklats.

villkor för hela befolkningen». För att underlätta arbetet med att uppnå målet har en samlad målstruktur med elva målområden utvecklats.

1. Begränsad klimatpåverkan

2. Frisk luft

3. Bara naturlig försurning

4. Giftfri miljö

5. Skyddande ozonskikt

6. Säker strålmiljö

7. Ingen övergödning

8. Levande sjöar och vattendrag

9. Grundvatten av god kvalitet

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård

11. Myllrande våtmarker

12. Levande skogar

13. Ett rikt odlingslandskap

14. Storslagen fjällmiljö

15. God bebyggd miljö

16. Ett rikt växt- och djurliv

1. Delaktighet och inflytande i samhället

2. Ekonomiska och sociala förutsättningar

3. Barn och ungas uppväxtvillkor

4. Hälsa i arbetslivet

5. Miljöer och produkter

6. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård

7. Skydd mot smittspridning

8. Sexualitet och reproduktiv hälsa

9. Fysisk aktivitet

10. Matvanor och livsmedel

11. Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

TYRESÖ I STOCKHOLMSREGIONEN

Tyresö är en del av Stockholmsregionen och dess utveckling. Många väljer att flytta till regionen för att starta nya liv med jobb eller studier. Barn och ungdomar växer upp, flyttar hemifrån och bildar nya familjer med barn.

Den befolkningsökning vi står inför är en utmaning som vi tillsammans ska ta till oss och möta. Utmaningarna är att många olika intressen ska kunna samspela på en begränsad yta. Kommunen ska klara av både långsamma och snabba förändringar såsom politiska oroligheter, ekonomiska konjunkturförändringar som naturkatastrofer och flyktingströmmar. Kommunens långsiktiga samhällsplanering ska ge en god förmåga att hantera förändringar vi inte vet något om i dag.

Kommunen ska växa hållbart in i framtiden!

REGIONAL UTVECKLING

Stockholms läns landsting arbetar med att ta fram en ny regionplan. Regionplanen kommer att visa en målbild för den långsiktiga utvecklingen i regionen. I samrådsförslaget till den nya regionplanen, RUFS 2050, listas sex utmaningar för Stockholmsregionen. Dessa är relevanta även för Tyresö kommun:

- Möjliggöra befolkningsstillväxt och samtidigt förbättra regionens miljö och invånarnas hälsa.
- Vara en liten storstadsregion och samtidigt internationellt ledande.

- Öka tryggheten i regionen samtidigt som världen upplevs som mer osäker.
- Minska klimatpåverkan och samtidigt möjliggöra ökad tillgänglighet och ekonomisk tillväxt.
- Åtgärda kapacitetsbrister samtidigt som behoven fortsätter att växa.
- Ha en fortsatt öppen region och samtidigt stärka inkluderingen.

RUFS pekar ut åtta regionala stadskärnor som binder ihop Stockholmsregionen. Haninge stadskärna är Tyresös närmaste stadskärna enligt RUFS men svaga länkar från Tyresö till Haninge visar att för flesta tyresöbor är innerstaden ett mer attraktivt alternativ för stadskärnaffärsstämorna.

NÄTVERK FÖR SAMARBETE

Tyresö gränsar till fem kommuner: Nacka, Stockholm, Huddinge, Haninge och Värmdö. Flera frågor i den översiktliga planeringen kräver samordning över kommungränserna, exempelvis de som gäller infrastruktur och varen. Tyresö kommun ingår i en rad olika nätverk för samarbete.

I Södertörnssamarbetet ingår åtta kommuner som har en lång tradition av samarbete kring en rad frågor, exempelvis kring infrastrukturfrågor, räddningsjänst (SBPP) samt miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF). Södertörnskommunerna har tillsammans närmare en halv miljon

invånare och utgör en stark drivkraft för utveckling i Stockholmsregionen.

Tyresö kommun samarbetar även om Skrubba genom LÄSK-samarbetet (Lindalen, Älra, Skrubba).

Detta område, nordväst om Tyresö, ligger i Stockholms stad och gränsar även till Nacka

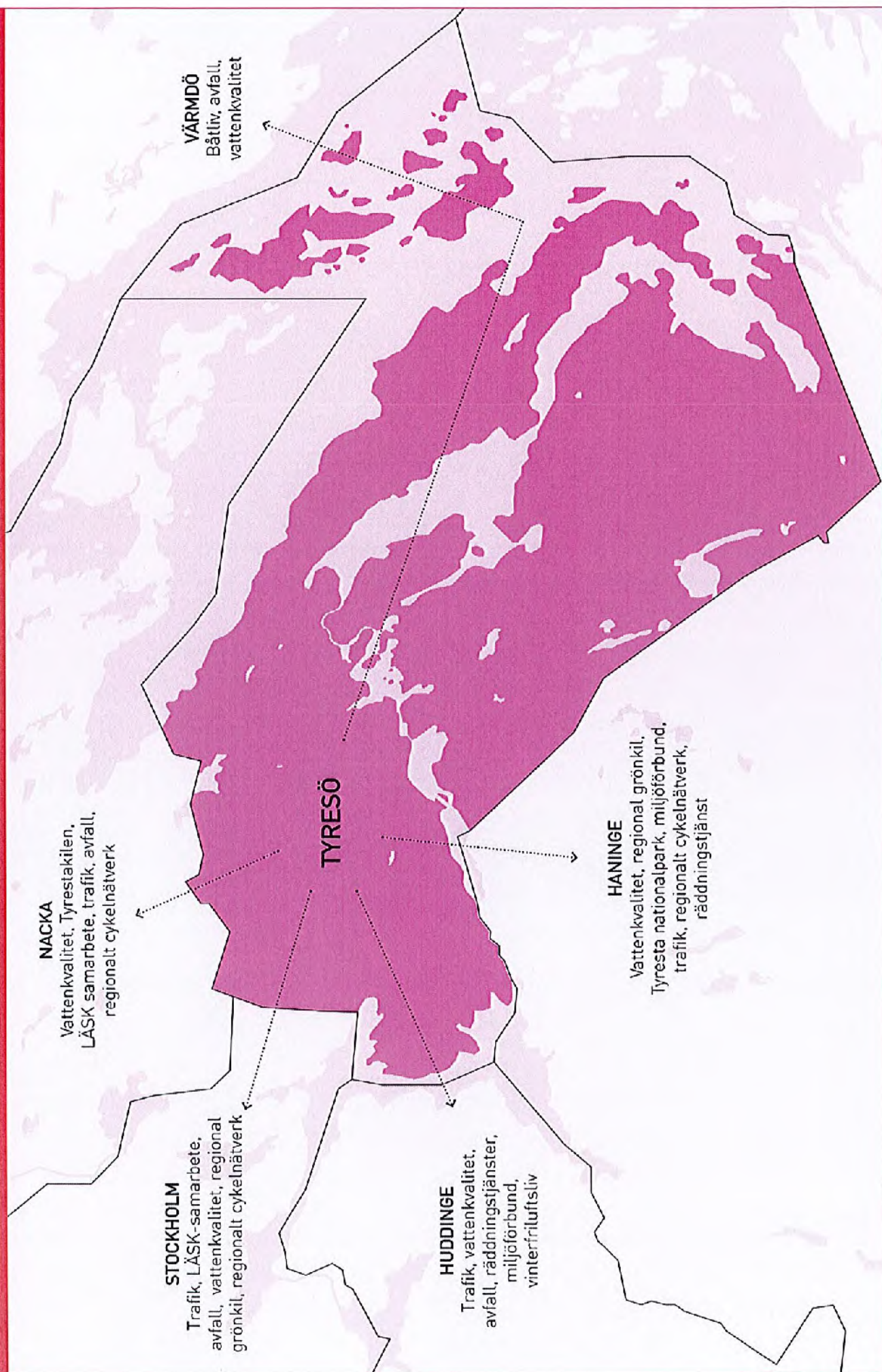
kommun i norr. Syftet är att gemensamt planera markanvändning och infrastruktur utan att

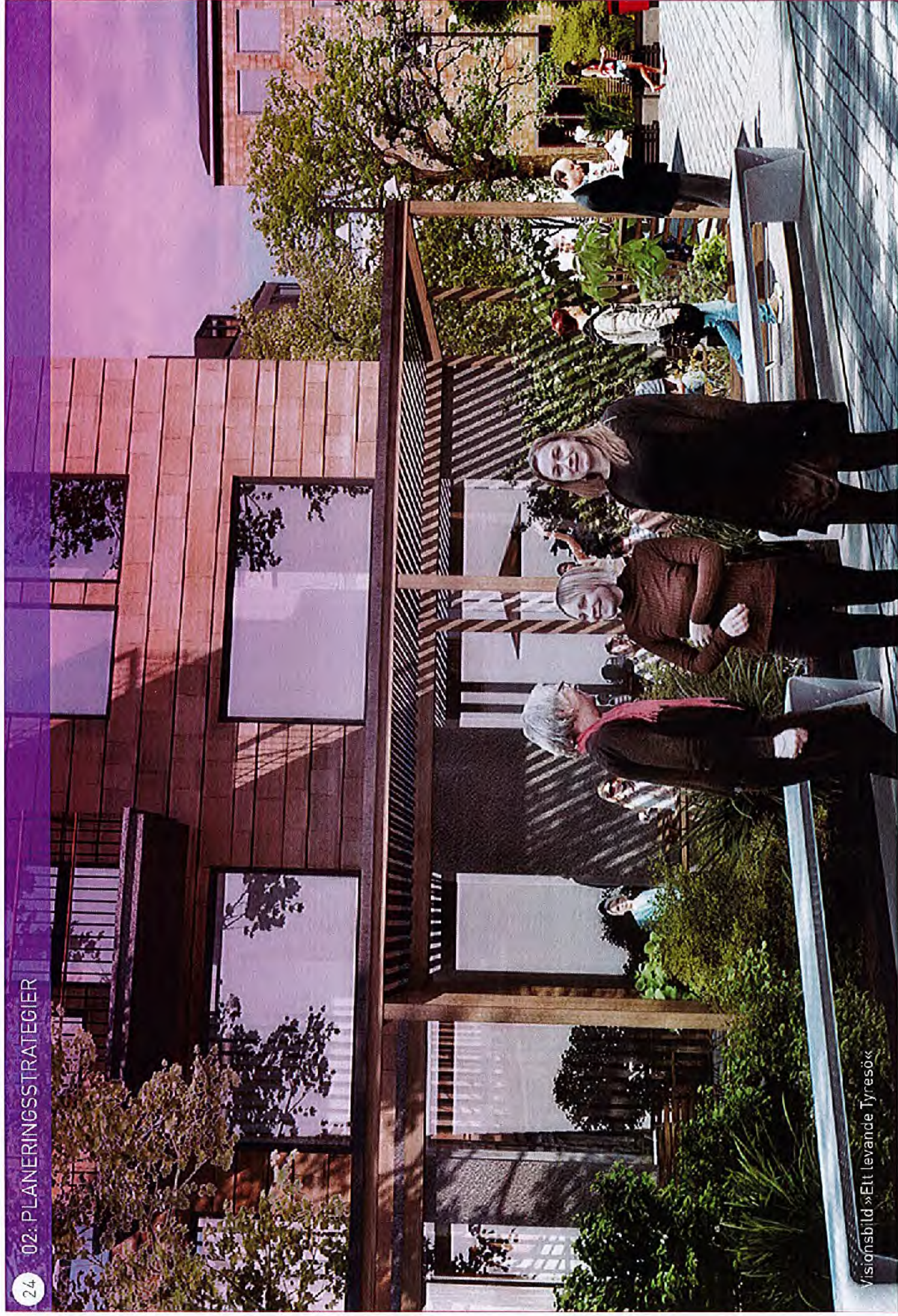
hindras av kommungränser. För Tyresö är det viktigt att kommunerna även fortsatt planerar

tillsammans för att hitta en effektiv markanvändning, genom exempelvis en förlängning av Boll-

moravägen genom Skrubba till Gudöbroleden samt lokalisering av verksamheter som ger kommunernas invånare gemensam nytta.

»FRÅN TYRESÖ CENTRUM ÄR
DET LIKA NÄRA TILL SLUSSEN
OCH HANINGE CENTRUM SOM
TILL DYVIKSUDD.«

Visionsbild »Ett levande Tyresö«

KAPITEL 02: PLANERINGSSTRATEGIER

Här presenteras planeringsstrategier inom olika teman,
som natur, bebyggelse med mera.

Dessa ger riktlinjer för efterföljande planering.

STADSBYGGNADS- PRINCIPER

Tyresö kommun växer! Det gör vi genom att förtäta bebyggelsen och skapa ett bredare utbud av bostäder och service, kultur och mötesplatser. Den nya bebyggelsen ska både stärka och förnya befintliga värden – så att gammalt och nytt bildar en helhet.

Tyresö ska utvecklas till en hållbar och väl gestaltad livsmiljö. Principer och punkter på sida 29 »Så här gör vi« handlar om var och hur vi ska bygga.

UTVECKLINGSSTRATEGI

Översiktplanens strategi för utveckling och markanvändningen som illustreras på sida 27 är:

- Att skapa en mer sammanhållen kommun, regiondel och storstad genom att arbeta med stråk. Både stråk för förtäming av bebyggelsestrukturen och grönsutråk som knyter ihop Tyresös gröna områden. De utpekade bebyggelsestråken finns i kollektivtrafiknära läge. Förtäming möjliggör att det totalt kan byggas ca 300 nya bostäder per år fram till år 2035.
- Att skapa mötesplatser och förutsättningar för service genom att arbeta med centrumbildningar på olika nivåer. Det är kommuncentrum, kommundelscentrum, närcentrum (mötesplats med mindre handel och närservice) och mindre lokala torg/platsbildningar.

- Att göra den storstadsnära naturen och vattnen mer tillgängliga. Gäller både stora orörda reservatsområden såväl som den bostadsnära parken.

TRYGGT OCH SAMMANHÅLLET

Bebyggelsestråk och grönsutråk ska binda samman kommundelarna på ett tryggt sätt – det ska vara lätt att hitta och avstånden ska upplevas som korta.

Lågen nära kollektivtrafiken förtäras och bilberoendet ska därmed minska. Tyresö centrum utformas med ett tydligt kommuncentrum med många olika verksamheter inom service och kultur och varierat boende.

De olika kommundelscentrumen, Trollbäcken och Tyresö Strand, kompletteras med mindre närcentrum och kvartersstorg. Det bidrar till lokala mötesplatser med vardagservice. Bebyggelsen ska ligga på mark som är säker såväl i dagens som framtidens klimat. Öppna kulturlandskap och gröna stråk sparas.

NYBYGGNATION SKAPAR MERVÄRDE

Tyresös identitet stärks och utvecklas genom att nya kvarter med olika utseenden, innehåll och upplåtelseformer kompletterar det tidigare utbudet.

Ny bebyggelse ska ha tillräckande samtida arkitektur och en lämplig skala som passar in i landskapet. Tydliga gränser utformas mellan privat och offentlig mark (t.ex. parker och natur) för att de allmänna platserna ska upplevas som tillgängliga för alla. Torg, gaturum och andra mötesplatser utformas tryggt och trevligt för att ge alla invånare möjlighet att träffa och delta i det gemensamma livet.

FÖRTÄTNING

I kapitel 3 pekar översiktsplanen ut vissa områden som kan förändras och förtätas fram till 2035. Förtätning är en gradvis process och betyder allt från nya radhus och villastyckning till flerfamiljshus. En tätare bostadsstruktur kan förtydliga rumsligt samband och öka tillgänglighet, ge plats för människor och skapa förutsättningar för förbättrat serviceutbud, kollektivtrafik och kommersiell service.

PRINCIPER FÖR FÖRTÄTNING

Var kan vi förtäta? Bedömningen utgår från områdets och den aktuella fastighetens förutsättningar, både inom fastigheten och i ett större sammanhang. Till exempel: vad anger översiktsplanen, trafiken i området, tillgänglighet till kollektivtrafik, risker, andra utvecklingsplaner i området, närheten till service med mera.

Det finns fyra olika karaktärer av bebyggelseutveckling.

1. STÖRRE FÖRTÄTNING OCH STADSUTVECKLING:

En helt ny stadsdel skapas eller omvandlas med en tät bebyggelsestruktur och många nya bostäder i ett sammanhang. Flerfamiljshus och radhus dominerar. Den nya bebyggelsen innebär en mer effektiv markanvändning och byggs oftast på underutnyttjad mark. Ett aktuellt exempel är utvecklingen av Norra Tyresö centrum. Inom den nya stadsdelen ska dagvattenhantering, tillgänglighet, parkering, angöring, avfallshantering och en bra utemiljö och gestaltning kunna ordnas (kvalitetsprogram tas fram och följs upp).

2. STÖRRE FÖRTÄTNING I BEFINTLIG BOSTADSSTRUKTUR:

Större förtätning för att tillföra fler bostäder genom mer effektiv markanvändning, oftast på underutnyttjad mark. Dessa

förtätningar sker oftast längs utpekade stråk och centrum i kommunen. Flerfamiljshus och radhus dominerar. Inom området ska dagvattenhantering, tillgänglighet, parkering, angöring, avfallshantering och en bra utemiljö och gestaltning kunna ordnas (kvalitetsprogram tas fram och följs upp).

3. MINDRE FÖRTÄTNING UTANFÖR STRÅKEN I BEFINTLIG BOSTADSSTRUKTUR:

Mindre förtätning i befintlig bostadsstruktur. Förtätningen ska bidra till att bebyggelsen varierar genom en annan form av bebyggelse än villabebyggelse (mindre flerfamiljshus, radhus, parhus) och ska tillföra området något nytt värde (exempelvis varierad bostadsstruktur). Inom fastigheten ska dagvattenhantering, tillgänglighet, parkering, angöring, avfallshantering och en bra utemiljö och gestaltning kunna ordnas (enklare kvalitetsprogram tas fram och följs upp).

4. STYCKNING AV EN VILLAFASTIGHET:

Vid styckning av en villafastighet i två eller flera nya fastigheter ska både den ursprungliga fastigheten och de nya fastigheterna uppfylla de krav som idag ställs i gällande detaljplaner. Det vill säga den minsta tomtstorlek och byggrätt enligt principer för området som gäller för området ska klaras.

SÅ HÄR GÖR VI

- **Binder samman kommundelar och kompletterar bebyggelsen längs utvalda stråk.**
- **Utvecklar samhälle i samma takt** som vi bygger bostäder. Det är viktigt att all service och infrastruktur, som förskolor, äldreboende, mötesplatser och gator finns på plats i takt med att vi blir fler.
- **Planerar för en bra mix** av bostäder, arbetsplatser, kultur och service (t.ex. förskolor, äldreomsorg, handel eller restauranger) för att få attraktiva miljöer som lever hela dygnet och minskar transportbehovet. Ser till att det finns plats för verksamheter i bottenvåning längs stadsgator.
- **Utvecklar Tyresö centrum** till en levande stadskärna och förstärker kommundelscentrum (Trollbacken och Tyresö Strand) och lokala mötesplatser. Formar vackra torg och ytor på strategiska platser för möten och evenemang.
- **Bygger mer i lägen nära kollektivtrafiken.** Riktlinjer Planering av kollektivtrafiken i Stockholms län ger riktviden för gångavstånd och turtäthet.
- **Förtätar bebyggelseområden** enligt gällande principer på sidan 28.
- **Planerar för offentliga mötesplatser.** Skolor, förskolor, äldreboenden och vårdmiljöer ska ha bra utemiljö. Offentliga miljöer är till för alla och ska vara tillgängliga så att människor inte utesluts.

- **Arbetar med helhetssyn** präglad av kvalitet, samverkan och dialog när vi formar en attraktivt gestaltad livsmiljö. Kvalitetsprogram för byggnader och offentlig miljö tas fram av kommunen tillsammans med byggherrar som utgångspunkt för att säkra kvaliteten i genomförandet.
- **Skapar tydliga gränser och entreer** mellan bebyggelse, parker och natur. Byggnader ska ha sin framsida och huvudentréer mot gatan och får gärna vara genomgående.
- **Passar bebyggelsen in i terrängen** och landskapet.
- **Konstnärlig utformning** ska finnas med i utvalda projekt och kan vara en integrerad del av både byggnader, markbeläggning, bänkar, ljussättning och liknande.
- **Placerar och utformar bebyggelse säkert** med hänsyn till såväl dagens som framtidens risker för översvämning, ras, skred och erosion samt buller, farligt gods m.m. Kommunen samarbetar med räddningstjänster för att de fysiska miljöerna byggs ut för att förebygga olyckor och brott. Se kapitel Hållbar och hälsosam miljö.
- **Planerar med hänsyn till kulturmiljöerna** genom att låta kulturarvet vara med i planeringen. Stärker karaktären och bygger för identitet.
- **Planerar för god tillgång till grönytor** vid bebyggelseutveckling och nybyggnad.
- **Planerar för »grön design«** i både form och

- funktion. Arbetar för att Tyresö ska vara en förebild med sina projekt och ligga i framkant för att uppfylla miljö- och klimatmål.
- **Planerar för reglerande ekosystemtjänster**, exempelvis god tillgång till ytor för dagvattenhantering, gatuträd och grönska och begränsning av andelen hårdgjord yta. Planerar för biologisk mångfald vid bebyggelseutveckling.
- **Skapar och värnar kulturella ekosystemtjänster**, dvs tjänster och nyttan människor får från naturen som gäller rekreation, friluftsliv, hälsa, turism, inspiration och skönhet. t.ex. motionsspår i naturreservat eller besöksmål i skärgården.
- **Möjliggör för att göra hållbara val** när det gäller resor, mat och bostad.

Riktlinjer för konstnärlig gestaltning av offentliga byggnader och allmänna platser i Tyresö kommun, 2014

Klimatstrategi i Tyresö kommun, 2010

Riktlinjer Planering av kollektivtrafiken i Stockholms län, 2015

MED NATUREN RUNT KNUTEN

Tyresö är känt för sin fina natur. Den utgör en del av den regionalt viktiga Tyrestakilen, ett naturområde som sträcker sig från Haninge i söder till Nacka i norr. Bara två mil från Stockholms mitt möter staden skog, öppna kulturlandskap, sjöar och vattendrag och kust.

REGIONALT VIKTIGT

Nybyggnation, upprustningar och skötsel av parkmark- och naturmark ska bidra till att bevara och stärka den gröna helhetskänslan som sträcker sig genom Tyresö – där både rekreation och biologisk mångfald är viktigt. Värdefulla miljöer med barrskog, ek och andra ädellövsträd värnas.

Tyresöborna är väl bekanta med och stolta över kommunens roll i Tyrestakilen. Det finns också lokala gröna stråk inom Tyresö med natur- och parkområden som länkar samman kommunens olika delar med de stora naturområdena i Tyrestakilen. Ett sammanhängande nät av promenad- och cykelstråk gör det möjligt för invånare i och runt Tyresö att nå olika gröna utflyktsmål.

STORSLAGEN, VARIERAD, SMÅSKALIG

Tyresös naturområden har såväl regional som nationell attraktionskraft. Boende i kommunen ska ha god tillgång till park-, strand- och naturområden av hög kvalitet. Det ska finnas en variation av naturtyper för biologisk mångfald, upplevelser och naturpedagogik.

VÄRDET AV NATUR

I en framtid med tätare stadskärnor och fler människor på liten yta kommer de orörda och tysta naturområdena vara exklusiva platser som lockar allt fler i Stockholmsregionen. Tyresös park och naturområden ska skötas så att vi behåller deras värden och funktioner. De ska fortsätta att uppmuntra till mören och olika typer av friluftsliv – för att bidra till ett hälsosamt och aktivt liv. Tillgången och tillgängligheten till bostadsnära natur är också viktig för alla och måste planeras in.

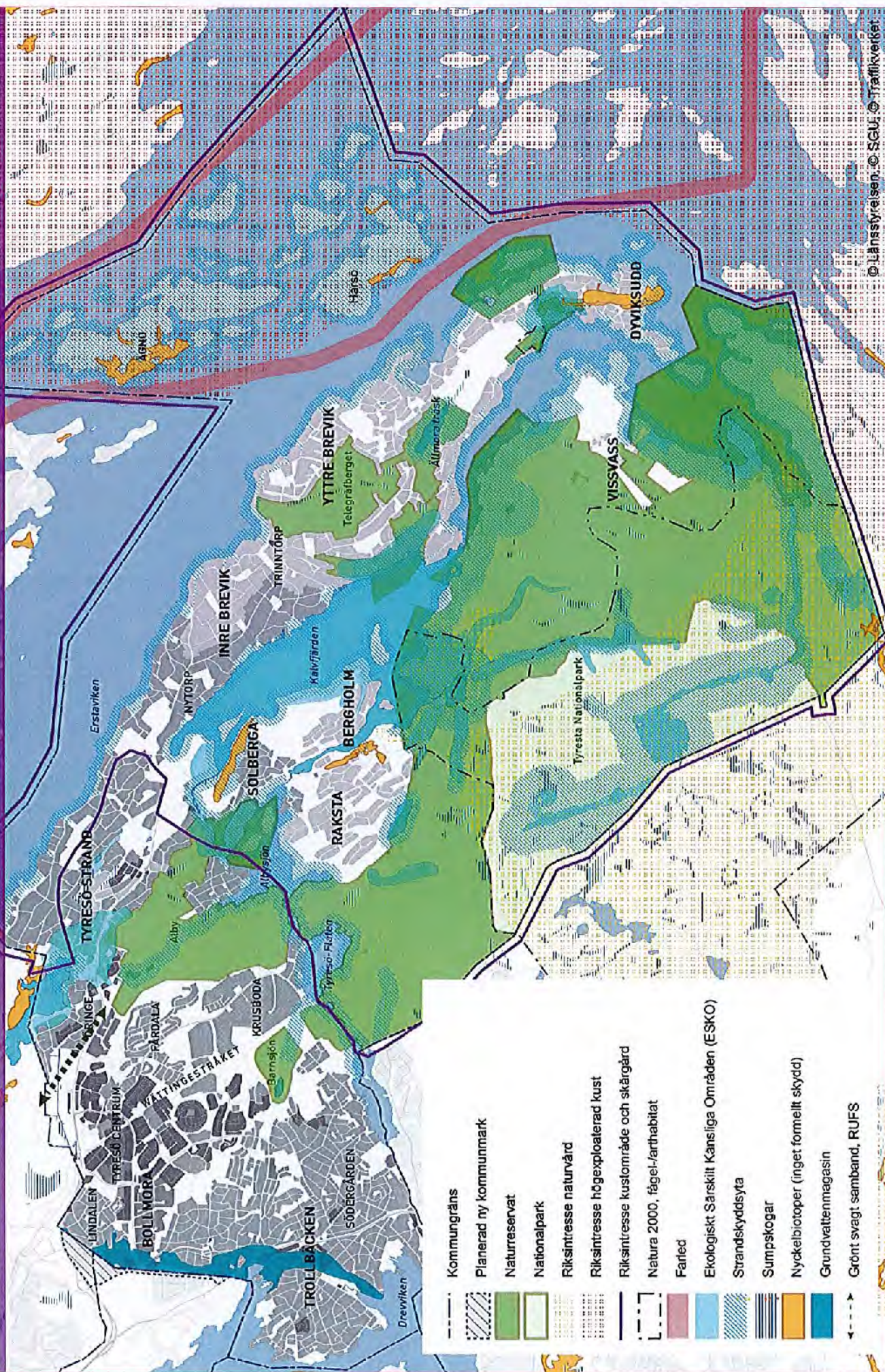
SÅ HÄR GÖR VI

- Stärker de gröna sammanhängande stråken vid bebyggelseutveckling. Öppna kulturlandskap och gröna stråk sparas.
- Utvecklar kulturlandskapet genom att bevara, lyfta fram och förstärka karaktärsfulla miljöer.
- Skapar tydliga entréer till kommunens attraktiva grönområden och tydliga gränser mot privat mark.
- Skapar mer variation bland grönområdena så att vi kan erbjuda allt från finpark till urskog. Detta förtydligas i parkstrategin för parker och offentliga platser.
- Tillgängliggör strandområden för allmänheten, både vid befintlig och ny byggnation, t.ex. genom att utveckla kollektivtrafik och gång- och cykelnät till badplatser och småbåtshamnar. Tillgängliggör lämpliga strandpromenader och badplatser för personer med funktionsnedsättning.
- Binder samman Tyresös grönområden med andra kommuners [Flatens värdekärna, Nackareservatet och Erslevs värdekärnor].
- Tar fram åtgärdsprogram för att stärka Tyrestakilen.
- Samverkar om Tyrestakilen med Haninge, Stockholm och Nacka.
- Skyddar de utpekade ekologiskt särskilt känsliga områdena (ESKO) från påverkan utifrån sin specifika störningskänslighet. Eventuella exploatering som berör något av områdena ska prövas.
- Ser till att rekreativmiljöerna går att nå till fots, på cykel och via kollektivtrafik.
- Planerar för producerande ekosystemtjänster. Har ett perspektiv som utgår från ekosystemtjänster i skötselplaner och handlingsprogram. Sparar jordbruksmark och håller åker- och ängsmarker öppna. Avsätter plats för stadsodling.

 Parkstrategi ska tas fram enligt kommunplanen

 Kunskapsunderlag för grönsstruktur, Ekologigruppen för Tyresö kommun, 2014

 Barnens närnatur, Tyresö kommun 2011

ETT VATTENSYSTEM I BALANS

Tyresö är omgärdad av havsvikar och sjöar med stort värde för rekreation. Vatten är också vår viktigaste naturresurs och vårt viktigaste livsmedel. Naturlig rening av vatten är ovärderlig för människor, djur och växter.

OMTYCKTA VATTEN

Tyresös vatten ska locka många människor tack vare möjligheterna till rekreation. Kommunen erbjuder attraktiva mötesplatser, promenader och naturstrigar intill vatten – oavsett om man är på väg till bad- och båt- eller någon landbaserad aktivitet.

Stadsplanering och utveckling ska bidra till att den faktiska och upplevda tillgängligheten till Tyresös vatten ökar. Marknadsföring och tydlig information om hur man hittar gör den goda tillgången till vattenmiljöer välkänd.

Vi ska värna och utveckla allmänhetens tillgång till stränderna. Strandskyddet är ett viktigt verktyg för att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Skyddet gäller vid alla kuster,

sjöar och vattendrag där det inte är upphävt. Det skyddade området är 100–300 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet.

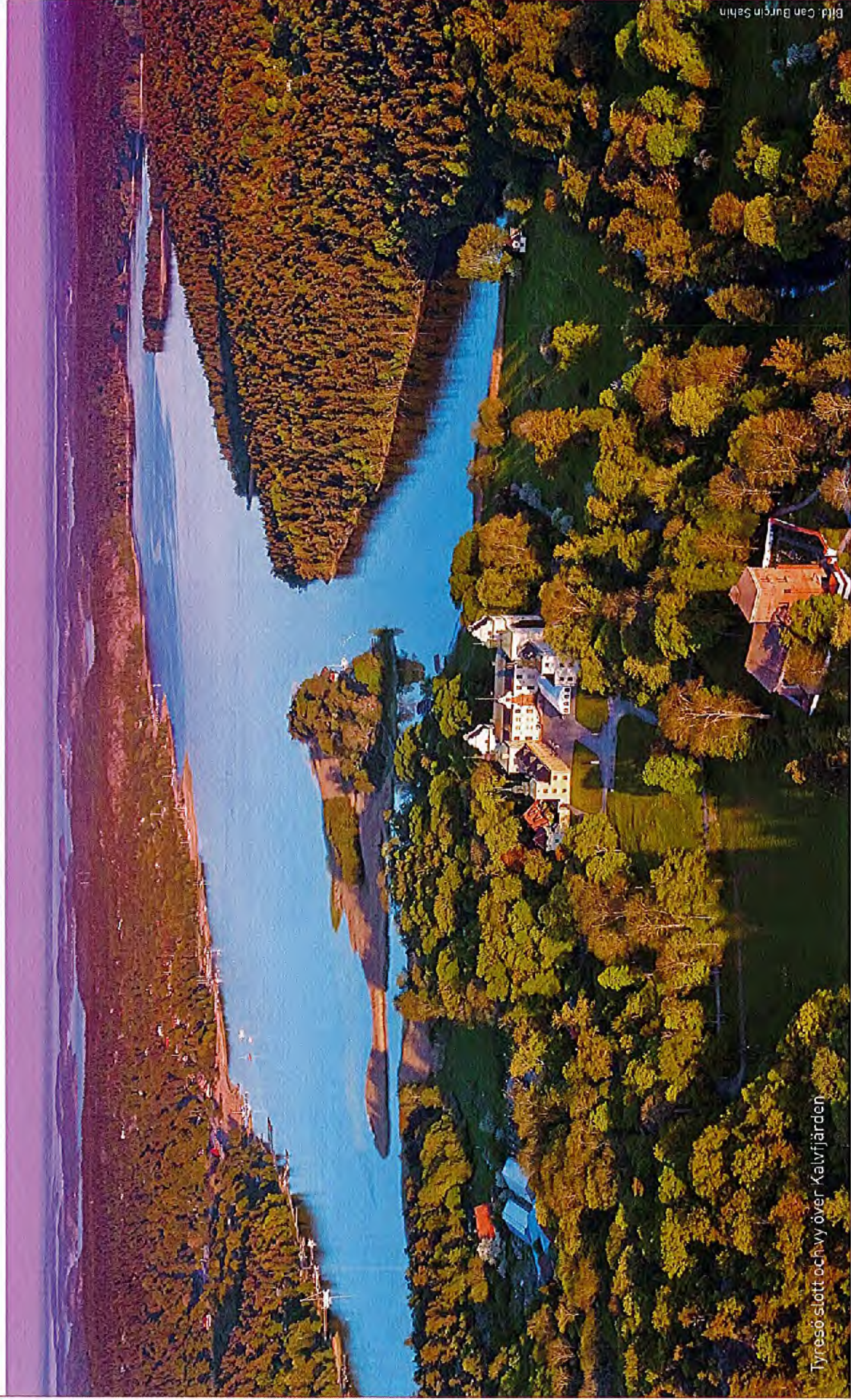
LEVANDE VATTENMILJÖ

Tyresö har en stor variation av vattenmiljöer som är värdefulla för den biologiska mångfalden. Allt arbete för att förbättra vattenmiljöerna utgår från vattrets naturliga gränser – vattendelarna och avrinningsområdena som inte följer kommunens, länets eller landets gränser. Inom EU har vi gemensamma mål, Miljökvalitetsnormer, för vattenkvalitet. Målet är att allt vatten ska ha en god kvalitet. Den regionala miljöstrategin sammanfattar de övergripande målen:

- god dricksvattenkvalitet
- god kvalitet i havsvatten
- hållbara ekosystem och ekosystemtjänster

Tyresö ska arbeta för att alla sjöar, vattendrag och vattenförekomster, får en minskad påverkan. Utsläpp av näringsämnen och andra föroreningar till vatten måste minskas för att en god vattenkvalitet ska uppnås.

»STADSPLANERING OCH
UTVECKLING SKA BIDRA
TILL ATT DEN FAKTISKA
OCH UPPLEVDA
TILLGÄNGLIGHETEN TILL
TYRESÖS VATTEN ÖKAR.«

Tyresö slott och vy över Kalvfjärden

SÅ HÄR GÖR VI

- **Tar fram en vattenplan** för att tydliggöra översiktsplanens intentioner och samordna vatten- och dagvattenfrågor i kommunen. Vattenplanen ska lämna utrymme för åtgärder som krävs för en förbättrad vattenkvalitet i de vattenförekomster som påverkas av kommunen.
- **Utvecklar nya mötesplatser kopplade till vatten.** Verkar för att tillgängliggöra strandområden för allmänheten, både vid befintlig och ny byggnation, t.ex. genom att utveckla kollektivtrafik och gång- och cykelnät till badplatser och småbåtshamnar. Tillgängliggör lämpliga strandpromenader för personer med funktionsnedsättning. Gränsen mellan offentliga och privata miljöer ska tydliggöras.
- **Eftersträvar en så liten ökning** som möjligt av andelen hårdgjord yta vid exploatering, t.ex. genom att använda genomsläppliga beläggningar enligt kommunens riktlinjer för dagvattenhantering. Vid förtätning av bebyggelsestruktur får inte vattenkvaliteten blir sämre.
- **Tar hänsyn till tillrinningsområden** och hur vi förändrar vattnets tillrinning när vi planerar och bygger.
- **Förbättrar vattenrening och vattenreglering** i tätbebyggda områden genom att anlägga och restaurera dagvattenanordningar och våtmarker. Planerar för öppen dagvattenhantering.
- **Arbetar aktivt med vattenrelaterade ekosystemtjänster** som vattenrening, vattenreglering och biologisk mångfald.
- **Skyddar de utpekade ekologiskt särskilt känsliga områdena** [ESKO] från påverkan utifrån sin specifika störningskänslighet. Eventuella exploateringar som berör något av områdena ska prövas.

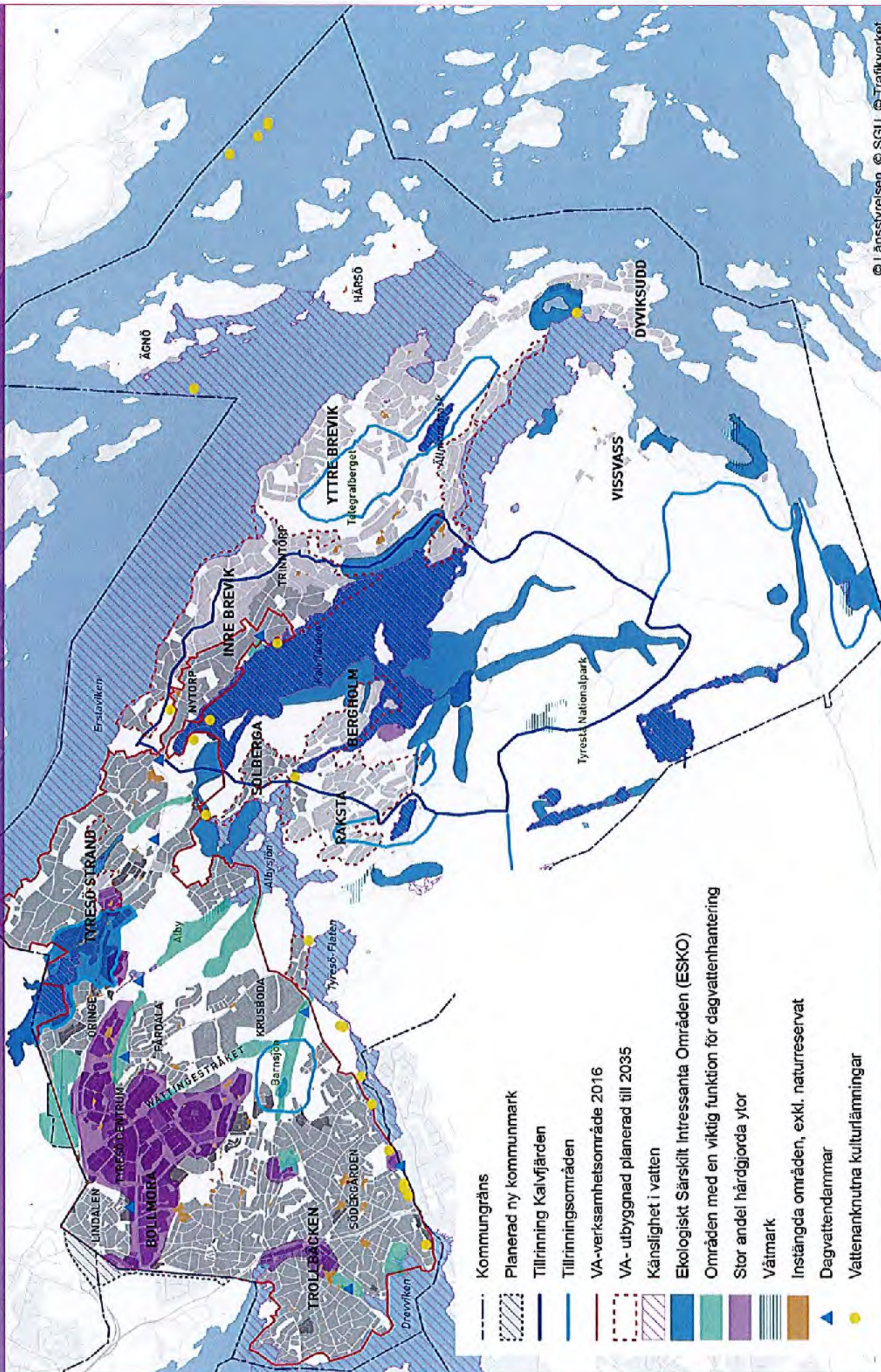

Bild: Can Burch Sahin

- **Samverkar kring vattenfrågor** med angränsande kommuner, bland annat för att minska övergödningen.
- **Ökar nåbarheten** genom att tydliggöra gång- och cykelstråk till badplatser och småbåtshamnar. Gör vattnet tillgängligt genom att identifiera strategiskt belägna busshållplatser som »blåa« busshållplatser vilka har information och vägvisning till närliggande badplatser, båthamnar, m.m.
- **Bevarar och utvecklar vattenanknutna kulturlämnningar.** Dessa ska utgöra en del av den gestaltade miljön i parker, längs strandpromenader och naturnära stigar.
- **Uttreder i vattenplanen** möjligheten att återskapa naturliga förhållanden längs vattendrag, anlägga och restaurera kustnära grundområden, strandzoner och åtgärda fiskars vandringshinder.
- **Nya båtplatser tillkommer** främst genom att platser samordnas vid befintliga båtklubbar enligt planeringsstrategin Aktiv i Tyresö på sida 36.

Se även kapitlet Aktiv i Tyresö och Effektiva tekniska system.

- 🚦 **Vattendirektivet, (2000/60/EG)**
- 🚦 **Kunskapsunderlag för blåstruktur,**
Ekologigruppen för Tyresö kommun, 2014
- 🚦 **Riktlinjer för dagvattenhantering**
i Tyresö kommun
- 🚦 **Dagvattenhanteringsplan,**
Tyresö kommun, 1998 (rev 2011)
- 🚦 **Åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden**
2016-2021, Tyresåns vattenvårdsförbund, 2016

AKTIVITÄT I TYRESÖ

Stockholmsregionen och Tyresö har målet att utbudet av kultur- och fritidssysselsättningar ska vara stort och bra, samt att det ska finnas goda friluftsmöjligheter i lättillgängliga och natursköna områden med ett rikt djur- och växtliv.

För regionens invånare är främst Alby naturreservat, Tyresö stort med Notholmen, Telegrafberget och Klövsberget, pilgrimslederna kring Tyresö kyrka, kanotleden Drevviken – Kalvfjärden och Drevvikens rundisbana intressanta utflyktsmål.

När antalet invånare växer ökar behovet av platser för kultur och fritid.

KULTUR OCH FRITID BERIKAR

Tyresö har många platser att upptäcka: Stora naturområden för aktivt friluftsliv, närliggande natur med plats för lek och skidåkning samt vatten som bjuder in till bätliv och bad.

Anläggningar för kultur och fritid utvecklas och anpassas i takt med att befolkningen ökar. Både tävlingsinriktade och icke tävlingsinriktade hälsofrämjande aktiviteter ska främjas. Det behövs flexibla lokaler så att de även som ägnar sig åt mindre sporter har någonstans att vara.

Hallar för olika idrottsaktiviteter tar stor plats och kräver stora investeringar. De ska därför användas effektivt och samutnyttjas av verksamheter som drivs på olika tider. I takt med att fler stadsmässiga miljöer utvecklas i kommunen kan hallar och anläggningar integreras i stadsmiljön.

Kommunen planerar för att det ska finnas plats för spontanidrott vid bostäder. Det är viktigt att det finns anläggningar för olika sorters spontanidrott. Det kommer också finnas stort behov av mötesplatser för kultur.

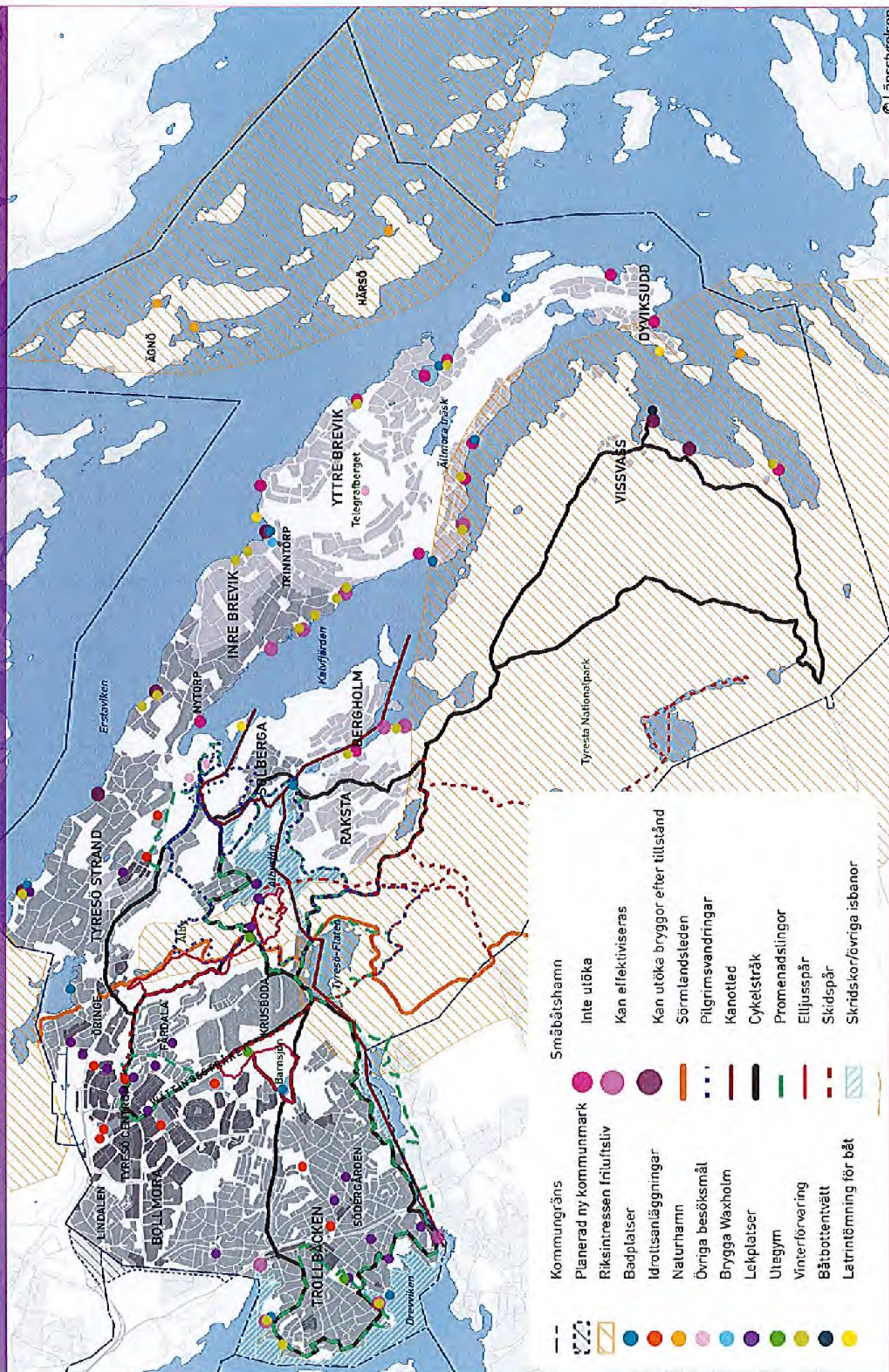
BÅT OCH VATTENLIV

För att kunna erbjuda fler båtplatser i kommunen ska befintliga bryggområden nyttjas på ett mer effektivt sätt och i vissa fall utökas. Vissvass utvecklas till en viktig plats för bätlivet i Tyresö. En miljöanpassad bätverksamhet stärker skärgårdskarakären. Ytterligare platser för en möjlig utökning av båtplatser finns markerade på kartan. Andra områden är olämpliga för att miljön är värdefull eller känslig för exploatering.

Som ett alternativ till att erbjuda fler båtplatser kan kommunen arbeta för att möjliggöra bätpooler för kommuninvånare som vill dela båt på samma sätt som inom en bätpool.

SÅ HÄR GÖR VI

- Sprider kunskapen om Tyresös friluftsliv och alla dess möjligheter till aktiviteter genom olika informationskanaler, festivaler och händelser.
 - Fortsätter utvecklingen av Alby naturreservat, enligt utvecklingsplan Attraktiva Alby, som utgångspunkt för det rörliga friluftslivet, inom Alby naturreservats målsättning och föreskrifter (regler).
 - Utökar riksintresset för rörligt friluftsliv för att inkludera Alby naturreservat.
 - Tar fram en turism- och besöksnäringstrategi. Planerar för att utveckla rekreations- och besöksmål i kommunen. Dessa ska gå att nå till fots, på cykel och via kollektivtrafik. Service, parkering och annan infrastruktur finns.
 - Använder idrottshallar samt kultur- och fritidslokaler effektivt för att ge plats åt fler.
 - Anlägger platser för spontana aktiviteter som en del av stadsmiljön.
 - Aktiviteter ska finnas för alla. Planering och fördelning av stöd ska främja såväl tävlingsinriktade som ickेतävlingsinriktade aktiviteter och fördelas medvetet för att främja att alla aktiveras.
 - Använder befintliga bryggområden effektivt. Nya båtplatser tillkommer endast genom utökning av dessa. Båtklubbar klassificeras som »inte utöka«, »kan effektiviseras eller utökas med båtplatser men ej fysiskt större«, »kan utöka bryggor efter tillstånd« enligt kartan på sidan 37.
 - I grunda havsvikar och andra känsliga vattenmiljöer är kommunen mycket restriktiv till nya bätbryggor.
 - Möjliggör gemensam bätlagningsplats.
- 📍 Utvecklingsplan Attraktiva Alby, Tyresö kommun, 2014
 - 📍 Anläggningsförsörjningsplan, Tyresö kommun, 2016
 - 📍 Kunskapsunderlag för blåstruktur, Ekologigruppen för Tyresö kommun, 2014
 - 📍 Turism besöksnäringstrategi, ska tas fram av kommunen

VÄRNA KULTURMILJÖER

Människor har levt i Tyresö i flera tusen år, vilket syns i kulturmiljöerna. De är speciella för Tyresö och något att värda och samlas kring. De visar oss tidigare generationers arbete och idéer – och påminner oss om att de miljöer vi skapar idag är morgondagens kulturmiljöer.

EN LEVANDE HISTORIA

I kommunens utveckling ska vi ta vara på kulturmiljöerna. Genom att låta flera tidslager existera sida vid sida blir Tyresös utveckling tydlig. Det ger identitet, minnen, samhörighet och hemkänsla. Tyresös kulturhistoriska värden finns inte bara i det byggda, även landskapet bär spår av människors liv. Därför ska såväl kulturhistoriskt värdefulla landskap som bebyggelse skyddas och synliggöras, tillsammans med fornminnen, kulturmiljöer i vattner och liknande.

Allt detta är fastslaget i olika lagar. Enligt plan och bygglagen måste en översiktsplan ta hänsyn till kulturhistoriska värden. Dessutom spelar kulturmiljöerna och miljöbalkens viktiga roller, där den senare bestämmer om riksintressen för kulturmiljön (där Tyresö slott med omgivning är utpekad som riksintresse).

Tyresö gränsar till riksintresset Erstaviks herrgårdsmiljö i Nacka kommun vilket Tyresö kommuns planering måste ta hänsyn till.

Kommunen har flera fornlämnningar av stort kulturhistoriskt värde längs med vattendrag. Dessa ska beaktas vid åtgärder för att förbättra vattenmiljön så att de inte skadas eller går förlorade.

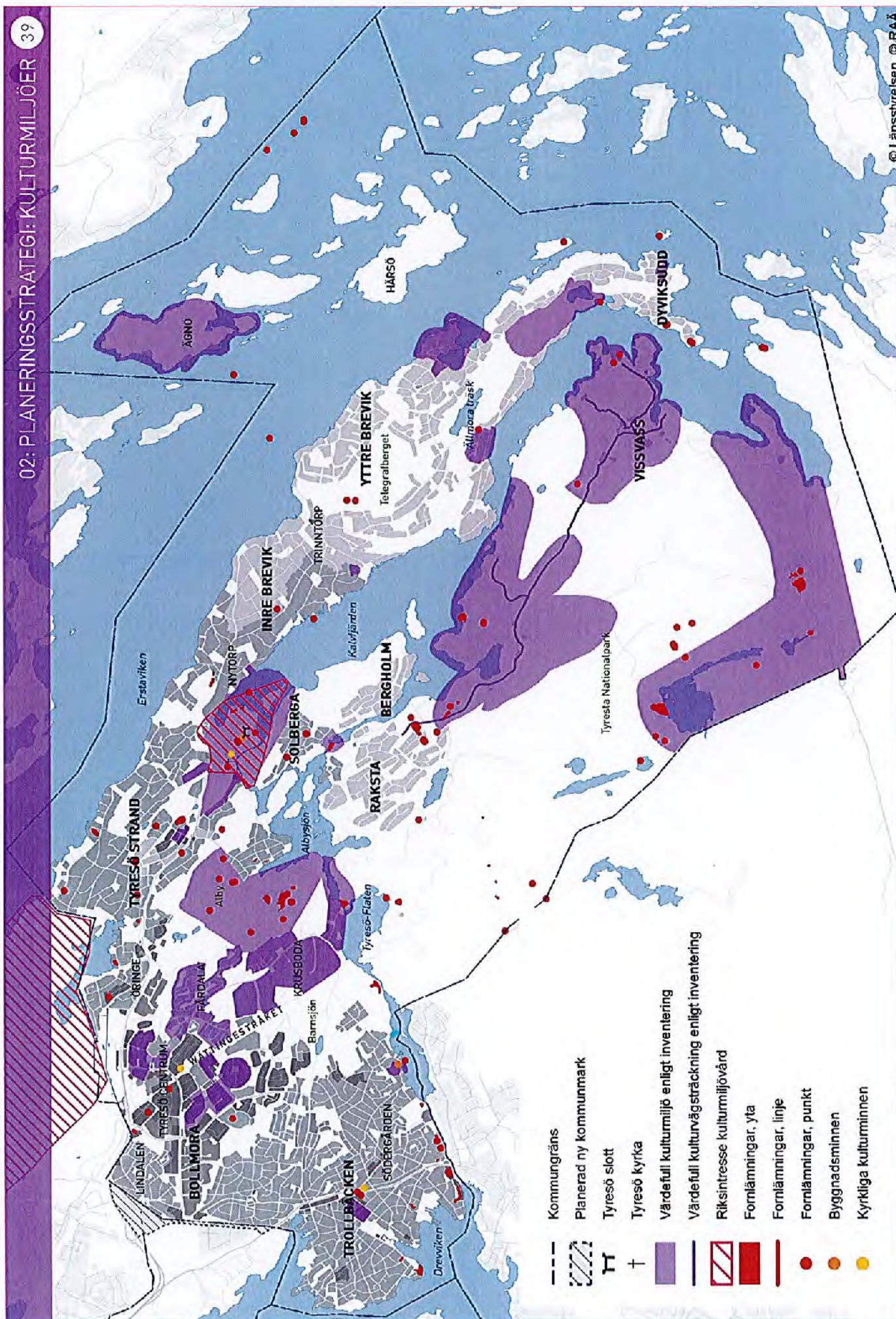

SÅ HÄR GÖR VI

- Bevarar obrutna stråk och sammanhang som kan upplevas och förstås av framtida generationer.
- Bevarar kulturlandskapets karaktärsdrag och utvecklar skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Områdesbestämmelser tas fram för Vissvass.
- Stärker Tyresös identitet genom att visa på värden i kulturmiljön. För att öka förståelse, delaktighet och ansvarstagande av den egna kulturmiljön.
- Uppmärksammar fastighetsägare på kulturhistoriska värden som bör bevaras.
- Tillkommande byggnader ska vara estetiskt tilltalande, passa in i landskapet och förhålla sig till tidigare bebyggelse.
- Riktlinjer för kulturmiljöer i Tyresö kommun ska tas fram för att säkerställa en rättssäker och enhetlig bedömning i fortsatt mer detaljerad planering och laggivning.
- Kunsapsunderlag för kulturmiljöer som berör fornlämnningar eller andra kulturhistoriska värden i det obebyggda landskapet bör uppdateras.
- Tyresö slott med omgivning är ett riksintresse för kulturmiljövården enligt miljöbalkens tredje kapitel, 6 §.
- Slottet och parken med byggnader är byggnadsminne enligt kulturminneslagens fjärde kapitel.
- Tyresö kyrka och kyrkogården är kyrkligt kulturarv enligt kulturmiljölagens tredje kapitel.
- Sötsäters dansgille i Skälsåtra är ett byggnadsminne enligt kulturmiljölagens tredje kapitel.

 Översiktlig kulturmiljöinventering, Nyréns för Tyresö kommun, 2015

 Nationella kulturmiljömål, 2014

TYRESÖ TAR ANSVAR FÖR BOSTADSFÖRSÖRJNING

Stockholmsregionen växer och prognoserna visar på en fortsatt befolkningsökning. Tyresö kan bidra med nya bostäder och samtidigt stärka kommunens identitet.

Det nationella målet för samhällsplanering, bostadsmarknad och byggande är att alla människor i landet ska ha en bra miljö att leva i. Planeringen ska främja långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi samt underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling. På 1970-talet var Tyresö Sveriges barnrikaste kommun och hela 40 procent av befolkningen var under 20 år. Idag är Tyresö istället en kommun där antalet äldre ökar i snabb takt. Befolkningssammansättningen förändras och med det behöver service och bostäder möta nya behov, krav och förväntningar.

BOSTÄDER TILL ALLA

Tyresö ska vara en av Sveriges mest attraktiva boendekommuner med ett varierat och attraktivt utbud som motsvarar efterfrågan. Bostäderna ska ha en blandning av boende- och upplåtelseformer. Alla i kommunen – även unga, studenter, nyinflyttade och äldre – ska få tillgång till bra bostäder. Det ska vara möjligt att hitta sin första bostad i Tyresö.

Nya bostäder ska bidra till att skapa en tilltalande livsmiljö med torg, parker och grönområden. Det ger många möjligheter till möten, vilket är en förutsättning för att människor ska lära känna varandra och utveckla en gemenskap.

Bostäder och livsmiljöer ska ha hög kvalitet och vara väl underhållna. Ny bebyggelse ska knyta samman olika kommundelar så att segregationen minskar och sammanhållningen stärks. Människor ska naturligt kunna röra sig mellan olika områden.

Service och infrastruktur utvecklas i takt med bostadsbyggandet. Nya bostäder och deras utemiljöer byggs med ett livscykelperspektiv.

SÅ HÄR GÖR VI

- Tar fram riktlinjer för bostadsförsörjning för Tyresö kommun i samband med översiktsplanen.
- Bostadsbyggandet ska ge ett utbud som motsvarar efterfrågan. Vi planerar för att, i genomsnitt, ca 300 nya bostäder ska byggas per år.
- Bra samarbete mellan kommun och övriga aktörer ger snabba processer för detaljplaner och bygglöv.
- Tar fram kvalitetsprogram för att säkerställa hög kvalitet och god gestaltning både av byggnader och offentliga närmiljöer i alla nybyggnadsprojekt. Kommunen ställer höga krav på dem som vill utveckla i Tyresö och följa upp. Ansvar och finansiering avtalas.
- Förtätning ska ske enligt principerna för förtätning på sidan 28. När vi förtätar använder kommunen intäkterna för att förbättra den offentliga miljön.
- Kompletterar områden med olika bebyggelse typer- och upplåtelseformer som tidigare saknas i området och skapar på så sätt variation.
- Underlättar inträde på bostadsmarknaden för ungdomar och andra grupper som har svårt att hitta en egen långsiktig bostad.
- Planerar för ett varierat och attraktivt utbud av bostäder även för äldre, nyinflyttade, studenter och unga.
- Ser över kopplingar till befintlig bebyggelse och behovet av nya mötesplatser i området i alla projekt. Motverkar segregation i exempelvis detaljplaner och trafikstrategi.
- Kommunens projekt ska vara förebilder när det gäller hållbarhet.
- Planerar för god service och förbättrad infrastruktur, som säkerställs i avtal och kvalitetsprogram. Samarbetar inom kommunen och med kringliggande kommuner, landsting och kommersiella aktörer.
- Strategiska markförvärv ger kommunen större möjlighet att genomföra intentionerna i översiktsplanen. En markförsörjningsstrategi tas fram för Tyresö kommun i samband med översiktsplanen. Se även i kapitel 3 Markanvändning.

 Riktlinjer för bostadsförsörjning, Tyresö kommun

 Markförsörjningsstrategi, Tyresö kommun

HÖGT BETYGG TILL SKOLAN

Tyresö ska fortsätta vara en av Sveriges bästa skolkommuner. Tyresö har en bra, tillgänglig och väl fungerande skola som är en hörnsten i kommunens verksamhet.

RÄTT MILJÖER STÖTTAR LÄRANDET

Förskolan och grundskolan har ett särskilt fokus på att låta varje barn utvecklas efter sina egna förutsättningar. De inkluderande lärmiljöerna i kommunens skolor stöttar den pedagogiska verksamheten. Skolan som plats omfattar inte bara byggnader – även skolgården och vägen till skolan är viktiga.

I Tyresö är det nära till naturen vilket är en styrka i förskole- och skolormiljöer. Skolormiljöerna och Naturskolan stärker Tyresös identitet som en hållbar kommun med starka natur- och vattenvärden.

Vuxenutbildningen och undervisningen i svenska stärker integrationen och bidrar till social hållbarhet.

Bild: Björnshult.se

SÅ HÄR GÖR VI

- Grundskolor och förskolor ska finnas i varje kommundel (Trollbäcken, Bollmora, Tyresö Strand och Östra Tyresö) i anslutning till naturmiljöer och kollektivtrafik.
- Utemiljön i grundskolan och förskolan är en viktig del av utbildningen och ska utformas med omsorg. Miljön ska stimulera till trivsel och lärande, ge plats för sol och skugga, avkoppling, lek och umgänge.
- Skol- och förskolmiljöer och lokaler ska präglas av en hög nyttjandegrad, effektivitet och flexibilitet för samutnyttjande.
- **Bestut om ny-, om- eller tillbyggnad** av lokaler tas utifrån lokalförslöjningsplanen och i enlighet med riktlinjerna för lokalförslöjning.
- Grundskolans och förskolans arkitektur ska stötta undervisningen och underlätta en samlad skoldag.
- **Platser för skola och fysisk aktivitet** skapas med ett barn- och tillgänglighetsperspektiv.
- Kommunen ska prioritera material för en giftfri förskola och skola.
- Undervisning i naturmiljöer är lätt att nå.

Pedagogiskt program för inkluderande lärmiljöer i Tyresö kommun, 2015

Utvecklingsplan Attraktiva Alby, Tyresö kommun 2014

Lokalförslöjningsplan, Tyresö kommun 2017

FÖRETAGARE SOM POSITIV KRAFT

Stockholmsregionens näringsliv växer snabbt och Tyresö har alla förutsättningar att vara en del av utvecklingen. I Tyresö finns en affärsmässig mångfald som gör att kommunens näringsliv har goda förutsättningar att klara sig bra även om konjunkturen går ner.

BLOMSTRANDE NÄRINGSLIV

Företagsklimatet ska ligga i topp och ska vara en viktig del av kommunens identitet. Entreprenörandan är stark i Tyresö. Det ska vara enkelt att vara företagare och kommunens service är god och snabb. Ett bra företagsklimat bidrar till låg arbetslöshet.

Genom effektiv markanvändning i kommunens verksamhetsområden får fler företag utrymme att etablera sig och växa. När Tyresös stadskärna växer finns det plats för många nya verksamheter i stadsmiljön (som även inkluderar Bollmora industriområde). Det blir plats för fler verksamheter.

Kommunen ska verka för att företag som kan ligga blandat med bostäder finns kvar i omvandlingen av stadsstrukturen. Lokaler ska ge företagarna ett »skyltfönster» mot omvärlden.

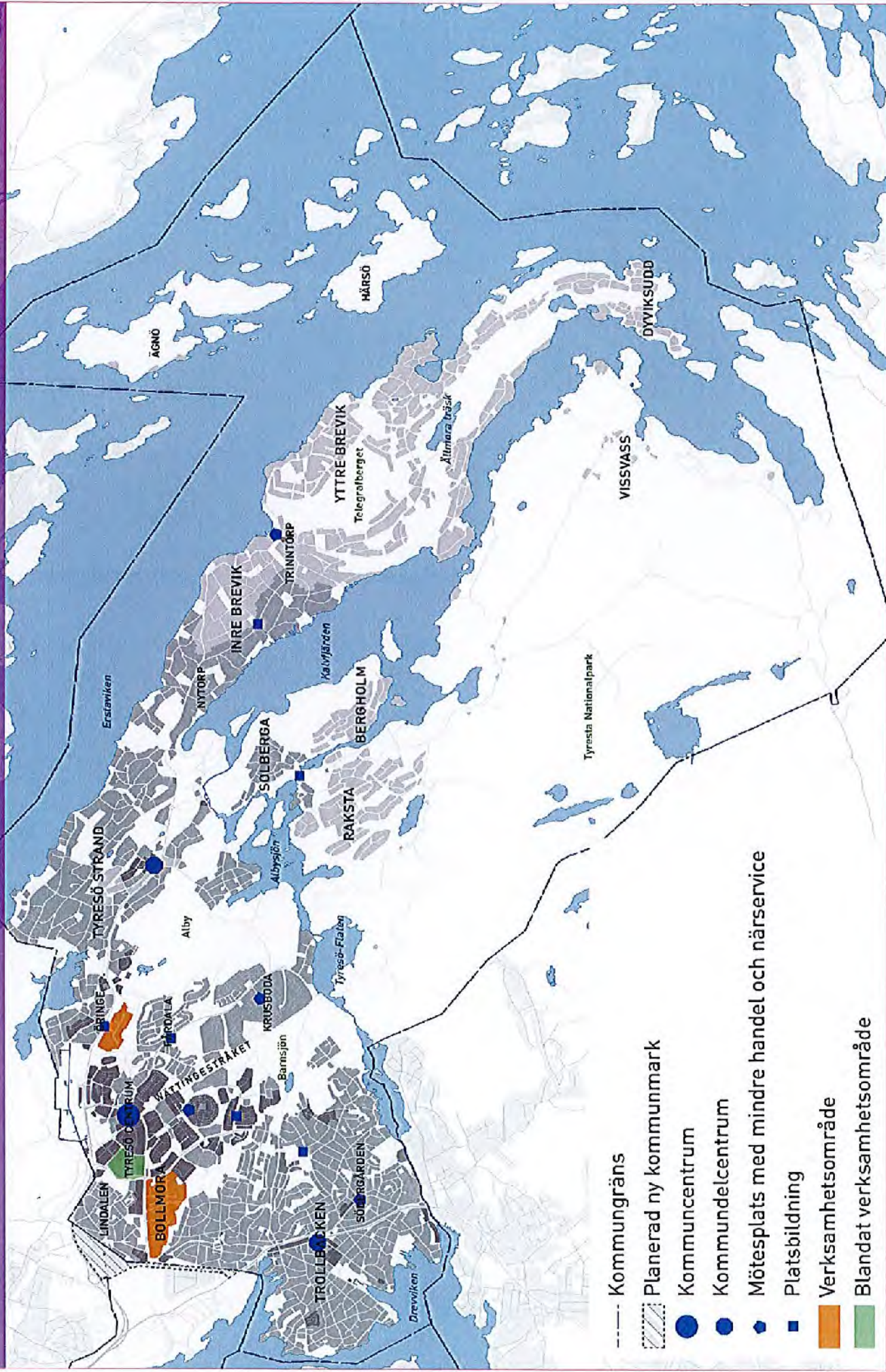
I takt med att Tyresöborna blir fler ökar sannolikt efterfrågan av alla typer av kommersiell service. Stadsplaneringen stödjer etableringen genom att stärka kommundelscentrum och ge förutsättningar för lokaler vid lokala mötesplatser.

Tyresöförelagare Erixos Papadopoulos

SÅ HÄR GÖR VI

- Nya lokaler för verksamheter, som handel och företagstjänster, ska finnas i bottenvåningarna på bostadshus i stadskärnan och i strategiska lägen i kommundelarna.
- Verksamhetsområden (Trollbäcken och Gudö) inne i bostadsområden omvandlas till bostäder och/eller icke-störande verksamheter eller service.
- Bollmora verksamhetsområde omvandlas till ett blandat område med verksamheter som kan ligga nära bostäder, som ett komplement till Norra Tyresö Centrum.
- Södra Lindalen och Petterboda verksamhetsområden effektiviserar/renodlas för att ge plats för fler verksamheter som inte bör blandas med bostäder.
- Stärker handeln i Tyresö centrum och möjliggör kompletterande närhandel i de olika kommundelarna.
- En nära samverkan mellan kommunen och näringslivet är en framgångsfaktor.
- En handelsstrategi och vilka behov av lokaler och områden som kommer att behövas i framtiden bör tas fram.

TYRESÖ STYR MOT HÅLLBARA TRANSPORTER

Hållbara resor och transporter är en stor utmaning i regionen. En ökande befolkning i Tyresö och grannkommunerna innebär ökad trängsel i trafiken. Även om det blir fler arbetstillfällen inom kommunen kommer arbetspendlingen ut från kommunen troligtvis också att öka.

GÅ, CYKLA ELLER ÅKA BUSS

I Tyresö finns stora möjligheter att göra resor och transporter mer hållbara genom att fler går, cyklar eller använder kollektivtrafik. Genom att planera kommunen så att många har nära till mycket kan behovet av transporter minska. En förutsättning är att de regionala cykelstråken, regionalt viktiga infrastrukturens utbyggnad och framkomlighetsåtgärder förverkligas. Det behövs fler busskörfält inom kommunen, och i Söderholm; på Tyresövägen, Gudöbroleden, Nynäsvägen, Söderledstunneln och Centralbron. Det är viktigt att Tyresö binds samman med radiella tvärförbindelser, framförallt till Älvsjö och Huddinge. På längre sikt kan spårbinden kollektivtrafik, som är sammankopplad med regionens övriga trafikslag, behövas. Inom Tyresö behöver gång- och cykelförbindelser förbättras liksom anslutningarna till grannkommunerna. Farleder till havs är av riksintresse och Tyresö har god tillgång till skärgårdstrafiken.

SÅ HÄR GÖR VI

- Tillgänglighet går före rörlighet. I en tillgänglig kommun är det nära till arbetsplatser, skolor, butiker och kollektivtrafik – och då minskar behovet av förflyttningar.
- Ett transportsystem för alla. De som bor, besöker eller arbetar i kommunen ska kunna ta sig fram på lika villkor oavsett ålder, kön, fysisk förmåga eller ekonomisk ställning.
- Hela resan ska fungera från dörr till dörr, både inom kommunen och till övriga regionen. Transportsystemet utformas för snabba byten mellan olika färdmedel. Gång- och cykelvägar till kollektivtrafiken samt infartsparkeringar för bussar bidrar.
- Trafikmiljöer bidrar till ett attraktivt och levande Tyresö. Gator och torg utgör en stor del av Tyresös offentliga miljö. De ska verka för ökat stadsliv och sociala möten. Miljön ska vara estetiskt tilltalande, kännas trygg och fysiska barriärer (t.ex. breda trafikleder) ska undvikas.
- Prioriterar hållbara transporter. Gångtrafikanter och cyklister prioriteras först, sedan kollektivtrafik, nyttotrafik och biltrafik. Farleder för sjötrafiken värnas.
- Förbättrar framkomligheten på Tyresövägen med en tredje körfält. Även Gudöbroleden kommer att få förbättrad framkomlighet.
- Arbetar för en förlängning av cykelpendlingsstråket till Strandtorget.
- Värnar trafiksäkerhet och hälsa. Transportsystemet ska vara utformat så att så få som möjligt kommer till skada enligt Trafikverkets Nollvision. Skolvägar ska vara

trygga och säkra. Hälsan främjas genom tillgång till säkra vägar i trivsamma miljöer både för den som går och den som cyklar – även i anslutning till grannkommunerna.

- Gynnar transporter med låg miljö- och klimatpåverkan t.ex. genom laddning av elbilar eller påfyllning av förnybara drivmedel.
- Transportsystemet ska använda så lite som möjligt av naturmark och andra resurser.
- Samordnar varutransporter till kommunens alla olika verksamheter.
- Tar fram en trafikstrategi för att förtydliga översiktsplanens intentioner och ge stöd och vägledning i prioriteringar och kommande mer detaljerad planering för en växande kommun.

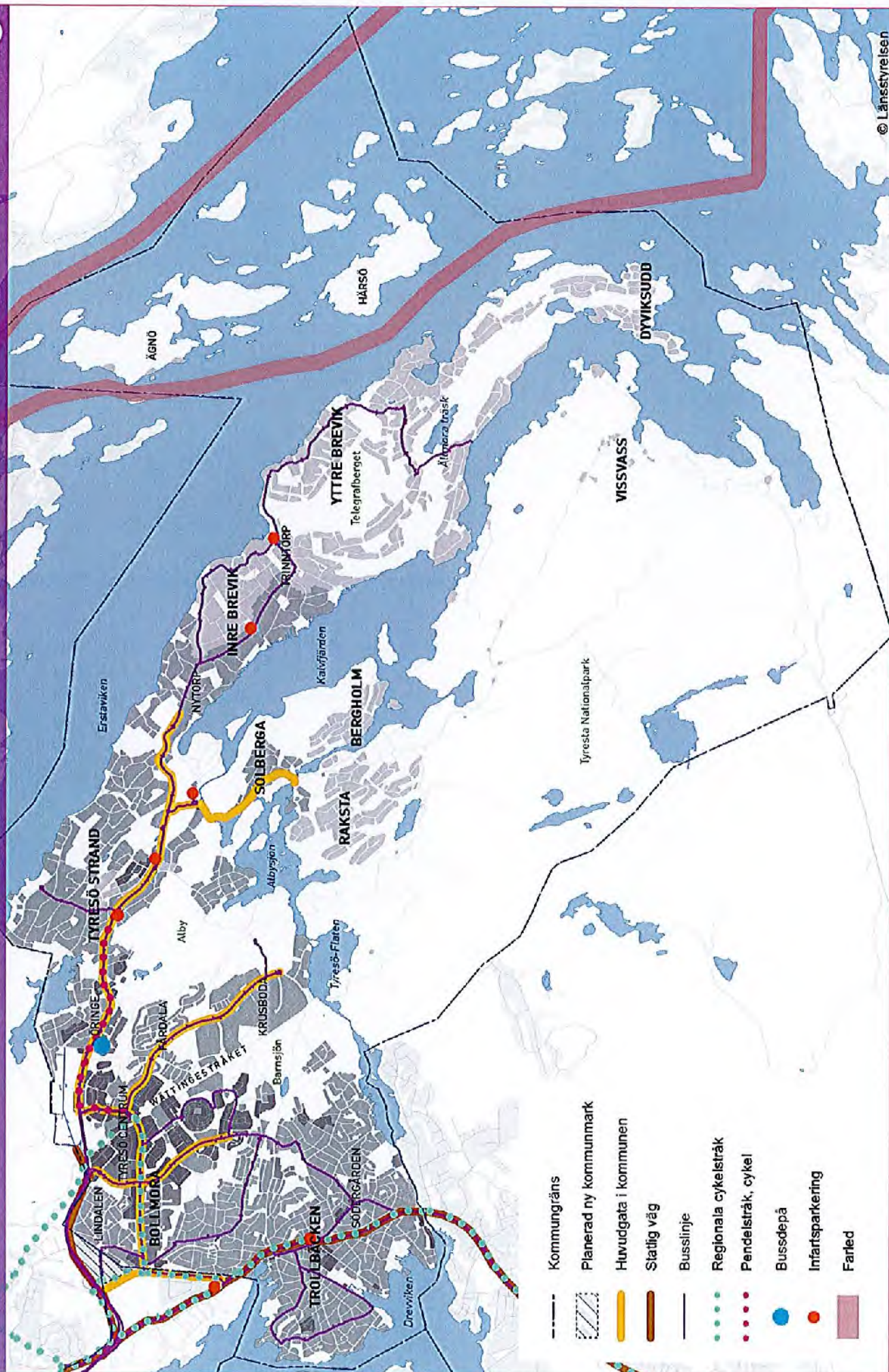
FYRSTEGSPRINCIPEN STYR TRAFIKPLANERINGEN

1. Tänk om. Åtgärder som påverkar behovet av resan samt transportsätt. Beteend- och attitydförändringar.
2. Optimerar. Åtgärder som ger ett mer effektivt utnyttjande av befintlig infrastruktur.
3. Bygg om. Små ombyggnader vid behov.
4. Bygg nytt. Om inte de tidigare tre stegen har klarat behovet byggs nytt.

 Cykelplan för Tyresö kommun, 2013

 Trafikstrategi, ska tas fram med planerad start under 2017

 Kunskapsunderlag trafik, Trivector för Tyresö kommun, 2014

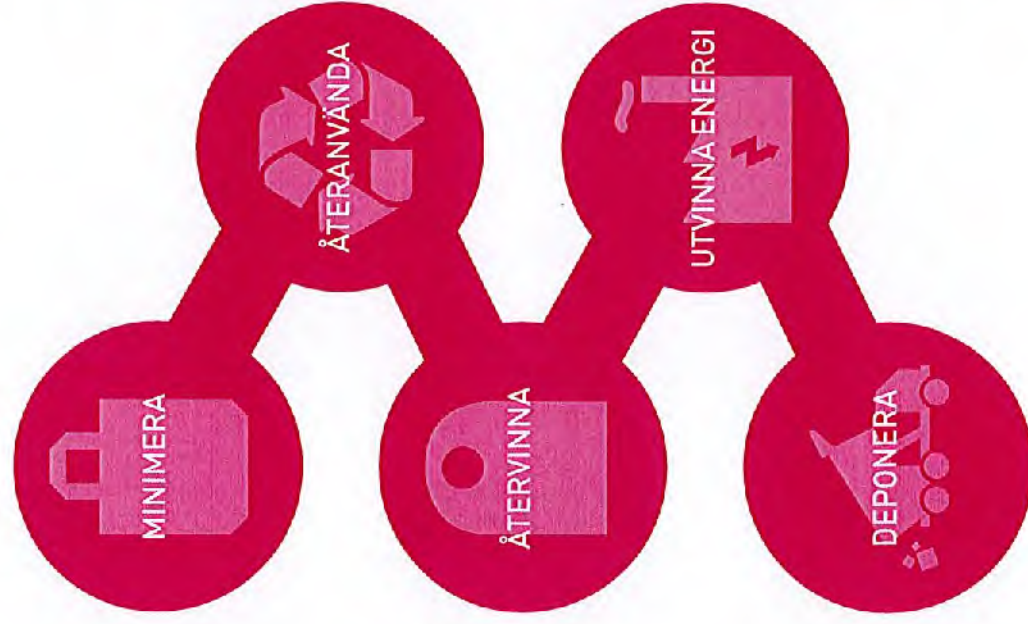
EFFEKTIVA TEKNISKA SYSTEM

I Tyresö är det övergripande målet för den tekniska försörjningen att den ska vara både effektiv och robust (det vill säga den är tryggad även vid kriser och plötsliga händelser). Den tekniska försörjningen handlar om hur kommunen tillgodoser behovet av energi, vatten, avlopp, avfallshantering, telefoni och elektronisk kommunikation. Vår förbrukning av naturens resurser avgör både dagens och kommande generationers möjligheter till ett gott liv.

VISIONEN: INGET AVFALL

Ett ökat samarbete mellan grannkommunerna skulle kunna ge bättre möjligheter att investera i ny återvinningsteknik där avfallers resurser kan utnyttjas bättre. När kostnaderna delas blir det billigare att använda ny teknik för avfallshantering. Redan i dag sker samarbete kring många typer av avfall. Avfallshanteringen är en viktig del av hållbarhetsarbetet och kommunen arbetar för att:

1. Avfallsmängderna ska minska, helst ska det inte bli något avfall alls.
2. Så mycket som möjligt ska återvinnas eller förädlas – och sedan cirkulera så länge som möjligt. Det ska vara lätt att sortera rätt.
3. Så lite som möjligt ska avfallsdeponeras. Om det ändå hamnar där ska avfallet hanteras miljösäkert.

Ett led i detta är att kommunen kan stötta den cirkulära ekonomin genom att Återvinningscentralen (ÅVC) kompletteras med mindre lokala ÅVC:er som kombineras med second hand-butiker.

 Tyresö avfallsplan, 2009 [reviderad 2011]

HANTERA SCHAKTMASSOR LOKALT

Tyresö kommun arbetar med att hantera massor lokalt vid omvandlingen av Östra Tyresö till året-runtboende, där kommunen själv står för entreprenaden. På längre sikt vill vi möjliggöra för hantering av massor lokalt även vid externa entreprenader.

Till varje kilometer väg som byggs behövs ca 4000 kvm område för etablering och upplag. Lokal masshantering bidrar till minskade transporter, bättre ekonomi, förkortade byggrider och en bättre arbetsmiljö. Platser för masshantering ska vara tillgängliga från transportvägar – och gärna redan unyttjas för liknande ändamål. De ska gärna ligga en bit ifrån bostäder och känsliga natur-, kultur-, och fritidsområden samt vara stora nog för massor och maskiner.

 Strategi för etablering, schaktopplag och masshantering, 2012 (uppdateras 2017)

SMART ENERGI

Stockholmsregionen ska vara resurseffektiv. Omställningen till förnybara energikällor för att minska

klimatpåverkan ska vara genomförd till år 2050. Detta går i linje med regionens och EU:s mål att minska utsläppen av växthusgaserna – och för att klara det ska endast förnybara energikällor användas.

Tyresö ska vara en förebild när det gäller miljöarbete. Därför

- använder kommunen enbart grön el
- arbetar kommunen med samordnade varustransporter
- energicertifierar kommunen sina egna fastigheter.

Kommunen arbetar för att

- vara en resurseffektiv kommun
- undvika eller minska behovet av att använda energi
- använda energin mer effektivt
- använda förnybar energi.

Enligt regionplanen ska regionens goda förutsättningar för fjärrvärme utnyttjas bättre, och det underlättas av rätare bebyggelse som gör det billigare att bygga ut fjärrvärmenätet. I Tyresö finns ett väl utbyggt fjärrvärmenät som ger stora delar av kommunen möjlighet att ansluta sig.

Där utbyggnad av fjärrvärme inte är möjligt kan småskaliga värmeverk för biobränsle, vindkraft, solceller eller geoenergi (exempelvis bergvärme) vara bra alternativ. Stamnätet för energiförsörjning är av

riksintresse. Det är Svenska kraftnät som ansvarar för detta. Regionnätet består av två 70 kV-ledningar samt transformatorstationer i Bollmora och Hanviken som tillhör Vattenfall. För att kunna öka elanvändningen i trakt med att befolkningen ökar måste elnätet i kommunen byggas ut och byggas om.

FIBER TILL FLER

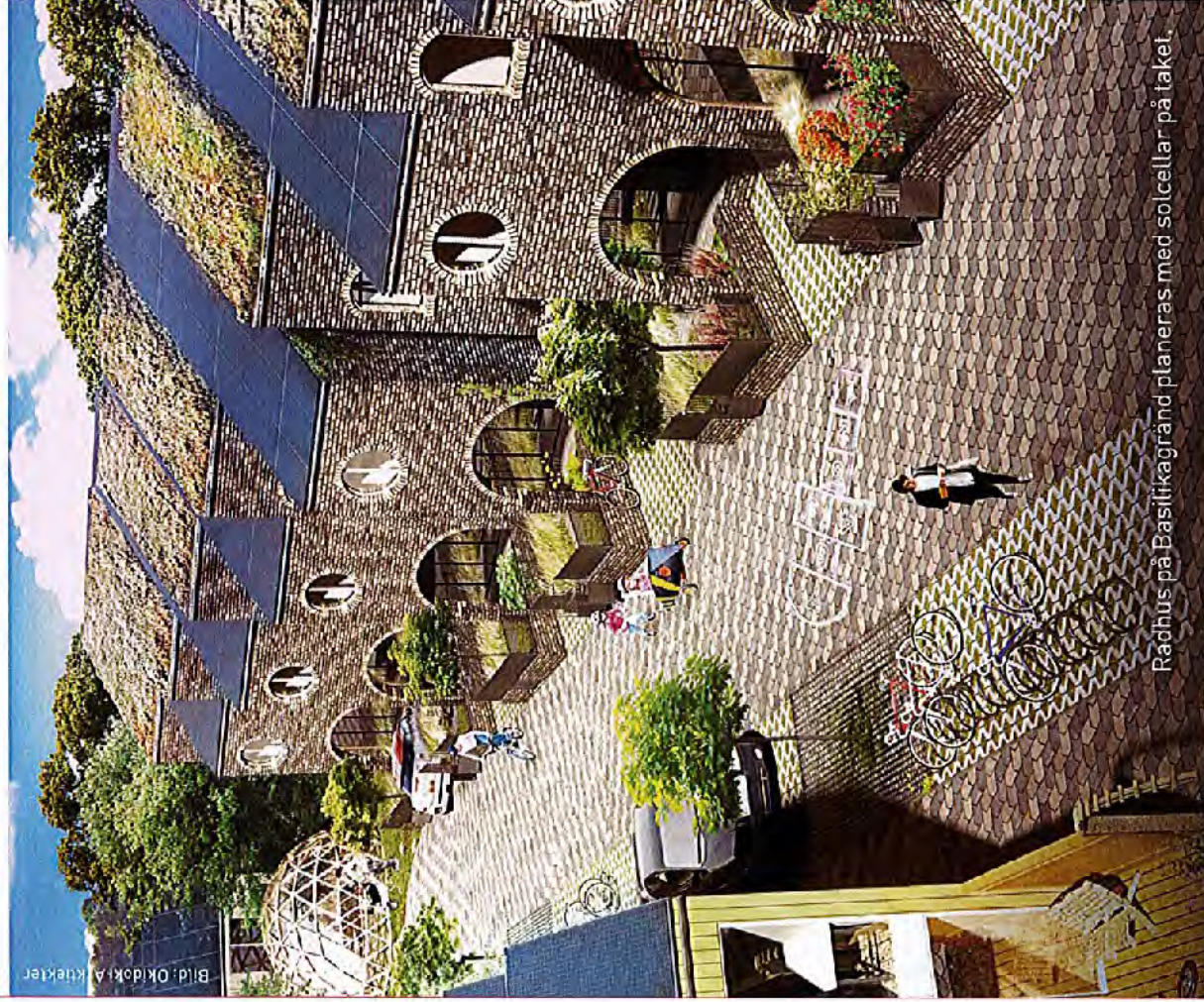
Stockholmsregionen ska vara bäst i världen på att ta tillvara de möjligheter som kommer med ökad digitalisering. En kapacitetsstark uppkoppling är en förutsättning för att nyttja digitaliseringens möjligheter. Det är positivt att fibernät som byggs i kommunen är öppet, så att hushållen kan välja bland olika tjänsteleverantörers erbjudande för bredband, digital-TV och telefoni. 95 procent av Tyresös hushåll och företag ska ha möjlighet att ansluta sig till fibernät år 2020 (2016 hade 91,58 procent av hushållen möjlighet att få bredband på 100 Mbit/s). På längre sikt är målet att alla hushåll och verksamheter ska ha möjlighet att ansluta sig till kapacitetsstark uppkoppling. Tyresö kommun har även ett kommunalt fibernät till offentlig service.

VATTEN OCH AVLOPP

Läs om vatten och avlopp under rubrikerna Ett vattensystem i balans och Hållbar och hälsosam miljö.

»VÅRA TRANSPORTER, VÅR MAT, VÅRA BYGGNADER OCH VÅRT SPARANDE ORSAKAR DEN STÖRSTA DELEN AV DE KLIMATPÅVERKANDE KOLDIOXIDUTSLÄPPEN. DÄRFÖR BEHÖVER ÖVERSIKTSPLANEN HJÄLPA TILL ATT GÖRA DET ENKELT ATT LEVA KLIMATSMART.«

KÄLLA: WWF

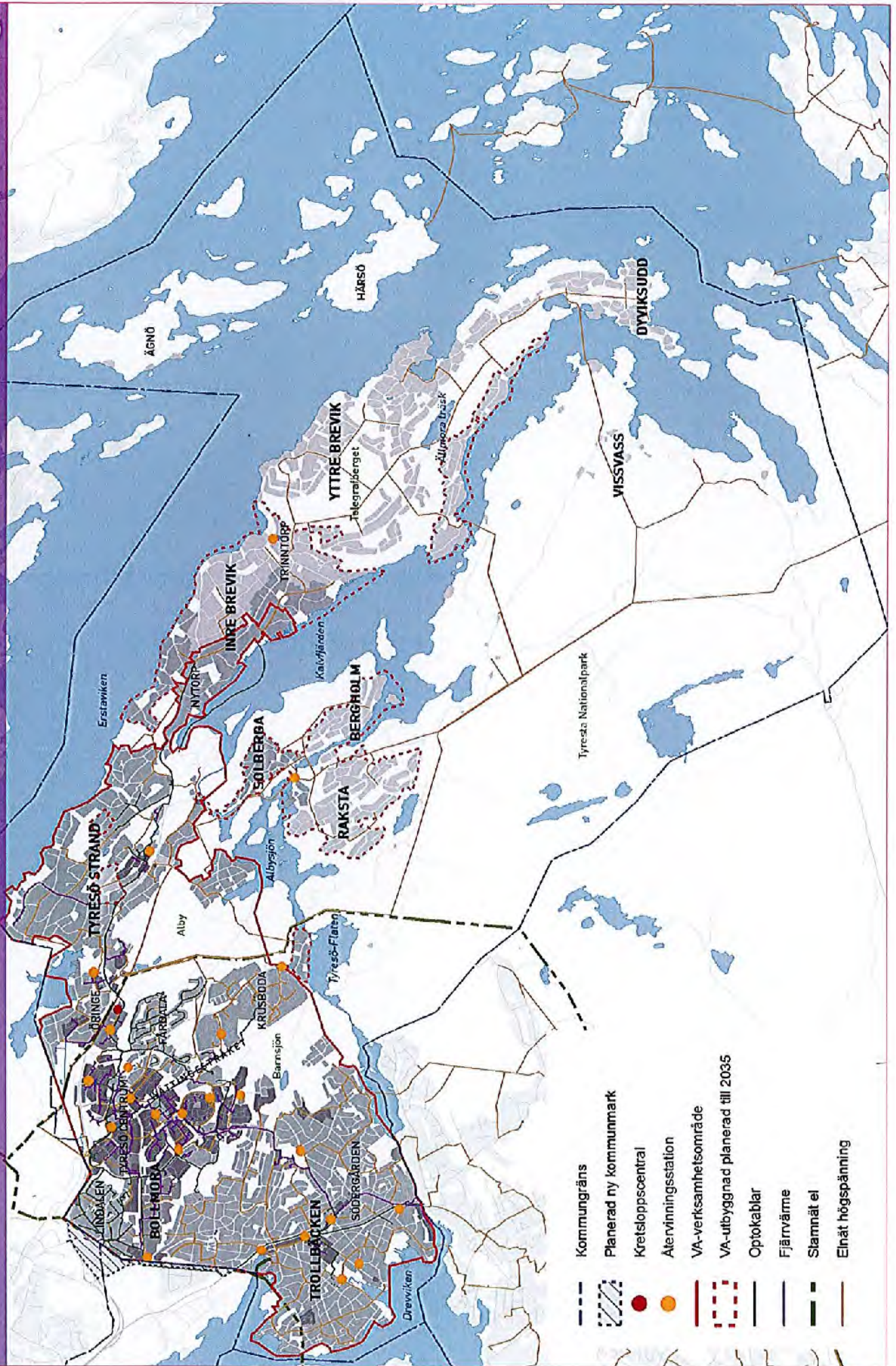
Rachus på Basilikagränd planeras med solcellar på taket.

SÅ HÄR GÖR VI

- Samarbetar mer med grannkommunerna för att utnyttja resurser och ny teknik i avfallshantering.
- Genomför avfallsplanens åtgärder.
- Planerar återvinningsstationer för förpackningar så att de är lättåtkomliga.
- Utökar kapaciteten för kommunens kretsloppscentral.
- Möjliggör för fjärrvärmeanslutning. Alternativt uppmuntrar till förnyelsebara energikällor som sol-, berg-, vatten- eller jordvärme.
- Energificerar egna fastigheter i framtiden.
- Möjliggör för nätagaren utbyggnad av kraftledningar när kommunen växer – helst nedgrävda för att spara mark.
- Bygger ut kommunalt vatten och avlopp (VA) enligt tidigare inriktningsbeslut för Inre Brevik. En strategi tas fram för Östra Tyresö med förtydligad inriktning även för Yttre Brevik.
- Utreder alternativ lokal dricksvattenförsörjning vid avbrott i leveransen från Stockholm vatten. Ällmora träsk är en möjlig lokal reservdricksvattentäkt. Utreder var enskilda brunnar kan utnyttjas vid vattenbrist.
- Förbereder alla nya byggnader för fiberanslutning (ny lagstiftning).
- Planerar för »Smart city» där informations- och kommunikationsteknik utnyttjas för att spara resurser och minska kostnader i samhället.
- Schaktmassor ska tas om hand lokalt och återanvändas. Läs mer under rubriken Ett vattensystem i balans.
- Energiplan för Tyresö kommun, 2008
- Klimat- och energistrategi för Tyresö kommun, 2016
- Strategi för etablering, schaktupplag och masshantering, 2012

(Uppdateras 2017)

- Avfallsplan för Tyresö kommun, 2008 (rev 2011)

HÅLLBAR OCH HÄLSOSAM MILJÖ

När kommunen växer är det viktigt att bevara en trygg och säker miljö. Kommunen planerar för att förebygga de risker som finns. Genom de nationella miljömålen och globala målen för hållbar utveckling ska vi lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta. Tyresö ingår i Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund. Förbundet gör den prövning och tillsyn som kommunen är skyldig att utföra. Räddningstjänsten utförs av Södertörns brandförsvärsförbund.

GODA VANOR

Tyresö ska vara en välmående kommun med små sociala problem. Tyresö prioriterar två av folkhälsoarbetets nationella målområden:

- Fysisk aktivitet. Forskningen visar att regelbunden fysisk aktivitet är bra för hälsa och välbefinnande och förebygger sjukdomar.
- Matvanor och livsmedel. Goda matvanor kan leda till bättre hälsa och ökat välbefinnande.

REN LUFT

En stor del av luftföroreningarna kommer från trafik och förbränning av olika slag. Tyresö kommun når redan idag miljökvalitetsnormerna för luft (PM10 och NO2). Genom en medveten stadsplanering ska luften fortsätta att vara ren även med ny bebyggelse. Kommunen arbetar vidare med luftkvalitet genom bl.a. åtgärder i kommunens klimatsstrategi.

EN HÄLSOSAM LJUDMILJÖ

Omgivningsbuller är den vanligaste miljöstörningen i vårt samhälle och vi utsätts dagligen för buller från en rad olika källor. Det ingår i de nationella miljömålen att vi inte ska utsättas för skadligt buller. När bostäder planeras och bygglov provas krävs det att ljudnivåerna för omgivningsbuller redovisas. Riktvärden för buller finns i lagstiftningen (Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader). En bullerutredning för hela kommunen togs fram 2016. Tyresö har stora områden som är tysta, enligt den regionala utvecklingsplanen (<45dB), huvudsakligen i naturreservat.

HÅLLBAR DAGVATTENHANTERING

Dagvatten är vatten i form av regn och snö. Det för med sig metaller och näringsämnen till sjöar, vattendrag och hav – och därför är det viktigt att vi renar detta vatten innan det kommer ut i naturen. Kommunen har genom olika åtgärder minskat mängden förorenat dagvatten. Lokalt omhändertagande av dagvatten sker i hela kommunen.

VATTEN OCH AVLÖPP

I en tätbebyggd region blir det allt viktigare att hålla med resurser och använda effektiva lösningar. Genom ökad samverkan och samordning av drift och underhåll inom regionen kan VA-näten utvecklas med miljöanpassad reningsteknik som sparar energi och

ger god effekt på kemiska ämnen och förbättrar vattenkvalitet. Enskilda lösningar på delar av Östra Tyresö ersätts med kommunalt VA (utom Dyvikuudd och Vissvass). Detta är en av de viktigaste åtgärderna för att minska övergödningen i vattendrag, sjöar och hav.

MARKFÖRORENINGAR

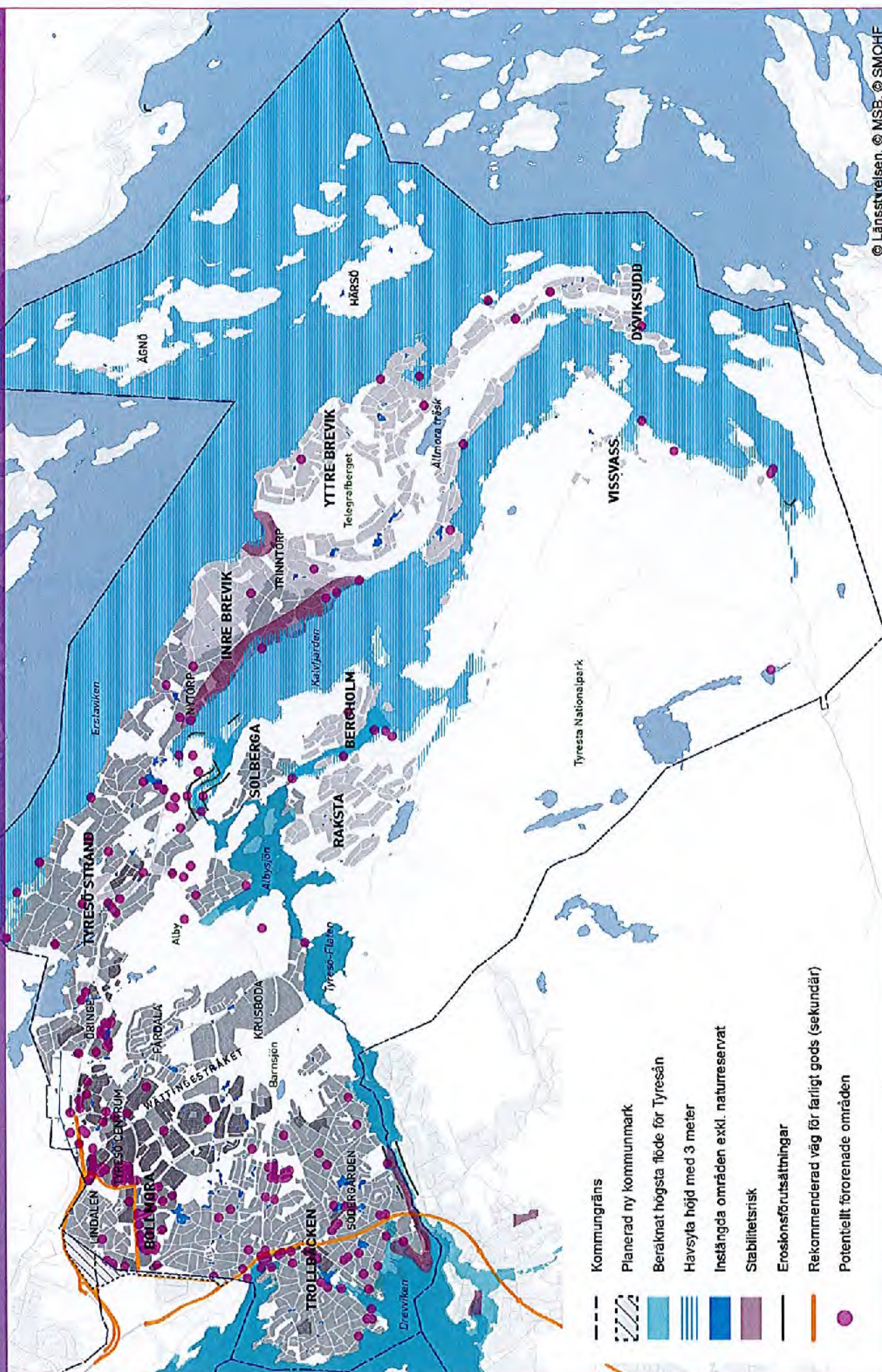
Farliga kemiska ämnen i produkter och byggnader riskerar att hamna i miljön och sedan tas upp av växter, djur och människor. Där industrier och bensinstationer har legat kan det finnas stora mängder förorenad mark. När vi gräver i marken och bygger finns en viss risk att vi sprider föroreningarna. Därför måste prover tas där det finns risk för föroreningar och vid behov ska marken saneras. Länsstyrelsen tar fram ett regionalt program för efterbehandling av förorenad mark. I Tyresö finns få områden med markradon.

ELEKTROMAGNETISK STRÅLNING

Ny bebyggelse och kraftledningar planeras så att exponeringen för magnetfält håller sig inom Strålsäkerhetsmyndighetens riktvärden.

OLYCKOR

Transportsystemet och trafikmiljöerna ska utformas så att så få som möjligt ska komma till skada. Tyresö har ett lågt antal bränder i byggnader, men för bränder i skog och mark ligger kommunen över snittet i Sverige. Räddningstjänstens insatsid

ska hållas ner genom ökad framkomlighet i kommunen. Tillgång till vatten för brandsläckning ska ses över inför och i framtiden med nya detalplaner och i samband med vissa bygglov där brandvattenförsörjning inte har lösts i detalplan. När ny bebyggelse planeras gäller Boverkets byggregler.

RISKHÄNSYN

Länsstyrelsen pekar ut vägar för transport av farligt gods. I Tyresö är sekundära vägar för transporter av farligt gods Gudöbroleden, Skrubba Malmväg, Bollmoravägen samt delar av Tyresövägen. På dessa vägar transporteras exempelvis bränsle till bensinstationer. När kommunen planerar ny bebyggelse görs riskanalyser för att säkerställa att skyddet är tillräckligt enligt gällande riktlinjer om exempelvis rekommenderade skyddsavstånd för ny bebyggelse och bebyggelsefritt avstånd. Tyresö kommuns sakkunnige inom brandskydd och riskhantering (Södertörns brandförsvarsförbund) deltar i planprocessen. En bedömning av existerande risker ska ligga grund för lämpligheten i placeringen eller för behovet av kompletterande skyddsåtgärder för önskad exploatering.

ÖVERSVÄMMNING

Kommunen gör riskanalyser när ny bebyggelse planeras. Riskanalysen ska räkna med höjda havsnivåer och instängda områden som lätt översvämmas vid skyfall, så att bebyggelsen blir framidsäker. Länsstyrelsen har en rekommenderad lägstänivå och ett klimatanpassat 100-årsflöde, och kommunen håller sig restriktiv till bebyggelse under dessa nivåer.

MARKSTABILITET

Kommunen gör geoteknisk urredning och riskanalys angående markens stabilitet inför planläggning av ny bebyggelse när det bedöms behövas. En urredning av klimatrelaterade ras-, översvämnings- och skredkänsliga områden togs fram av kommunen 2008. Områden med risk för jordrörelse markeras i kartan på sidan 51 som »Stabilitetsrisk».

RIKSINTRESSE TOTALFÖRSVARET

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygförläggningar som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem.

Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset. I Tyresö kommun finns inga riksintressen som kan redovisas öppet. Inom kommunen kan det generella riksintresset framför allt påverkas av uppförandet av höga byggnadsobjekt så som mastar och vindkraftverk. Därför ska Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom, sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Informationen används också som förberedelse för införandet av höga objekt i landets flyghinderdatabasplanläggningar (som radar och radiolänksystem) av generellt riksintresse.

SÅ HÄR GÖR VI

- **Planerar för att Tyresö når ännu bättre nivåer än miljö- kvalitetsnormerna, särskilt i samband med förtätningar.**
- **Arbetar för att ljudmiljön ska bli så bra som möjligt och att i all planering uppnå minst det nationella miljökvalitetsmålet.**
- **Planerar för dagvattenanläggningar som liknar naturens sätt att ta upp regn och snö. Utnyttja dagvattnet i parker, vid gator och på gårdar för att skapa planteringar, dammar och vattendrag som ger liv och grönska.**
- **Arbetar enligt kommunens dagvattenhanteringsplan med konkreta åtgärder för hur dagvattnet ska renas. Vid ny planläggning har kommunen som huvudprinciper att:**
 - Värna diken, våtmarker och liknande – och skydda delar av marken från att asfalteras.
 - Utveckla dagvattenstrukturen för att tillgodose nutida och framtida avvattningsbehov. Planera för ökade nederbörds mängder så att dessa kan tas om hand.
 - Fördroja och rena vattnet lokalt innan det når sjöar och vattendrag.
- **Använder smart miljöteknik för att nå nationella målen genom att förverkliga kommunens klimatstrategi.**
- **Anlägger vackra miljöer på gårdar och i parker för dagvatten och våtmarker.**
- **Utföra nya byggnader för stadigvarande vistelse på normalradonmark, radonskyddat och radonsäkert på högradonmark.**

- **Dagvattenhanteringsplan, Tyresö kommun 1998 (rev 2011)**
- **Riktlinjer för dagvattenhantering i Tyresö kommun**
- **Strategi för Östra Tyresö, ska tas fram med start under 2017**
- **Klimat- och energistrategi för Tyresö kommun, 2016**
- **Utredning av klimatrelaterade ras-, översvämnings- och skredkänsliga områden i Tyresö kommun (KRÖS), 2008**

KAPITEL 03: MARKANVÄNDNING

Här presenterar vi vår plan för ny markanvändning,
både för hela kommunen och per kommundel
samt tillhörande hållbarhetsbedömning.

MARKANVÄNDNING

Kapitel 2 har fokuserat på hela kommunen och den stora bilden; utvecklingsstrategin och övergripande planeringsstrategier. I kapitel 3 tittar vi närmare på varje kommundel och pekar ut vissa områden som kan förändras och förätas fram till 2035. Hur mycket vi kan föräta beror på platsens förutsättningar och karaktär. Läs mer i kapitel 2, Stadsbyggnadsprinciper.

Hela kommunen delas upp i sex olika kartor med tillhörande beskrivning:

- Trollbäcken
- Bollmora
- Tyresö Strand
- Inre Brevik, Solberga, Raksta och Bergholm
- Yttre Brevik
- Dyviksudd, Vissvass och öarna

TROLLBÄCKEN

1. Fler och varierade bostäder
2. Förstärka centrala Trollbäcken
3. Utveckla närservice
4. Förbättra infrastrukturen
5. Entréer till naturen, vatten och kulturmiljöer
6. Knyt ihop Trollbäcken, Bollmora/Tyresö centrum och grannkommunerna

BOLLMORA

7. Ta över del av Skrubba
8. Utveckla en attraktiv och tydlig stadskärna
9. Verksamheter och bostäder i urbana kvarter i Bollmora verksamhetsområde
10. Fler verksamheter i Södra Lindalens företagsområde
11. Knyt ihop Fårdala och Krusboda
12. Förlänga Bollmoravägen till Gudöbroleden
13. Njupkärrsvägen leder till Trollbäcken

14. Sätta kulturen och idrotten i centrum

15. Förstärka gröna park- och naturstråk

16. Knyt ihop Bollmora/Tyresö centrum med Trollbäcken, Tyresö Strand och grannkommunerna
17. Försköleplatser och bostäder för alla

TYRESÖ STRAND

18. Strandtorget ett viktigt kommundelscentrum
19. Binda samman ny bebyggelse
20. Ta vara på och förstärk gröna samband
21. Värna riksintresset Tyresö slott och kyrka
22. Utveckla idrottsverksamheten
23. Utveckla kopplingarna till Erstavikens vatten
24. Utveckla Alby naturreservat
25. Värna kulturlandskapet

INRE BREVIK, SOLBERGA, RAKSTA OCH BERGHOLM

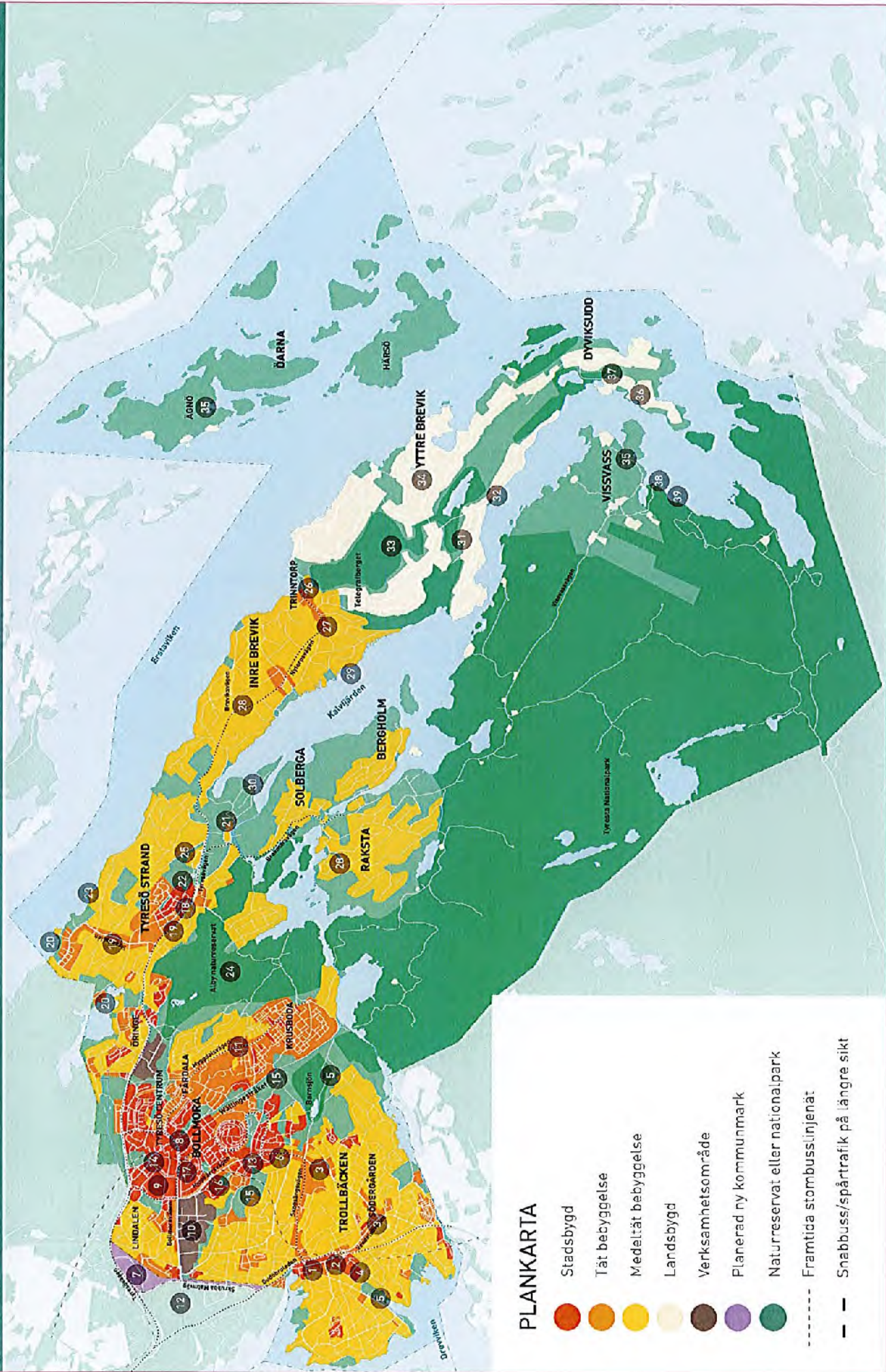
26. Utveckla närcentrum och platsbildningar
27. Komplettera med ny bebyggelse
28. Bygga ut kommunalt VA och gator
29. Utöka strändernas och områdets tillgänglighet
30. Ta vara på kulturlandskapet

YTTRE BREVIK

31. Komplettera varligt med ny bebyggelse
32. Utöka strändernas och områdets tillgänglighet
33. Utveckla och förstärka gröna samband
34. Värna kultur- och naturmiljöerna

DYVIKSUDD, VISSVASS OCH ÖARNA

35. Värna kultur och natur
36. Utveckla gröna samband
37. Enskilda VA-lösningar
38. Utöka strändernas och områdets tillgänglighet
39. Utveckla Vissvass för båtlivet

FÖRKLARING MARKANVÄNDNINGSKARTOR

Inledningsvis förklarar vi markanvändningskartornas färger och symboler.

MÅLBILD 2035 – INTE NULÄGE

Markanvändningskartorna visar en önskad målbild för Tyresö år 2035 med en utblick mot 2055 – inte dagens användning.

INGA EXAKTA LINJER

Avgrensningar och sträckningar på kartan är grovt dragna. I efterföljande planeringer görs mer detaljerade ställningstaganden.

RISKER OCH RESTRIKTIONER

För plan- och bygglovhandläggare med flera i kommunen finns mer detaljerade kartor och fler kartläggningar tillgängliga som underlag i det dagliga arbetet.

FÖRÄNDRAD MARKANVÄNDNING

Randiga områden markerar förändrad användning. Färgen under visar planerad markanvändning. Exempelvis visar grönt med randigt att där planeras ett nytt naturreservat.

STADSBYGD

Stadsmässig karaktär där bostäder i flerfamiljshus, arbetsplatser, restauranger, nöje, handel eller annan verksamhet, som är förenlig med bostäder, blandas. Det finns fritidsläggningar, torg, parker och mindre grönytor inom bostadsområden liksom trafik- och parkeringsytor.

TÄT BEBYGGELSE

Tätortsmässig karaktär med i huvudsak bostäder i flerfamiljshus och radhus dominerar, men viss service, arbetsplatser och mötesplatser finns i strategiska lägen. Det finns parker, gaturum, platser och mindre grönytor inom bostadsområden liksom trafik- och parkeringsytor.

MEDELTÄT BEBYGGELSE

Tätortsmässig karaktär med i huvudsak bostäder i mindre flerfamiljshus, radhus, parhus och småhus dominerar, men viss service, arbetsplatser och

mötesplatser finns i strategiska lägen. Det finns parker, gaturum/platsbildningar och mindre grönytor inom bostadsområden liksom trafik- och parkeringsytor.

LANDSBYGD

Kust och skärgårdsområden med blandat inslag av fritidshus, permanenta boende och till viss del jordbruk. Utbyggnad och förtätningar bedöms restriktivt.

VERKSAMHET SOMRÅDE

Utvecklas för fler verksamheter genom effektivisering av markanvändningen. Främst för verksamheter som inte kan blandas med boende på grund av risk för störningar.

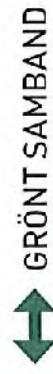
PLANERAD NY KOMMUNMARK

Område som Tyresö kommun planerar att köpa för att utveckla markanvändningen till för kommunen ändamålsenlig verksamhet.

NATURRESERVAT, NATIONALPARK OCH GRÖNOMRÅDE

Befintliga naturreservat och nationalpark.

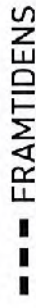
GRÖNT SAMBAND

Sammanhängande natur- och parkstråk som är av stor betydelse som spridningskorridor för växt- och djurriket och som rekreationsstråk för människor. Stråken utvecklas och stärks.

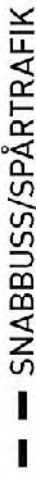
REKREATIVT STRÅK

Stråk som har potential att utvecklas till ett rekreativt vattennära parkstråk som med fördel även lyfter fram kulturmiljöer längs stråket.

FRAMTIDENS STOMBUSSLINJENÄT

Enligt förslag från Landstingets Trafikförvaltning samt justerat efter Tyresö kommuns önskemål.

SNABBUSS/SPÅRTRAFIK

Stråk för kapacitetsstark kollektivtrafik med snabbussar eller på längre sikt spårtrafik i form av spårväg eller tunnelbana.

PLANERADE NYA OMRÅDESBESTÄMMELSER

Områdesbestämmelser kompletterar översiktsplanen och gör att riktlinjer blir bindande.

Visionsbild Södergården, Trollbäcken

Bild: Lindberg Stenberg Arkitekter

TROLLBÄCKEN

Trollbäckens centrum, Alléplan, var en gång i tiden hela kommunens centrum. Kommundelen växte fram från och med det tidiga 1900-talet, då både sportstugor och egnahem byggdes. Från 1950-talet har Trollbäcken främst varit ett område för permanentbostäder – som har kompletterats med ett mindre antal bostadsprojekt.

Kopplingen mellan Trollbäcken och Tyresö centrum är idag otvetydig och kollektivtrafiken däremellan bristfällig. Trollbäcken delas dessutom av den statliga vägen Gudöbroleden. Idag finns en efterfrågan på flerbostadshus, bättre serviceutbud, offentliga mötesplatser och gröna miljöer.

ÖVERENSKOMMET OM TROLLBÄCKEN SOM HELHET

Kommunens och övriga aktörers arbete ska rikta in sig på att:

- Aktivt arbeta med förtätning längs fastställda stråk och med viss kompletteringsbebyggelse i övriga delar av kommunen, framförallt i lägen nära kollektivtrafik och i de områden som framgår av kartan på nästa sida.
- Skapa ett större och mer varierat utbud av attraktiva bostäder för att en boendekarriär inom kommunen ska vara möjlig.

- Skapa försämrningar för bra kommersiell och offentlig service som bibliotek, förskolor och skolor.
- Skapa tydliga entréer och stråk till naturen i Farmarträket, Barnsjöområdet och till varner längs Drevvikens och Gudö ås stränder. Göra kulturmiljöerna till målpunkter längs stråken.
- Knyt samman Trollbäcken med Bollmora och grannkommunerna genom ny bebyggelse, bättre försämrningar för kollektivtrafik, nya broförbindelser samt tydliga stråk med vägar för forgångare och cyklister.

I kommunen har vi bra kunskap om de risker och restriktioner vi måste ta hänsyn till vid utvecklingen av en viss plats. Det gäller exempelvis översvämningsrisk, markstabilitet, buller, strandskydd, förorenade områden med mera. För mer information om hur dessa faktorer påverkar de olika kommundelarna, se sidorna 62–63. Siffrorna i kartan anger inte en prioriteringsordning. Läs mer om genomförande av översiktsplanens målbild i kapitel 4.

TECKENFÖRKLARING:

- Förändrad markanvändning
- Stadsbygd
- Tätt bebyggelse
- Medeltät bebyggelse
- Verksamhetsområde
- Planerad ny kommunmark
- Naturservat eller nationalpark
- Framtida stombusslinjenät
- Snabbuss/spårtrafik på längre sikt

- Fler och varierade bostäder
- Förstärka centrala Trollbäcken
- Utveckla närservice
- Förbättra infrastrukturen
- Entréer till naturen, vatten och kulturmiljöer
- Knyt ihop Trollbäcken, Bollmora/Tyresö centrum och grannkommunerna

Läs mer om planeringsriktlinjerna för Trollbäcken på nästa uppslag.

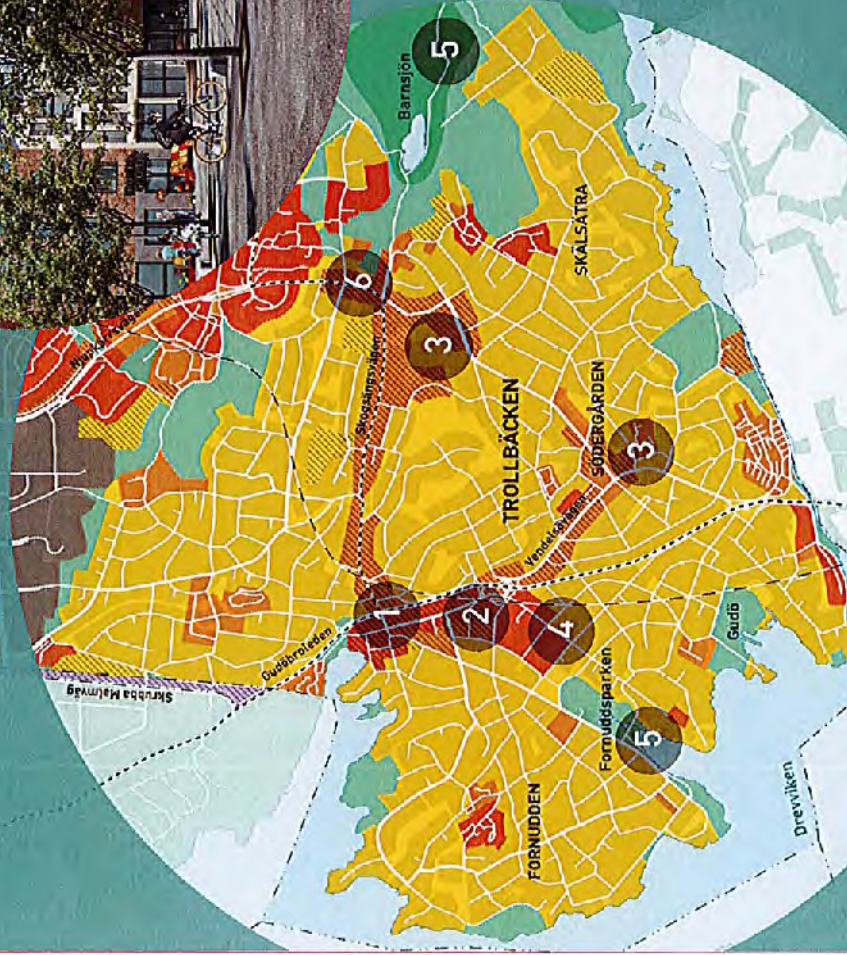
2. Ett levande torg - en plats för möten och lokala evenemang.
Bild: ALMA Arkitekter

1 och 5. Ny bebyggelse skapar entréer till naturen.
Bild: ALMA Arkitekter

6. Kopplingen mellan kommundelarna stärks genom tydliga gång- och cykelförbindelser.
Bild: Lantenskapslag

1. FLER OCH VARIERADE BOSTÄDER

- Förtäta Vendelsövägen med bebyggelse på båda sidor och lokaler i bottenvåningar för att berika gatulivet och ge plats för en bra servicemix enligt Trollbäckens centrumutvecklingsplan.
- Planera för bostäder och/eller icke störande verksamheter i nuvarande Trollbäckens företagsområde och området runt Trollbäckens IP. Förtäta längs stråket Skogsängsvägen.
- Planera för bostäder och/eller icke störande verksamheter i Gudö verksamhetsområde.
- Komplettera med ny bebyggelse längs gränsen mellan kommundelarna Trollbäcken och Bollnora – för att knyta samman kommundelarna och skapa entréer till naturen.

- Övriga delar med småhus kan förtätas genom tillägg av mindre flerfamiljshus, par eller radhus, genom ökade byggrätter eller delning av stora tomter enligt i kommunen gällande principer för förtätning (se Stadsbyggnadsprinciper).
- Specialbostäder (bostäder för personer med särskilda behov) tillkommer i de områden som identifierats för bostadsbebyggelse i kommundelen.

2. FÖRSTÄRKA CENTRALA TROLLBÄCKEN

- Utveckla Alléplan till ett levande, företagsamt och väl gestaltat centrum med tydlig rumslighet

- ett tryggt och trevligt torg, en levande plats för möten och lokala evenemang.
- Förtäta längs Gudöbroleden med hänsyn till riskspektrerna av transport av farligt gods och utforma en mer inbjudande gatumiljö genom grönska och gestaltning av bebyggelse.
- Utreda om biblioteket kan få en ny plats vid Alléplan för att ge kulturen en mer central plats. Fler lokaler skapas för att öka serviceutbudet.
- Utreda möjlighet för etablering av ett kontorshotell i Trollbäckens centrum.

3. UTVECKLA NÄRSERVICE

- Nya platser för service och handel kan förutom vid Alléplan och längs Vendelsövägenstråket även utvecklas i närheten av Trollbäckens IP. Där utformas närservice med ett mindre stadsdelstorg med plats för möten och viss service.
- Möjliggöra för en skola i Skälsättra.

4. FÖRBÄTTRA INFRASTRUKTUREN

- Standarden på gator och VA måste ses över och förbättras samt till viss del byggas ut. Förtätningar i området skulle kunna bidra till finansieringen av detta.

5. ENTRÉER TILL NATUREN, VATTEN OCH KULTURMILJÖER

- Värna gemensamma natur- och parktyper i

Värna gemensamma natur- och parktyper
i Trollbäcken för lek och rekreation.

Bild: Ryno Quantz

Trollbäcken för lek och rekreation. Parker och grönsåk ska vara välsköta, trevliga och trygga. Ta fram en parkstrategi för hela kommunen, med en fördjupad förstudie av Trollbäcken. Parkstrategin identifierar nya områden som kan utvecklas till parker i hela kommundelen och förbättrad tillgång till vattnet.

- Utveckla platser för spontanidrott.
- Ett rekreativt stråk längs Drevviken och Gudö å ska utvecklas så att det binder samman Flatens naturreservat i Stockholm med området vid Barnsjön. Kulturmiljöerna längs stråket ska lyftas fram.
- Vid Barnsjön inrättas ett nytt naturreservat. Exakta gränser är inte utredda men två värdekärnor, en nordlig runt Barnsjön och en sydlig runt Gammelströmmen, binds samma med ett grönsåk.
- Kontakten med vattnet är stark i Trollbäcken och det går att röra sig långa sträckor längs Drevvikens strand och Gudö å. Offentliga platser vid vattnet ska vara välsköta, trevliga och trygga. Badplatser och bätliv förgyller fritiden.

6. KNYTA IHOP TROLLBÄCKEN, BOLLMORA/TYRESÖ CENTRUM OCH GRANNKOMMUNERNA

- Kopplingen mellan Trollbäcken och Tyresö centrum ska stärkas genom såväl bebyggelse som nya gång- och cykelförbindelser.
- Tydliga, snabba och säkra vägar för fortgångare

och cyklisterna knyter ihop kommundelen med målpunkter i och utanför kommunen. Det regionala cykelvägnätet förverkligas med cykelstråk längs hela Gudöbroleden från Vendelsö i söder till Tyresövägen i norr.

- Arbeta för förbättrad framkomlighet längst Gudöbroleden.
- Arbeta för att landstingets nya stombusslinje J (Tyresö C – Handen – och vidare till Täby/Arninge) ska dras så att det skapas en bra koppling mellan Alléplan och Tyresö centrum.

PÅ LÄNGRE SIKT ÄN 2035

Översiktsplanen tar sikte på år 2035 men självklart behöver vi också se bortom detta årtal – både för att kunna vara mer visionära och för att det vi planerar nu ger ringar på vattnet i många decennier. För Trollbäckens utveckling är det på längre sikt intressant att utreda möjligheterna för:

- Spårtrafik till kommunen. Om det på lång sikt eventuellt blir nödvändigt med spårtrafik till kommunen kan även en station vid Alléplan vara aktuell.
- En ny bro för gång och cykel kopplar Trollbäcken till Huddinge och ger koppling till kollektivtrafiken väster om Drevviken.

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

DEN BYGGDA MILJÖN

- Förtätning med flerbostadshus, förbättrad kollektivtrafik och utbyggd gång- och cykeltrafik möjliggör för fler att bosätta sig och skapar förutsättningar för människor med olika bakgrund att mötas naturligt. Införandet av kulturstigar och i övrigt en satsning på integrerade kulturmiljöer är positivt. En ny skola och nya bostäder planeras vid Skälsåtraområdet vilket ökar boendetraktheten.
- Trollbäcken får ett eget kommunalsentrum. Mångfunktionella miljöer som exempelvis Alléplan skapar ökad tillgång till service i närområdet och förutsättningar för fler arbetstillfällen framför allt från småskaliga verksamheter och företag.
- Trollbäcken knyts tydligare samman med Tyresö centrum genom att ny bebyggelse tillkommer på vägar och gator som idag riskerar att fungera som barriärer som exempelvis vid Gudöbroleden och Vendelsövägen. En utökad kollektivtrafik, som med koppling även till pendeltåg i Skogås gynnar alla medborgare men är särskilt fördelaktig för kvinnor och unga som enligt statistik nyttjar kollektiva färdmedel i högre utsträckning.

EKOSYSTEMEN OCH KLIMATET

- Framtida klimatförändringar medför höjda havsnivåer, risk för översvämningar och försämrad markstabilitet. I Trollbäcken finns flera låglänta områden, längs kusten mot Drevviken och vid Skälsåtra, som är i riskzon för översvämning. Områden med risk för skred är Drevviken, Gudö å och Skälsåtra. Kommunens vattenplan bör noggrant ta hänsyn till detta.
- En förtätning i befintlig stadsmiljö skapar möjligheter för en effektiv förvaltning av mark- och naturresurser. Att värna gröna natur- och parkytor är viktigt för att bevara de större spridningssambanden samt små lokala habitat.
- Att kommunen på lång sikt strävar efter att dra spårtrafik fram till Alléplan i Trollbäcken bedöms nödvändigt ur ett klimatperspektiv för att minska kommunens utsläpp av växthusgaser från bilar. En önskvärd utveckling av Gudöbroleden med tanke på den förtätning som planeras är att prioritera andra trafikslag än bil, t.ex. genom att sänka hastigheten.

MÄNNISKAN I TROLLBÄCKEN

- Förtätning i Trollbäcken medför att fler människor vistas i stadstrummet vilket gör det tryggare, även under tider på dygnet där det i mer glesbefolkade delar är folktomt. Kompletterande bostadsbebyggelse kan dessutom medföra att otrygga områden blir mer trygga. Kortare avstånd ger barn, unga, pensionärer och människor med funktionsvariation ökade möjligheter att röra sig fritt.
- Ett översiktligt grepp om bebyggelse som ska knyta samman kommundelarna bedöms vara positivt för en sammanhållen helhet i Tyresö.
- Platser för lek, rekreation och spontanlek ökar vilket gynnar en god hälsa för människor i alla åldrar. Här kan det dock vara viktigt att vara uppmärksam på ett genusperspektiv i planeringen av dessa ytor då platser för särskilt idrott enligt statistik till stor del används av pojkar. Att ha en medvetenhet om att till skapa idrottsplatser som uppskattas av flickor rekommenderas.

Läs mer om
hållbarhets-
bedömningen
på sidan 18-19
samt i bilaga.

BOLLMORA

Bollmora som vi känner det idag byggdes till stor del under det så kallade miljonprogrammet.

Områdena runt dagens Tyresö centrum byggdes som en »konkav stad« – med låga hus i centrum och höga hus i utkanten. Under 1960-talet ökade Bollmoras befolkning från drygt 6 000 till 20 000. Lindalen, Öringe, Fårdala, Krusboda och Nyfors med övervägande småhus är en del av Bollmora.

Kopplingen mellan Bollmora och omgivande kommundelar (Trollbäcken och Tyresö strand) är idag öryddlig och kollektivtrafiken till Trollbäcken är bristfällig. De finns en efterfrågan på bostäder i såväl flerfamiljshus som i par- och radhus.

ÖVERENSKOMMET OM BOLLMORA SOM HELHET

Kommunens och övriga aktörers arbete ska rikta in sig på att:

- Aktivt arbeta med förtätning och kompletteringsbebyggelse inom hela kommundelen, framförallt i lägen nära kollektivtrafik och i de områden du kan se på kartan på nästa sida.
- Skapa ett större och fortsatt varierat utbud av attraktiva bostäder för att en boendekarriär inom kommundelen ska vara möjlig.

- Stärka Tyresö centrum som kommunens mittpunkt och skapa förutsättningar för bra kommersiell och offentlig service – som förskolor och skolor – i kommundelens alla delar.
- Stärka de gröna värdena i centrala delar och skapa tydliga entréer och stråk till naturen. Samtidigt lyfta fram kulturmiljöerna och gör dem till målpunkter längs stråken.
- Knyta samman kommundelen med omgivningen (Trollbäcken, Tyresö strand och grannkommunerna) genom ny bebyggelse, kollektivtrafik och tydliga stråk med vägar för förgångare och cyklister.

I kommunen har vi bra kunskap om de risker och restriktioner vi måste ta hänsyn till vid utvecklingen av en viss plats. Det gäller exempelvis översvämningsrisk, markstabilitet, buller, strandskydd, förorenade områden med mera. För mer information om hur dessa faktorer påverkar de olika kommundelarna, se sidorna 68–69. Siffrorna i kartan anger inte en prioriteringsordning. Läs mer om genomförande av översiktsplanens målbild i kapitel 4.

TECKENFÖRKLARING:

- Förändrad markanvändning
- Stadsbygd
- Tät bebyggelse
- Medeltät bebyggelse
- Verksamhetsområde
- Planerad ny kommunmark
- Naturresevat eller nationalpark
- Framtida stombusslinjenät
- S snabbuss/spårtrafik på längre sikt

- 7 Ta över del av Skrubba
- 8 Utveckla en attraktiv och tydlig stadskärna
- 9 Verksamheter och bostäder i urbana kvarter i Bollmora verksamhetsområde
- 10 Fler verksamheter i Södra Lindalens företagsområde
- 11 Knyta ihop Fårdala och Krusboda
- 12 Förlänga Bollmoravägen till Gudöbroleden
- 13 Njupkärrsvägen leder till Trollbäcken
- 14 Sätta kulturen och idrotten i centrum
- 15 Förstärka gröna park- och naturstråk
- 16 Knyta ihop Bollmora/Tyresö centrum med Trollbäcken, Tyresö Strand och grannkommunerna
- 17 Försöksplatser och bostäder för alla

Läs mer om planeringsriktlinjerna på nästa uppslag.

16. Kompletterande kantbebyggelse
– ger tydliga entréer och gränser
mot det gröna.

Bild: ALMA Arkitektur

15. Ett nytt naturstråk utvecklas

Bild: Landskapslaget

9. Ett blandat område med verksamheter
som kan ligga nära bostäder

Bild: LINK Arkitektur

7. TA ÖVER DEL AV SKRUBBA

- Tyresö kommun har för avsikt att köpa delar av Skrubba från Stockholms stad och i samband med det justera kommungränsen. Här möts tre kommuner: Tyresö, Stockholm och Nacka. Fasaderna mot Tyresövägen kan annonsera entrén till kommunen och länkar till grannkommunerna. Ny bebyggelse kan fungera som bullerskydd för befintliga bostäder i Lindalen.
- I mötet med Skrubba utvecklas fler bostäder.

8. UTVECKLA EN ATTRAKTIV OCH TYDLIG STADSKÄRNA

- Utvecklingen av Norra Tyresö centrum fortsätter enligt pågående planer.
- Busstorget utvecklas som stadstrum och korsningarna mellan trafikslagen ses över så att de är trygga, säkra och trevliga. Busstorget knyter ihop centrumets två delar.

9. VERKSAMHETER OCH BOSTÄDER I URBANA KVARTER I BOLLMORA VERKSAMHETSOMRÅDE

- Bollmora företagsområde omvandlas till ett blandat område med verksamheter som kan ligga nära bostäder. Ett planprogram ska tas fram för utvecklingen av området. I programmet ska vi

bland annat se över gatustrukturen och ta fram en strategi för att kunna utveckla nya och bevara befintliga verksamheter.

10. FLER VERKSAMHETER I SÖDRA LINDALENS FÖRETAGSOMRÅDE

- Marken i Södra Lindalens företagsområde ska användas effektivt och vi ska prioritera verksamheter som behöver ligga i ett verksamhetsområde. Omgivande markanvändning ska inte inskränka på nyttjandet av verksamhetsområdet.

11. KNYTA IHOP FÄRDALA OCH KRUSBODA

- Länka samman Färdala och Krusboda genom ny bostadsbebyggelse längs Myggdalsvägen. De nya byggnaderna och gatans utformning ska göra det lättare att hitta och få det att kännas trevligt och tryggt att ta sig fram där.
- Myggdalsvägens utformning annonserar även Krusboda torg.
- Längs Myggdalsvägen i Färdala utvecklas ett mindre hållplatstorg där bottenvåningar i kringliggande bostadshus ger plats för mindre verksamheter och service.

12. FÖRLÄNGA BOLLMORAVÄGEN TILL GUDÖBROLEDEN

- Tyresö kommun verkar för att Bollmoravägen förlängs genom Skrubba i Stockholms stad till Gudöbroleden.
- Bollmoravägens gaturum ska bli tydligare, så att entréer och verksamheter är vända mot gatan. Den norra sidan kompletteras med en blandad bebyggelse av bostäder och verksamheter.
- Verksamheterna i Lindalens verksamhetsområde prioriteras framför bostäder i planeringen om en intressekonflikt uppstår vid Bollmoravägen.

13. NJUPKÄRRSVÄGEN LEDER TILL TROLLBÄCKEN

- Njupkärrsvägen utvecklas till en gata med en förtäande bostadsbebyggelse, där bottenvåningarna i strategiska lägen innehåller verksamheter av olika slag.

14. SÄTTA KULTUREN OCH IDROTTEN I CENTRUM

- Arbetet med att etablera ett kulturhus i Tyresö centrum pågår.
- Antalet idrottsanläggningar i Bollmora ska ökas i takt med befolkningsökningen, enligt den kommunövergripande anläggningsförsörjningsplanen.

15. FÖRSTÄRKA GRÖNA PARK- OCH NATURSTRÅK

- Peterbodastråket blir ett attraktivt parkstråk med aktivitetsmöjligheter. Stråket är en del av Sörmlandsleden och det svaga gröna sambandet i Tyrestaiken.
- Ett nytt gröonstråk, Farmarstråket, utvecklas med naturstig och nya entréer till det gröna. Stråket delar idag kommundelarna Trollbäcken och Bollmora, men får en sammanhållande funktion genom kompletterande kanbebyggelse på norra sidan – som ger tydliga entréer och gränser mot det gröna samt nya tvärkopplingar. Det gröna Farmarstråkets värden förlängs och stärks för att läka det svaga gröna sambandet – och det blir en komplett koppling till Flarens naturreservat.

16. KNYTA IHOP BOLLMORA/TYRESÖ CENTRUM MED TROLLBÄCKEN, TYRESÖ STRAND OCH GRANNKOMMUNERNA

- Nya bostäder längs det utvecklade gröonstråket, Farmarstråket, utvecklas. Stråket delar idag kommundelarna Trollbäcken och Bollmora, men får en sammanhållande funktion genom kompletterande kanbebyggelse på norra sidan.
- Gång- och cykelvägnätet ska bidra till att knyta ihop kommundelarna.

- Förslaget till utveckling av bebyggelse och gröonstråk bidrar till att knyta ihop kommundelarna och Tyresö till grannkommunerna. Både gamla och nya stråk för förgångare och cyklister utvecklas mellan kommundelarna.

17. FÖRSKOLEPLATSER OCH BOSTÄDER FÖR ALLA

- Specialbostäder, bostäder för personer med särskilda behov, tillkommer i de områden som identifierats för bostadsbebyggelse i kommundelen.
 - Förskolor och skolor planeras så att de är lättillgängliga och har god kontakt med omgivande natur.
- PÅ LÄNGRE SIKT ÄN 2035**
Översiktsplanen tar sikte på år 2035 men självklart behöver vi också se bortom detta årtal – både för att kunna vara mer visionära och för att det vi planerar nu ger ringar på vattnet i många decennier. För Bollmoras utveckling är det på längre sikt intressant att utreda möjligheterna för:
- Spårtrafik till kommunen. Om spårtrafik på längre sikt dras till kommunen utreds en station vid Tyresö centrum.

Visionsbild Wattingestråket

PIET ALMA Arkitektur

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

DEN BYGGDA MILJÖN

- En utveckling av centrala Tyresö från handelscentrum till blandad stadskärna skapar goda förutsättningar för naturliga mötesplatser och ett bra underlag för service. Det lokar till sig kompetens och företag, något som är positivt för hela kommunen.
- Blandade boende- och upplätselformer och prisklasser kan ge fler möjlighet att skaffa bostad i Tyresö och skapar förutsättningar för en demografiskt balanserad befolkningstillväxt.
- Att prioritera andra färdmedel än bil gynnar fler människor än om bilen är det dominerande färdmedlet.
- Att prioritera huvudgator med en blandning av verksamheter och bostäder skapar förutsättningar för att kommunen blir sammanhållen och upplevs orienterbar, något som i sin tur ökar förutsättningarna för en trygg befolkning.

EKOSYSTEMEN OCH KLIMATET

- Mer människor förväntas flytta till Tyresö i framtiden. Fler behöver åka med kollektiva färdmedel som är mer gynnsamma för klimatet än bilen. Kollektivtrafiken behöver utvecklas och kommunen vill på lång sikt utreda spårtrafik till kommunen. Om spårtrafik dras till kommunen ska en station vid centrum utredas.
- Genom att föräta och införa mer stadsliv till redan byggda stråk möjliggörs en resurseffektiv markanvändning och mängden naturresurser som behöver tas i anspråk minskas. Tåta bebyggelsemiljöer skapar förutsättningar för utbyggnad av fjärrvärme.
- De gröna stråken kring Petterboda samt Farmarstråket bibehålls och förstärks, både som rekreativa parkstråk och som förstärkning av Tyresta-länkens svaga gröna samband. Områdena är viktiga för ekosystemtjänster och för en sammanhängande grönsstruktur. Vid Erstaviken och Myggdalsvägen är det extra viktigt att vara vaksam över att planerad utveckling inte sker på bekostnad den biologiska mångfalden och dess funktion som spridningssamband. Myggdalsvägen skär från norr till söder igenom en grön korridor som österifrån via Alby naturreservat kan leda in biologisk mångfald och fungera som en spridningskorridor för djurarter in till Bollmoras centrala delar.

MÄNNISKAN I BOLLMORA

- Gång och cykel kommer att prioriteras i den täta bebyggelsen vilket är positivt ur ett hälsoperspektiv. Fler människor kommer att vistas på gatorna och därmed skapas bra förutsättningar för ökad trygghet.
- Framtida tillgänglighet till kulturhus och idrottsanläggningar skapar förutsättningar för en aktiv och välmående befolkning. En satsning på ökad handel i centrum ökar underlaget för service- och företagsetableringar vilket innebär att fler kan nå viktiga funktioner i sitt närområde.
- Kulturhistoria är i många fall en bärare av områdets identitet. Kring Färdala och Krusboda riskerar kulturmiljöerna att försvagas och kommunens fördjupade kulturmiljöinventering som är viktigt att beakta.
- Bustorget i Tyresö centrum är idag svårorienterat. En omvandling till stadstrum och förbättrad koppling till stadsparken ökar rörligheten. Denna plats är viktig att planera noggrant då en satsning på ökad kollektivtrafik kommer leda till fler människor och mer trafik på platsen.
- Bebyggelse längs vägar kan medföra hälsorisker på grund av buller, luftkvalitet och transporter för farligt gods. Längs Njupkärrsvägen och Bollmotavägen behöver detta särskilt beaktas.

Läs mer om
hållbarhets-
bedömningen
på sidan 18-19
samt i bilaga.

VIKTIGASTE HÅLLBARHETSFRÅGORNA I BOLLMORA

Vid omvandling av centrum från handels-
plats till stads kärna; se till att det blir
levande bottenvåningar och blandade
upplåtelseformer.

Kollektivtrafiken behöver göras mer attraktiv så fler undviker att ta bilen. Prioritera gång och cykel.

Bevara gröna samband väster om stadskärnan för att inte förlora viktig biologisk mångfald.

HÅLLBARA STÄDER
OCH SAMHÄLLEN

Fler mångfunktionella handels- och mötesplatser som binder ihop centrum, utökad gång- och cykeltrafik och fler bostäder är positivt för stadsutvecklingen.

ARBETE OCH
EKONOMISK
TILLVÄXT

En utveckling av centrala Tyresö till blandad stadskärna skapar förutsättningar för ett bra serviceunderlag. Det lockar till sig kompetens och innovativa företag.

EKOSYSTEM
 OCH BIOLOGISK
 MÅNGFALD

De gröna stråken kring Wättinge och Petterboda bibehålls som gröna kilar vilket bedöms vara viktigt för biologisk mångfald lokalt och regionalt. Var försiktig med växt- och djurlivet väster om centrum.

HÄLSA OCH
VÄLBEFINNANDE

Njupkärrsvägen och Bollmoravägen utvecklas till trevliga stadsgator. Var uppmärksam på buller och farligt gods. Petterbodastråkets och Farmarstråkets bevarande skapar goda möjligheter till mötesplatser för rekreation.

TYRESÖ STRAND

Tyresö Strand som vi känner det idag har vuxit fram sedan mitten av 1990-talet. Dessförinnan dominerades området av mindre sportstugor. Närheten till Erstaviken är påtaglig, särskilt i den nordöstra delen. År 2035 är Strandängarna med sin badplats en vacker havsnära park och mötesplats med café, restaurang, båtklubb och strandpromenader.

Strandtorget, kommunens centrum, är idag ett uppskattat torg men saknar en tydlig entré från Tyresövägen. Det finns efterfrågan på mer service och handel samt bostäder i flerbostadshus i kommundelen.

ÖVERENSKOMMET OM TYRESÖ STRAND SOM HELHET

Kommunens och övriga aktörers arbete ska rikta in sig på att:

- Aktivt arbeta med förtäring längs fastställda stråk och med viss kompletteringsbebyggelse i övriga delar av kommundelen, framförallt i lägen nära kollektivtrafik och i de områden du kan se på kartan på nästa sida.
- Ta tillvara på närheten till vattnet, slå vakt om värdefulla natur- och kulturmiljövärden och fortsätta att utveckla värden för besök, aktiviteter och naturupplevelser.

- Förbättra tillgången till storstadsnatur i både Erstavik i Nacka kommun och i Alby naturreservat. Arbeta med att skapa tydliga entréer och vägar in i naturområdena.
- Utveckla försämringsarna för ökad offentlig och kommersiell service så som apotek, utökad livsmedelshandel och förskolor.

TECKENFÖRKLARING:

- Förändrad markanvändning
- Stadsbygd
- Tätt bebyggelse
- Medeltätt bebyggelse
- Landsbygd
- Verksamhetsområde
- Naturreservat eller nationalpark
- Framtida stombusslinjenät

- 18 Strandtorget ett viktigt kommundelscentrum
- 19 Binda samman ny bebyggelse
- 20 Ta vara på och förstärk gröna samband
- 21 Värna riksintresset Tyresö slott och kyrka
- 22 Utveckla idrottsverksamheten
- 23 Utveckla kopplingarna till Erstavikens vatten
- 24 Utveckla Alby naturreservat
- 25 Värna kulturlandskapet

Läs mer om planeringsriktlinjerna för Tyresö Strand på nästa uppslag.

I kommunen har vi bra kunskap om de risker och restriktioner vi måste ta hänsyn till vid utvecklingen av en viss plats. Det gäller exempelvis översvämningsrisk, markstabilitet, buller, strandskydd, förorenade områden med mera. För mer information om hur dessa faktorer påverkar de olika kommundelarna, se sidorna 74-75. Siffrorna i kartan anger inte en prioriteringsordning. Läs mer om genomförande av översiktsplanens målbild i kapitel 4.

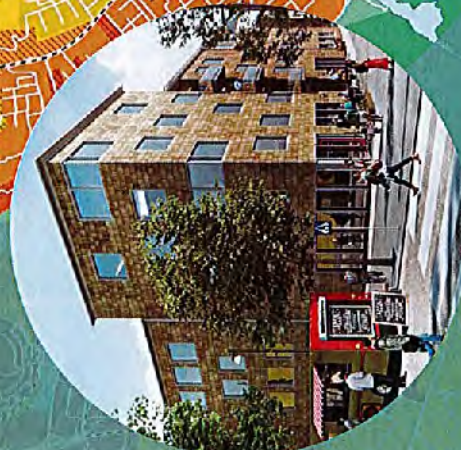
23. Allmänhetens tillgänglighet till vattnet utvecklas genom exempelvis strandpromenader.

Bild: Ulf Berglund

24. En tydlig nordlig entré till Tyresta nationalpark skapas.

Bild: Tomas Åslund

19. Ny bebyggelse ramar in gatan och lokaler möjliggörs i strategiska lägen.

Bild: ALMA Arkitekter

18. STRANDTORGET ETT VIKTIGT KOMMUNDELSCENTRUM

- Strandtorget annonseras tydligare vid Tyresövägen genom att nya bostäder med lokaler i bottenvåningarna adderas norr om vägen. Struktur och innehåll vid Strandtorget utvecklas och ger plats för mer boende, service, vårdcentral och kanske ett kontorshotell.

19. BINDA SAMMAN NY BEBYGGELSE

- Framkomligheten för Tyresövägen förbättras med en tredje körfält.
- Strändallén utvecklas till en tydlig sammanbindande bostadsgata med lokaler i strategiska lägen.
- Ny bebyggelse tillkommer på ömse sidor om Tyresövägen från Strändallén österut förbi Strandtorget genom pågående och framtida projekt.
- Flerbostadshus planeras i strategiska lägen.

20. TA VARA PÅ OCH FÖRSTÄRK GRÖNA SAMBAND

- De gröna sambanden och Tyrestakilen upp mot Nacka förstärks. En dialog om ökad tillgänglighet till Erstaviks grönområden genomförs.
- Fiskevatten och fiskereproduktion vid Strändängarna och Öringesjön värnas.

21. VÄRNA RIKSINTRESSET TYRESÖ SLOTT OCH KYRKA

- Riksintresseområdet med omnejd värnas och utvecklas till ett än mer känt och omtyckt utflyktsmål i regionen.

22. UTVECKLA IDROTTSVERKSAMHETEN

- Idrottsverksamheten och parklandskapet mellan Strandskolan och Tyresö Skola kompletteras i enlighet med antagen detaljplan till en mötesplats för motion och spel.

23. UTVECKLA KOPPLINGARNA TILL ERSTAVIKENS VATTEN

- Allmänherens tillgänglighet till Erstaviken utvecklas genom strandpromenader, strandnära naturstigar och mötesplatser för att på sikt få sammanhängande stråk utmed eller nära vattnet. Ökad orienterbarhet i området planeras så att det är lätt att finna vägar till vattnet.

24. UTVECKLA ALBY NATURRESERVAT

- Området utvecklas i enlighet med utvecklingsplanen Attraktiva Alby, som skapar en tydlig nordlig entré till Tyresta nationalpark.

25. VÄRNA KULTURLANDSKAPET

- Öppna kulturlandskap värnas.
- Värna riksintresset Tyresö slott genom att förändringar som riskerar att inverka på landskapets karaktär eller på enskilda byggnaders kulturhistoriska värde görs tillsammans med antikvarisk expertis.
- Öppenheten och den lantliga karaktären på landskapsrummet norr om Tjärnstigen (södra delen mot Tyresövägen) bevaras.

PÅ LÄNGRE SIKT ÄN 2035

Översiktsplanens tar sikte på år 2035 men självklart behöver vi se bortom detta årtal både för att kunna vara mer visionära och för att det vi planerar ger konsekvenser längre fram.

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

DEN BYGGDA MILJÖN

- Tyresö Strand kommer att förtätas med ny bebyggelse samt kompletteringsbebyggelse framför allt i kollektivtrafiknära områden. Detta ökar mobiliteten för fler då alla inte har tillgång till bil.
- Ökad befolkning medför ökat uttag av dricksvatten. Tyresö Strand ligger i dag på gränsen till för lågt tryck i dricksvattenledningarna och ett till vattrentorn kan behöva byggas för att hålla trycket i ledningarna tillräckligt högt.
- Förtätning- och kompletteringsbebyggelse bör anslutas till befintligt fjärrvärmenät.
- Viktiga kulturmiljöer kring Tyresö slott och öppna jordbruksmarker bevaras vilket är viktigt för bland annat platsens historiska identitet.

EKOSYSTEMEN OCH KLIMATET

- Det är viktigt att antalet bussavgångar möter den förmodade befolkningsökningen för att de boende inte ska använda bil i en utsträckning som har en ökad negativ konsekvens för klimatet. Cykelvägnätet bör förbättras för att sammankoppla kommundelen med Tyresö centrum och övriga delar av Tyresö.
- Området mot kommungränsen i norr är ett utpekat regionalt svagt samband för grönsstrukturen. Satsningar på att förbättra spridningsvägar för djur och växter är viktigt. Exploatering i detta område behöver föregås av en naturinventering.
- Alby naturreservat utvecklas med hjälp av en utvecklingsplan som syftar till att göra platsen attraktiv, skydda riksintresse för friluftsliv samt värna värder som naturreservat. Detta bedöms mycket positivt.
- När tillgången till Ersraviken ökar är det viktigt att bevara grönsstrukturens viktigaste funktioner. Utvecklingen av platsen föreslås göras i samarbete med eller under projektledning av kommunekolog som säkrar djurlivets tillgång till platserna.

MÄNNISKAN I TYRESÖ STRAND

- Möjlighet till fysisk aktivitet nära bostäder ökar möjligheter till ett aktivt och hälsosamt liv. Utvecklad idrottsverksamhet och parklandskap mellan Strandskolan och Tyresö gamla skola bedöms möta dessa krav. Ökad tillgänglighet till Ersraviks grönområden och strandområden underlättar för fysisk aktivitet. Det är dock även viktigt att tänka på att skapa mötpunkter för äldre barn/ungdomar då detta är en målgrupp som lätt glöms bort.
- Att komplettera med bostäder i redan bebyggda områden ökar möjligheterna till att skapa blandade upplåtelseformer. Detta kan leda till större individuella valmöjligheter över sin boendesituation, oberoende av bakgrund och vilket skede i livet en befinner sig i, vilket är positivt.
- Utvecklingen av nya bostäder och lokaler i bottenvåningarna vid Strandtorget ger lokalbefolkning och turister större tillgång till vardagligt viktig närservice såsom vårdinrättningar, apotek och dagligvaruhandel.

Läs mer om
hållbarhets-
bedömningen
på sidan 18-19
samt i bilaga.

VIKTIGASTE HÅLLBARHETSFRÅGORNA I TYRESÖ STRAND

Ta hänsyn till klimatförändringar och höjda vattennivåer på de låglänta delarna av kuststräckan.

Se till att utöka antalet bussavgångar så den ökade befolkningen kan nyttja kollektivtrafik istället för bil.

Beakta ett barn- och ungdomsperspektiv vid utvecklingen av Alby Naturreservat och Tyresta nationalpark. Ungdomar/äldre barn glöms lätt bort i planering.

HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Anslut bebyggelse till fjärrvärmenätet eller annan hållbar energikälla. Förtäta med bebyggelse i kollektivtrafiknära områden.

MINSKAD OJÄMLIKHET

Blandade upplätskeformer och olika prisklasser skapar större möjligheter till boende i olika livssituationer.

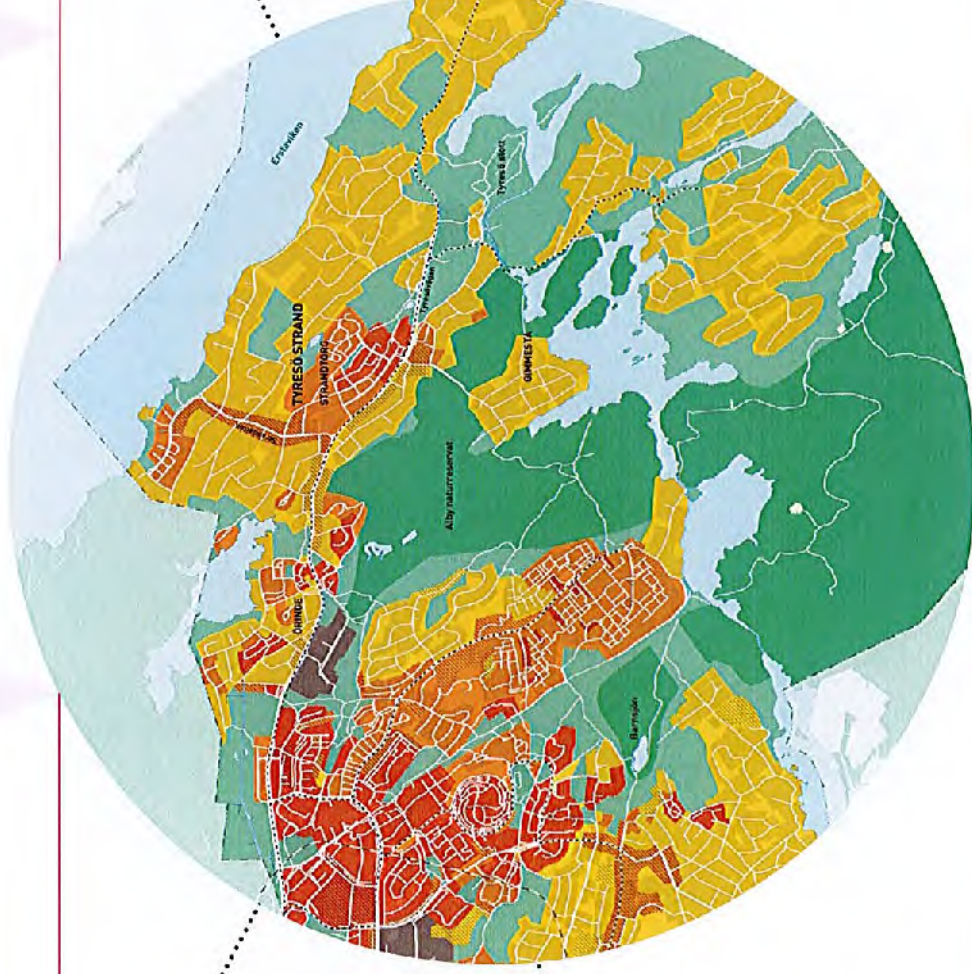
EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Alby naturreservat är en stor tillgång i området och utvecklas med hjälp av strategin »attraktiva Alby». Viste i naturen är bra för hälsan och bidrar till ett långsiktigt miljöengagemang.

HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Goda rekreativsmöjligheter i naturmiljö ger bättre hälsa. Förbättrade gång- och cykelvägar stimulerar till motion.

INRE BREVIK, SOLBERGA, RAKSTA OCH BERGHOLM

Inre Brevik, Solberga, Raksta och Bergholm känner vi idag som omvandlingsområden som i snabb takt övergår från fritidhusområden till områden för äretrunboende. VA och gator byggs ut på de flesta ställen för att möta den ökande befolkningen på ett hållbart och trafiksäkert sätt. Trots att områdena är omgärdade av vatten är upplevelsen av närhet och tillgängligheten i många delar begränsad.

Vid Trinntorp utvecklas ett nytt närcentrum för Brevik som även fungerar som en tydlig port mot resten av den södra skärgården. Här finns utrymme för nya bostäder i mindre förtäringar längs Tegelbruksvägen och runt om på de fastigheter som ligger närmast. Det skapas en torgbildning som möjliggör för butiker och service som gör att området lever året runt. Även i närområdet runt Brevik skola finns vissa möjligheter till mindre förtäring med bostäder. Solberga, Bergholm och Raksta är platser som lockar till besök främst sommarid.

ÖVERENSKOMMET OM INRE BREVIK, SOLBERGA, RAKSTA OCH BERGHOLM SOM HELHET

Kommunens och övriga aktörers arbete ska rikta in sig på att:

- Skapa ett större urbud av attraktiva bostäder med varierande boendeformer för att möjliggöra en boendekarriär, i livets alla skeden, inom kommundelen.
- Trinntorp utvecklas som skärgårdskontaktpunkt och ett närcentrum för Brevik med torg, bostäder, lokaler och service året om.
- Längst Tegelbruksvägen och Breviks skola vid korsningen Nytorpsvägen och Rödhakevägen planeras förtäring. Korsningen Braknarvägen och Rakstavägen i Raksta utgör mindre platsbildning till mötesplats.
- Utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp (VA) och kommunala gator fortsätter som idag. Etappindelningen anpassas så att de områden som har bristande tillgång på grundvatten, prioriteras i den mån det är praktiskt genomförbart ur ett VA-utbyggnadsperspektiv.

TECKENFÖRKLARING:

- 26 Utveckla närcentrum och platsbildningar
- 27 Komplettera med ny bebyggelse
- 28 Bygga ut kommunalt VA och gator
- 29 Utöka strändarnas och områdets tillgänglighet
- 30 Ta vara på kulturlandskapet

Läs mer om planeringsriktlinjerna på nästa uppslag.

I kommunen har vi bra kunskap om de risker och restriktioner vi måste ta hänsyn till vid utvecklingen av en viss plats. Det gäller exempelvis översvämningsrisk, markstabilitet, buller, strandskydd, förorenade områden med mera. För mer information om hur dessa faktorer påverkar de olika kommundelarna, se sidorna 80-81. Siffrorna i kartan anger inte en prioriteringsordning. Läs mer om genomförande av översiktsplanens målbild i kapitel 4.

26. Mindre flerbostadshus
runt ett torg skapas.
Bild: ALMA Arkitektur

*På längre sikt: En mötesplats
för besökare möjliggörs.
Bild: ALMA Arkitektur

30. Vyerna från riksintrasset
Tyresö slott bevaras.

Bild: Can Burcin Sahin

26. UTVECKLA NÄRCENTRUM OCH PLATSBILDNINGAR

- Ett närcentrum möjliggörs vid Trinntorp med bostäder runt ett torg. I närområdet planläggs för bostäder i flerfamiljshus och radhus med olika upplåtelseform. En mindre livsmedelsbutik och annan kommersiell och kommunal service möjliggörs genom att verksamhetslokaler planeras i bottenvåningarna.
- Trinntorp förstärks som Tyresös kontaktpunkt med skärgården. Utformning av skärgårdsbryggan och badet ses över så att detta håller hög standard gestaltningsmässigt och blir en rivsam målpunkt och mötesplats för alla. Även gästbryggan och service för bätgäster utvecklas.

- I närområdet kring Brevik skola planeras en tätare bostadsstruktur.
- Utblicken mot Kalvfjärden förstärks genom att bland annat hålla siktstråket längs Rödhakevägens förlängning öppet.
- Korsningen Brakmarsvägen och Rakstavägen i Raksta utgör mindre platsbildning.
- Utvecklar offentliga platser i samband med platsbildningar.

27. KOMPLETTERA MED NY BEBYGGELSE

- Utmed delar av Nytorpsvägen och Tegelsbruksvägen fram till Trinntorp planeras förtätning med bostäder.
- Större byggrätter för villabebyggelse ska bli möjliga i kommande detalplaner.

28. BYGGA UT KOMMUNALT VA OCH GATOR

- Utbyggnaden av kommunalt VA och gator försätts enligt inriktningsbeslut. En strategi för Östra Tyresö tas fram som ser över etappindelning, byggrätter och genomförandetid. Gatorna ges en utformning som är trevlig, trygg och säker för alla trafikanter.

29. UTÖKA STRÄNDERNAS OCH OMRÅDETS TILGÅNGLIGHET

- Allmänhetens tillgång till stränder vid Erstaviken, Ällemorafjärden och Kalvfjärden utvecklas. Orienterbarheten och kunskapen om områden ökar genom tydlig gestaltning och skyltning, som tillgängliggör områdets kvaliteter och målpunkter.
- Gång- och cykelstråk utvecklas så att de binder samman målpunkter. Bra och trygg cykelparkering vid busshållplatser planeras.

30. TA VARA PÅ KULTURLANDSKAPET

- De obebyggda stränderna mot Kalvfjärden värnas så att vyerna från riksintresset för kulturmiljö vid Tyresö slott bevaras.

PÅ LÄNGRE SIKT ÄN 2035

Översiktsplanen tar sikte på år 2035 men självklart behöver vi se bortom detta årtal både för att kunna vara mer visionära och för att det vi planerar ger konsekvenser längre fram. På längre sikt är det för Inre Breviks, Solbergas, Rakstas och Bergholms utveckling intressant att utreda möjligheterna för att:

- Skapa en mötesplats och målpunkt för besökare vid Tegelsbruk

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

DEN BYGGDA MILJÖN

- En utveckling av gång- och cykelnätet med för kortare upplevt avstånd till viktiga målpunkter som arbete, skola, bostad och service.
- Sommarstugor omvandlas till åretruntboende och tomter kompletteras med lägenheter och radhus. Detta gör att fler människor med olika ålder och bakgrund får möjligheten att välja att bosätta sig där vilket bedöms påverka den demografiska balansen positivt.
- Kommunen tar fram en VA-strategi för hela Östra Tyresö vilken blir viktig att förhålla sig till för att inte orsaka problem med övergödning av sjöar, vikar och vattendrag samt saltinträngning och vattenbrist i enskilda brunnar.
- Kommunen tar ett ansvar för områdets känslighet för förändring i kultur- och miljövärde och skyddar till stor del de obebyggda stränderna vid Kalvfjärden.

- Kommunen bör planera för en ökad användning av förnybar energi, även där fjärrvärme inte är aktuellt. Det kan t.ex. innebära planering för lokala gemensamhetsanläggningar.

MÄNNISKAN PÅ INRE BREVIK, SOLBERGA, RAKSTA OCH BERGHOLM

- Större tillgång till trygga gång- och cykelstråk och ett ökat antal varierade bostäder bedöms positivt ur medborgarnas hälsa och välbefinnande. Det minskar även de fysiska avstånden mellan människor med olika socioekonomiska förutsättningar, vilket är bra för jämställdheten.
- Utbyggnad av kollektivtrafiken är nödvändig och ökar rörligheten för kvinnor, barn, ungdomar och pensionärer. Det gynnar även möjligheten för dessa grupper att delta i kultur-, idrott- och fritidsbudet inom kommunen. Detta bör prioriteras.
- Närcentrum vid Trinntorp, fler offentliga platser samt mindre platsbildningar vid korsningen Brakmarsvägen och Rakstavägen skapar nya platser för möten och sociala integrationer mellan människor med olika socioekonomisk bakgrund. Nytorpsvägen söderut mot Tegelbruksvägen riskerar att ha en barriäreffekt om den inte förtätas i samma utsträckning som resten av Inre Brevik.
- Lokaler i bottenplan inom utvecklingsområden skapar förutsättning för bättre service åt boende i närområdet och även nya arbetsrillfällen.

Läs mer om
hållbarhets-
bedömningen
på sidan 18-19
samt i bilaga.

EKOSYSTEMEN OCH KLIMATET

- Antalet boende på Brevikshalvön kommer att öka vilket leder till fler bilar och ökade utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet och luftkvaliteten negativt.
- Inre Brevik är ett regionalt svagt samband vilket måste beaktas vid förtätning. De befintliga spridningsvägarna bör bevaras.
- En ökad tillgänglighet till kust- och strandområden är positiv för människors välbefinnande men riskerar att påverka växt- och djurlivet negativt. Även här rekommenderas utveckling i samarbete med kommunekolog.
- Utvecklingen av Trinntorp och Gästbryggan riskerar att öka andelen hårdgjorda ytor vilket kan påverka dagvattenhanteringen negativt.

VIKTIGASTE HÅLLBARHETSFRÅGORNA FÖR INRE BREVIK, SOLBERGA, RAKSTA OCH BERGHOLM

Var försiktig vid förtätning och tillgängliggörandet av kust- och strandområden så att inte växt- och djurlivet påverkas negativt.

Bevara områdets karaktärer och bygg ut med försiktighet. Vid förtätning tänk på att bevara gröna stråk.

Utbyggnaden av VA och gator bör följa strategin för Östra Tyresö och hålla samma takt som utbyggnaden inom omvandlingsområdena.

HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Inre Brevik, Solberga, Raksta och Bergholm är omvandlingsområden som utvecklas i snabb takt. Störvikt bör läggas på att säkra en hållbar infrastruktur i form av fungerande VA, säkra gatu-, gång- och cykelnät.

EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Inre Brevik är ett regionalt svagt samband för grönsstrukturen. Förtätning behöver ske med hänsyn till spridningsvägar för djur och växter.

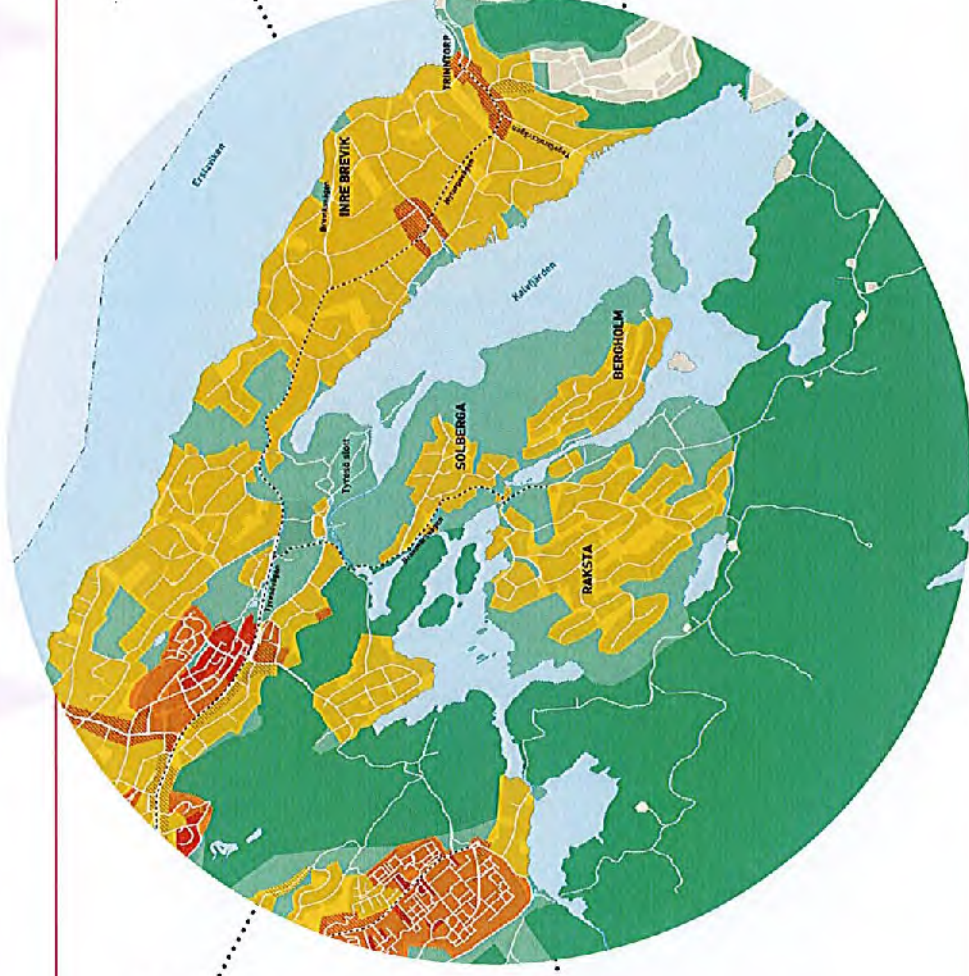
HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

En ökad utbyggnad av kollektivtrafiken, gång- och cykelbanor gynnar människors möjlighet till vardagsmotion vilket är bra för hälsan, detta bör prioriteras. Även tillgång på rekreativa miljöer i sin direkta närhet gynnar människors välbefinnande och hälsa.

ARBETEN OCH EKONOMISK TILLVÄXT

I och med att fler bosätter sig i området samt planen för ett närcentrum i Trinntorp ökar möjligheten till bra närservice vilket skapar fler arbetstillfällen.

YTTRE BREVIK

Yttre Brevik består av naturreservatet Klövberget och det planerade Telegrafbergets naturreservat. Vi känner området som ett omvandlingsområde där allt fler bosätter sig året runt. Idag har området små byggrätter anpassade till fritidshusområde och enskilda lösningar för vatten och avlopp.

Det unika skärgårdslandskapet är väl bevarat liksom de skilda kulturmiljöerna som berättar om olika tiders historia. Området vid Breviksmaren har stora samhällshistoriska och socialhistoriska värden.

ÖVERENSKOMMET OM YTTRE BREVIK SOM HELHET

Kommunens och övriga aktörers arbete ska rikta in sig på att:

- Ta tillvara på värdefull natur- och vattenmiljö genom att bland annat utveckla allmänhetens tillgång till naturreservaten. Fortsätt utveckla värden för besök, aktiviteter, vatten- och naturupplevelser.
- En strategi för Östra Tyresö tas fram som ser över utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp (VA), gator, huvudmannaskap, etappindelning, byggrätter och genomförandetid.

I kommunen har vi bra kunskap om de risker och restriktioner vi måste ta hänsyn till vid utvecklingen av en viss plats. Det gäller exempelvis översvämningsrisk, markstabilitet, buller, strandskydd, förorenade områden med mera. För mer information om hur dessa faktorer påverkar de olika kommundelarna, se sidorna 86-87. Siffrorna i kartan anger inte en prioriteringsordning. Läs mer om genomförande av översiktsplanens målbild i kapitel 4.

TECKENFÖRKLARING:

- Förändrad markanvändning
- Tätt bebyggelse
- Medeltät bebyggelse
- Landsbygd
- Naturreservat eller nationalpark
- Framtida stombusslinjenät

- 31 Komplettera varligt med ny bebyggelse
- 32 Utöka strändernas och områdets tillgänglighet
- 33 Utveckla och förstärka gröna samband
- 34 Värna kultur- och naturmiljöerna

Läs mer om planeringsriktlinjerna för Yttre Brevik på nästa uppslag.

Ereholmen

31. Välbevarade badhus sätter sin prägel på området.

Bild: Nyréns Arkitekt

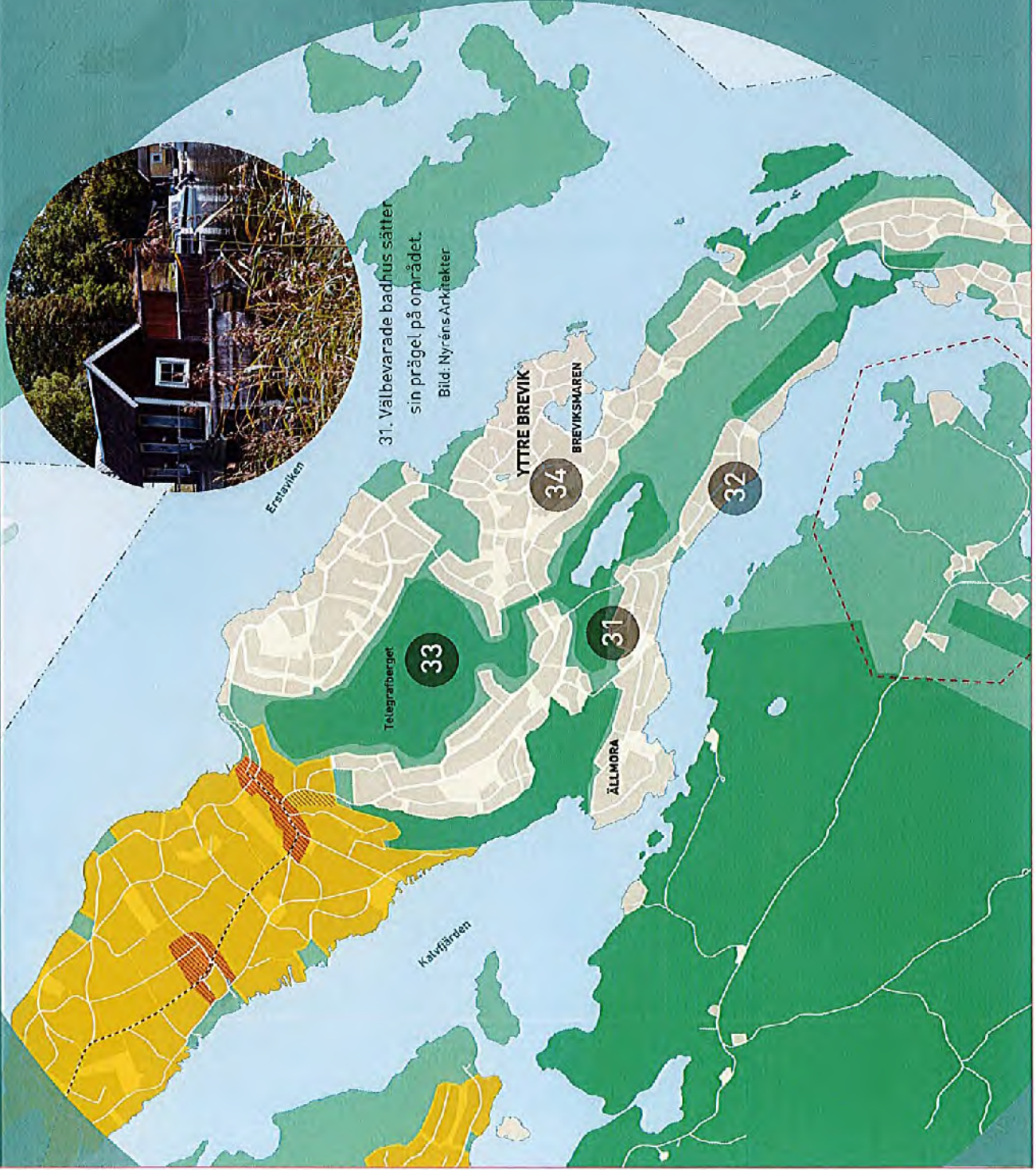
32. Service för det rörliga friluftslivet utvecklas så att miljön bevaras.

Bild: David Zandén

33. Ett nytt naturreservat inrättas vid Telegrafberget.

Bild: Göran Bardun

31. KOMPLETTERA VARLIGT MED NY BEBYGGELSE

- Tomternas naturkaraktär längs Noretvägens norra sida vid Ällmora bevaras.
- Öppna åker- och ängsmarker värnas.
- En strategi för Östra Tyresö tas fram som ser över utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp (VA) och garor, huvudmannaskap, etappindelning, byggrätter och genomförandetid.

32. UTÖKA STRÄNDERNAS OCH OMRÅDETS TILLGÄNGLIGHET

- Strändernas tillgänglighet för allmänheten värnas.
- Orienterbarhet och tillgänglighet för regionens invånare ökas så att de kan ta del av natur- och kulturmiljöerna.
- Trygga stråk för gång- och cykeltrafik utvecklas, samt trygg cykelparkering vid busshållplatser.

33. UTVECKLA OCH FÖRSTÄRKA GRÖNA SAMBAND

- Ett nytt naturreservat inrättas vid Telegrafberget.
- Naturpartier och vegetation skyddas, schaktning och sprängning förhindras, hårdgörning av mark undviks och placering av ny bebyggelse på fastigheterna styrs i detaljplanering.
- Södra Breviks värdekärna binds samman med Tyresös värdekärna (läs mer i Kunskapsunderlag för grönsstruktur).

34. VÄRNA KULTUR- OCH NATURMILJÖERNA

- Förändringar och förtätningar inom känsliga kulturmiljöer ska ske i samarbete med antikvarisk expertis.
- De smala slingrande vägnas karaktär värnas där så är möjligt utan att ge avkall på tillgänglighet.

PÅ LÄNGRE SIKT ÄN 2035

Översiktsplanen tar sikte på år 2035 men självklart behöver vi se bortom detta årtal både för att kunna vara mer visionära och för att det vi planerar ger konsekvenser längre fram. På längre sikt är det för Yttre Breviks och öarnas utveckling intressant att utreda möjligheterna för att:

- Fortsätta utveckla tillgängligheten med hållbara transporter som exempelvis kollektivtrafik.
- Kompletterande, nya kvarter med bostäder och mindre service växer upp vid Mokärnsvägen. Här finns det utrymme att utreda placering av en förskola och kontorshotell.

Utsiktstorn-Telegrafberget

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

DEN BYGGDA MILJÖN

- Kommunen tar fram en strategi för Östra Tyresö och det är extra viktigt att denna informerar om hållbara VA-lösningar, så att hushållningen av grundvatten säkras och läckage av näringsämnen till sjöar, vattendrag och stränder begränsas.
- Kommunen bör planera för en ökad användning av förnybar energi, även där fjärrvärme inte är aktuellt.
- Utveckling av Yttre Brevik sker med hänsyn till områdets naturnära och småskaliga karaktär vilket bedöms som positivt ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Gles bebyggelse är dock något som kan påverka allmänhetens tillgång till dessa platser om man inte har tillgång till bil och kommunen stävar efter att utveckla kollektivtrafiken på ett längre tidsperspektiv än 2035.

EKOSYSTEMEN OCH KLIMATET

- Befolkningen på Brevikshalvön förmodas växa vilket kan leda till fler bilar och utsläpp av växthusgaser och hälsofarliga partiklar, dock är luftcirkulationen god och miljö kvalitetsnormer för luft bedöms klaras.
- En utbyggd kollektivtrafik är nödvändig ur klimatsynpunkt och bör utvecklas i samma takt som bebyggelsen.
- Grönområden tas i anspråk när man exploaterar inom området, exempelvis längs Mokärsvägen på lång sikt. Detta påverkar främst mindre barn som behöver lek och vistelsemiljöer nära hemmet.
- All exploatering inom tidigare orörd mark bör föregås av naturinventering för att skydda eventuella skyddade arter och den biologiska mångfalden. Det är viktigt att tänka på att de hårdgjorda ytor begränsas för att inte riskera försämrad dagvattenhantering, med översvämningsrisk och läckage av näringsämnen till vattendrag, sjöar och stränder som följd.
- Den biologiska mångfalden gynnas inom befintliga naturreservat samt naturpartier och vegetation skyddas. Viktigt att tänka på vid exploatering utanför dessa områden är att det inte leder till uppluckring av spridningsstråk mellan dessa naturområden.

MÄNNISKAN PÅ YTTRE BREVIK

- Att värna om naturen och kulturmiljöerna skapar förutsättning för turism, vilket ger fler arbetstillfällen i området och gör det möjligt för fler att bo och arbeta här. Eventuella förändringar inom känsliga kulturmiljöer är inte optimalt men ämnar ske i samarbete med antikvarisk expertis, vilket bedöms positivt.
- Med ett ökat antal varierande bostadsformer och minskat fysiskt avstånd mellan människor med olika socioekonomiska förutsättningar, är det av central betydelse med trygga gång- och cykelvägar. Det skapar också mer liv och rörelse vilket ökar tryggheten.
- Det planeras för en utbyggd kollektivtrafik till Brevikshalvön på lång sikt som rekommenderas hålla samma takt som utvecklingen av den byggda bostadsmiljön. Detta gynnar bosättning året om vilket skapar ökat underlag för service och möjlighet till arbete.

Läs mer om
hållbarhets-
bedömningen
på sidan 18-19
samt i bilaga.

VIKTIGASTE HÅLLBARHETSFRÅGORNA PÅ YTTRE BREVIK

Det är viktigt att kommunen följer VA-strategin för Östra Tyresö, för att säkerställa god hushållning av grundvatten och minskad övergödning av vattenresurser

Natur- och kulturmiljöerna skapar rekreativa miljöer och möten. Det är viktigt att de görs tillgängliga för alla, även de med funktionsvariation och de som saknar bil.

Bygg ut kollektivtrafiken i takt med utvecklingen i området för att inte öka bilberoendet.

8

ARBETE OCH
EKONOMISK
TILLVÄXT

Att värna naturen och kulturmiljöerna skapar möjligheter för turism, vilket skapar fler arbetsställen i området och gör det möjligt för fler att bo och arbeta här.

15

EKOSYSTEM
OCH BIOLOGISK
MÅNGFALD

Det finns en risk med att göra stränder och natur tillgängliga för människor. Djur-, växt- och fågelliv kan påverkas negativt till följd av ökad rörelse i områden som tidigare varit mindre tillgängliga. Det är viktigt att begränsa rörelsen till tydligt markerade stigar, gångvägar och aktivitetsområden med rätt faciliteter.

13

BEKÄMPA
KLIMATFÖR-
ÄNDRINGAR

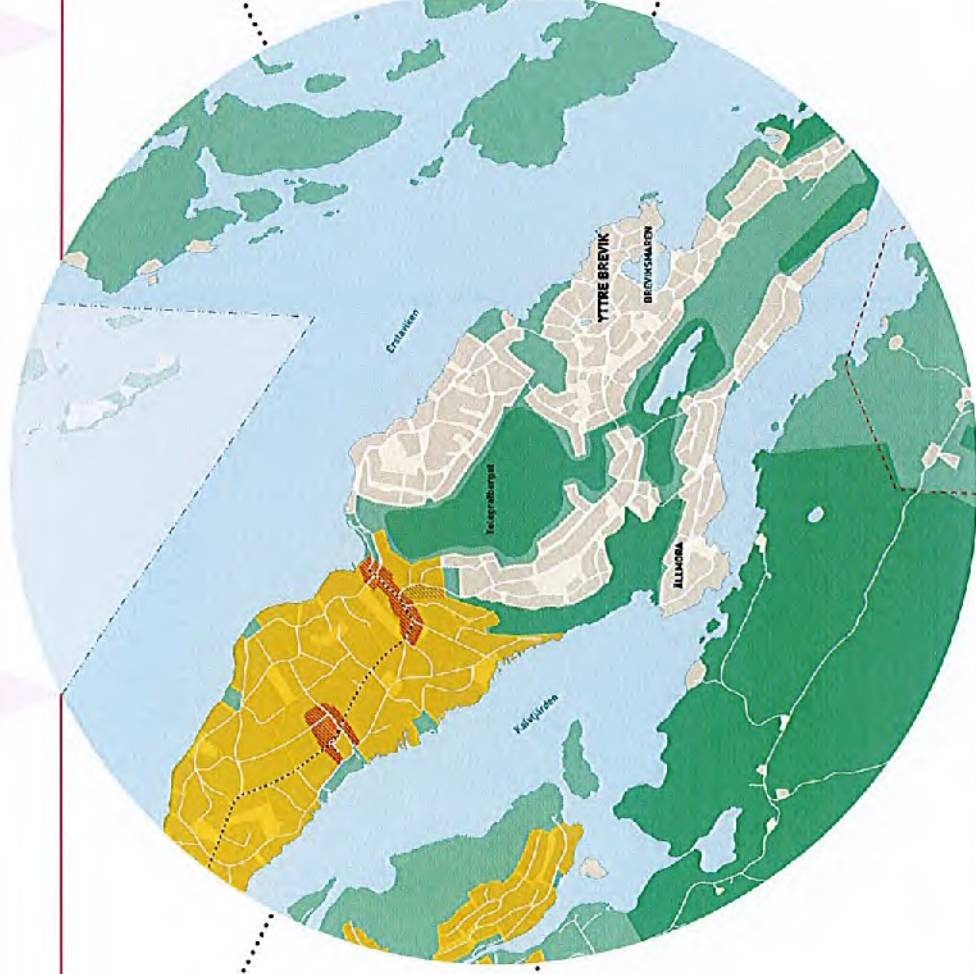
En ökad inflyttning i området kan orsaka ökat bilberoende och utsläpp av växthusgas. Det är därför extra viktigt att utöka kollektivtrafiken i samma takt.

14

HAV OCH MARINA
RESURSER

Kommunen tar fram en

strategi för Östra Tyresö och det är extra viktigt att denna informerar om hållbara VA-lösningar, så att hushållning av grundvatten säkras och läckage av näringsämnen till sjöar, vattendrag och stränder begränsas.

DYVIKSUDD, VISSVASS OCH ÖARNA

De södra delarna av Yttre Brevik inklusive Dyvik och Vissvass känner vi som värdefulla kulturmiljöer som berättar något om hur livet var förr. Det finns flera naturreservat inom kommundelen och närheten till vartnet är ofta påtaglig. Avståndet mellan Tyresö centrum och Vissvass samt Dyviksudd är ungefär lika långt som mellan Tyresö centrum och Slussen. Idag har Dyviksudd en gällande detaljplan som är anpassad för ett fritidshusområde. Vissvass och öarna saknar detaljplaner.

Det unika skärgårdslandskapet är väl bevarat liksom de skilda kulturmiljöerna som berättar om olika tiders historia; kurlandskapet i Vissvass, Dyviks lövängar och sportstugorna på Dyviksudd.

Skärgårdsöarna i Ingaröfjärden är av stort värde för det rörliga friluftslivet och särskilt Napoleonsviken på Ägnö är mycket välbesökt. Här är bra iordningställt för naturhamnarnas behov och kulturmiljöerna är vackert omhändertagna.

ÖVERENSKOMMET OM DYVIKSUDD, VISSVASS OCH ÖARNA SOM HELHET

Kommunens och övriga aktörers arbete ska inriktas på att:

- Ta tillvara värdefulla kulturmiljövärden genom att ta fram områdesbestämmelser för Vissvass.
 - Ta tillvara värdefull natur- och vattenmiljö genom att bland annat utveckla allmänhetens tillgång till strandzonen och båtlivet. Fortsätta utveckla värden för besök, aktiviteter, vatten och naturupplevelser.
 - Erbjuda service som skolskjuts och hemtjänst.
- Övrig kommunal service finns i första hand i kommunens mer tätbebyggda delar.

I kommunen har vi bra kunskap om de risker och restriktioner vi måste ta hänsyn till vid utvecklingen av en viss plats. Det gäller exempelvis över-
svämningsrisk, markstabilitet, buller, strandskydd, förorenade områden med mera. För mer information om hur dessa faktorer påverkar de olika kommundelarna, se sidorna 92-93. Siffrorna i kartan anger inte en prioriteringsordning. Läs mer om genomförande av översiktsplanens målbild i kapitel 4.

TECKENFÖRKLARING:

- Förändrad markanvändning
- Tätt bebyggelse
- Medeltät bebyggelse
- Landsbygd
- Naturreservat eller nationalpark
- Områdesbestämmelser

- 35 Värna kultur och natur
- 36 Utveckla gröna samband
- 37 Enskilda VA-lösningar
- 38 Utöka strändernas och områdets tillgänglighet
- 39 Utveckla Vissvass för båtlivet

Läs mer om planeringsriktlinjerna för Dyviksudd, Vissvass och öarna på nästa uppslag.

39. Vissvass utvecklas till en central plats för bättnet.

Bild: Göran Baran

35. Öppet jordbrukslandskap som fortfarande brukas.

Bild: Nyréns Arkitekter

37. Hållbara enskilda lösningar för VA uppmuntras.

35. VÄRNA KULTUR OCH NATUR

- Områdesbestämmelser tas fram för Vissvass. Förändringar inom kulturmiljöer ska ske i samarbete med antikvarisk expertis.
- Dyviksudds detaljplan gäller för området.
- Öppna åker- och ängsmarker värnas.
- På Ägnö görs en översyn av behoven för det rörliga friluftslivet. Iordningställande görs så att miljön bevaras. Förändringsåtgärder som påverkar landskapets karaktär eller byggnaders kulturhistoriska värde ska ske i samråd med antikvarisk expertis.
- Hänsyn ska tas till karaktären av sportsrugområde, vilken ska bevaras i enlighet med kulturmiljöinventeringen.

36. UTVECKLA GRÖNA SAMBAND

- Hårdgjord mark undviks.

37. ENSKILDA VA-LÖSNINGAR

- Kommunalt VA kommer inte att anläggas före 2035 i Dyviksudd, Vissvass eller på öarna. Hållbara enskilda lösningar för VA uppmuntras även på längre sikt.

38. UTÖKA STRÄNDERNAS OCH OMRÅDETS TILGÅNGLIGHET

- Strändernas tillgänglighet för allmänheten värnas.
- De smala slingrande vägarnas karaktär värnas där så är möjligt utan att ge avkall på tillgänglighet.

39. UTVECKLA VISSVASS FÖR BÅTLIVET

- Vissvass utvecklas till en central plats för båtlivet i Tyresö genom att båtclubbarnas verksamhet samordnas. Då kan fler båtplatser och service för båtlivet tillskapas till en modern och miljöanpassad anläggning.

PÅ LÄNGRE SIKT ÄN 2035

- Översiktsplanen tar sikte på år 2035 men självklart behöver vi se bortom detta årtal både för att kunna vara mer visionära och för att det vi planerar ger konsekvenser längre fram. På längre sikt är det för Dyviksudd, Vissvass och öarnas utveckling intressant att:
- Skapa hållbara enskilda lösningar för vatten och avlopp.
 - Om lokala hållbara VA-lösningar kan skapas kan möjligheten till utökade byggrätter prövas.

Bryggan vid Sandholmarna

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

DEN BYGGDA MILJÖN

- Genom att värna om och förstärka de kvaliteter som finns i Brevik och Vissvass, tillgängliggörs området för allmänheten. Det blir attraktivt att bosätta sig här och besöka området, vilket gynnar servicen inom området. Kulturlivet kan blomstra utifrån de förutsättningar som finns och alternativa upplevelser kan stäckas för boende och besökare.
- En ökad demografi inom området skapar förutsättningar för en utbyggd service, vilket ger fler arbetstillfällen. Kommunen ska arbeta för en levande landsbygd genom att erbjuda hemtjänst och skolskjuts.
- Kommunen bör planera för en ökad användning av förnybar energi, även där fjärrvärme inte är aktuellt, t.ex. genom att skapa platser för mindre gemensamhetsanläggningar.
- Skärgårdsöarna i Ingaröfjärden är av stort värde för det rörliga friluftslivet och turismen i området. Det är därför viktigt att värna kulturmiljöerna med hjälp av kulturmiljöinventeringen och underhålla naturhamnarna med faciliteter som stödjer en hållbar utveckling av området och som inte påverkar den omgivande miljön negativt.

EKOSYSTEMEN OCH KLIMATET

- Kommunalt VA-nät kommer inte att anläggas i Dyvik och Vissvass innan 2035. Detta ställer högre krav på fortsatta hållbara enskilda lösningar för att inte försämra vattenkvaliteten genom ett ökat nätingsläckage från gamla anläggningar. Vattenförsörjningen från enskilda brunnar kan försämrats när uttaget i området ökar, bl.a. genom saltvatteninträngningar.
- Bevarande av grönområden, öppna åkrar och ängsmarker skapar förutsättningar för infiltration av dagvatten. Detta ger också bättre förutsättningar för att området ska klara den förväntade ökningen av nederbördsmängder i framtiden. Områden med risk för skred bör uppmärksammas.
- Att göra skärgårdsöar tillgängliga för allmänheten kan innebära negativa effekter på växt-, djur- och fågelliv. Samtidigt skapar det ökad förståelse för naturens viktiga funktioner bland oss människor vilket gynnar en fortsatt biologisk mångfald.

MÄNNISKAN PÅ DYVIKSUDD, VISSVASS OCH ÖARNA

- Majoriteten av områdets större kultur-, natur- och skärgårdsområden bevaras och värden utvecklas för besökare genom exempelvis aktiviteter samt vatten- och naturupplevelser. En ökad tillgång för allmänhet till strandzonen och bättrivt ökar jämlikheten mellan kommuninvånare men är även positiv för människor utanför kommunens gränser som också får tillgång till dessa kvaliteter.
- En ökad tillgänglighet av grön- och kulturområden stärker människors hälsa och välbefinnande. Det är viktigt att områdena görs tillgängliga även för dem med funktionsnedsättningar.
- Kulturmiljöerna ska värnas och förändringar inom dessa områden ska ske i samarbete med bebyggelseantikvarisk expertis.

Läs mer om
hållbarhets-
bedömningen
på sidan 18-19
samt i bilaga.

VIKTIGASTE HÅLLBARHETSFRÅGORNA FÖR DYVIKSUDD, VISSVASS OCH ÖARNA

Värna om de kulturhistoriska och ekologiska värdena inom området, både ur rekreativt och ekonomiskt syfte.

Utbyggd kollektivtrafik samt säkra gång- och cykelstråk inom områdena är en förutsättning för en hållbar utveckling och minskat bilbehov.

Kommunen bör arbeta informativt och inventerande mot hushållen för att öka egen och gemensam producerad förnyelsebar energi samt hållbara VA-lösningar.

11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägar bör byggas ut med tätare turtrafik i takt med att bebyggelsen ökar. Detta skapar förutsättningar för fler att bosätta sig i området. Fler boende skapar förutsättning för ökad service- och kulturutbud i området.

13 HAV OCH MARINA RESURSER

Det är viktigt att värna om växtlighet och djur- och fågelliv längs med stränder och skogar då området görs mer tillgängligt för människan. Låt delar av skog och strandområden fortsätta att vara orörda.

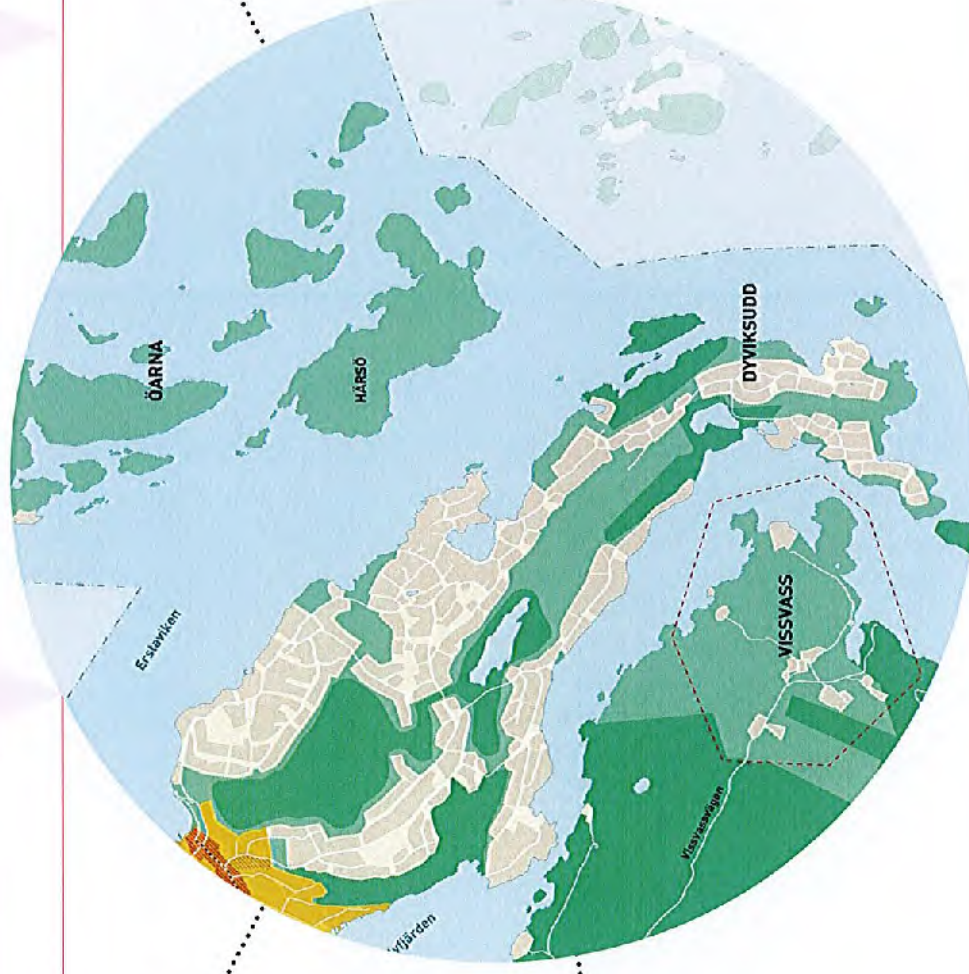
6 RENT VATTEN OCH SANITET

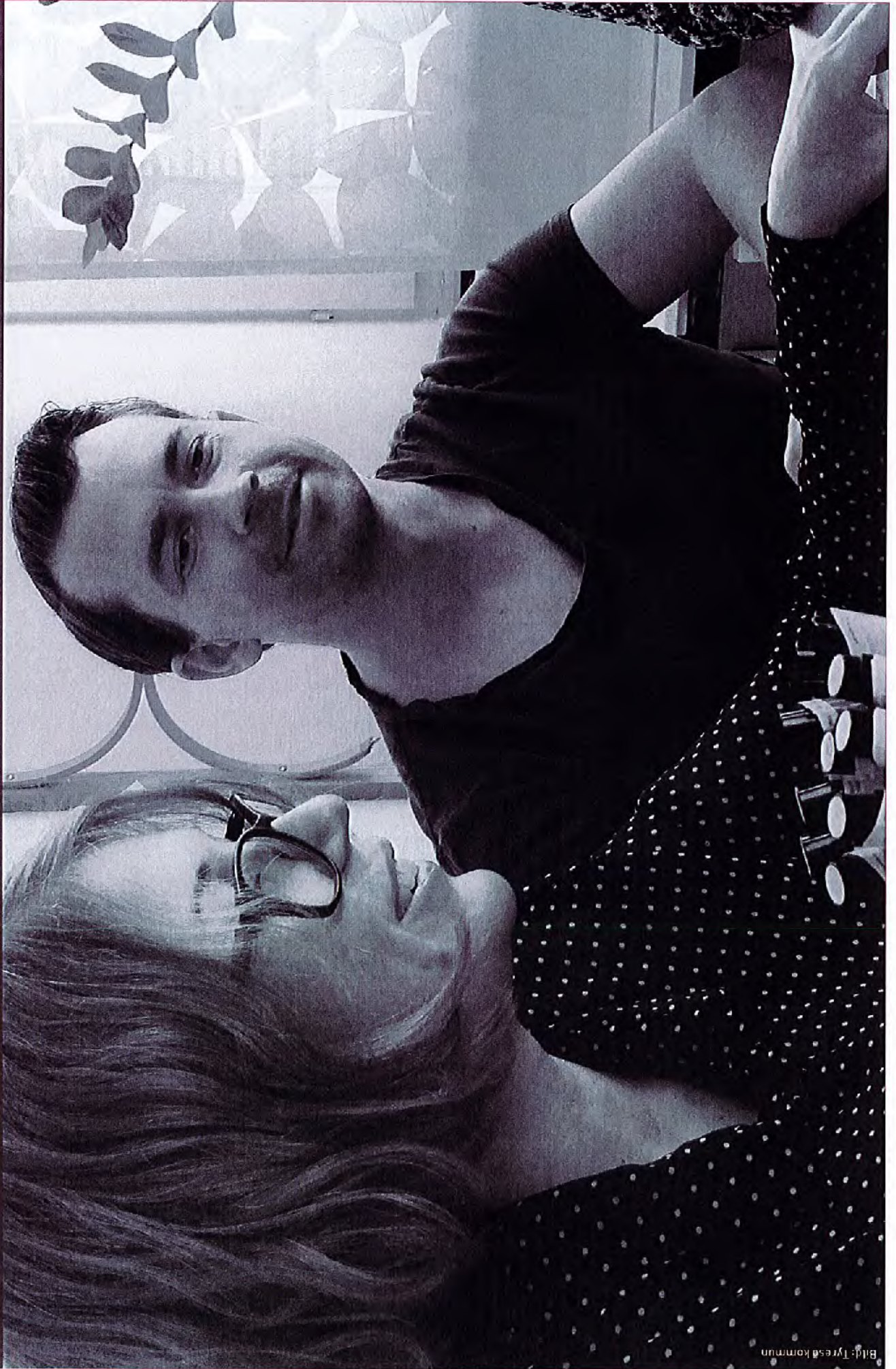
När fler flyttar in och bosätter sig permanent i området, ökar vattenuttag från enskilda brunnar, vilket kan riskera sinance brunnar och saltvatteninträngningar med försämrad vattenkvalitet som följd.

3 HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Ökad tillgång till rekreativa platser är positivt för människors hälsa. Områdets stränder, natur- och kulturmiljöområden ska göras mer tillgängliga för allmänheten.

KAPITEL 04: GENOMFÖRANDE

Här beskriver vi hur översiktsplanens riktlinjer och markanvändningsförslag kan genomföras. Översiktsplanens visioner verkställs genom en mer detaljerad planering som blir juridiskt bindade, exempelvis detaljplaner och avtal.

ATT GENOMFÖRA DET SOM PLANERAS

Översiktsplanen är vägledande för framtida beslut. För att lyckas med genomförandet krävs långsiktighet och god planering. Det krävs ett aktivt agerande från kommunen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, utan visar kommunens intentioner att utvecklas när det gäller mark- och vattenanvändning.

En översiktsplan handlar om kommunövergripande strategier och principer men den samspelar också samtidigt med övriga nivåer. Nationella och regionala planer och lagar styr Tyresös översiktsplan, vilken är vägledande för markanvändning och utvecklingen inom kommunen. Nästa steg i genomförandet av översiktsplanen är fördjupade strategier, detaljplan-läggning, områdesbestämmelser och bygglov.

Kommunens uppgift är också att göra avvägningar mellan privata och allmänna intressen. Hänsyn måste också tas till lagsriftning, ekonomi och markägande. I de fall där kommunen är fastighetsägare kan kommunen också ställa krav på upplåtelseform, det vill säga om det är hyresrätter, äganderätter eller bostadsrätter som byggs. Genom planmonopolet kan kommunen bestämma bebyggelsens omfattning, utformning och placering.

En stor del av den föreslagna markanvändningen ligger på privat mark. Genom att peka ut privatägd

mark i översiktsplanen visar kommunen på en framtida utvecklingspotential där privata markägare får möjligheter till ändrad mark- och vattenanvändning. Initiativ från privata fastighetsägare är därför avgörande för att kunna förverkliga delar av översiktsplanen och för att kunna ta till vara på utvecklingsmöjligheterna. Samarbete mellan kommunen, privata fastighetsägare, byggare, företag, intresseföreningar och de som äger el- och vattenledningar m.m. är väsentligt under genomförandefasen.

FÖRDJUPADE PLANER OCH STRATEGIER

Under arbetet med detta utvecklade förslag till ny översiktsplan har det framkommit att fler underlag behövs för att fungera för den efterföljande mer detaljerade planeringen, exempelvis:

- Strategi för Östra Tyresö
- Trafikstrategi
- Parkstrategi
- Handelstrategi och behovet av lokaler för kommersiella verksamheter
- Markförsörjningsstrategi
- Riktlinjer för bostadsförsörjning
- Riktlinjer för kulturmiljöer
- Övergripande kartläggning av naturfrågor (möjligheter och begränsningar) samt åtgärdsplaner för värdefull natur.

DETALJPLANERING

Med en detaljplan reglerar kommunen hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen ska se ut. Detaljplanen är bindande vid prövning av lov. I detaljplanen ska det framgå vad som är allmänna platser, kvartersmark och vattenområden. Allmänna platser är oftast gator, torg och parker. Detaljplanen reglerar hur de allmänna platserna ska användas och utformas. Kvartersmark är mark som kan användas för exempelvis bostäder, affärer, industrier och kontor. Inom kvartersmark kan planen t.ex. reglera hur stora eller höga husen får vara, hur långt det får vara mellan hus och tomgräns och om någon har rätt att dra fram ledningar över någon annans mark. Varje detaljplan anger en eller flera huvudmän för allmänna platser. Utgångspunkten är att kommunen ska vara huvudman för allmän plats, men även enskilda fastighetsägare eller samfällighetsföreningar kan vara huvudman om det finns särskilda skäl till det. Om kommunen är huvudman medför planen en rätt – och även en skyldighet – att lösa in mark som är avsedd för allmänna platser. Kommunalt huvudmannaskap medför en skyldighet att ställa i ordning och underhålla dessa allmänna platser i den takt planen tas i anspråk.

Kommunen kan anta områdesbestämmelser för ett område som inte har detaljplan, t.ex. för att

säkerställa ett syfte som uttrycks i översiktsplanen. Att bevara en värdefull bebyggelsemiljö kan vara ett sådant syfte. Områdesbestämmelser ger ingen byggrätt, till skillnad från detaljplaner.

UTBYGGT VA OCH VÄGAR

Att bygga ut väg, vatten och avlopp med kommunalt huvudmannaskap är förknippat med stora kostnader. Kostnaderna kan täckas genom att låta alla Tyresöbor betala detta via kommunalskatten eller att låta de som har mest nytta av infrastrukturén betala. Principerna för hur kommunen får ta ut VA-anslutningsavgift eller garukostnad är reglerat i varttjänstlagen respektive plan- och bygglagen.

OMVANDLINGSMRÅDEN

Liksom många andra kranskommuner till storstäderna, tar Tyresö ut anslutningsavgifter och garukostnader för att kunna bygga ut VA och gator i kommunens omvandlingsområden. Fastighetsägarna betalar via VA-anslutningsavgiften den kostnad som kommunen haft för att bygga ut VA-ledningen när man ansluter sitt dricks- och avloppsvatten till det nya systemet. Likaså betalar de fastighetsägare som behöver vägen för att komma till sin fastighet, en garukostnad som ska täcka den kostnad kommunen haft för att bygga vägen. Den högre standard som en genomfartsväg

»SAMARBETE MELLAN
KOMMUNEN, PRIVATA
FASTIGHETSÄGARE,
BYGGARE, FÖRETAG,
INTRESSEFÖRENINGAR M.M.
ÄR VÄSENTLIGT UNDER
GENOMFÖRANDEFASEN.«

Bild: ALMA Arkitekt

VisionSpid Wättingebacken

har, för att den är bredare, har busshållplatser, gång- eller cykelbana, står kommunen för genom skattemedel.

- **Strategi för Östra Tyresö**, ska tas fram enligt kommunplanen.

EXPLOATERINGSOMRÅDEN

I de mer centrala delarna av Tyresö sker förtätning främst genom att byggbolag bygger i större skala, antingen i större utvecklingsområden som t.ex. Norra Tyresö Centrum eller genom s.k. infillprojekt där till exempel ett flerbostadshus bebyggs intill befintlig infrastruktur. För att bekosta utbyggnad eller förstärkning av infrastrukturen tas anslutningsavgift och exploateringsbidrag (en form av garukostnad) ut från byggherren. I områden där fler än en byggherre har behov av den nya infrastrukturen så fördelas kostnaderna för denna enligt nytta.

INVESTERING

Lagstifningen reglerar och ställer krav på hela processen från idé till förvaltning av det byggda och våra offentliga miljöer. Regler om ansvarsfördelning, skyldigheter, varsamhet och kostnadsfördelning påverkar därför genomförandet. Bestämmelser finns framförallt i plan- och bygglagen, men även i infrastrukturlagstiftning, fastighetsbildningsrätt

och miljöbalken. Kommunens investeringar vid genomförande ska i största mån täckas genom inkomster i form av garukostnader, markförsäljning, exploateringsbidrag och övriga avgifter. I samband med större nybyggnationer kommer exploateringsavtal eller markanvisningsavtal tecknas mellan kommun och byggare. Markanvisningsavtal tecknas när kommunen initialt äger marken men avser att sälja den, medan exploateringsavtal tecknas vid projekt på privatägd mark. Avtalen reglerar ett projekts genomförande, ansvar och ekonomi. Kommunen har riktlinjer för exploaterings- och markanvisningsavtal. Riktlinjerna anger bland annat principer för hur kostnaderna i projekter ska fördelas mellan kommunen och byggare. Syftet med riktlinjerna är också att göra genomförandet förutsägbart och rättssäkert. De byggare som drar nytta av investeringar på den allmänna platsmarken kommer genom avtal att få betala exploateringsbidrag. Genom ett gott samarbete får både kommunen, byggaren och tyresöborna nytta av det som byggs.

- **Riktlinjer för markanvisning**, Tyresö kommun, 2015

- **Riktlinjer för exploateringsavtal**, Tyresö kommun, 2015

Översiktsplanen pekar även på behov av vilka kommunala investeringar som krävs de kommande

åren för att möta de behov av offentlig service som en befolkningsökning medför.

UPPFÖLJNING

För att följa upp översiktsplanens intentioner bör kommunen utvärdera ett antal faktorer varje år. Det ska genomföras inom ramen för kommunens verksamhetsuppföljning. Kommunen ska även arrangera olika interna workshops över planens livstid för att hålla planen levande.

Visionsbild Grindstolpen, Tyresö Strand

KAPITEL 05: REGISTER

På de kommande sidorna kan du ta del av Länsstyrelsen i Stockholms läns synpunkter på granskningsförslaget, register över politiska mål och kunskapsunderlag vi hänvisar till i planförslaget.

LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE

Tyresö kommun har överlämnat ett förslag till översiktsplan i samband med utställning enligt 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL). Länsstyrelsen har den 20 april 2015 lämnat ett samrådsyttrande över samrådsförslaget. Av samråds redogörelsen framgår hur Länsstyrelsens synpunkter beaktats.

LÄNSSTYRELSENS UPPDRAG

I granskningsyttrandet ska länsstyrelsen kontrollera och yttra sig i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. 16 § PBL.

Länsstyrelsen har inhämtat synpunkter på utställningsförslaget från Trafikverket.

Trafikverkets synpunkter som rör de frågor

Länsstyrelsen har att beakta under utställningen redovisas i granskningsyttrandet.

LÄNSSTYRELSENS STÄLLNINGSTAGANDE

Granskningsyttrandet ska enligt 3 kap. 20 § PBL redovisas tillsammans med översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del ska det anmärkas i den antagna planen.

Länsstyrelsen kan komma att pröva kommunens beslut att anta detalplaner eller områdesbestämmelser enligt 11 kap. 10 och 11 § PBL, om de synpunkter som lämnas nedan inte beaktats.

RIKSINTRESSEN

Kustområdet och skärgården, 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken

Länsstyrelsen anser att kommunen genom riktlinjerna i översiktsplanen tillgodoser riksintresser enligt 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken.

Det är dock önskvärt att det i översiktsplanen

tydliggörs vilka paragrafer i miljöbalken som gäller för områden i översiktsplanen omnämnda som riksintresse kustområde och skärgård (4 kap. 1, 2 §§ MB) samt riksintresse högexploaterad kust (4 kap. 1, 4 §§ MB).

Friluftsliv, 3 kap. 6 § miljöbalken

Översiktsplanen behöver uppdateras gällande riksintresse för friluftslivet. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten beslutade i april 2016 om reviderat riksintresse för friluftslivet rörande Tyresta-Åva-Gålö.

Kulturmiljövården, 3 kap. 6 § miljöbalken

Det är positivt att kommunen vill värna kulturmiljön kring Tyresö slott. Det är angeläget att det görs urifrån de värden som anges i riksintressets värdetexter och i linje med skyddsbestämmelserna för byggnadsminnet.

MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen inte kan

anses motverka uppfyllandet av en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken. Planens översiktliga karaktär gör dock att lämpligheten av planerad bebyggelseutveckling inte fullt ut kan förutses. Länsstyrelsen vill särskild påpeka följande som riskerar att motverka uppfyllandet av miljökvalitetsnormerna:

- Översiktsplanens underlag i form av kommunens dagvattenhanteringsplan och Blåplan redovisar problematik, ambitionsnivåer och tekniska lösningar. Blåplanen behöver dock beslutas politiskt för att styra genomförandet av kommunens långsiktiga arbete för ett vattensystem i balans.
- Översiktsplanen bör vara tydlig med att kommunen oavsett omfattningen av exploatering och förtäining lämnar utrymme för åtgärder som krävs för en förbättrad vattenkvalitet i de vattenförekomster som påverkas av kommunen.
- För Yttre Brevik Södra och Vissvass förordas enskilda VA-lösningar istället för utbyggnad av kommunalt VA, trots att det omfattar de mest känsliga vattenmiljöerna.
- Vissvass föreslås bli ett stort centrum för båtlivet, vilket kan förväntas öka belastningen av näringsämnen och miljögifter. Detta riskerar i sin tur att försämra den ekologiska och kemiska statusen i vattenförekomsten Vissvass fjärden, som även är utpekad som ett särskilt känsligt

område i kommunens Blåplan. Lämpligare miljösynpunkt är utveckling av småbåtshamn/mariner lokaliserade i vattenförekommster där vattenomsättningen är högre, t.ex. Erstaviken.

BEBYGGELSENS LÄMPLIGHET MED HÄNSYN TILL HÄLSA, SÄKERHET, RISK FÖR ÖVERSVÄMMNINGAR M.M.

Länsstyrelsen utgår från att störningar och risker kommer att beaktas i efterföljande planering och tillståndsbeslut, så att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

RIKTVÄRDEN FÖR BULLER

De avstegfall för Stockholms län som kommunen hänvisar till i utställningsförslaget är inte längre aktuella i och med ändringar i plan- och bygglagen och den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande som trädde ikraft under 2015. Tidigare har det inte funnits några författningsreglerade riktvärden.

ÖVERSVÄMMNING

Under 2015 fastställdes Länsstyrelsens Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs Östersjökusten i Stockholms län - med hänsyn till risken för översvämning. Den nivå som kommunen anger i utställningsförslaget är från remissversionen och behöver uppdateras till den beslutade rekommendationen.

Länsstyrelsens förslag till Rekommendationer för

lägsta grundläggningsnivå längs vattendrag och sjöar i Stockholms län - med hänsyn till risken för översvämning, har nyligen varit utsänt till kommunerna för samråd. Inom Tyresö kommun föreslår Länsstyrelsen rekommenderade nivåer för Drevviken, Långsjön, Tyresö-Flaten, Albysjön och Farburen. Efter fastställande av rekommendationerna kan nivåerna med fördel tas med i Tyresös översiktsplan.

RISKHANTERING

Förutom samverkan med Trafikverket ställer en överdäckning av Gudöbroleden, samt utveckling av Bollmoravägen till stadsgata, höga krav på riskhantering. Det är viktigt att utreda riskerna med transport av farligt gods i god tid innan detaljplaneskedet. Länsstyrelsen anser att dessa utmaningar är lämpliga att hantera i en övergripande analys över det rekommenderade transportnätet för farligt gods inom kommunen. Kommunen bör utreda målpunkter för farligt gods, behovet av att transportera dessa på Bollmoravägen och Gudöbroleden, samt se över alternativa transportvägar för att möjliggöra den planerade utvecklingen.

RIKTLINJER FÖR BOSTADSFÖRSÖRJNING

Boverket har under 2016 tagit fram en handbok med riktlinjer för bostadsförsörjning. Där fastslås att riktlinjerna ska redovisas i ett separat dokument som beslutas av kommunfullmäktige. De kan alltså inte beslutas som en del av översiktsplanen. Då kommunen påbörjat sitt översiktsplanarbete sedan

tidigare kan riktlinjerna ännu inkluderas i översiktsplanen. Det måste dock uttryckligen stå i översiktsplanen att riktlinjerna inkluderas i planen, något som framgick av samrådsförslaget.

Kommunen bör emellertid överväga att lyfta ut riktlinjerna för bostadsförsörjning ur översiktsplanen. Det är annars viktigt att kommunen tar ett aktivt beslut om riktlinjerna för bostadsförsörjning, separerat från beslutet om antagande av översiktsplanen.

Gällande riktlinjer för bostadsförsörjningen så ska de grundas på en analys av kommunens befolkning (demografi) och dess behov av bostäder. En sådan analys saknas i översiktsplanen. Vidare saknas en beskrivning om särskilda gruppers behov av bostäder, såsom ungdomar, äldre, funktionsnedsatta, hemlösa och nyanlända. Avseende bostäder för nyanlända så finns det särskild lagstiftning om mottagning av vissa nyanlända invandrare för bosättning (Lag 2016:38). Lagen bör beskrivas och Socialtjänstförvaltningen involveras i arbetet med riktlinjerna. Slutligen ska en beskrivning av hur riktlinjerna ska följas upp finnas med.

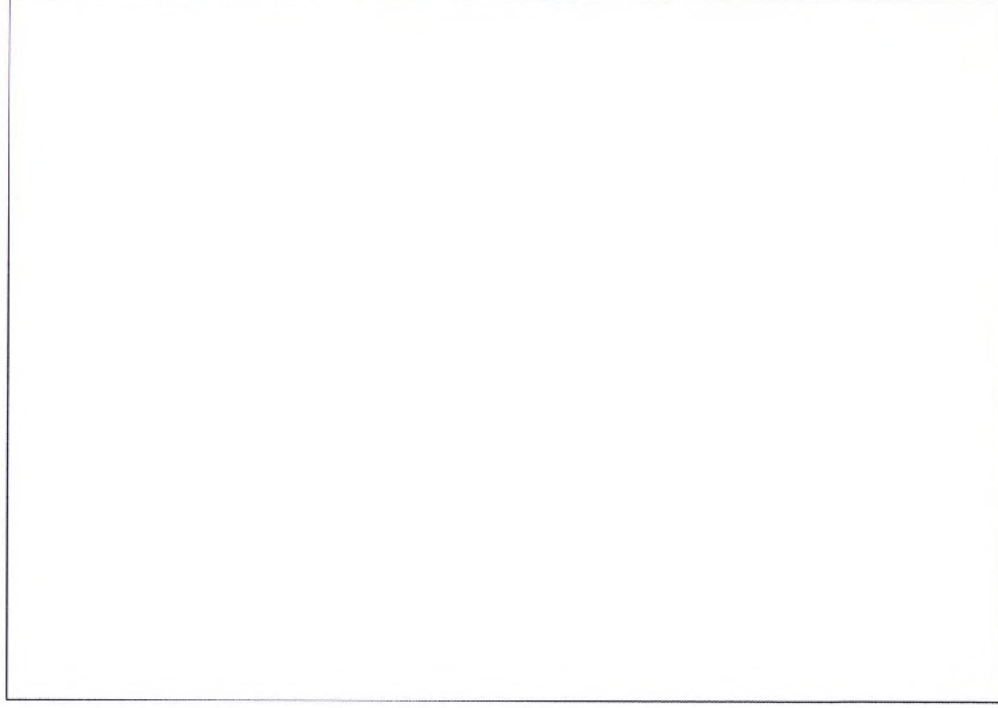
Uppföljning kan exempelvis ske med hjälp av Bostadsmarknadsenkäten.

ÖVRIGT

För tydligheten i kommunens beslut anser Länsstyrelsen att översiktsplanen behöver kompletteras med en kommunräckande plankruta gällande mark- och vattenanvändningen. Helst i större format än A4 för läsbarhetens skull.

PROTOKOLLSUTDRAG KOMMUNFULLMÄKTIGE

Beslutet finns att läsa i sin helhet
på Insyn på kommunens webbplats.

PLANERINGSUNDERLAG

Här listas några exempel på nationella och regionala planeringsunderlag. Se även Boverkets Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering.

- Framkomlighetsprogram. Trafikverkets inriktning för hur Storstockholms primära vägnät används på bästa sätt, Trafikverket, 2015
- Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader
- Riktlinjer Planering av kollektivtrafiken i Stockholms län, Stockholms läns landsting, 2015
- Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen RUF, Stockholms läns landsting
- Regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län, ska tas fram av Länsstyrelsen 2017
- Regionala trafikförsörjningsprogrammet, Stockholms läns landsting
- Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå i Stockholms län med hänsyn till risken för översvämning, Länsstyrelsen, 2016
- Stockholms Ström, Svenska kraftnätsprojekt för ut- och ombyggnad av stamnätet, stockholmsstrom.net
- Stomnätplan för Stockholms län, Stockholms läns landsting, 2014

UNDERLAG I URVAL

- Här listas de beslutade mål och övriga kunskapsunderlag som vi hänvisar till i förslaget till ny översiktsplan. Samtliga underlag finns på kommunens webbplats.
- Kommunplan
 - Riktlinjer för konstnärlig gestaltning av offentliga byggnader och allmänna platser i Tyresö kommun
 - Klimatstrategi i Tyresö kommun
 - Barnens natur, Tyresö kommun
 - Utvecklingsplan Attraktiva Alby
 - Pedagogiskt program för inkluderande lärmiljöer i Tyresö kommun
 - Cykelplan för Tyresö kommun
 - Tyresö avfallsplan
 - Energiplan för Tyresö kommun
 - Klimatstrategi för Tyresö kommun
 - Strategi för etablering, schaktupplag och masshantering
 - Etappindelning VA-utbyggnad Östra Tyresö
 - Riktlinjer för dagvatten
 - Dagvattenhanteringsplan

- Kunskapsunderlag till ny översiktsplan
- Kunskapsunderlag för blåstruktur, Ekologigruppen för Tyresö kommun
- Kunskapsunderlag för gröstruktur, Ekologigruppen för Tyresö kommun
- Trafikunderlag, Trivector för Tyresö kommun
- Översiktlig kulturmiljöinventering, Nyréns för Tyresö kommun

RIKSINTRESSEN

RIKSINTRESSEN ENLIGT 3 KAP MILJÖBALKEN

- Naturvård, 3 kap. 6 § miljöbalken
- Friluftsliv, 3 kap. 6 § miljöbalken
- Kulturmiljövården, 3 kap. 6 § miljöbalken
- Kommunikationer/Sjöfart
- Totalförsvaret (samarådsområde)

RIKSINTRESSEN (SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VISSA OMRÅDEN) ENLIGT 4 KAP MILJÖBALKEN

- Kustområden och skärgården, 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken
- Natura 2000
- Havsområden (statens havsplanering)
- Tyresö saknar kust mot havsplaneområde och omfattas därmed inte direkt av statens havsplanering.

MEDVERKANDE

ANSVARIG NÄMND

Kommunstyrelsen

POLITISK STYRGRUPP

Kommunstyrelsens utskott för miljö- och samhällsbyggnadsfrågor

TJÄNSTEMANNASTYRGRUPP

Sara Kopparberg, chef för
stadsbyggnadsförvaltningen
Jenny Linné, chef för mark- och
exploateringsavdelningen
Heléne Hjärdin, chef för planavdelningen
Martin Fahlman, chef för kart- och
bygglovsavdelningen
Göran Norlin, chef för
miljö- och trafikavdelningen
Bertil Eriksson, chef för
VA- och renhållningsavdelningen

PROJEKTLEDARE

Carolina Fintling Rue,
chef för översiktsplaneringsenheten
Emma Shephardson, projektledare

EXPERTSTÖD

Representanter från samtliga förvaltningar
i Tyresö kommun

MEDVERKANDE

ALMA arkitekter AB, Arkitekt SAR/MSA Lena
Pålsson

KARTPRODUKTION

Tyresö kommun, kart- och GIS-ingenjör Gabriella
Skwarski och Kim Jensen
ALMA Arkitekter AB, arkitekt Kristina Sundin

HÅLLBARHETSBEDÖMNING

White arkitekter AB genom
hållbarhetsspecialisterna Åsa Keane,
Johan Dalgren, Jenni Brink Bylund och
Robin Andersson

GRAFISK PRODUKTION

Björn Sthlm AB
Översiktsplanens grafiska identitet är
skapad av Cayenne design.

FOTO OCH ILLUSTRATIONER

ALMA Arkitekter
Besqab gjord av Carbone White
Bildbyrå Scandinar
Björn Sthlm.se
Can Burcin Sahin
David Zandén
KIT

Landskapslager
Lindberg Stenberg Arkitekter
LINK Arkitekter
Nyréns Arkitekter AB
Okidoki Arkitekter
Ola Fogelström
Ryno Quantz
Tomas Årlemo
Tema
Tyresö kommun
Ulf Berglund

TRYCK

Elanders

PRODUKTION

Tyresö kommun 2017

KONTAKT

Kontakta gärna Servicecenter om du har frågor.
Telefon: 08-578 291 00
E-post: 2035@tyreso.se

TILLSAMMANS
FORMAR VI
TYRESÖ!

tyresö kommun

TYRESÖ 2035

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

Granskningsutlåtande

2017-XX-XX

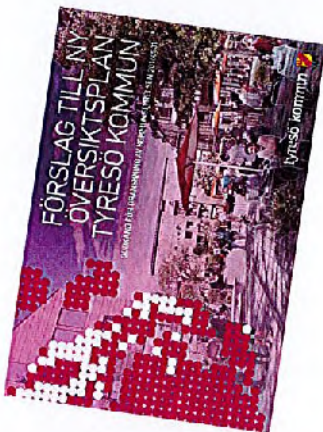
INNEHÅLL

SAMMANFATTNING & SLUTSATSER	3
SAMRÅDSPROCESS	4
TYCKT AV FÖRENINGAR M.F.L.	13
TYCKT AV POLITISKA PARTIER	60
TYCKT AV KOMMUNALA ORGAN	70
TYCKT AV BRANNKOMMUNER	79
TYCKT AV REGIONALA ORGAN	80
TYCKT AV STATLIGA ORGAN	84
FÖRTECKNING ÖVER YTTRANDEN	96

SAMMANFATTNING & SLUTSATSER

I detta granskningsoflämnande sammanfattas och kommenteras de synpunkter som lämnades in till kommunen under utställningen av granskningsoflämnandet till ny översiktsplan. Cirka 215 yttranden inkom under granskningstertiden. Granskningen pågick 1 juli – 31 oktober 2016.

Synpunkterna visar på att det finns många engagerade Tyresöbor som vill vara med och påverka framtidens Tyresö kommun. Av de synpunkter som inkommit dras slutsatsen att granskningsoflämnandet har stöd för att justeras inför antagandehandlingen av förslag till en ny översiktsplan för Tyresö. Inga strukturella ändringar sker men synpunkterna som kom in pekar till behovet av förbättrat kartmaterial, mer användbara riktlinjer och principer, bättre koppling mellan kartor och text, och en medkörtad handling. Mer specifikt tar kommunen fram, som komplement till översiktsplanens riktlinjer för bostadsförsörjning, en Vattenplan, en ny uppdelning av Östra Tyresös kommunalar och en ny riktning för bilverksamhet.

SAMRÅDSPROCESS

Granskningen pågick i juli – 31 oktober 2016. Inkomna synpunkter har bidragit till slutrapporterna av förslaget till ny översiktsplan för Tyresö kommun.

Den här processplanen visar hur vi arbetar för att ta fram en ny översiktsplan.

En av kommunens strategiska målområden är Medborgarförstas – varje Tyresöbo i centrum. Det har dialogen om den nya översiktsplanen tagit färd på och kommunen har på flera innovativa sätt nått ut till många flera kommuninvånare än vad som är vanligt i planförfattarprocesser i andra kommuner.

Arbete med översiktsplanen inleddes 2013 med en tidig dialog, bland annat med en resa i byggnad som samnade i alla kommuner i länet. Detta skedde i något lagerv, så som samråd och utställning för granskning, utan genomfördes för att stärka Tyresöbornas möjligheter att påverka översiktsplanens utformning. I den tidiga medborgardialogen deltog cirka 2 000 Tyresöbor. Vid de tydliga under dialogen finns sammanfattat i rapporten Tyvsk om Tyresö 2035 - sammanfattning av tidig dialog som finns att läsa på hemsidan tyresö.se/035.

TYCKT AV TYRESÖBOR

Tyresöbornas synpunkter, som inkommit under granskningen via webblösning, mail och brev, har sammanfattats nedan.

Handlingar

Många framför att kartmaterialet är svårt och svårt att orientera sig i, samt att dokumentet skulle kunna vara lättare att orientera sig i och mer lättläst. En del i handlingarna och kartorna har påpekats.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Det är viktigt att vi som Tyresö kommun har tagit till oss av de synpunkter som kommit in under granskningen. Vi har tagit till oss av de synpunkter som kommit in under granskningen och kommer att ta till oss av de synpunkter som kommer in under granskningen. Vi har tagit till oss av de synpunkter som kommer in under granskningen och kommer att ta till oss av de synpunkter som kommer in under granskningen.

Bevara naturen

Naturen spelar en viktig roll för Tyresöborna. Många av Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna. Många av Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna. Många av Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna.

handlar om invånarna alltid har tillgång och närhet till grönska, vatten, avskildhet och orörd natur. Detta, utöver de flesta, är Tyresös attraktionskraft och en av de viktigaste tillgångarna till kommunen. Generellt så nämns natur och grönska som en viktig del i Tyresöbornas liv. Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna. Många av Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna.

Framtidsplanen för Tyresö kommun är att det ska vara möjligt att bo i Tyresö kommun och att det ska vara möjligt att bo i Tyresö kommun. Många av Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna. Många av Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna.

Många tycker det är positivt att översiktsplanen framgår tydligt, tillgängligt till vatten, och att det förslås bli flera naturreservat. Både naturreservat och vattenområden betonas som saker som måste bevaras och utvecklas vidare med. Flera Tyresöbor ser positivt på de nya naturreservaten och skulle gärna se att kommunen arbetar mer aktivt för att främja allmänhetens tillgänglighet till vatten, genom till exempel skapad esplanader med upplämnade av smulldygd samt fler strandpromenader och badplatser. Framförallt i Tyresö Strand och lilla Tyresö. Det framgår att många vill se skärpt kontroll i Tyresö utvecklas mer i översiktsplanen. En annan synpunkt är att en större roll för Tyresöborna behöver förbättras.

Någon framförde att det vore bra om kommunens gränser, är tydligt att bilda samma gränser som i regionen, till exempel i Tyresö kommun.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Översiktsplanen lyfts natur- och vattenområdet från som vatten och skog i den fortsatta utvecklingen av kommunen.

Förslaget bygger vidare på den identitet som Tyresöborna varit med och byggt, från genom sin deltagande i medborgardialogen. Många av Tyresöborna vill ha en tydligare roll för Tyresöborna.

till att det vi planerar åter på ett sätt så att såväl befintliga som nya Tyresöbor ska tycka om Tyresö. Där är de tre främsta värdena som ska känneteckna kommunen, hållbart, månskligt, samt grönt och blått.

Detta syns i förslaget, bland annat i riktlinjerna, i de gröna och rekreativa stråk som identifierats, i planerna på att ta fram en strategiprogram för parker och offentliga miljöer samt på de mål som redan idag är aktuella för att ta fram två nya naturreservat. Att naturen och vattnet – de gröna och blå värdena i identiteten – är viktigt att värna om har framkommit genom hela medborgarskiftet och finns med i anslagsdelhandlingen. Där väntas både den regionala och lokala grönsktillväxten.

Bebyggelsestrategin om cirka 300 bostäder per år, som lyfts fram i överståsplanen, dröms av bebyggelsestrategin – ett av flera mål som redovisas i Kommuniplanens Vision 2030. Kommunen är en del av en växande storstadsregion och har ett ansvar och samarbetsrelation att bidra till bostadsmarknaden. Som med nästan all fysisk planering är det nödvändigt att den byggda miljön inte konkurrerar med grönska och ekosystemens funktion. För att lösa denna målförhållande är det viktigt att kommunen vidtar flera högre ambitioner som nämns i överståsplanen, följer styrdokument och kapitel i expertis där det bedöms nödvändigt.

Arbetet med att invärna för naturreservat, framtagandet av ett planprogram för vattningsskiftet och genomförandet av utvecklingsplaner för Alby naturreservat pågår. Läs mer på kommunens hemsida.

Kommunen planerar att ta fram ett program för parkerierförlänga miljöer som finns främst i de bebyggelseområdena för att lyfta fram och utveckla de bostadsnära gröna miljöerna. Det uttrycks mer tydligt i anslagsdelhandlingen.

Bebyggelseutveckling och förtätning

Bebyggelsestrategin är en viktig fråga för överståsplanen och merparten av yttrandena från Tyresöborna har uttryckt fästet om detta. Vissa tycker att det är bra att Tyresö växer, att det sätts på ett uppriktigt sätt av kommunen, samt att det ska finnas flera bostäder för alla. Samtidigt uttrycker många en motvilja till att det föreslås bli stadshusbyggnad och att det överhuvudtaget byggas mer i Tyresö.

Många har framfört att det är viktigt att bygga stad i samma takt som man bygger bostäder – det vill säga att kommunal service, infrastruktur och kollektivtrafik ska utvecklas i samma takt.

Flera yttranden tar också upp att det är viktigt att det finns ett varierat bostadsutbud så att alla – unga, studenter, ensamtänkande föräldrar och äldre – kan få ett boende som funkar. Samtidigt uttrycker vissa en motvilja till att det byggas hyreshus och avvikande bostadsformer i villaområden.

Många anser att viss utbyggnad och mer stadsläk bebyggelse är godtagbar så länge den koncentreras till Tyresö centrum eller de olika kommunalernas centrum. Flera invånare uttrycker att det är positivt med en utveckling av Tyresö centrum i Bollmöns kommun, och att det är en lämplig plats för förtätning och utbyggnad. En allmän åsikt är att viss förtätning och utbyggnad är accepterad för att upprätthålla serviceunderlag och musikal bostadsbristen, men att denna utveckling ska vara värdig och inte påverka naturmiljön negativt. Tyresö bör även behålla sin småstadskänsla i framtiden.

Många yttranden uttrycker att familjens förtätning och bebyggelseutveckling i andra områden än Tyresö centrum bör vara av småskaligt karaktär,

Pågående projekt

I yttranden och framförallt webbformuläret framkommer åsikter om pågående stadsbyggnadsprojekt som Apelvägen, Södergården, Fornadsparken och Gråttvägen.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Översiktplanen är en långsiktig vision för kommunens mark- och vattenanvändning och ger en framtidsplan för hur kommunen vill att Tyresö ser ut 2035. Läs mer på kommunens hemsida för pågående detaljplaneringsprojekt och hur man kan samråda i denna processen.

www.tyreso.se/Boende_miljo/Planer-och-ny-bebyggelse/Pa-gaende-planer/

VA- och gatuutbyggnad

Utbyggnad av kommunala vatten och avlopp på Östra Tyresö, och i mindre utsträckning gator, är en positiv utveckling för att minska utsläppen till vattendrag och lilla takten med omvandlingen av området till permanentbostad. En del uttrycker att utbyggnadsarbetet måste ökas.

Ett flertal Tyresöbor uttrycker att de anser det rimligt att kostnaden för stora delar av VA-utbyggnaden på Östra Tyresö ska falla på fastighetsägarna då detta uppges medföra att flera måste flytta då de inte har råd med denna kostnad.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

I takt med att antalet permanentboendes blir förändras förhållningarna på de olika delarna av Östra Tyresö vad gäller reglerna. VA-funktion m.m.

Det frossar även på de naturgyvna fronsättningarna i form av hur väl enskilda lösningar kan hantera mängden avlopp och hur mycket vatten det finns.

De olika delarna av utbyggnaden och kostnaderna för dessa ska regleras i flera lagar, exempelvis Lagen om allmänna vattenförsörjning, Miljöbalken och Plan- och bygglagen.

Utbyggnadstyper, byggrätter, detalplan och typ av utbyggnad för yvre brevvik kommer att ses över i en strategi för Östra Tyresö. Arbetet med strategin börjar under 2017.

Principerna för hur man tar ut VA-anläggningsavgifter eller gånkostnad är reglerat i Vattenfallslagen respektive Plan- och bygglagen. Tyresö, liksom många andra transkommuner till storstad, tar ut anläggningsavgifter för att kunna bygga ut VA och vägar i omvandlingsområdet i vår kommun. Las mer om vatten och avlopp samt gnor på hemsidan

Kulturmiljöer

Det framgår av yttrandena att Alby och Uddby Gård med omgivning är mycket uppskattade och att det är viktigt för Tyresöborna att dessa värnas om. Tyresöborna tycker också att det småskaliga landskapet som bedrivs i kommunen är värdefullt och bidrar till ett vackert landskap, mer mångfald samt utgör ett viktigt besöksmål. Likaså betonas Tyresö slot och området däromkring. Visnäs by och Kumla Herrgård som viktiga att bevara och ta hänsyn till.

Vissa yttrandan nämnde del i kulturmiljöinventeringen som togs fram av Nyréns arkitekter i 2015. Till exempel att Dyviksudd inte är ett sporangområde utan ett fritidsområde och att inventeringen borde spegla detta, samt att Kumla Herrgård saknas i inventeringen.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

I översiktsplanen lyfts kulturmiljön från som vorden att starka i den fortsatta utvecklingen av kommunen. Kulturmiljöinventeringen som togs fram av Nyréns arkitekter är uppdaterad. Kommunen antände Nyréns som områdesansvarig och objektet expertis inom byggda kulturmiljöer för att stärka kommunens kulturarv och värdefulla miljöer. Byggnaden på Kumla Herrgård har genomgått kraftig renovering och finns därför inte med i inventeringen, men det betyder starkt att att Kumla Herrgård inte är en viktig del av kommunens historia.

Riktlinjer för kulturmiljöer i Tyresö kommun ska tas fram för att säkerställa en rättssäker och enhetlig bedömning, fortsatt i mer detaljerad planering och lagstiftning.

Fritid och kultur

En annan tydlig synpunkt från Tyresöborna är att ett större kulturhus, med samlingslokaler och flexibelt för att möjliggöra för många olika kulturaktiviteter, bör byggas.

Många efterfrågar fler fridnsanläggningar i allmänhet. Här rör det sig om alla ifrån gemensla idrottsanläggningar, fler bänkläser, fler lekplatser, en större simhall, fler omhusgym, bättre södmöjligheter och vinteraktiviteter, samt fler serviceanläggningar för bilar. Något som önskas av vissa är fler möjligheter till gemensam odling och koloniloter. Det önskas även ett bättre utbud av populärkultur i kommunen, till exempel biografier och restauranger.

Det är även tydligt att bältet är viktigt för många. Det framgår att många vill att kommunen ska satsa på bältet och alltså fler bänkläser, samt bygga

allmänna bänkläser. Samtidigt är det flera som önskar att kommunen ska vara resaktiv till fler privata byggar, för allmänhetens möjlighet att nyttja vattenet

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

En anläggningsförslagsplan togs fram 2016 för att se över utvecklingsbehovet av fridnsanläggningar i kommunen. Översiktsplanen speglar och hänvisar till anläggningsförslagsplanen.

Kommunen tar med synpunkter om bänkläser och kompletterar översiktsplanen för att kommunens vision ska bli mer tydlig i planeringsstrategin "Aktiv i Tyresö". Gemensamma bänkläser och bänkläser tas fram som en del i denna strategi.

Service och utbildning

Angående vild är de vanligaste synpunkterna från Tyresöborna att fler vårdcentraler och äldreboende behövs i kommunen, samt behovet av en större satsning på värdn inom kommunen. Även barn och unga behov måste tas hänsyn till i den framtida planeringen av Tyresö.

Många framförda att det är bra med höga mål för skolor och utbildning i Tyresö, samt att standarden måste höjas. En flertal tyckte att det är bra att kommunen satsar på fler mindre skolor och förskolor i närområdet istället för större skolor. Dock påpekar flera att skolorna behöver ha möjlighet till idrott och att kommunen även behöver satsa på bibliotek och vuxenutbildning.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

I översiktsplanen föreslås fortsatt utveckling av centrala Tyresö som kommundatum samt de olika kommundatum närområdet. I kompletteringen av stadsbyggnadsprinciperna i utvecklingshandlingen är det tydligt att service måste utvecklas i samma takt som det byggs bostäder. Läs mer om det på kommunens hemsida.

Kommunen möjlighet i en pågående detaljplanarbete en ny vårdcentral vid Tyresö Strand. Se kommunens hemsida.

När det gäller försörjning av förskolor och skolor tar översiktsplanen ett övergripande grepp om stadsbyggnadsförutsättningar för bra skol- och förskolemiljö. Översiktsplanen hänvisar även till Tyresö kommun Riktlinjer för lokaliseringsplanering och lokaliseringsplanen för detaljerad planering och placering av förskolor och skolor.

Resor och transporter

De vanligast förekommande synpunkterna berör Tyresövägen och att den anses överbelastad. Relaterat till detta påpekas att vägen behöver breddas, att det anses mindre bra med ett ökat bostadsbyggande, framförallt i Tyresö Strand och Lure Brevik, innan trafikproblematiken är lös och fler fler byggs. Det nämns även förändring om trafiksituationen på Gudöbroleden och Mygdalsvägen.

Flera Tyresöbor tar upp problem med trafikbuller. Framförallt är det från Tyresövägen, men även längs Gudöbroleden och genom Trölsåskan beskrivs bullerproblem. Längs dessa vägar vill Tyresöborna se bullerförebyggande åtgärder.

Trafiksäkerhet är en viktig punkt med åtgärder för ökad säkerhet, en utvecklat cykelvätnät, förbättrade övergångsställen och ett tryggt trafiksystem för alla brukare.

Bussstrafiken är bra för det mesta men kan behöva ökad turåtkomst, samt ögna kortfört långa övervakade delar för bättre framkomlighet och försörjning till Östra Tyresö. Ett flertal yttanden efterfrågade mer infartsparkerings i allmänhet, för att minska biltrafik i Tyresö.

Etableringen av spårtrafik i Tyresö har varit en omdiskuterad fråga under hela dialogprocessen. De flesta yttande ställer sig negativt till tunnelbanan på grund av oro för negativa sociala konsekvenser, samt att

de anser att buss är bättre lämpat sett till befolkningsskillnader och bobyggnads utveckling. Det finns dock fortfarande många som är positivt inställda till en etablering av tunnelbanan på längre sikt.

Ta alltså ståndpunkt varar att det ses som positivt att kommunen vill förbättra möjligheterna för miljövänligt resande, genom exempelvis bättre gång- och cykelvägar. Här lyfts bland annat behovet av ett utvecklat och förbättrat cykelvätnät. Även bättre och fler välbekämpade spår, singel- och stråk för gång och cykel, gärna vid vatten och med god belysning, elciclingas för rekreative aktiviteter.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Framkomligheten på Tyresövägen, mötesplatser och haller är frågor som kommunen arbetar med både löpande och i olika pågående projekt. Det är viktiga frågor att lösa både nu och i framtiden med att kommunen växer. Tyresövägen ska utvecklas och anpassningshandlingen kompletteras med denna åtgärd.

Anpassningshandlingen för uppdaterade riktlinjer för hur haller ska hanteras när busshållplatser planeras och byggs ut. Las mer om pågående arbete på kommunens hemsida.

Kollektivtrafiken ansvarar Skolbussens lina landsting för och kommunen samarbetar med dem både på kort och lång sikt för att kollektivtrafiken ska fungera så bra som möjligt. Kommunen har ett etablerat samarbete med landstinget och bygger om och anpassar kommunala vägar för att öka framkomligheten för bussstrafiken.

Anpassningshandlingen, liksom granskningsskottet, planerar inte konkret för spårtrafik i Tyresö men ger stöd för om behovet ska utredas vidare i framtiden.

Förbättrade vägar och stråk för gående och cyklister finns med i övervakningsplan. Bland annat förutses ett rekreativt stråk från Huvudsviken till Alby längs med

Drevviken och Gula å. Dessutom finns det förslag på att ta fram en trafikstrategi där det ingår att uppdatera och förbättra den nuvarande cykelplanen där identifierade svårigheter åtgärdas löpande.

Näringsliv och industri

Några Tyresöbor lyfter fram att de uppskattar att det mesta som behövs i vardagen går att hitta i Tyresö och att centrum är bra i storlek och utbud, men att vissa förbättringar skulle kunna göras. Det framgår av de inkomna yttrandena att det generellt finns ett stöd för en utveckling, utbyggnad och upprustning av Tyresö centrum. Lokaler i bottenetningar som en stadsbyggnadsprincip var positivt, om efterfrågan finns. Många framförde att det var bra att koncentrera handel och restauranger till centrum

Många framförde att trafiksituationen längs Guldsvoladen måste lösas innan fler bostäder kan byggas. Ett flertal skulle gärna se att kommunen arbetar mer aktivt för att främja allmänhetens tillgänglighet till vattnet genom fler strandpromenader längs Drevviken.

Bollmora

Ett fåtal synpunkter kom in som specifikt rörde Bollmora. Det framgår dock att det generellt är accepterat och även önskvärt att fortsätta i kommunens plan. Det kom fram att en koppling mellan Krusboda och Färdsala var positivt men att smalskåle fortättning önskas i dessa områden. Området kring Färdsala emellertid är viktig för rekreation. Ett flertal synpunkter var negativt inställda till att det ska byggas en bro över Nyforsviken.

Tyresö Strand

Av de synpunkter som kommunen mottagit rörande Tyresö Strand uttrycker många att det är viktigt att bovara hög kvalitet och kommunens lummiga villakarakter, men det inkom även vissa önskemål om mer blandade bostadsområden. Många yttranden gäller att det inte borde bli någon fortättning alls i området, andra att det ska fortättas varusamt.

Många framförde att trafiksituationen längs Tyresövägen måste lösas innan fler bostäder kan byggas. Redan idag finns det bilar och framkomlighet för kollektivtrafiken är väsentlig påverkan.

Mötesplatser vid det nya strandbadet och Strandtorget är uppskattade och skulle studjas. I övrigt berörde några synpunkter förbättring av vattenkvalitet i Örngejdon.

Östra Tyresö

Tyresöbornas synpunkter kopplade till Östra Tyresös utveckling visar på stor variation av åsikter. Flera invånare lyfter fram att bostadssituationen och naturen i Östra Tyresö ska bevaras som det är idag och att de stora tomterna ska väras om. Vissa tycker tvärtom, att det borde byggas mer, dock med varsamhet, framförallt genom att utlita styckning av fastigheter. Dessutom efterfrågas att kommunen tillåter större byggrätter för att förbättra kvaliteten av bostäder på halvhöj. *Va-utbyggnaden är viktig för utvecklingen men behöver komma snabbare*

A ena sidan inkom synpunkter om att kommunen ska förtydliga vilka *allmänna boplatser* som finns på Brevik, å andra sidan ansåg andra att man inte ska rusa upp boplatserna, för att på detta sätt locka till ökad biltrafik.

Ett mindre närcentrum för Brevik, i Trintörp, ses som positivt av vissa.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

När det gäller markanvändningen i de olika kommundelarna fick kommunen in en mängd varierade åsikter. Översiktsplanerna roll är att göra övergripningar mellan olika intressen. Det framkom tydligt de fasta kommundelarnas karaktär uppskattas, och att framtida utveckling bör ta hänsyn till detta.

Kommunen har tagit hänsyn till de fasta synpunkterna, vilket har lett till att delar av stadsbyggnadsprinciperna samt den förslagsgivna markanvändningen för de olika kommundelarna skrivs om och kompletteras i områdeshandlingen

2. Området öster om Mygdalsvägen mellan Hjortrosvägen och Fårdalshäcken. Även detta område visas som "Tät Bebyggelse". Med tanke på områdets begränsningar och besvärliga topografi tror vi att den indikerade bebyggelsen skulle ha en mycket negativ inverkan på karaktären i både Fårdala- och Fårdalshäckenområdet. Dessutom skulle delar av området få komplicerade anslutningsvägar till Mygdalsvägen.

3. Området väster om Mygdalsvägen mellan Tranbärrsvägen och Renäsvägen. Visat som "Tät Bebyggelse". Med tanke på områdets topografi och omkringliggande bebyggelse bör byggschablonen begränsas till 3-4 våningar. Speciell hänsyn måste tas till vegetationen för att få örycksfria anslutningar till Mygdalsvägen.

4. Området mellan Tranbärrsvägen och Slättersvägen i Fårdala. Om bebyggelse etableras i detta område bör den begränsas till småhus, radhus eller parhus för att passa in i området i nära anslutning till naturreservatet. Områdets utbyggnad kommer att medföra ökad trafik på Tranbärrsvägen och Slättersvägen som bör beaktas. Området används idag till olika aktiviteter som tennis, BMX cykling, resning och träning av hundar, promenader och gemensamma fridnsaktiviteter för Fårdalaborna.

Vi förstår att detta är en översiktsplan som indikerar möjliga områden för fortsatt utbyggnad av Tyresö Kommun. Detta plan kommer att följas av mer detaljplanering innan planerna sätts i verket.

Vi från Fårdala EgnaHemsförening delar gärna med synpunkter i samband med detaljplaneringen av våra närområden.

TYCKT AV FÖRENINGAR M.F.L.

Föreningslivet i kommunen bjöds in att lämna synpunkter under granskningen. Följande föreningar, organisationer och företag framförde synpunkter:

FÅRDALA EGNAHEMSFÖRENING

Fårdala EgnaHemsförening har studerat dokumentet "Förslag till ny Översiktsplan Tyresö Kommun" och vill efter samråd och diskussioner framföra några synpunkter till Tyresö Kommun. Vi förstår att kommunens ambitioner är att växa och att tilläggen till byggbar mark är begränsad. Tyresö är ju (och vill vara) känd som en naturrik kommun. Det skall vi fortsätta att värna om. Det som också bör beaktas är inte bara själva bebyggelsen utan också hur ökad population i nya och/eller utvidgade bostadsområden påverkar trafik och parkeringsituationen (inklusive infartspatenterna) i områdena i sin helhet. Med ett expansivt byggande i Fårdala/Krusbodaområdet kommer den redan lårt belastade Mygdalsvägen att belastas ytterligare. Dessutom går all trafik därifrån genom korsningen i Centrum som redan idag är hårt ansträngt.

1. Området från Mygdalsvägen längs Rindövägens västra sida. På kartan visat som "Tät Bebyggelse" bestående av flerfamiljshus och radhus. För att inte störa karaktären av naturrika områden bör byggnadshöjden begränsas till max tre våningar.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan visar på en för kommunen önskad utveckling – oavsett ägarförhållanden. Genomförandet av översiktsplanen är därför till stor del beroende av samarbete och initiativ från privata fastighetsägare och byggnadsägare. Eventuell bebyggelseform utreds under detaljplanprocessen. Under kapitel 4 "Genomförande" framhålls västen av samarbete med bland annat föreningar.

FÄRDALA SAMFÄLLIGHETSFÖRENING

Yttrande över förslag till ny översiktsplan Tyresö kommun

Färdala samfällighetsförening konstaterar att översiktsplanen föreslår utbyggnad av bostäder och service i direkt anslutning till vår förenings markområde. I huvudsak är vi positiva till denna utveckling men vill försäkra oss om att följande sker i den kommande detaljplaneringen:

- Att den ökade trafiken på Mygdalsvägen kompenseras med bullerplanik eller annan lämplig bullerdämpande åtgärd så att vår förening inte drabbas av ökade bullernivåer
- Att eventuella nya skolor, bostäder och äldreboenden i anslutning till föreningen som innebär högre byggnader och utökad trafik planeras på ett sätt som inte ökar olägenheterna för de närboende, t.ex. att det lämnas en viss buffertzon med grönområde och att nya vägar inte dras i direkt anslutning till föreningen.
- Att representanter från vår förening får delta aktivt i detaljplaneringen för att hitta gemensamma bra lösningar. Vår förening har lång-

satta utvecklingsplaner, gällande miljö och energi som eventuellt skulle kunna samordnas med kommunens utvecklingsplaner.

- Det framgår inte tydligt om planerna innebär att en del av vår mark måste tas i anspråk. Vi förutsätter att förhandlingar om en sådan utveckling sker i god tid.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan visar på en för kommunen önskad utveckling – oavsett ägarförhållanden. Genomförandet av översiktsplanen är därför till stor del beroende av samarbete och initiativ från privata fastighetsägare och byggnadsägare.

Anslutande handlingar har uppdaterade riktlinjer för hur buller ska hanteras när bostäder planeras och bygglov prövas. Eventuell bebyggelseform och placering utreds under detaljplaneprocessen. Under kapitel 4 "Genomförande" framhålls västen av samarbete med bland andra föreningar.

FÖRPACKNINGS- OCH TIDNINGSSAMLINGEN

Förpacknings- och Tidningssamlingen ser det som mycket positivt att det i översiktsplanförslaget (sidan 50) nämns att kommunen planerar för återvinningsstationer för förpackningar så att de är lättåtkomliga.

Genom att utdaga planeringsprocessen planera för publik källsortering är det enklare att få till funktionella och bra insamlingsplatser.

1. I dokumentet "Förslag till ny Översiktsplan" sid 74, rubrik 2, fjärde punkten: Det anges att "... Själva berget omfattas till stor del av strandödd, ...". Detta är inte korrekt. Berget är ca 13 ha mark och endast en liten del omfattas av strandödd. Därutöver kan man tolka kommunens kommentar som att ansökan om detaljplan från föreningen skulle innebära en begränsning av allmänhetens tillgänglighet till vattnet, medan förslaget innebär det motsatta. I förslaget finns både strandpark, strandpromenad och ett musikstorg. Viss naturmark bevaras, och det anordnas både båt- och bilpool för att spara på miljö. Detta skulle göra området miljöanpassat och mer tillgängligt och attraktivt även för allmänheten.
- 2.

Sammanfattningsvis: Föreningen önskar att det felaktiga påskendat stryks i Översiktsplanen.

3. I dokumentet "Förslag till ny Översiktsplan" sid 74, rubrik 2, fjärde punkten: Det anges att "... den branta bergskanten mot Tyresövägen gör en tillfart olämplig ...". I den ansökan om detaljplan som föreningen lämnade för några år sedan finns expertutredning av hur tillfartsväg kan ordnas i enlighet med Trafikverket och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) regler för Vägar och Gatans utformning (VGL).

Sammanfattningsvis: Formuleringen "olämplig" i sambandshenget är inte professionell och saknar grund. Det verkar snarare vara en kunsenslig formulering som inte bör finnas i en Översiktsplan.

Sammanfattningsvis: Föreningen önskar att det felaktiga påskendat stryks i Översiktsplanen.

4. I dokumentet "Förslag till ny Översiktsplan" sid 78, avseende lura Brevik, och Solberga, Raksta, Bergholm, andra delägare applan första punkten: "Skapa ett större utbud av attraktiva bostäder med varierande bostadstyper ... samt i dokumentet "Förslag till ny Översiktsplan" sid 82, avseende lura Brevik, och Solberga, Raksta, Bergholm, andra avsnittet "Ekosystemen och klimatet" första punkten "Ansluta bostäder på Brevikshalvön kommer att öka vilket kommer att leda till fler bilresor och ökade utsläpp av växthusgas som påverkar klimatet och luftkvaliteten negativt."

Dessa båda punkter motsvaras väl av den tidigare nämnda detaljplanansökan för Ormsåberg, där det övergripande målet är att skapa plats som grundar sig på resiliens för både den fysiska miljön och för de som bor där. Det väl genomarbetade förslaget har blandad bebyggelse, både vad gäller hotell, närings- och privatafigheter, med plats för förskola och kolonileter och vitt skilda typer av privata bostäder med olika typer av ägande och hyresformer. Variationen i bebyggelsen och den direkta närheten till busshalvplatserna Edmsberg och Ormså, men också gångavstånd till busshalvplats Tyresö Skola och Tyresö Kyrka, gör att en bebyggelse på Ormsåberg skulle ge en betydligt mindre miljöpåverkan än samma antal bostäder längre ut på Brevikshalvön, vilket är något som kommunen prioriterar i sin Översiktsplan.

Sammanfattningsvis: Föreningen önskar att Ormsåberg anges som mark lämplig för exploatering, av minst samma utsträcka som Brevikshalvön.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för ert yttrande. Till utredningshandlingen tar vi bort den text på sida 74 som inte är aktuell efter konsulten med kuran. Platsborden som ni nämner i yttrandet stryks till områdesindelningen.

Basen på en markanvändningsordning har kommunen valt att lämna Ormsåberget som grönområde i den nya översiktsplan. Kommunen tog beslut att inte andra detaljplanen enligt förslagen från Camilla Tyresö Con-trans. Andelsägareförening på grund av känslan till natur- och rekreationsvärden som de stora ingrepp en vägdragning skulle medföra. Kommunens niverande iakttagelse av densamma.

KALVFJÄRDENS VÄNNER

Kalvfjärdens Vänner med 562 signaturer, har fått in många förslag om teknologi och andra frågor med anledning av er översynsplan, men en sak har alla har varit eniga om att kommunen inte kan fortsätta med den omfattande skattefinansieringen för Vatten, Avlopp och Våg, som nu läggs på enskilda individer med brutala konsekvenser för pensionärer, barnfamiljer och allmänna de som inte äger den enorma summan som begärs och därför tvingas att flytta. Det är både orodovisat, orättvist och saknar stöd i Riksdagens skrivning av LAV att försöka lägga en så shockerad skuldbörda på individer. Det blir en obeställd, önskad selektiv, helt utom proportion, de facto punktskatt. Det är salt i sätten på oss boende att politiker, utan empati säger att "då får ni flytta" som om det bara är att skaffa ett nytt ställe att bo på ... att bryta upp ett hem är så enormt mycket mer än en sorkpläs och de som hävdar att det bara är att flytta har tydligen aldrig försatt vad det innebär.

Om kommunen, mot allas förståelse av LAV, kommer att utsätta sina boende för våg att betala måste väl Kommunstyrelsen först förstå att:

1. Det kan röra sig om en majoritet enligt frågeformulär som inte kan få lån, som pensionärer, barnfamiljer och allmänna familjer och de som nått ett betäningsålder.
2. I Stockholmområdet finns inga bostäder att få nya bostadsbristen så de straffas mångdubbelt om de vängs sälja med stora förluster. Om man har bost i ett hem större delen av sitt liv blir realisationsförlusten 22% ... dvs för att kunna skaffa ett tillfälligt bostad boende börjar man med att dröja om förmådan av kostnaden ska betalas till staten i realisationskost.
3. Pötsligt faller hela hemmet isär med stora ekonomiska förluster för att en allians-styrd kommun ska kunna få in rikare boende som betalar mer skatt än de som blir anhysla ... hela historien ger en mycket dålig smak i munnen.
4. Vad händer mer när man vångs-debiteras en så stor summa ... det är inte bara hemmet som förloras ... alla drömmar om vad man tänkt göra i sitt liv kastas också plötsligt kall. Livsgladje säger många har inte med pengar att göra ... kanske inte direkt men mycket av ens liv handlar inte om pengarna som sådana, pengar ger frihet, som samhället ser ut idag, frihet att agera, frihet att resa, frihet att inte vara bunden till ett arbete som man inte tycker om men inte har råd att byta, dvs friheten att hitta arbete som ger glädje.
5. Politiker som får sälla och styra med andras skattepengar upplever en form av skamglädje, som betyder att de kan omsätta tillgångar i aktien och göra det de vill göra om de kan få en majoritet att hålla

med. Summa politiker tar den tillgången från andra människor när de tar skatter och omsätter dessa pengar i något de vill skapa ... de tar den glädjen från andra människor och ibland blir det mer än resurserna de tar också friheten för andra att få skapa sin egen omvärld.

Kommuner, som lägger hela borden för VAV (vatten, avlopp, våg) på individer, gör det genom ett misshandlat tryck på lägen. Lägen avvisar att mindre kostnader som direkt kunde hänföras till en fastighetsägare, kunde debiteras fastighetsägare men det operativa ordet är MINDRE, att flytta en bostadslös el dyl. ... men någon kommun började debitera hushåll för mer och sedan mer. Det var aldrig avsett av Riksdagen att den lägstaste kunde tjäna som rättfärdigande för kommuner som börjar att tvinga hela kostnaden på hushåll som får betala hela infrastrukturen i ett område. Sedan har det gått mekanik i den missolkningen av lägen efter att den första kommunen klarnade sig undan den typen av vångs-debitering som lägger i en klart mörkare zon. Nu pekas Tyresö genom att skryta in den på sid 99 i sin översiktsplan, vilja permanenta denna avskiltiga missolkning av lägen i sin översiktsplan. Man "snyrar" in den på sid 99 i ett 110 sidigt "Förslag till översiktsplanering", för att senare kunna säga att det föreslogs som en långtidspåläggning och att inga opponerade sig.

Ett skäl att inte ta ut den infrastrukturen på allas skatt där den bör komma, sägs vara att de inte vill ha en i underläge gentemot andra kommuner som vill locka höghuskonstare genom att visa på artificiellt låga kommunalskatter! Så på så sätt kor de våg alla som inte har råd att betala upp mot en miljon kr för något som inte ens hjälper Östersjöns mer än marginellt då huvudproblemet ligger i beteningsmediet.

Så hur kan 34 av totalt 290 kommuner klara sig undan med den här enorma punktskattningen? Ett skäl är ju att kommunerna hänvisar till den kommunala självbestämmanderätten och ett enst ryste om att "ingen kan

vinna över kommunen". Detta manifesterar i att väldigt få vill bli involverade i dessa "ringade" processer där "kommunernas Munk- och Midgårdsmålad" också gjort sig kända som porslins och nästan aldrig domt för de boende mot kommunen i dessa fall ... hur transparent och orätt fallat än är. Med det ryktet är det väldigt få som vill ta risken att hamna i konflikt med kommunen, förlora sitt fall och dessutom få betala kommunens domstolskostnader. Så i de här fallen har familjer och individer oftast valt att knäpa ihop munnen och lämna rättvisa i andra domstolar. Flera kommuner tycks tolka det som att deras position är rätt, speciellt då det inte finns några domstolar som säger motsatsen. Det tycks som om det är så diskuterat tror att de har rätt vad det än handlar om. Ingen vågar säga emot familjer allt om de som utmanar får betala för att de bett om rättvisa ... Det handlar inte bara om rättvisa mellan de som har råd och de som inte har råd ... det handlar också om en geografisk rättvisa ... det är väldigt orättvist att vissa har betalat ca 70,000 Kr och andra kanske får betala 700,000 Kr för samma tjänst. Det är helt oacceptabelt att en kommunstyrelse skapar segregation i kommunen baserat på var medborgarna bor.

Vi tycker att de styrande i Tyresö skall vara ärliga och berätta för sina boende hur deras överklagat att lägga detta på skatten har uppkommit i Vi som varit Tyresöbor lite längre tid vet att vi betalade för Bollmora's avlopp på vår skatt ... varför säger då Sverrethol att Bollmora's invånare ska inte vill vara med och betala för Tyresö Brevits väten och avlopp ? Hela meningen med en skatt är att man solidariskt ska ta ansvar för sådant, som samhället i stort anser vara värt att göra ! Att då säga att en grupp inte vill vara med för att det inte passar dom är som sagt en väldigt eländig motförhållande ... då undrar kanske alla som inte har barn, varför de ska vara med och betala för skolor och lekplatser ... och det är många som undrar varför de ska vara med och betala lönerna för poliser som direkt motarbetar de boendes intressen ?

Stalligen undrar vi vad kommunen menar med skrivningen: "... liksom be-talar de fastighetsägare som behöver vägen för att komma till en fastighet, en gatukostnad som ska täcka den kostnad kommunen bär för att bygga vägen ..."

Vi har redan vägar som vi betalt genom vägförbrukningen som är fullt ut-läck-ligt för våra behov! Nu skriver ni att våra vägar måste byggas om, inte för att vi ska kunna komma hem" utan för att er entreprenör ska kunna lägga avloppsrör på sin stult ... Ytterligare en siffra för er att gömma verkligheten i falska omskrivningar. Snövägar som grävs upp för att kunna lägga ner i falska omskrivningar. En vägar som hela men avloppsrören måste byggas om, inte för att inte avloppet ska låta så dyrt som det är ? Det är i verkligheten en avloppskostnad eftersom norrläggningen måste ske i sekvens!

Vi hoppas att ni tar hänsyn till den här beskrivningen av de boendes krav. Vi är en stor del av de klapper som ni redan har påbörjat.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för ert yttrande. I samband med att permanentinvandringen ökar förändras förhållningarna på de olika delarna av Östra Tyresö när det gäller trafik-säkerhet, VA-funktion med mera. De olika aspekterna av utbyggnaden och kostnaderna för denna måste regleras i flera lagar exempelvis Lagen om allmänna vattenföretag, Miljöbalken och Plan- och bygglagen.

Principerna för hur man ta ut VA-anslutningsavgifter eller gatanvändar-avgifter i Vattenföretagen respektive plan- och bygglagen, Tyresö, blomar många andra kommuner till storlekar, tar ut anslutningsavgifter för att kunna bygga ut VA och vägar i omvandlingsområden i vår kommun.

pen anser att det nödvändigtvis måste finnas betydligt fler naturbunkar för att minska bilströmmen och underlätta för folk som inte har bil att bibehålla sin livskvalitet.

Det nämns frågor som är viktiga och som genomgår allt. Frågorna är bl a Jansstället, tillgänglighet och jämlikhet. Det vore bra att få beskrivningar på delade och exempel på tillämpningar i praktiken.

- Det nämns ingenting i planen om lönemark och bostäder med sär-skild service.
- När planer för skola och fysisk aktivitet skapas är det viktigt att det görs med ett barn- och tillgänglighetsperspektiv.

Samrådsgruppen anser att beskrivningen av Mänskan i Tyresöboken (sid 64) med kortare avstånd ger barn, unga, pensionärer människor med funk-tionshinder ökade möjligheter att röra sig fritt är en olycklig formulering. Man får låta en vision av att man inte utan fara kan röra sig fritt i Tyresö. Det räcker med att påpeka att kortare avstånd ger ökad trygghet och till-gänglighet för den kategorin människor. Det gäller naturligtvis även för andra områden i Tyresö.

Under de viktigaste hållbarhetsområdena på yttre Brevik norra och södra (sid 89) står att det är viktigt att natur- och kulturmiljöerna görs tillgängliga för alla, även de med funktionsnedsättning. Under Mänskan på Yttre Brevik Södra och i Västervik (sid 94) nämns att natur- och kulturmiljöerna stärker människors hälsa och välbefinnande och att det är viktigt att de görs tillgån-gliga för människor med funktionsnedsättning. Samrådsgruppen anser att det är väldigt bra att även natur- och kulturmiljöerna görs tillgängliga

För övrigt anser samrådsgruppen att förslaget till översiktsplan uppvisar stora ambitioner, ger intryck av att vara väl genomtänkt och är en ireslingande

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Det är glädjande att kommunala funktionshinderrådet tycker att över-
siktplanen har stora ambitioner och är välgenomtänkt. Översiktplanen
kompletteras i linje med det kommunala funktionshinderrådets uttalande.

Antagandehandlingen uppdateras för att hänvisa till mätlet från Vision för Sverige 2025 samt FN:s konvention. Bilden och texten på sida 21 ses över. Rådets synpunkter om hållbarhetsbedömningen i Tröllbacken, Yttre Brevik norra och östra samt Yttre Brevik södra och Visnäs naturreservat ses över.

**KOMMUNALA PENSIONÄRSRÅDET
(PRO TYRESÖ, SPF SENIORERNA TYRESÖ,
TYRESÖ FINSKA FÖRENING)**

Kommunala Pensionärrådet har fått tillfälle att yttra sig över "Förslag till översiktsplan Tyresökommun". Den 10-sidiga rya versionen av översiktsplanen sänds i huvudsak till "riktligen för hur marken och vatten ska användas för att skapa en hållbar utveckling i hela Tyresö". Planen är väl genomarbetad och pedagogiskt upplagd. Det ligger i sakens natur att en översiktsplan inte beskriver mer detaljerade planer inom olika samhällssektorer.

I 1 förordet (sid. 4) står att "när vi blir äldre ska vi kunna hitta ett väl anpassat boende i kommunen". Men det är hjälpnadsväckande att de beskrivande de-

avvecklas och verksamheterna omlokaliseras och ersätts med nya bostadsområden med passande verksamheter i bottenvåningarna

Detta medför att de värdefulla naturljusen och inbudsområden som fanns innan bevaras och skyddas. För att minska arbetsbelastningen så det också en viktig att verka för att arbetsplatser skapas både i den egna kommunen och i närområdet. Vi uppmanar också det goda folkets och utbildnings- och naturvetenskapen som framtagna inför plan-arbetet. Sex. Constructionplanen och Blåplanen. Vi hoppas också att dessa dokument skall leva vidare och komplettera kompletterats med de inventeringar, utredningar, kartläggningar och analysen som krävs.

Men det är bristande respekt mot medborgarna att i granskningskedet presentera så schematiska och otvetygiga markanvändningskartor. Det un-

Det dröjare medborgarnas möjligheter till meningsfull dialog och möjlighet att att bedöma hur deras framtida samhälle kommer att gestalta sig. Kartorna och skattekartorna tydligt avgränsningar och deras otidigheter ger alltså stort utrymme för framtida ideologiska och politiska strömningar, för framtida tolkningar och "intentioner" för kommande detaljplanering. Förutsädda karter i ÖP 2008 var avsevärt tydligare. Vi har själva varit tvungna att rita in markanvändningsföreslag på Tyresökartan för att kunna förstå översiktsplanens konsekvenser. Se bifogad bild 1. Det kunde ju komma överens på att förbättra befintliga.

”Plåmens strategier har en förhållandevis stort tillägningsutrymme”. sid. 61

Pågløende planering saloes på markan'indingskartona. Tex. Wætinge-
boeken. Grunlagingsforjet, Maria. Sofies væg m. f. Dessa
borden. Markes markes specielt for at få en helhedsbillede. Annars missas disse delar
af oversiktligheden. For at få en klarere bild over de mindre grønytomar
(parkur, natur) som fins med bebyggelsen bedr dessa væg markør på
mark-anvendingskartona. Della for at forstå, hvor dessa læner sammen och

hur sambanden dem emellan kan skapas. Även gröna samband över kommungränser bör främjas. Alternativt bör speciella grönastrukturer utprövas. Detta är minst lika viktigt som bebyggelse. Se bilagade bilder 2 och 3.

KLIPP UR HALLBARHETSÖKNINGEN (HB) med stödavsnitt 2(9)

Befolknings tillväxt

Vi vidhåller vår tidigare uppfattning att den planerade befolknings tillväxten i Tyresö är alldeles för hög med hänsyn till tillgänglig bebyggbar mark. Förslaget innebär "45% mer av allt". Landskapets regionala bebyggning av behovet av nya bostäder i Tyresö är 150-300 nya bostäder/år. Detta motsvarar ca 9000-18000 nya invånare i Tyresö 2035. Vi anser att den lägre siffran är mer relevant med hänsyn till kommunens geografiska läge (tätbebyggelse, gröna zoner), bristande arbetsmarknad (öfverflyttning), bristande kollektivtrafik (avsaknad av spårbinden trafik) och övriga trafikproblem (hållbar). Tyresö måste inte vara "bäst i klassen" och bygga max. antal bostäder enligt Landskapets bebyggning. För att hantera en ökande befolkning har Landskapet reviderat trafikstrategin av läns och befolkning 2030 och 2050. I dessa bedömer man att behovet av nya bostäder i Tyresö är mellan 150 och 300 bostäder/år fram till 2030. Tyresö är redan den 14:e befolkningsstämman i kommunen i Sverige (av 290) med ca 675 inv./km2 trots att ca 1/3 av marken är skyddad i Naturreservat eller Naturskydd. Som jämförelse kan nämnas Uppsala med 97, Nykøbing med 77, Enköping 35 eller Gentofte med 18 inv./km2.

Befolkningsutveckling

I förslaget till ny översiktsplan förutsätts att kommunens invånarantal skall öka från ca 45 000 idag till ca 65 000 år 2035. Alltså en 20 000 fler invånare. En ökning med 45%. Det är fyra gånger så stor ökning som i tidigare prognoser. 20 000 fler invånare innebär 45% "mer av allt". - 6000-7000

fler bostäder, kraftig utbyggt kollektivtrafik med större bussdepåer/bussdepåer på och mer biltrafik med p-placer. - Fler större förskolor, skolor med skolgårdar, bibliotek, kvartersanläggningar och belysplatser. - Utbyggt vård och omsorg, service, handel och övriga kommersiella lokaler (större centrum) och föreningsverksamhet. Text motsvarar 20 000m2 mer yta för handel, ca fyra fotbollsplaner och vidhängande parkeringsytor på 50 000m2, ca 10 fotbollsplaner. - Utbyggt infrastruktur med mer krutbåt-satser, större kretsloppscentral och fler åter-vinningsstationer, utbyggt Vv-nät med nytt vattenområde och utbyggt fjärrvärme.

Sammanfattningsvis riskerar detta medföra att ny mark (även grönområden) måste tas i anspråk när vi ställer oss inför ökande befolkning och behov för natur, mer skyddad natur och utbyggt friluftslivssamband.

Vi vill i stället att befolkningsmålet som redovisas i kommunplanens Vision 2030 revideras och att Tyresö väser långsammare, med max 150 bostäder per år och utvecklar sina gröna kvaliteter och blir Stockholmsregionens främsta rekreativområde.

Planförslagens text i inveciklingsstrategin "som möjliggör att det byggs minst 300 nya bostäder/år" bör ändras eller tas bort.

"... en stor utmaning... handla om att hanna med att bygga stad i samma takt som man bygger bostäder. Endast bostäder kommer inte att bli en hållbar kommun, man måste prioritera och se till att viktiga funktioner tillkommer samtidigt". sid. 30 i HB. 3(9)

De tätorts-bostadsområdena skogsområdena, som används för vandringsstråtor för med ökad befolkning också en allt större betydelse. Det är viktigt att naturen till grönska av en hälsosam och trygg miljö för de ekologiska tjänsterna som naturen erbjuder. Men de är också viktiga för de ekologiska tjänsterna de

utifrån. Text tråd och växter som renar luft och regnvatten, reglerar temperatur och luftfuktighet, markerar gränser, fungerar som vägförstärkning och markerar övervakningsområden i bostadsområden. Detta är inte minst viktigt för klimatförändringen som redan är verklighet. Dessa ekosystemtjänster som vi får gratis genom naturen påverkar både människors hälsa och kommunens ekonomi och bör därför skyddas och värnas.

De tätorts-bostadsområdena skogsområdena är inte minskas eller exploateras!

Vi vill att den kommunala grönastrukturen, bestående av ett nätverk av parker, natur-områden och större sammanhängande grönområden bevaras och stärks.

"Det är därför viktigt att bevara gröna områden eller skapa nya som dels kan begränsa utvecklingen genom infiltration, utlägg i väder och vindstärkning, men också rena, fördröja och njutna". sid. 21 i HB. "Viktiga spridningsområden bör därför stärkas och gröna multifunktionella ytor prioriteras i efterföljande planering". sid. 21 i HB. "Ökad förädlings längd med större vägar kan också innebära ökade barrträdskräver för den biologiska mångfalden och spridning mellan grönområden". sid. 27 i HB. "Man måste dock vara försiktig så att en förändring inte innebär att känsliga gröna samband försvagas eller att den byggda miljön begränsar växt- och djurlivets spridningsmöjligheter". sid. 30 i HB.

Vi uppskattar BiologiGruppens kunskaps rapporter som beskriver de ekologiska aspekterna av den nya översiktsplanen. Men... Naturskyddsförbundet och Tyresöborna har också ett långsiktigt förhållande till vår natur!

"VI VILL KUNNA PLOCKA BLÅBÄR I NÄRMATUREN RUNT HUS-KNUTEN ÄVEN I FRAMTIDEN". Det är väldigt viktigt!

Det är också viktigt att komma ihåg att naturen är en mycket viktig del av den sociala hållbarheten och den borde bli ännu viktigare. I naturen kan barn trädas och leka och ungdomar umgås på ett annat sätt än man gör inomhus. När vi är inomhus upplever vi vår omgivning med flera sinnen, vilket gäller både barn och vuxna. Sportmarken på fotbollsplaner och liknande är också ett sätt att nå social hållbarhet men det motverkas då dessa områden minskar i snabb takt till förmån för bostadsbyggande.

"Id för hög förändring kan invånarna förlora gröna utblickar från sitt boende och få längre avstånd till rekreation och minskad vandringsområde, vilket är negativt för hälsa". sid. 27 i HB.

I svaren från kommunens olika enheter framgår tydligt att Tyresöborna värderar sitt natur-nära läge mycket högt. Därför är det av största vikt att den planerade utbyggnaden som presenteras i förslaget till ny översiktsplan är väl förankrad hos oss Tyresöbor som lever och bor i kommunen just nu. De flesta av oss har ingen önskan att kommunen skall växa mer än absolut nödvändigt. 4(9)

Vi anser vidare att utbyggnaden av nya bostäder måste ske parallellt eller efter en väsentlig utbyggnad av infrastruktur som kollektivtrafik, skolor, sjukvård och service men och efter att biltrafiken har minskat, annars hotar vi vår klimat och vår välbärd.

"... en stor utmaning... handla om att hanna med att bygga stad i samma takt som man bygger bostäder. Endast bostäder kommer inte att bli en hållbar kommun, man måste prioritera och se till att viktiga funktioner tillkommer samtidigt". sid. 30 i HB.

Speciellt Östra och Västra Tyresö behöver bättre kommunikationer i form av effektiv kollektivtrafik och cykelstråk.

Vi föreslår en utbyggd miljöväg och till kollektivtrafik, med effektiva busslinjer, typ snabb-bussar, lokalbussar och små halvbussar, för att uppnå ett avsevärt minskat bilåkande. Framtida modern och snabb spårbunden trafik bör utredas. Speciellt om Tyresös tänkta befolkningstillväxt inte ändras. Kollektivtrafiken i Tyresö bör byggas ut och förändras så att växande passagerare ej längre blir fränska och så att det går fortare att ta sig till Stockholms kollektivt än med bil. Detta för att lösa Tyresös massiva trafikproblem. Klimatet och möjliggöra en eventuell befolkningsstillväxt. Vi ifrågasätter trafiksäkerheten för dagens alla ständiga busspassagerare. För att få fler att resa kollektivt anser vi att kollektivtrafiken måste få trådfritt snabba avgifter som skulle kunna finansieras med strategiskt placerade betullar på väg 229 och 260.

I översiktplanen bör stationsplatser för spårbunden trafik reserveras. Text vid Tyresö och Tröllbackens Centrum. Planerad spårtrafik, som finans redovisad på markanvisnings-kartorna, saknas på trafikplan-kartan sid. 47. Naturreservatet vid Bärsjön måste också omfattas området vid Gammelströmmen från Skåsträta till Tyresö-Flaten. Området på båda sidor om Bärsjön och området norr om Pelles väg fram till Vidablicksvägen. Forslagets redovisning är alldeles för schematisk. Det ost-västra gröna stråket från Farnastrågen, via Vattenområdet till Alby Naturreservat måste bevaras och de gröna kvalititeterna stärkas. Vid förändringar (speciellt utv villkorråden) krävs att "Grönkompensering" utförs för att stärka den biologiska mångfalden och spridningsvägarna för växter och djur. Gröna kapillärstråk måste bevaras så att inte de gröna områden fragmentiseras och blir till separata gröna öar. Kompletterande kantbebyggelse kan aldrig utveckla eller sammanhålla ett grönt stråk.

"För vastt inanspråkigande av oexploaterad naturmark sker genom spridning av större tomter och exploatering i anslutning till naturområden och utmed större vägar, vilket är negativt ur ett klimatperspektiv". sid. 28 i IIF.

Markanvisningskartorna visar att de gröna sambanden text vid Skogsängsvägen och Uddbyvägen bryts av föreslagna ny bebyggelse. Även sambandet mellan Vidablicksberg och Långsjön bryts vid Skåsträta. Det nya sk. "Farnastråket" bryts också norr om Ånare-gränd. Dessa samband är istället viktiga att bevara och stärka. De gröna sambanden mellan Naturreservaten Klövsberg och Telegrafberget över vägarna, tex. Mokrätsvägen, är också mycket viktiga att bevara och stärka. 5(9)

"I de förordning finns dock vis risik att närmar sig naggens i kanten. Isoleras eller försvinner, vilket kan medföra att värdefulla ekosystemtjänster försvinner negativt. Längre avstånd till rekreations kan minska vardagsgemenskapen vilket är negativt för folkhälsan. Områden som beröras som omringande har störst risk att försvinna men de kan ha stor betydelse för lek och spontant nöd för barn och ungdomar". sid. 14 och 27 i IIF.

Naturområdet i anslutning till Karplan bör skyddas och de gröna värdena stärkas.

För att stärka det svaga sambandet i Tyresöskilens vidhåller vi viken av att busstegen och kredittoppcentralen flyttas och naturmarken återställas. Bullrande verksamhet flyttas därmed samtidigt som den tunga trafiken förbi Bollmora och Örtunge minskar. Dessutom försvinner naturbarrierer i form av höga slängsål och plank.

"I och kring tillbebyggda Tyresö centrum är det dock extra viktigt att bevara och utveckla gröna ytor och vegetation". sid 28 i IIF.

Strandskyddet bör bevaras och återinföras där det upphävs. På kartan sid. 33 saknas uppgifter om var strandskyddet har uppläpts och i vissa fall ersatts av sk. "prickmark".

släpps-målet för växthusgaser äroisats om inga åtgärder vidtas. Därför bör en övergripande klimatstrategi utarbetas för att planerad bostadsbyggelse i Tyresö kunna fler projekt bestått. Vi anser att utsläppen av växthusgaser ökar per person då en redan överbelastad biltrafik-apparat blir ännu mer överbelastad. Tyresös negativa klimatpåverkan på grund av ökad biltrafik måste lösas och trafikstockningar i Tyresö och på infartsvägar mot Stockholm upplösas. Fler bostäder bör inte byggas i Tyresö innan trafikens klimatpåverkan minskat och Tyresö får en utbyggd kollektivtrafik för en effektiv pendling.

"Ökad trafik kan lokalt leda till mer luftföroreningar och ökade ljudnivåer framför allt i och kring Tyresö centrum och längs förutade stråk till övriga kommunala centrum". sid. 14 i IIF.

"En ökad befolkning innebär generellt ökade transporter, ökad bilandemängd samt ökad energianvändning". sid. 20 i IIF.

Tyresö 2016.10.31 Naturkyddsförordningen Tyresö gm Carl Weinder, Kjell Borgström och Solveig Dahl

Tillväxten i Tyresö bör ske i en ansvarsfull och hållbar takt, med fokus på livsmiljö och kvalitet framför kvantitet. Vi behöver väskkraft i stället för värdkraft.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för ert yttande, era synpunkter noteras. Det är glädjande att förning av en positiv till utvecklingen av grönskningen och förändring i lokalbostadsnätet och på redan inanspråkigade mark.

Översiktplanen tar ett ambitiöst grepp om de frågor som är av central vikt för ett långsiktigt och hållbart samhälle. Det för har kommunen tagit fram

områdespecifika experter för inderlag och utredningar som kommer att vara vägledande för fördjupade planering och avvägningar i framtiden.

Kartmaterialet justeras för att ska vara mer användbart, med fler ort-namn och gatornamn för att ska kartornas orienterbarhet. En karta tas fram för hela kommunen till angränsande länslänningar och alla kartor kommer att finnas i hängspäpplars form på online och i Tyresås kartsystem.

En del av den del från medborgardialogen för översiktsplanen är att Tyreso ska behålla sin natur och gröna karaktär där människorna alltid har tillgång och närhet till grönska, vatten, avskildhet och orörd natur. Det är en uppfattning som kommunen delar och som främjas genom planeringsstrategier och riktlinjer i översiktsplanen.

Grönkompensation, när naturmark tas i anspråk, genom olika åtgärder för att stärka biologisk mångfald och spridningssammanhang, säkerställs under detaljplaneprocessen, till exempel genom kvalitetsprogram och ovd.

Inflyggselsstatistik om cirka 300 bostäder per år, som lyfts fram i översiktsplanen, drövs av befolkningstrender - ett av flera mål som redovisas i Kommunerplanens Vision 2030. Kommunen är en del av en växande stadsregion, och det har ett ansvar och som maktställning att bidra till bostadsmarknaden.

Kommunen delar Naturvårdsförvaltnings uppfattning att det är viktigt att service och infrastruktur utvecklas i samma takt som nya bostäder. Stadsbyggnadsprinciperna kompletteras inför angränsande länslänningar för att vara tydligare, mer användbara och för att Margareta i tvåre byggas stad i samma takt som vi bygger bostäder.

Kommunen delar uppfattningen att kollektivtrafiken generellt behövs starkas och att praxisbilden måste minska för att stärka nationella samkommunikations miljö- och klimatomål. Kommunen ser dock att plan-

nerad bostadsbehovsgeske bör ske parallellt med detta. Förslagna åtgärder för att minska biltrafiken minskar. En trafikstrategi tas fram under 2017 som en fördjupning av principerna och övergripande inriktning som fastställs i översiktsplanen.

Angränsande länslänningar, liksom gränslängsplanerna, planerar inte konkret för spårtrafik i Tyreso men ger stöd för om behovet ska utredas vidare i framtiden. Däremot är det bra att peka ut en möjlig dragning. Kartan för "Tyreso styr mot hållbara transport" visar visionen för 2035, inte på längre sikt.

Översiktsplanen pekar ut markanvändning för bostäder och/eller icke störande verksamheter vid Guds verksamhetsområde (vattenverksamheten). Den föreslagna karaktären för denna områden (områdena för framtida förnyelse vilket kan innebära bostäder, icke störande verksamheter eller service, mötesplatser, gaturum, parker eller grönytor. Tillgång till vatten, rekreation, och nära grönområden är också i detta område vid Guds A.

PANNÅNS SAMFÄLLIGHETSFÖRENING

Styrelsen för Pannåns Samfällighetsförening lämnar härmed nedanstående synpunkter på förslaget till översiktsplan.

I stort tycker vi att det är positivt med en översiktsplan för Tyreso.

"En översiktsplan ska vara vägledande för kommunens långsiktiga utveckling och ange gränslängden för utveckling och användning av mark och bebyggelse." (Plan- och bygglagen)

Liksom Villagerna Hisinge Tyresöregionen ser vi att utvärderingen ska ske snabbt och tillförlitligt. Infrastrukturen idag avserande trafik är tyvärr inte omhändertagen på ett vederhäftigt sätt. Den är fel dimensionerad i förhållande till flödet. Trafiksituationen är ansträngd medan idag med hänsyn till både miljö och framkomlighet. Med dagens exploaterings- och byggnation för Tyresö bildandet kontinuerligt. Kollektivt resande sker med buss som nyttjar allmän väg och därmed i rumsgränserna dessvärre också blir ständigt i ka.

Kommunens satsning på gång- och cykelvägar är mycket bra. Det är däremot inte realistiskt att tro att alla kommunens invånare ska gå eller cykla till jobbet. För de som jobbar inom kommunen och efter ska ta sig någonstans inom kommunen är det absolut en bra idé. Majoriteten av de som bor i Tyreso arbetar dock utanför kommunen och de väljer huvudsakligen andra färdmedel. Ett tredje körfält till Tyresövägen borde stå högst upp på kommunens agenda långt före planläggning av ytterligare bostäder. Det tredje körfältet bör avstås för bussstråk i varje fall på morgonen in mot Stockholm.

En stadsgränskommun som Tyreso måste sig vara beredd, precis som Villagerna Hisinge Tyresöregionen också framhåller, innehålla en rejäl kommunerskärpning och gärna i kombination med promenadstråk.

Det innebär också att alla har möjlighet att vistas i, på och vid vatten. Tyresöregionen kommer att bli markant om kommunen satsar på strandpromenader, naturstigar och naturområden längs hela kustlinjen och med ordentliga bebyggelser. Till detta ligger även föreningsliv och inslag av företagsamhet i form av strandnära restaurang-er och fik, kanotuthyrning, fiskeri, vindsurfing etc.

Generellt sett är det dålig tillgång till strandlinjen för allmänheten i Stockholmregionen. Tyreso kommun är tyvärr något undantag. Det borde gå att

fr till även om topografin inte är den lättaste för andamålet. Gode exempel på tillgång till strandlinjen finns i andra kommuner.

Det som vi ser som en stor risk är att kommunen inte tar ett helhetsperspektiv vid planering av byggnad i kommunen.

Vi efterlyser byggnader för allmänna ändamål i ex idrottsanläggningar, skolor, affärsverksamhet etc. Det är viktigt att bygga hållbart både i stor och smitt och så långt möjligt i samklang med omgivande miljö. Fräck arkitektur går att få till även inom den ramen. Återutnyttjande av byggnader är bra och ett lyckat exempel är Kulturskolans lokaler. Ericssons gamla lokaler är väl använda, men tyvärr mycket fulla utvändigt.

Om intentionen är att förbättra, använd möjligheten till att bygga fler inbudsgrändsplaner med låga hus, 2-3 våningar och enskilda inbuds av 4 våningar och/eller villor i grupp typ De la Gardies gränd. Familjelivhus bör generellt inte ihop med villor. Vid centrala områden kan det vara bra att bygga typ Strandlorget som utgör ett mycket bra exempel på passande flerfamiljshus. Undantaget är de s.k. "55-lusen" som är felplacerade både rent "arkitektoniskt" men främst för deras olämpliga läge längs med Tyresövägen. Ett förståeligt exempel på där familjelivhus definitivt inte hör hemma är Strandängarna. Tyvärr är ett riktigt gresst exempel även på väg att byggas på fastigheten Gröndalsplan i vid Tyresö och kanske Sveriges vackraste rondell (Tyresövägen – Stranddalen). Det är verkligen olyckligt.

En kvalificerad gissning är att de som flyttar till Tyresö Strand till största delen är familjer (eller blivande), två förvarssamlande med arbetsplatsen utanför kommunen och med minst en bil. Alltså transport till och från dagis, skola, jobb etc varje vardag och med tankar på topografin (backarna) i stora delar av kommunen känns inte barn (eller vuxna för den delen) på cykel alltså trafikskert, vilket nogligen leder till förbättring med bil.

Vid gäller markanvändning är vi snävt ifrågasättande till det som påstås vara överenskommet avseende Tyresö Strand äidan 72 att "Arbetsaktivitet med förändring och komplettering/bebyggelse inom hela kommunområdet..." Det är inget vi tycker är ett självändamål. Övriga punkter under överenskommet är mycket bra.

Avseende de numererade punkterna sidan 74 och 75:

1. Strandlorget ett viktigt kommunalsentrum – Ja, men tillsammans till för mycket exploatering. Fortsatt bebyggelse i samma lögmdala stit ok.

2. Bindet samman bebyggelse – Nej, absolut inte.

3-8 Mycket bra!

Några viktiga sammanfattande punkter är:

1. Gröns samband, både land och hav

2. Bygg hållbart

a. och i första hand där det redan är "förestor"/bebyggt b. och absolut inga bostäder nära motorvägar typ Tyresövägen, men gärna sådant som ej stors av buller på samma sätt ex idrottsanläggning, affärsverksamhet, begravningsplats...

3. Infrastruktur är grunden för ett levande samhälle

a. Underlätta för kollektivtrafik, cykel etc utan att förstöra för biltrafik.

Moret i s f präsk...

b. Beband till alla

Tyresö Strand och Trädgårdstaden är ett mycket trevligt område och vi vill speciellt framhålla Strandlorget som lyckat. Vi hoppas Tyresö kommuns beslutsfattare tar våra synpunkter i beaktande. Era kommentarer emottages tacksvant. Lycka till med beslutet

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för ert yttrande. Kommunen har lagt hänsyn till flera av synpunkterna, delar av stadsbyggnadsprinciperna och den föreslagna markanvändningen för Tyresö Strand kompletteras och skrivs om till anslutande handling. Det är glädjande att medlemmarna trivs i området, samt att Strandlorget och Trädgårdstaden upplevs som lyckade och tryggas.

Bebyggelsestetiken om cirka 300 bostäder per år, som eftersträvas i överstadsplanen, drvs av bebyggelsegränserna – ett av flera mål som redovisas i kommunplanens vision 2030. Kommunen är en del av en växande stadsregion och har ett ansvar och som målsättning att bidra till bostadsmarknaden. Däremot vill vi mest förstå i befintliga bostadsområden nära till kollektivtrafik, infrastruktur och service.

Utvecklingsstrategin för Tyresö kompletteras till anslutandehandling. Invandring av strategier är att skapa en mer sammanhängande kommun genom att arbeta med stråk och centrum.

Kommunen delar Pannås Samfällighetsförenings uppfattning att utveckling av infrastruktur och service måste hålla samma tak som bostadsbyggnad. Stadsbyggnadsprinciperna kompletteras för att vara tydligare, mer användbara och för att klargöra att vi måste bygga stad i samma tät som vi bygger bostäder.

Framkomligheten på Tyresövägen, trafikskärhet och buller är frågor som kommunen arbetar med både löpande och i olika pågående projekt. Det är viktigt fråga att lösa både nu och i takt med att kommunen växer. Tyresövägen ska vägas och anslutandehandling kompletteras med denna åtgärd.

Förbättrade vägar och stråk för gående och cyklister finns med i överstadsplanen och kommunen arbetar aktivt genom översiktsplanen för att öka tillgång till vattnet för allmänheten.

Översiktsplanen är en långsiktig vision för kommunens mark- och varusammanhang och täcker inte pågående detaljplaneringsprojekt så som Gröndalsplan och Apelvägen. Las mer på kommunens hemsida för pågående detaljplaneringsprojekt.

Papirkade kanten på sida 72 har uppdateras.

SENIORNET TYRESÖ

Vi har fått ta del av förslaget till översiktsplan. Vår förening, SeniorNet Tyresö, har målet "Äldre får äldre om IT". Vi riktar verksamheten mot seniorer (55+) som anslagen är rybbigare inom IT-säkerhet eller också är intresserade av IT och som vill lära sig mer om datorer, smarta telefoner och surfplattor och deras användningsområden.

Vi är angelägsa att det finns bra WiFi-lösningar i kommunens olika anläggningar och trafikpunkter. Vi behöver också tillgång till subventionerade lokaler i olika kommunalar där vi kan bedriva vår ideella utbildningsverksamhet till låga kostnader. Lövtigt har vi som förening inga synpunkter på översiktsplanen.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Vi har tagit emot era synpunkter. Kommunen verkar för att alla hållt i kommunen på längre sikt, ska ha möjlighet att ansluta sig till kopieringscentral uppkoppling.

SKANDIA FASTIGHETER

Skandia Fastigheter är ägare till fastigheterna Forellen 17 & 22 och har med-
ansvarande sympunkter på gränshandling avseende försälj till Tyresös
nya översiktsplan. Skandia Fastigheter förvärvade i september 2015 fastig-
heterna som utgör Tyresö Centrum och renoverat kommenterar främst de
delar som berör området kring centrum.

Vi upplever att planens ambition och fördel på ett övergripande plan är helt
i linje med Skandia Fastigheters ambitioner och intressen i området

Tyresö tar ansvar för bostadsförsörjningen

Skandia Fastigheter tar med intresse del av planeringsstrategierna för ett
skat bostadsbyggande och konstaterar att kommunens planer på att kom-
plettera boständet, förbättra och tillföra nya bostadsformer sammanfaller väl över-
ens med Skandia Fastigheters planer. *"Kompletterar området med bostyg-
galtypen: upplåtelseformer..." (s. 40)*

Företagande som positiv kraft

Det är positivt att kommunen ser behovet av starkt handel och service och
pekar ut Tyresö Centrum som den platsen där detta prioriteras. Skan-
dia Fastigheter vill starkt betona vikten av en långsiktig handelsstrategi för
kommunen, som tydligt kommunicerar och reglerar var och hur nya etabli-
ringar ska ske. För att göra verklighet av omvandlingen av Tyresö Centrum
från en handelsplats till en stadskärna är det av största vikt att platsens
dragningskraft inte försvagas av stora externa etableringar i kommunen.

*"Takt med att Tyresöborna blir fler ökar sannolikta efterfrågan av alla typer
av kommersiell service. Stadsplaneringen stöder etableringen genom att*

*starka kommundelscentrum och ge förutsättningar för lokaler vid lokala
mötesplatser. ... " (s. 70) har gör vi:*

- *Stärker handelen i Tyresö centrum och möjliggör kompletterande när
handel i de olika kommundelarna.*
- *I sin nära samverkan mellan kommunen och näringslivet är en fram-
gångsfaktor*
- *Ett strateg för framtida företagande och vilken behov av lokaler och
områden som kommer att behövas i framtiden bör tas fram. (s. 42)*

Bollmora

Skandia Fastigheter delar kommunens planer på att utveckla Bollmora och
föreslår Tyresö Centrum som kommunens mittpunkt. Att förbättring med
bostäder och kompletteringsbyggande ska ske i kollektivtrafiknära lägen
är positivt och arbetet att utveckla bussnätet är mycket angeläget. (s.68)

Viktigaste hållbarhetsfrågorna i Bollmora

Skandia Fastigheter ställer sig mycket positiv till att omvandla Tyresö cen-
trum till en levande stadskärna och poängterar igen vikten av en handels-
och lokaliseringsstrategi för nya etableringar.

Levande bostenvänningar är en god ambition, men det krävs att lokaler ligger
rätt i förhållande till flöden. För att skapa den statiska stadskärnan som efter-
strävas. Skandia Fastigheter ställer sig även positiv till att göra kollektiv-
trafiken mer attraktiv, men vill samtidigt poängtera vikten av tillgänglighet
med bil och leveranser. Detta för att centrum ska fungera och försämrings-
vis vara attraktivt för handlare och näringsliv och så sig i konkurrensen
med andra handels- och mötesplatser.

Tyresö slotts park och grönområden (ev kulturresevat för skydd av rik-
sintresset). Räckta strandområden mot Albysjön, Barnejöns-Prästgården
ner mot Gammelströmmen, Alby naturreservats yttre gränser bör ses
över (i ex. bättre anpassning i väster och söderut).

För att trygga det svaga gröna sambandet mellan Alby och Näsja-reser-
vats grönområden, där även Skomlundsleden sträcker sig, ser vi gärna att
Örningsjöns kvarnvarande västra och södra strandpartier skyddas bättre
(gärna naturreservat). Dessutom är det bra om det gröna sträcket förstärks
på båda sidor om Tyresövägen.

Till exempel: med inredning på Öppna ytor vid Årsgårds/Satungslagen,
en flytt av bilar vid Färdala Cirkus (ev till vägens borta sida?), en
flytt av rikskolans entrevåg till Stenfallsvägen, en flytt av vägen hälsbuge
till söder om rikhuset, en nergrävning av kraft-ledningen, en flytt av återvin-
ningsstationens östra del mer åt nordväst, och ev justering av reservatgrän-
sen.

Skomlundsleden, Tyresöns södra vandringsleder, och Pilgrimslederna kring
Albysjön ska ses på flera kartor. De är viktiga för Tyresöns och Sockholms-
områdes rekreation och friluftsliv. Ömmantande av en förbättring av stigår
och gångstigar längs flera strandpartier är bra.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

*Tack! Sympunkterna noteras. Översiktsplanen pekar till upprättande av två
nya naturreservat. Tidsgränser och Barnejöns ner mot Gammelströmmen.
Kommunen instämmer i att Tyresö slottspark och grönområden med om-
nejd ska värnas, vilket tas upp i översiktsplanens kapitel 3 under förslagen
markanvändning för Tyresö Strand. Införslagen om Räckta strandområden
är noterade och behandlas vidare i mer detaljerad planering.*

För att tryggas det svaga sambandet i Tyresöstaden verkar övervakningsplanen för att förstärka Peterholmsvägen och genomföra en dialog om ökad tillgänglighet till Erstavägs grönområden. Kommunen är en uppföljningen att Samrådsklubben passar bra på kameran om friluftsliv och besöksmiljö.

TROLLBÄCKENS BÅTSÄLLSKAP

TBS - Trollbäckens Båtsällskap vidhåller våra synpunkter från vårt första yrmande över ÖP-förslaget som sammanfattas i nedanstående punkter.

1 Säkerställande av vår verksamhet

TBS är yttre män om ut kunna fortsätta med dagens verksamhet även i framtiden. Självklart anpassad till de gallande krav och regler som myndigheter kan ha på vår verksamhet.

I Vissestjärden har vi 275 bryggplatser som ligger öppna för vindar och vågor som har vår båt och bryggas förbrukningar och kan skada våra medlemmar. Vårt behov är en säker hamn med en väggvande bygga strax sydöst om dagens fyra befintliga bryggor. Fastigheten Vissestas 1:6 kan också rymma ett par ytterligare bryggor.

När det gäller vinteruppläggningsplatser i Storängen har vi idag inga möjligheter att ta emot fler båtar.

2 Tillgång till tekniskservice, drivmedel, färskvatten od

Våra medlemmar efterfrågar service som färskvatten och drivmedel men också möjlighet till att få hjälp med reparationer mm av båt och dess tillbehör inom Tyresö.

Det är glädjande att Trollbäckens båtsällskap verkar för att minska klubbmedlemmarnas miljöpåverkan. Idéförslaget om teknisk och praktisk hjälp med miljöarbetet minskar och behandlas vidare i arbetet med en vattenplan.

TROLLBÄCKENS EGNAHEMSFÖRENING (1 av 2)

Föreningen har tidigare i flera sammanhang redovisat sina samlade synpunkter på Trollbäckens framtida utveckling. På föreningens uppdrag har arbetsgruppen för planfrågor genom Svante Berg, Lena Öhrlund, Henrietta Palmer, Bengt Swansson, Kjell Fridlund, Sara Norell och Jan Fager studerat förslaget som varit ut för granskning. Vi konstaterar med glädje att många av våra tidigare framförda synpunkter har införts i övervakningsplanen.

Ledord som vi önskar ska präga utvecklingen av Trollbäck

Estetisk omsorg

Vi vill att en omsorgsfull estetik gestaltning skall genomgå miljö i allt utvecklingsarbete i Trollbäck. Det kostar så lite men ger så mycket tillbaka.

Hälsbart och tillgängligt

Vi vill att Trollbäck skall bli ett förändrings inom tre bara kommunen utan i hela Stockholmsregionen för hur ett hälsbart tillgängligt och smidigt samhälle skapas.

Socialt tillmötes

Vi lever i ett ålders- och etniskt segregrerat samhälle. Vi vill i Trollbäck bygga broar mellan generationer och mellan individer och därmed verka för

att Trollbäck blir ett samhälle för alla, dvs. vi vill bygga integrerat isället för segregat.

Det är detta Trollbäck vill vi ha

Beskygget

Trollbäck är idag ett omycket villasamhälle med sina fel och brister. Dess karaktär är en blandad egenhemsbyggnad med lummiga trädgårdar, stränder och klippor angslagna av vindar och vinar. Inget samhälle är emellertid färdigutvecklat utan måste ständigt vara förberett att hantera de förändringar som sker i omvärlden, alltid med målsättningen att förbättra. Stillestånd i samhällsutvecklingen skulle snart innebära en stagnation och vårt Trollbäck skulle marginaliseras. Ett närliggande exempel på en positiv samhällsutveckling är just Trollbäckens omvandling från fritidshus till permanentboende, vilket i stort sett skedde under en generation. Nu står vi inför en befolkningsökning i hela stockholmsregionen och Trollbäck förväntas ta sin del av ansvaret genom att ge möjlighet att utveckla nya bra bostäder.

Vi har också en åldrande befolkning och en inflyttning med barnfamiljer och nyankända, vilket ställer särskilda krav.

Vi vill att de nya bostäder som kommer att byggas tar hänsyn till dessa förutsättningar. Vi ser framför oss en kombination av mindre resp. större lägenheter, radhus med mindre trädgårdar och även tillskott av nya trevliga villor som idag. Mindre lägenheter för ungdomar och pensionärer, radhus för de som vill minimera trädgårdsarbetet och villor för de som sätter värde på en större trädgård.

Genom denna typ av tillägg skapas möjlighet för en större närighet på bostads-marknaden. Med nya varierande bostadstyper frigörs befintliga villor och erbjuder alternativ för nyutrymda barnfamiljer.

De nya bostäderna kan med fördel koncentreras till den nya smalsladdsgatan, "Trollbacken allé, norra och södra delen" och "Alléorget" i.d. Alleplan, som kommunen föreslår i den nya översiktsplanen. Utöver detta stråk bör det utöver bostäder erbjudas mycket av det som finns i Tyresö centrum i form av handel och social service, men i mindre skala och med smalsladdsgatans profil.

Aven i villakvarteren kan en utveckling ske, men först efter en noggrann kvalitetsvis analys av förutsättningarna vad gäller topografi, natur, omgivande bebyggelsestruktur, arkitektur och trafik. Med motiveringar om dessa förutsättningar går det att fastställa vilka byggrätter som är möjliga och som inte påverkar Trollbackens karaktär av trädgårdstad på ett negativt sätt.

Trafik

Trollbacken delas idag på ett otydligt sätt av Gudbroleden i en västlig- och östlig del. En mycket bättre koppling mellan de två delarna måste åstadkommas i markplanet för fotgängare och cyklister. En överdäckning av Gudbroleden vid Alleplan skulle skapa en trygg och ljus passage för gående och cyklister istället för dagens mörka och otrygga tunnel. Denna fråga bör prioriteras så att man skapar nya villkor för Alleplans utveckling som ett samlande och länkande mänskligt org utan genomfartstrafik – Alléorget.

Gudbroleden som är Södertörns genomfartslid i Trollbacken har en ökande trafikbelastning pga. Södertörns utveckling. Leden som är Trollbackens senaste utåt är idag alltför mycket präglad av baksidor med plank. Det finns all anledning att se över detta stråk så att det kan förändras positivt med

tillägg av bebyggelse, landskapsgränder och vegetation så att mötet med Trollbacken blir mer inbjudande.

Genomfartstrafiken på Gudbroleden måste åtgärdas fyra bättre så att dagens skande köbildning i näringsid avsevär minskar och framtida förväntade trafikbelastningar blir möjliga att hantera. En del lösning av detta kan vara att anlägga cirkulationsplatser vid Solberg och vid Skogsågevägen inom Trollbacken som ersättning för trafikljusen. Vid korsningen med Tullviksvägen och Skrubba Malinväg på andra sidan kommungränsen bebövs också cirkulationsplatser i stället för trafikljus. Även andra mer omfattande åtgärder med trafikomläggningar krävs på sikt.

Skolor

Behovet av för- och grundskolor växer med befolkningen. Vi anser att nyutskottens placering ska ske efter närhetsprincipen. Små barn mår bäst av att ha nära till skolan vilket skapar trygghet om skolan ligger i det egna bostadsområdet. Närheten minskar också behovet av biltransporter med skolskjutsande föräldrar vilket leder till bättre miljö och tryggare skolväg för barnen. Skullesträ som idag saknar skola, har identifierats som potentiell plats för ny bostadsbebyggelse och enligt vår mening bör en ny skola placeras där. Torst finns redan i kommunal ägo. Centralt behövs förmodligen även ytterligare en högstadieskola.

Parker

Parallella med naturreservaten är naturen i vår närmiljö viktig. Förmodligen parken, de små allmänningarna, skopparter vid Drevvikens Långsjöns och Bärnjöns stränder är attraktiva utflyktsmål. Vår centrala och enda park är en viktig grön oas som erbjuder plats för både planerade och spontana aktiviteter

Synpunkter på översiktsplanen- Granskingshandling

Förord och sammantagning

I förordet talas om att göra Tyresö till regionens attraktivaste kommun.

Det är en programförklaring som förpliktar. Man vill fortsätta i centrala områden och längs de stråk som redan är bebyggda och göra dem till mer stadsmässiga och attraktiva boendemiljöer. Hur skall man göra det för att Tyresö och Trollbacken ska bli regionens attraktivaste kommun i detta avseende? Enbart byggherreinitiativ räcker inte. För att Tyresö ska fortsätta utvecklas positivt och bli en mer tilltalande kommun, är det av stor vikt att kommunen och dess invånare tar "kommandot" över utvecklingen och inte överlämnar den till enskilda byggherrar med kortsikliga förväntningar. Med tydligt uppställt ansvar för boendemiljöer formar vi ett tvärsnitt Trollbacken. Vi ser framför oss en behandling av översiktsplanen med förordnade översiktsplaner, kanske genom parallellskisser och utvärger tillsammans med kompetenta aktörer med specialutbildning för detta. I det strategiska stråk som exempelvis Vendsösvägen (eller Trollbacken allé som vi kallar det) utgör kan en sådan fördjupning skapa helt andra villkor att utveckla den byggda miljön till något mycket mer spännande än dagens korsstiga "Trafikplanering".

Kapitel 01 Inledning

Vi uppskattar översiktsplanens utökade utsperspektiv med en utblick mot 2055. Vi tillkade *samrådshandlingen* inte som ett förslag utan som ett bra programunderlag för kommande översiktsplan, dvs. samrådshandlingen var helt enkelt för utvärdering och skapade fördjupning. Översiktsplanen är i och för sig ett flytande, levande och icke bindande instrument, tillika en viktig och möjlig vision, som lyjande ska upprätthållas varje mandatperiod.

Nu, som grönskuggsändling sycker vi fortfarande att den inte är tillräckligt utvecklad och har mer karaktären av inriktning och målformulering. Förslagen till måldepositioner är alltså tydliga för att fungera som bra riktlinjer i den fortsatta detaljplaneringen.

I Tyresö kommunns vision tas en medborgarfokus-erfarenhet Tyresö i centrum.

Det vi hittills har sett under de senaste årens planering beträffande Fornåldsskolan, Fornåldsparken, äldreboendet, Kumla Herrgård och Södergården tar ett annat språk. Här visar kommunen ingen lydnad för medborgarnas synpunkter, trots konstruktiva och konstruktiva förslag att ta ställning till och trots massvis mötande till att bygga i parken - närmare bestämt 944 yttanden där de allra flesta var enst.

Beträffande Tyresö idemur finns möjlighet att förverkliga de exempelvis de kirkvårdens i nya "Trollbäckens utlåt". En karaktärsfull by-landskapsgata kan vara ett identifierande element som förstärker Trollbäckens stadsbild i Tyresö. I kapitlet Tyresö i Södergårdsregionen är det i ett regionalt perspektiv viktigt att kommunen definierar hur man på allt tänker hantera den ständigt ökande trafikmängden på Gudbroleden.

Kapitel 02 Planeringsstrategier

Med namnen runt Järnen. Allt väl statiskt visar att majoriteten nyinflyttade till Tyresö kommun har valt att flytta till Knebloda/Färda, Tyresö Strand och Trollbäck, vilket är väldigt positivt. Men det innebär också att vi blir fler som ska dela på de "gröna rum" och fina naturmiljöerna som finns tillgängliga. Till skillnad från området Knebloda/Färda som ligger i direkt angränsning till stora Ålby Fritidsområde och stora naturvårdsområden, som erbjuder stora ytor för rekreation, så har vi i stället den av Trollbäckens östra Fornåldsparken och en del mindre parker och grönytor

till för yngre. Fornåldsparken har näst intill fått ett uppskattat komplement med utegym och lekplatser. De fria gräsytorerna som finns idag och används för spontana aktiviteter såsom brännboll, picknick, dracktygning men behovs och för att inte reduceras. Att besöka parken med en trevlig avslutning för att inte bli den planerade skolan, är därför enligt vår mening högst olämpligt.

En utskänkning av parken mot vattnet i Drevviken och ända ut till Fornåldens är däremot önskvärd och ger ökad tillgänglighet till vattenområdet. För skog och underhåll av Fornåldens gravfält behövs såväl en vårdplan som garantier för framtida förbättringar.

Ett vattenreservat i Solens

Se separat skrivelse från Trollbäckens Egnahemsförning

Äldre i Tyresö

Värna kulturmiljöerna

Under levande historia står det att: "Genom att låta fler bostäder existera så vid sida blir Tyresö utveckling tydlig. Det ger identitet, minnen, samhörighet och hemska". I översiktsplanen borde Kumla Herrgård som är en av Tyresö främsta kulturbegrepp kombineras. Kumla Herrgård är unik, den är en av kommunens viktigaste kulturarv och har ett stort internationellt kulturhistoriskt värde som exempel på herrgårdsgård från 1600-talet.

Det är viktigt att Kumla Herrgård fortsätter att vara i kommunal ägo så att de till största delen frivilliga insatser för renovering och restaurering som görs förvaltas av kommunen för alla kommuninvägnas bästa och inte kapitaliseras i ett privat ägande. I dagligt är Kumla Herrgård också en av få tillgängliga samlingställen i Trollbäck och bör att förslagsvis vara. Förningen vill att kommunen tar ansvar för den omgivande park.

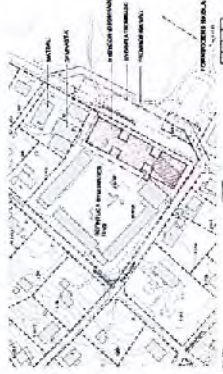
och naturmarken och gör den till en tillgänglig och attraktiv plats för såväl fastigheten som för begäret kommunalt. Det är också viktigt att det stråk som idag går över fästningen till Kumla Herrgård öppnas upp och görs som en tydlig tillgänglig väg för allmänheten. Översiktsplanen bör betona Kumla Herrgård som kulturbegrepp – detaljplanens begrepp som Kontor bör tas bort.

Med detta sagt väns inledningen med "Tyresö historia" som en underordad information till medborgarna. Vi får inte glömma bort att även ägarna väntar delar från Tyresö. Trollbäckens, varit bebott redan under brons- och tidig järnålder i vars boplatser bodde uppe på åsen och udden söder ut mot udden över sjön Drevviken – där Kumla Herrgård ligger idag. Det är dessa hövdingar och godsägare vid Kumla herrgård som även ansvarar för Vendelidens gravar på andra sidan viken där Fornåldgravarna fortfarande ligger kvar. Här har kommunen idag, enligt lag, skötskapligt men misshärligt ändå gravområdet. Vi önskar en större medvetenhet och förbättring.

Att Axel Oxenstierna bildade Tyresö socken runt 1632 som en förklaring till sin storebror Gabriel i anslutning till Gustaf II Adolfs död i Lützen är givetvis intressant. Men vi får heller inte glömma att den skivne handelsmannen Olof Torne (född 1640), senare adlad under namnet Torndyck, redan 1680, genom ett äktenskap med hertig och sjöfarer med ett tiugotal skäpp, hade blivit en av Svea Rikes förmögaste män. Under reduktionen köpte han ut ca 1/3-del av Tyresösocker och begådde därmed ägarna Kumla Herrgård, med marker ända till nuvarande Bollmora och Vellinge Gårdsväg. Det var i Kumla-området med Olofs och sönnens gods i deras Hattings och på Söderbön som Tyresö Socken utvecklade sig mest, ända från till mitten av 1950-talet. Då köptes Bollmora Gård in och området började planeras för att lösa äldrens bostadsbrist. En bostadsbyrå som till stor del planerar om dagens politiska bostadsbyrå. Detta är idag historia – men en viktig historia som inte får glömmas bort.

Hög belysning till skolan?

Förningen är övertygad på att kommunen inte prövar vårt alternativ med ny belysnings skola på befintlig tomt i Fornålden och ny skola i Skålsåra. Detta bl.a. mot bakgrund av de problem som uppstår när kommunens förslag på det nya äldreboendet tränger undan nuvarande gymnasieskola och matstall. Med krav på ersättningsalternativ för de nya lokalerna kommer det kräva stora förpåkännanden för belysning av barnen till andra skolor. Dessutom ser vi med vår förslag, möjlighet till en väsentlig bättre genomförande. Vi inser även, som vi tidigare påpekat, att mindre skolor närmare barnens boende är ett bättre alternativ än en överskott skola i Fornåldsparken. Och framför allt värnar vi om att parken inte tas i besitt för nya byggnader. När fler nya flyttar till Trollbäckens behöver vi inte mindre gröna ytor som större. När den nya skolan står klar kan de befintliga byggnaderna rivas och ge plats för kommande nya byggnader.

Tyresö tar ansvar för bestadsförsörjningen

Se under rubriken Det Trollbacken vill vi ha.

Förstagande som positiv kraft

Se under rubriken Det Trollbacken vill vi ha.

Tyresö mot hållbara transporter

En utbyggnad av gång och cykelvägar upplevs vi angeläget. Som ett exempel i denna utbyggnad föreslår vi en gen förbindelse mellan Alltorget och Tyresö centrum. Denna väg bör ske framförallt via villagator och parker och skulle på ett avgörande sätt göra nuren till centrum mer attraktiv och få fler att ställa bilen. Att bredda Brunnenbacken för cykel och gångväg är också angeläget för ökad trygghet. Men den stora huvudsakliga frågan om den ökande genomfartstrafiken på Gudbroleden får inte släpas bort.

Tillgänglighet

Se separat skrivelse från Trollbacken Egnahemsförening

Elektiva tekniska system

Trollbacken störs på ett negativt sätt av kraftledningen som kommer från Trångsund/Skegde och går över Persuddes villastoner till ställverket på Berganavägen. Samma sak gäller för den kraftledning som går utmed kommundragrösen mellan Trollbacken och Stockholm i Havviken/Lundalen och Skrubba Mahnväg. Kraftledningarna behöver laggas ner i sjön Drivviken resp. i mark.

Hållbar och hälsosam miljö

Gudbroleden är enligt myndigheterna en alternativ led till Nynäsvägen för färdigt gods! Nya drivmedelsstationer (för befintliga uppbör) bör läggas väster om korsningen Gudbroleden/Skrubba Mahnväg.

Kopplet en Markanvändning

Trollbacken

Av den planerade nya bostadsutbyggnaden i kommunen med 300 lägenheter per år fram till 2035 bör denna naturligtvis fördelas i kommunens olika delar. Trollbacken som idag har ca 1/3 av bevägarna i kommunen består av 1/8 del av kommunens yta. Trollbacken bör därför, som vi tidigare påpekat, svara för mindre än 1/3 del av befolkningsökningen för att inte på ett negativt sätt ändra på Trollbackens karaktär av villa- och trädgårdssid.

Vi söder förslaget om en förbättring utöver nuvarande Vendelsövägen med varierande bvgenskaraktär. Förningen är tveksam till att samtidigt under planperioden fortsätta längs Skopsångsvägen eftersom det kommer att ta resurser från det viktigare Vendelsövägstråkets utveckling.

Vendelsövägen, som vi kallar "Trollbacken allé" och som pekas ut som förbättringsstråk bör få en genomtänkt karaktär av by-känsladagata som ger

handel och kommunikationer, utvidgad handel och en torgsyta för mångsidig användning i en smaksammanslagd kontext.

Det finns även en potential till utveckling i vissa kvarter i villområdena. Detta bör naturligtvis ske med hänsyn till områdets topografi. Uppå höjder passar det bäst med låg envånings-bebyggelse, medan högre våvåningsbebyggelse går bra i lägre terräng. Vid styckning av tomtar bör enligt vår uppfattning skilfrentier undvikas. Tomtsordiken och exploateringsgränsen kan genom områdets attraktivitet diskuteras. 900 kvadrater stora tomtar kan ex. minskas till 700 kvm och även tillåten byggnadsarea öka från 17 till 1/5 eller 2/0. Berörande insprängda mindre gruppshusområden i vil-läsvärdet anser vi detta bör ske med rimlig hänsyn till oodvändig frivör och parkeringsyt. Parkerig på villagatorna bör undvikas då det försvårar framkomlighet och snöröjning.

Avslutning

Vår förslag innebär omfattande investeringar i Trollbacken, både med privata och offentliga medel. I strategiska delar så som Trollbacken allé, Alltorget och Gudbroleden anser vi att kommunen måste koppla ett medvetet grepp om utvecklingen. Det är inte tillräckligt att låta privata investerare stå för hela initiativet speciellt med tanke på den stolta devisen att Tyresö skall bli regionens attraktivaste kommun.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för ert ytrande. Synpunkterna noteras och vissa ändringar av över-siktspelen sker till ansvarsindelningen. Kommunen försämrar gäma diskutera utvecklingen av Trollbacken

Flera fördjupade översiktsplaner

- Utifrån översiktsplanen kommer det att arbetas fram ett antal strategier till exempel trafikstrategi, parkstrategi, strategier för Östra Tyresö m.m. Läs mer om alla sammanlänkade strategier under kapitel 5 av översiktsplanen.

Förnudden

- En parkstrategi börjas tas fram under 2017, genom vilken man bland annat vill förbättra tillgänglighet till vattnet i Drevvikens Formid- den, utifrån det som tas upp i den nya översiktsplanen.
- Det pågår arbete med att genomföra ett gestaltningsprogram för Formidsparken. Detta program tar hänsyn till Formidens grovhet för att garantera formidens fortsatta existens.
- Kommunen har varit till den pågående detaljplaneprocessen för Formidsparken, vilken inte ingår i översiktsplanens process.

Gudbroleden

- Kommunen anslår att det är en stor vikt att behandla hanteringen av ökad trafikbelastning vid Gudbroleden. En trafikstrategi börjas tas fram under 2017, där olika åtgärder, samt åtgärder om en effektivare hantering vid Skogsvägen, kommer tas upp mer i detalj.
- En övervakning av Gudbroleden vid Allplan har i samband med översiktsplanens arbete utsetts. Syftet med den utredningen är att projektera ej för snabbt och oavsäkrad handlingar har reviderats i enlighet med den bedömningen.

TROLLBÄCKENS EGNAHMSFÖRENING
(2 av 2)

Hav och sjö:

Sjöar med ett vattenystem i havets

I samband med tidigare avstyckningskartor, byggnadsplaner och stadsplaner inom Trollbäckens har det alltid funnits plats lite här och där för allmänningar, för att de som inte har sjö- eller strandtomt ändå ska kunna komma ner till och banta nyttja hav och sjö. Dessa allmänningar har i många fall inte underhållits sedan kommunen tog över 1935. Badplatser har fått samma och vissa igen och markerna har använts som upp-platser för trädgårdarfall och vuxit igen. Alla dessa platser vill vi att kommunen nu inventerar, rensar upp och återskall till vad de var avsedda för redan under 1930 - 1950-talet och gärna fäse den med en allmän byggs för bad, fiske eller allmän utkoppling.

Utöver detta är det av stor vikt att Tyresös sjösystem värdes och att över-godheten minskar och upphör. Under de senaste 10 åren har det varit tyar från den grupp av Södertörskommuner som har i uppdrag att genomföra värden och förbättringen av vattenkvaliteten av detta sjösystem – som även är grunden till Kärfrändens försämrade vattenkvalitet. Detta bör påstås i grunden till Kärfrändens försämrade vattenkvalitet. Detta bör påstås i den aktuella översiktsplanen (OP) och där ange en genomförbar vision för nödvändiga åtgärder.

Hav med en levande skärgård och bålöv

I Erstavikens norra del – vid nuvarande Tyresö Strand – har Tyresö kom-mun på ett positivt sätt motverkat till att den lokala bålklubben där kunnat få ansluta en vägbrytande betongbrygga som på ett ändamålsenligt sätt

gård är i detaljplan skyddad av bestämmelsen q1, vilket innebär att bygghanden av kulturhistoriskt värdefull och inte för rivas eller för-vanskas (PBL kap 4§16-4). Kända herregård läggs till under "Tyresös historia".

Skolor

- När det gäller förortering av förskolor och skolor har varit översikts-planen även till Tyresö kommun. Riktlinjer för lokaliserings och lokaliseringsplanen för detaljerad planering och placering av förskolor och skolor

Gång- och cykelvägar

- Kommunen delar uppfattningen om utbyggnad av gång- och cykel-vägar mellan Trollbäckens och Tyresö centrum. En planeringsriktlinje om att bygga ihop Trollbäckens, Bollnäs/Tyresö centrum och grann-kommunerna finns under både Trollbäckens och Bollnäs kommuner i översiktsplanen

Övrigt

- Idéförslagen om att förstås kraftfulla i syn och i mark, samt att förstås nya drivmedelsstationer väntar om förslagen Gudbro-leken/Skrubba Möllevägs notera och behandlas vidare i mer detalje-rad planering

skolor fridskolorna på de norr om liggande bryggarna. Det ser mycket bra ut. Likaså finns det en annan basklubb lite söder ut, umed Erstaviken som också har tillfälliga utställningar och vägbrytande L-brygger. På samma sätt måste Äva Båtsällskap och Trölbäckens Båtsällskap också få göra för att skapa en säker hamn. Vi väntar på att de ska kunna på bilar, brygger och miniskor. Kommunen behöver här hjälpa till med att få fram nödvändiga tillstånd i samband med denna ÖP

I Viesvassgården har kommunen via ÖP angitt befintliga småbåtshamnar som möjliga för fortsatt utveckling, då behovet av fler bryggplatser är stort och i stället för att anlägga nya hamnar på nya platser inom Tyresö kommun ser till tillgängliga kust.

Ut miljösynpunkt har även nämnda basklubbar medlemmar snabbt gått över till grönla bottenfångare och slutat med toalettsludlar i hav och sjö. Samtidigt har det konstaterats via kommunen att genomströmningen av havsvatten i dessa hamnar är mycket god vilket leder till att bottenvegetationen under bryggarna är frisk och bra fiskens fiskbestånd. För att rädda den inre rödnärskaldelen av Äraviken, bör Stokholms stad hjälpa till med att flytta över Sprundens fyra inre brygger inom rödnärskalden område till Äva Båtsällskap. Sprundens kan sedan ha mindre bilar kvar inom rödnärskalden område – samtidigt som Äva Båtsällskap utökar sina platser innanför vägbrytande och skyddande L-brygger enligt ovan skissat förslag. Det blir då en dubbel win-win situation för alla.

Tillgänglighet

Viesvass by har på nytt, efter sista skedet på 1800-talet och efter ny avstyckning eller 1890-talet varit ett viktigt samhälle inom Tyresö socken och kommun, med egen folkskola tillsammans med Tyresö- och Kumla skolor

Viesvass by har varit viktig när det gäller sjöfart för handelsfartyg och skutor sedan 1600-talet och thida in på 1950- och 1960-talet, samt varit omställningshamnen för timmertrösk under senare tid från till 1960-talet. Efter Årsmötet till och skolans nedläggning har byn somnat in i sin form. Byn har också sig från Äva Gård och hela området i Tyresö fram till gränsen till Hisinge. Stokholms Stads Fridskolor driver fridshamnshuset och basklubbarna inom Tyresö kommun vid Sprundens och på fridshuset Viesvass 4 i i Viesvass By med Äva Båtsällskap. En verksamhet inom Tyresö, som enbart kan nås via gränskommunen Hisinge – inte via Tyresö!

Vi anser att generationsväxlingen i området nu gör det aktuellt för att öppna området så att hela området inom Tyresö blir tillgängligt från den egna kommunen Tyresö. Alla genomfartsvägar spärts av (?) för kommunen flyttas till Hisinge – Tyresögränsen. Det är även dags att planlägga hela Viesvass By för en mer tillgänglig boendemiljö via stadsplan, gärna till en pittoresk skärgårdsmiljö men med mer skärgårdsservice – vilket säkerställer stora delar av denna del av "Stokholms" skärgård - världens vackraste skärgård med skärgården via Alund och bort mot Åbo.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för en jättebra kommunen uppdaterat i den skapade för att samta utrymme för utgifter som krävs för en förbättrad verksamhet, även om utförande av exploatering och förvaltning. Kommunen kompletterar även anordningsskildringen med en anordning om att ta fram en övervakningsplan för kommunen, vilket saknas idag. För att skydda verksamheten i närmiljön av Kungälvaren har kommunen skapat samma på alla andra basklubbarna inom Kungälvaren för att inte riskera en skadad av anordna brygger.

Förslag till Grönområde

Om Vattenverketsområdens användning ska förändras, ser vi att så mycket som möjligt blir park och natur. Förutom natur kan rekreativa möjligheter ges, t.ex. ett utseende, café med toalett och utnyttjande av rödskålar. Tegelbryggarna kan då få nya ark, bit café och förvaringsplats för kajaker och småbåtar. En liten del kan inrymra vår skräslippare så att vår fulla container kan tas bort från Trängelvägen. Privata småbåtar kan paddlas eller ros hit för hyrd förvaring. Gångboteromgång kommer inte att behövas. Kommunen kan då erbjuda ett alternativ till att bilar läggs längs kommunens stränder utan att betala. Bland de det dock ont om vatten i Gudo Å, så andra placeringar av båtar och bilar bör utredas i översiktsplanen.

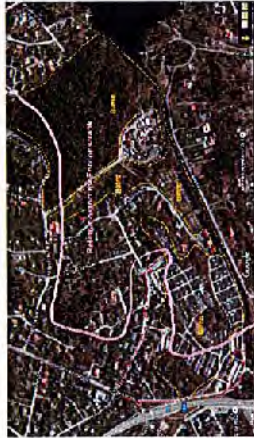
Gång- Cykel förbindelse till Haninge

För Trafikförbindelsen är en bro över trä i eller nära vår odlingsområde något negativt, då ständigt mopediträfik kan öka och natur vi uppskattar tas i anspråk. Ur ett ekonomiskt perspektiv undrar vi vilka trafikfördelar som finns med en bro då kommunen begärt stöd från Trafikverket.

På Vattenverksamheten finns idag två vägar som leder nästan fram till an som fordänging av Måndalsvägen. Någon av dessa kan förhoppas till en gång- cykelbro över till Haninge, medan den andra vägen kan bli ramp för bilor. Cygymnastbaisplats på land/cafédodningslöst kan vara bra även för Hantingbor och bodudden i Långsjön på Hantingsidan kan då tas av Tyresöbor. För några skidåkare är bodudden bra påkännsplats för sträckt långs sjöarna med till Tyresö slott. Gudä A och Långsjöns Tyresöslott går öppna hela vintern fram mot Solsten. Vid säs kan man åka längdskidor längs kolonierna. Det plegade vägar skulle lunda detta.

Bilden visar nallaget utan större biltrafik. Vi är enot bostadshus på Re-ningsverksamheten eftersom trafiken då ökar genom ett förtallandens gles område för att nå enlig Översiktskav.anslagat vidare område.

I nallaget är området grönt och gles på fordonstrafik. Trafiken till Camla reningverket är i och för sig tunga lastbilar men det är gles med dessa fordon. Vi nyttar där för på odlingslösterna i ett tyst område.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Trafik! Det är glädjande att Trafikförbindelsen Gudä A ställer sig positivt till inriktningen av ett rekreativt stråk längs kolonierna utmed Gudä A.

Översiktsplanen pekar ut markanvändning för bostäder och/eller icke ut-rande verksamheter vid Gudä verksamhetsområde (vattenverksamheten). Den planlagda karaktären för denna tom i linan utrymme för framtida föreg-else väser kan innehålla bostäder, icke ständigt verksamheter eller service mötesplatser, gaturum, parker eller grönzoner. Tillgång till vatten, rekre-a-tion, och nära grönområdet är basen i detta område vid Gudä A.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men står på en för kommunen omstad utveckling – ensett översiktsplanen. Genomförandet av öve-rsiktsplanen är därför ett stor del berörande av samarbete och utvärdering från privata företagare och byggnare.

Med bakgrund av denna diskussion Styrelsen sitt svar enligt följande (redan om inte annat anges):

Natur och rekreation

Det är glädjande att det förslag som de absolut flesta som har gjort inlägget i debatten har framhållit som det bästa, och som kommunen också har valt att nu fokusera på, är det där ny bebyggelse koncentreras till de mer centrala delarna av kommunen. Förningen framhåller i sitt tidigare svar att detta är nödvändigt för att kommunen skall kunna behålla sin unika skogsmiljö, natur, och – helt enkelt – analogi med den i vissa avseenden svaga identitet som kommunen har, vilket också diskuteras av kommunen själv i förslaget – även ytterligare kunna förstärka den. Det förstås att detta är vad som också seses med förslaget, nämligen att framläva och bevara naturen. Några punkter måste dock fortfarande diskuteras och redas ut, för trots att följande förslag nu är inriktat på att koncentrera bebyggelsen, förklarar det som om det inte i alla lägen är vad som i praktiken föreslås.

Ett exempel på detta är att man i förslaget skriver att tillgång till gles, till kust- och strandområden skall göras bättre. Detta taget ur sitt samband, låter förstås tvivelaktigt, men det är också förknippat med flera problem. Exempelvis framhåller Länsstyrelsen i sin inlägget att det kan vara negativt, då det förmodligen miljömässigt kommer leda till just negativ påverkan på växt- och djurlivet.

Det framstår som svårt att förstå hur denna önskan skulle omsättas i praktik i området, då en ökad tillgänglighet skulle leda till fler bilburna besökare, vilka ej kommer kunna parkera sina bilar någon annanstans än på vägen eller i den natur som de själva vill besöka och njuta av. De boende på halvön kan också vittna om att området redan är "välbesökt" – att då exploater-

och Dyvikaudd Västra. Kommunen har även över tid gett dispenser från gällande byggrätt, vilket har lett till ett antal hus med större byggrätter. Även Skattemyndigheten vittnar om att området har stor variation på byggnadsyta och även standard på fastigheterna. Flera hus nyligen idag som permanent-boende. Dyvikaudd kan därför inte anses kulturhistoriskt intressant för sina sportstugor, utan är ett vanligt fritidsområde, i vissa avseenden under ordning.

Det är givetvis viktigt och önskvärt att Dyvikaudds karaktär bevaras, men även boende på Dyvikaudd skall ges möjligheten att bygga allmänna, energisnåla och att kunna energificera sina hus. Det övergripande målet måste vara att området förändras så att de unika naturvärden som finns bevaras, samtidigt som husen utformas på ett miljömässigt hållbart sätt. Den översiktliga kulturmiljöinventeringen, vilken enligt utsänt material ej är beslutad, får påpeka av Länsstyrelsen, som bland annat påpekar att inventeringen i flera avseenden är öyddig. Länsstyrelsen anser vidare att ett nytt kulturmiljöunderlag vore önskvärt.

Föreningen delar länsstyrelsens syn att förslaget är öyddigt och ställer sig frågande till avsikten, inte minst då det framstår som direkt verklighetsfrämmande. Såvart att få område klassat som kulturhistoriskt värdefullt bör därför stryka ur översiktsplanen.

Slutsats

De punkter som Föreningen särskilt vill framhålla är således att naturen i största möjliga grad skall bevaras på Breviksholmen, och att förtäningen av byggnation, även om den inte ligger just i anslutning till Dyvikaudd, fortfarande påverkar området. Att exploatera för att försöka bevara är ett tillvägagångssätt i syfte att göra området mer tillgängligt som är lika omöjligt som misärskär - naturen ser ut som den gör och fler parkeringar, anlagda

Det har också framkommit i lokala diskussioner att de boende på halvön önskar en infartsparkering, vilken föreslagits skulle kunna placeras vid Mossvägens busskullplats. Med hänsyn till ökad användning av eldrivna fordon på Dyvikaudd, och ytterligare underlätta och uppmuntra detta, denna infartsparkering fördes med laddningsolpar. I anslutning till P-platsen behövs även täckt cykelparkering. Det kan också, på grund av halvöns topografi, vara en idé att utreda möjligheterna till en cykelväg från Alimora till Dyvikauddsvägen.

En annan viktig punkt som har diskuterats i Föreningen är risken för skogsbrand. Denna diskussion sikas helt i materialet, vilket kan le sig märkligt då flertalet åtgärder för att mildera ett katastrofsenario uppenbarligen är av praktisk natur. En av Föreningens medlemmar, Harald Berg, har gjort en symmetrisk utredning om skogen, och insatser denna till Kommunen. Styrelsen vill här påpeka att den bollen och hållet står bakom Bergs utredning och påpekanden avseende just risken för skogsbrand, och önskar en utredning och dialog om detta mycket inledningsan.

Områdesbestämmelser

Föreningen uppmärksammar och ställer sig undrande till att kommunen vill klassa Dyvikaudd som ett kulturhistoriskt intressant område med vad som i förslaget kallas sportstugor. Enligt föreningens mening finns inga sportstugor på Dyvikaudd, och området är inte kulturhistoriskt intressant vad gäller byggnaderna. Förutom de stora trevillorna från 1900-talets början vid Breviksholmen samt, förstås, förtäningarna.

Dyvikaudd avsyddades på 1950-talet med tomt för uppförande av fritidshus och är enligt SCB:s klassning ett fritidsområde. Enligt SCB:s statistik: "Fritidsområden 2010, svensk officiell statistik", så fanns det i Tyresö fyra områden med fritidshus: Bergsholm, Alimora, Dyvikaudd Östra

da många förslag ej är tydligt redogjorda för. Här och var skall dessa skära stråk i så fall anläggas? Vad innebär att göra "rasi- och strandområden" mer "tillgängliga"? Om det innebär exempelvis mer information om området och ett gott samarbete mellan Föreningen och Kommunen i syfte att stärka områdets befintliga karaktär av skogslandskap, och således i förtäningen tydliggöra kommunens framtoning, motus detta enbart positivt och med tillförskottsmässigt, men om det innebär anlagda promenadstråk, fler parkeringar och generella exploateringar, så vill Föreningen understryka sin åsikt att det är fel väg att gå.

På samma tema vill Föreningen påpeka att placeringen av en flöte för larmtonning i en tidigare valbesökt bevak, istället för väns över sundet i anslutning till marinan i Vissevis, är en suboptimal sådan om man vill framföra just tillgängligheten. Bevakningen har blivit betydligt mindre besöks sedan flöten för larmtonning placerades i den, och detta är ett exempel på ärendet där Föreningen med sina kunskaper och erfarenheter om området gärna ser en dialog med Kommunen.

Infrastruktur och VA

Det finns sedan flera år bra, miljövälig och brettloppsbaserad teknik för rening av enskilda avlopp. Sådan teknik i kombination med till exempel avsaltningsanläggningar för obegränsad tillgång på dricksvatten, gör enskilda friståendeägare öberende av kommunala lösningar och service avseende vatten och avlopp. Föreningen anser att det är viktigt att kommunen bevakar och tydligt uppmuntrar dessa typer av lokala lösningar. En konkret aspekt av detta är att verka för ett ombyggnad av byggnaderna för yttre Brevik. Idag motiveras begränsningar bland annat med hänvisning till risken för vattenbrist. Med ovan nämnda teknik är inte detta argument längre relevant. En långsiktig syftande och konstruktiv dialog med såväl Länsstyrelsen som Södertörns Miljö- och hälsöförbund kring dessa frågor efterlyses.

ra del ytterligare med parkeringen, anlagda promenadstråk, eller vad som nu kan rymmas i förslaget, kan blir helt missriktat. Det skulle i så fall innebära att exploatera för att bevara, vilket rent brassi inte går ihop. Därmed inte sagt att området ej har varit, är, eller skall vara tillgängligt för alla, men dess unika karaktär måste bevaras!

Vidare föreslås en fortanring av bebyggelsen på halvön, samt nya bostadskvarter på Moksärvägen. Detta förefaller vara i strid med konstaerandet att ny bebyggelse skall koncentreras till de mer centrala delarna av kommunen, och kommer sälla mycket stora krav på kommunikationer och vägar elcetera (mer om detta nedan). Även här påpekar Länsstyrelsen att det är problematiskt att förtäta bebyggelsen på halvön men samtidigt exempelvis anlagga ett naturreservat mitt i området. Det framgår alltså av Södertörns Miljö- och hälsöförbund är kritiska till en förtäning av Breviks-halvön. Att exempelvis uppföra ny bebyggelse med bostäder vid Trinitorp, där den lokala området redan har något slags karaktär av samlingspunkt är dock positivt av just den senare anledningen.

Tillgänglighet

Det diskuteras också i förslaget att "sakra gång- och cykelstråk" skall anläggas på Breviksholmen. Detta är förstås odiskutabelt att gott förslag, och Styrelsen vill poängtera detta, men en precisering vore på sin plats, då denna typ av åtgärder riskerar att påverka naturen, exempelvis vid någon ny sträckning annan än befintlig vägs.

Styrelsen vill även framhålla att det är viktigt att bevara halvöns unika karaktär, just för att den skall vara tillgänglig för alla, men också och inte minst för att de som bor på den har flyttat dit just tack vare dess skärhet. Det vore oerhört synd att exploatera området genom förtäning av bebyggelsen, anlagda gångstråk eller liknande. Det är möjligt att detta är ett missförstånd

gangstråk stötar kommer österkallefjör andra områdes skärgårdskaraktär. Detta måste betonas.

Viktigt är också att ta tillvara den kompetens och vilja till miljöövansig utveckling som finns lokalt. I **förslaget diskuteras åtgärder för att kompensera för avsaknaden av kommunalt VA, samt att Kommunen vill uppmuntra enskilda lösningar**. Inom Föreningens fanns som nämnt ovan mycket stark kompetens inom hållbara lösningar. Installationerna som har gjorts är också av sådan karaktär att de kommer fortleva i decennier och kompetensen är därför inte helt personbörande. Föreningen förstår att en kommunalt VA-lösning för området är **önskvärd, men redan nu visar medlemmarna prov på egen relaterade innovativa och tekniskt avancerade moderna lösningar**.

med uthållighet och miljöbelysning som överordnade mål. Det är Föreningens starka målsättning att genom det goda samarbetet och utbytet inom föreningen i ökande grad aktivt främja en sådan utveckling för att bli en **förregående del av kommunen. Det är Föreningens förhoppning att Kommunen** vill stötta denna utveckling och vill gärna diskutera vilket utbyte Förening-**ten och Kommunen kan ha i frågan.**

Förslaget till områdesbestämmelser där Dyvikuudd skulle klassas som ett sportstugoområde och utvecklingen således skulle frysas, tar sig verklig-**hetsfravari** för de boende på Dyvikuudd. Detta skulle riskera att punkten beskrivet ovan, som framgår god utveckling, förmodligen ej skulle vara möjlig.

Sammanlagt är förslaget helt tydligt visionärt och en sådan ansats skall naturdiervis premieras, men en sak som måste framhållas är att förslaget i tvärrätt många viktiga aspekter inte är tillräckligt konkret. Denna inlägga från **Tombärgsföreningen är – precis som den tidigare – positiv, vilket** verkligen vill understrykas, och det framgår på ett lika klart som trevligt vis att Förslaget är ett förslag i god och vänskaplig anda som syftar till att göra

kommunen trevligare och bättre för alla. Responsen på icke-precisa förslag rörande allvarliga ämnen kan dock tendera att uppfattas som negativ, på så vis att de kan tyckas vara baksträfvande påpekanden. Så är här verkli-**gen** inte fallet, men om det till inventys ändå skulle uppfattas på ett sådant vis, är det som konstateras ovan snarare en konsekvens av att tyvärr alltför många delar inte är redogjorda för i detalj. Sveriges önskar enligt ovan svar på många "hur", vilket inte minst också Länsstyrelsen påpekar i sitt svar på det första förslaget. Detta verkar dock inte ha älgörats till detta förslag, nitan snarare ha förstärkts.

På sista raden vill Föreningen tacka för ett omfattande förslag till översikts-**plan som innehåller mycket gott, men också flera punkter som ytterligare behövs arbetas med. Föreningen vill nu vara en motpart till Kommunen** i diskussioner kring dessa punkter och bidra med sina medlemmars er-**farenheter, kunskaper och kunskaper om området!**

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

*Tack! Det är glädjande att läsa att Tyresö Dyvikuudds Tomtägoförening är positiv till det mesta i översiktsplanen. I områdesutredningen uppdateras och utökas texten stmt de planeringsriktlinjer som gäller tillgängligheten av fast- och strandområden för att vara mer konkreta och tydliga. Kommu-**nen delar föreningens uppfattning att det är nödvändigt att översiktsplanen framhäver och beaktar naturen och den unika skärgårdsmiljön. Se plan-
ningsstrategier för natur, vatten och "aktiv i Tyresö" för utökade plane-
ningsriktlinjer, samt delarna av översiktsplanen som rör kommundelarna Tyresö Brevik och Dyvikuudd.***

Inom Brevik, Rådnäs och Sahlgrenska är i fokus för kommunalt VA-utbyggnad, och kommer inte ske för Tyresö Brevik och Dyvikuudd innan översiktsplanens närmare, till 2035. Under tiden gör SMOHF igenom enskilda anlägg på

I det aktuella förslaget till översiktsplan hittar vi på sid 38 allmänna uttalanden som:

"I kommunens utveckling ska vi ta vara på kulturmiljöerna" och "Därför ska även kulturhistoriska värdefulla landskap som bebyggelse, skyddas och skyddas, tillsammans med formen, kulturmiljöer i vatten och ik-**mande. Allt detta är fastslaget i olika lagar." Där anges också att Kunskaps-
underlaget för kulturmiljöer bör uppdateras.**

På sid 63 (Trollbäckens) anges "En rekreativt stark längs Drivviken och Guds å ska utvecklas så att det binder samman Fläms naturreservat i Stockholm med området vid Barnsjön. Kulturmiljöerna längs stråket ska lyftas fram."

På sid 70 (Bollnäs) förekommer begreppet "kultur" endast i den diffusa meningen "Kulturhistoria är i många fall en bärande av områdets identitet är viktiga att beakta."

På sid 74 (Tyresö strand) anges "Värna riketsreservat Tyresö slott och kyrka. Riketsreservatet med omnejd värnas och utvecklas till ett mer klart och omtyckt uttrycksmål i regionen."

På sid 90 (Tyresö Brevik södra och Väsavass) nämns "Kommunens och övriga aktörers arbete ska rikta in sig på att: Ta tillvara på värdefulla kulturmiljö-**värden genom att ta fram områdesbestämmelser för angivna delar av Tyresö Brevik och Väsavass."**

Tyresö hembygdsförening anser att dessa angivelser i översiktsplanen är alltför diffusa. Det är därför viktigt att kommunen tar fram ett aktuellt och detaljerat kulturmiljö-**underlag som beaktas när den nya översiktsplanen ska fastställas.**

Tyresö hembygdsförenings ändamål är bl.a. "att arbeta för att kultur- och naturhistoriska minnen och miljöer tas till vara och göra tillgängliga för alla." Vi besöker gamla i kommunens arbete med att ta fram ett nytt Kulturmiljöjournal/lag.

Här är t.ex. ett område som bör beskrivas mer detaljerat. Exemplet avser den historiska ringen kring Albyån, som är intressant såväl för kommunens egna invånare som för besökare utifrån:

Mycket av Tyresö kommuns rika och kända kulturhistoria finns i miljörna runt Albyån. I ringen ingår Nordiska museets Tyresö slott, Lilla Tyresö samt kyrkan. Här kom det första centrumet i Tyresö att växa fram, senare blomstrade det under 1890-talet och 20 - 30 år framåt i tiden med Prins Eugen och konstnärskolonin. Där finns också Follbrinksrönnan med sin industrihistoria, sjön Faburen och dess koppling till Prins Engen och tavlan "Det stilla vattnet". Riksvägen (även det med kopplingar till Prins Eugens "hav" som den plats där prinsen först tänkte uppföra ett boende), Solbergas gård (omnämnd 1409 d.s.s. några decennier efter dierdöden), Uddbyfallet, Raksta gård vid Stårningen och Prinsbocken vid Stårningen, där arkitekt Ferdinand Bohag tog fram förslag till ett större bostadshus (som senare residerade i reningen allt Waldemarsudde). Längre fram ligger torpet Lilla Raksta, gårdens Rundemar omnämnd 1409, tornborgen vid Karlberg och Wållingeströmmen/Nyforsfallet med mer från Gustav Wasas tid

Vi kommer snart till Alby gård (omnämnd 1409) med dess gravfält. Alby var Tyresös prästgård under mer än trehundra år. Strax intill ligger Uddby gård (även den omnämnd 1409), med dess gravfält och Ahlsjörs blomstens-terp. Vi kan gå vidare på den gamla vägen från Uddbyfallet över Albyån. Vägen gick till Prinsgårdsvägen redan för den sista bebyggelsen på Glimmersta, genom Glimmerdägen upp till Koladammarna för att försluta mot Stockholm. Strax intill vägen ligger bronsåldersgravarna,

de stora secessionsgraven på berget ovanför skjutbanan, gården Glimmersta (omnämnd 1409) samt gårdens gravfält och Glimmersta bage (även kallad Fabursliden).

En viktig del i den historiska ringen är även trängin mellan Tyresövägen och Kyrkvägen som utgör den miljö där Markis Lagergren låt uppföra tjänstebostäderna Hårbo, Kobo, Blåst (nedbrunnen på 1960-talet) och Tallbocken, de två förmansbostäderna för inspektoren och ståtaren som har uppförts i närheten av denna trängin och direkt i anslutning till Tyresö gamla skola (den första fasta skolbyggnaden i kommunen, i dag bygdegård). Vi får inte glömma Snushullacken och inte heller det öppna landskapet som sträcker sig i dalen från kyrkan längs Tjänstingen med den gamla Kolera-kyrkogården som troligen använts vid alla de tre stora utbrotten av fasaden under 1600-, 1700- och 1800-talen.

Vi ser fram emot att kommunens rika och gamla kulturhistoria så snart om möjligt lyfts fram på ett mera påtagligt sätt. Längs denna vandringsled bör det finnas informationsavstopp med texter som berättar platsernas historia. Det bör även finnas en folder tillgänglig vid strategiska platser i den historiska ringen. Hembygdsföreningen avser att föreslå att ta fram exempel på kulturmiljöer som bör beaktas i kulturmiljöunderlaget. Vi kommer också att boka läsesstyrelsen begära registrering av vissa förelämnningar som av någon anledning ännu inte finns registrerade.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Kommunen anser att samarbetet med till exempel föreningar är av stort värde för genomförandet och upprätthållandet av översiktsplanen som ett levande dokument, och vi tackar Tyresö hembygdsförening för erbjudandet att bistå till det nya underlaget

Rekan nu bör merparten av halvöns befolkning här permanent. Med tanke på den bostadsbrist som råder i Stockholm som helhet och den täkt i vilken regionen växer i övrigt är det ett rimligt angående att andelen permanent-boende på Brevikshalvön (möjligen med undantag för Dyvik) stadig kommer att öka för varje år som går.

Vi vill med detta sikt betona vikten av att infrastruktur inte måste vara på plus men den föreslagna förändringen sker och att sakra vägar och trygg vattenförsörjning är förutsättningar för den fortsatta utvecklingen på halvöns inre och yttre delar.

Miljö-, natur-, kultur- och vattenmiljöer

Vi ser naturen som Brevikshalvöns största tillgång. Det kan inte nog understrykas att den rika flora och fauna ska respekteras även försättningsväg och att dessa värden beaktas också i samband med olika byggprojekt (som ju oundvikligen har en inverkan på miljön)

De stora terraserna ger området sin unika karaktär och det är viktigt att eventuella framtida styckningar generellt behåller de rådande bestämmelserna avseende tomtstorlek. Vi ser däremot positivt på ett lokalt centrum i Trumtorp och på att viss förändring sker i detta område, under förutsättning att den nya bebyggelsen harmonierar med den befintliga och att området som helhet smälter in i den vackra skärgårdsmiljön. De trevliga husen kring Strandtorget och på Målarprinsens väg får gärna vara en inspiration i sammanhanget

Vi förutslätter att planerade restauranger placeras vid vattnet och att infartsparkeringar förhålls munda. Tyresö Sticksörs placering i dag är mitlt uttryckt inte optimal (då en stor bilparkering är i förgrunden för den vackra utsikten). Sittningen ovanför badet lyder en ersättande vy över Ersta-

Kulturmiljöförvaltningen som tagits från av Nyrests Arkivier av uppdaterad och omfångande. När det gäller knäskapsunderlaget om kulturmiljöer i det oerbjödliga landskapet ska detta uppdateras i samband med genomförandet av översiktsplanen. Inifrån detta kan flera av Hembygdsföreningens synpunkter och förslag tas upp. Kommunen har även tagit fram en tydligare riktlinje för kulturmiljöer i Tyresö kommun för att säkerställa en rättvis och enhetlig bedömning vid framtida detaljerad planering och togsättning. Texten om Tyresös historia i översiktsplanen är kortfattad för att hålla nere dokumentets längd men har kompletterats något utifrån ett yrkande.

TYRESÖNÄS VILLAGÄREFÖRENING

Följande yttrande angår i huvudsak de delar i översiktsplanen som rör Brevikshalvön (inre och yttre Brevik).

Övergripande kommentarer

Vi i Tyresöns Villagäreförening avser att kommunen har gjort ett bra arbete med att sätta riktningen för Tyresös framtida utveckling. Vi ser positivt på att förslaget till översiktsplan står fast att Östra Tyresö ska utvecklas varusamt. Den oröda naturen, det omgivande havet och den idylliska skärgårdsmiljön är det som sätter stråket på Brevikshalvön och vi väntar om att bevara den känslan – nu och för framtida generationer

Vi i villagreföreningen arbetar efter konceptet "Brevik hela livet". Barnen ska kunna gå i förskola och skola i sin egen kommun, vuxna ska kunna ta sig till sina arbeten på ett effektivt sätt, äldre ska kunna bo kvar på halvön och det bör även vara möjligt för ungdomar med funktionsvariation att flytta hemifrån till ett anpassat boende här.

viken och fantastisk kvalitet! – vilket oenkligen vore en bättre plats för restaurangen.

Vi reagerar vidare över att kartan på sidan 33 i översiktsplanen inte verkar stämma på den är Allmöra trask och Telegrafberget inte naturreservat, vilket kommunen på andra håll beskrivit vara målet. Vi villkommar kommunens planer på att göra dessa områden till naturreservat.

Utbildning, kultur och fritid

Redan i dag är söktrycket på Brevik förskola och skola stort. Många av de som flyttar till Brevikshalvön är unga barnfamiljer och behovet av barnomsorg kommer att öka ytterligare i takt med att områden byggs ut och förtälas.

I översiktsplanen framgår det inte om kommunen har planer på att bygga fler förskolor på halvön. Den oerhört populära Breviks skolas kapellet kommer inte att räckta till för att barnen här ska kunna gå i förskola inom sin egen kommundel. Att ha nära till sina kompisar och inte vara beroende av skolas för att leka med vänner är både en fråga om social trygghet och om hälsobarhet. Vi ser att utbyggnad av barnomsorgen på Brevikshalvön är en absolut nödvändighet.

Med tanke på översiktsplanens fokus på det aktiva livet ser vi att ett utomhusgym på Brevikshalvön skulle fungera både hälsofrämjande och som en trevlig träffpunkt mellan generationer. I närheten av detta skulle vi gärna se en park för olika aktiviteter, till exempel en boulderbana och en lekplats.

Vidare framhåller vi vikten av en social mötesplats för människor i alla åldrar. Önsjagetsv på inre Brevik. Vi tänker oss en lokal som går att hyra för olika evenemang (och som gärna får ha ett café i anslutning och därmed ligga nära utomhusgymmet för att locka samman de olika verksamheterna). Att ha en lokal för olika andamål stimulerar

Vi ser vidare att Breviks attraktionskraft på bilburna besökare med säker installat på skärgården fortsätter att öka. Vi i villaförningen vill understryka vikten av att den vackra skärgårdsmiljön inte förors för att tillgodose sommarturistens behov av parkeringsplatser – särskilt inte vid vattnet! Vi uppmuntrar besökare att uppleva Brevikshalvöns många kvaliteter, men uppmuntrar samtidigt till smidning och hanvisar

till den kollektiva trafiken (både den befintliga och den som i framtiden förhoppningsvis kommer att ske på vatten).

Övriga synpunkter

I övrigt anser vi att:

- det måste till fler infartsparkeringar i centrala delar av Tyresö i anslutning till kollektivtrafik.
- Tyresö måste erbjuda fler antal vädplatser, dagens situation är ohållbar och det måste till minst en till världenslilla marast!
- Tyresövägen bör avlastas från all trafik som inte är nödvändig (exempelvis bussar som inte är i trafik)
- närpolisens flytt till Nacka har inneburit en försämring och en ökad lackula av trygghet, vi anser därför an polisen bör flytta tillbaka till Tyresö.

Vi i Tyresöbås Villaägareförening ser framt emot att vara en konstruktiv dialogpartner till kommunen och ser med spänning och tillförsikt fram emot utvecklingen på Brevikshalvön till 2035 och även längre fram.

enskild vägformering ska ansvara för ombyggnad av vägar på halvön som alla – såväl boende som besökare och alla andra typer av transporter – är beroende av. Vi fortsätter att betona vikten av kostnadseffektiva forslag och understryker att vi anser att dessa kostnader inte bör belastas de enskilda fasthetsägarna. Utöver sådana vägar måste fokus på Brevikshalvön redan i dag gälla trygg vattenförsörjning och hållbara avloppslösningar. Det är grundläggande att infrastrukturen är på plats innan någon som helst fortullning sker. Arbena med förbättrad vägnätet på genomfartsloderna på halvön bör naturligtvis samordnas med utbyggnaden av VA för att undvika dubbla kostnader.

Vi i villaförningen villkommar kommunens inställning till medborgardialog i frågan och ser fram emot att vara en konstruktiv dialogpartner med kommunen kring frågan om hur vatten- och avloppsfägan på Brevikshalvön bäst kan lösas. I dag står mindre än en procent av all kollektivtrafik i Sverige på vatten. Tyresö har möjligheten att vara en föregångskommun genom att, liksom exempelvis Nacka och Ekerö, dra nytta av sitt sjönära läge och bygga ut vattenburen kollektivtrafik för att avlasta annan pendeltarrafik. En möjlig sträcka skulle kunna vara Delarö – Trinitorp – Tyresö strand – Stockholm city. Med två strändugg i kommunen gynnas även icke bilburen internumism.

Människors arbetsstätt har förändrats och blivit mer flexibelt, vilket innebär att många resor skulle kunna användas tiden ombord som arbetsid. Eftersom cykel tillåts medföras ombord på den här typen av pendeltartrafik minskar trycket på infartsparkeringar i anslutning till bakkallplatserna och resurserna kan dessutom fortsätta sin väg till arbetet på cykel efter det att bilen lagt till. Infrestheter visar att den här typen av infrastruktur bör tas med på ett tidigt stadium i planeringen för att bli framgångsrik.

förnärskivet, kulturen och gör att ungdomar har någonsans att ta vägen på kvällen i ålderna då de är för gamla för frittids men för unga för att åka in till staden ensam. I dagstidigt finns en enda lekplats i ytre Brevik (på Allmöralägen) och vi föreslår att kommunen mällägger flera lekplatser på ytre Brevik för att skapa träffpunkter för våra yngsta invånare och deras familjer.

Hållbara transporter och teknisk försörjning

Vi ser mycket positivt på planen att kollektivtrafiken till Brevikshalvön byggs ut och gläds åt att kommunen ser det stora behovet av säkra gång- och cykelvägar här. Bättre turtidet gör bussen till ett redt alternativ till bilen och bättre cykelvägar möjliggör att vägen till arbetet kan bli helt bilfri för fler. De stora vägarna på halvön måste klara beföringsskullvägen, avseende såväl bil- som bussstrafik. Bussarna från Trinitorp och ut på halvön trafikeras Breviksvägen, som redan i dag är undermålig vad gäller säkerhet för alla trafikslag. Gläds och cyklisterna hänvisar till en obefintlig vägren och den smala vägbanan är inte lämplig för moten (särskilt inte mellan två bussar eller lastbilar). På vintern är här bekommet och långa sträckor är helt omhysa – gatabelysning med jämna intervaller måste till för att undvika kollisioner mellan fordon och med vilt (och förstås oskyddade gång- och cykeltrafikanter). Vägbanan måste breddas och vägen form av trottoar – gärna med cykelbana – måste till för att inte läsa in de boende på ytre Brevik i ett totalt bilberoende. Genom att göra det möjligt även för denna del av befolkningen att cykla och gå till sin närmaste busstation och till ett framtida lokalt centrum i Trinitorp minskas bilanvändandet – vilket naturligtvis är en ambition vi i villaförningen delar med kommunen.

Vad gäller utbyggnaden av gatanet ser vi att Breviksvägen fram till busshållplatsen Tyresö Brevik bör ålrga i kommunal regi. Kommunens bor ta ansvar för att genomfartsloderna är säkra, då det är inte rimligt att en

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Det är glädjande att läsa att Tyresöans Villagarsförening ser positivt till översiktsplanens delar om Östra Tyresö, och vi tackar föreningen för erbjudandet om att vara dialogpartner i framtiden. Kartorna uppdateras med Telegrafhergers naturreservat.

Sadbybyggnadsprincipen utvecklas i områdesdelningen för att tydliggöra att service måste byggas ut i samma rikt som bostäder.

Antagandehandlingens kompletteras med en tydlig strategi om att vidga Tyresöns gränser för att förbättra framkomligheten. Det är en viktig fråga att lösa både nu och i framtiden med att kommunen växer.

I rikt med att permanentbostadsgrunden ökar, förändras förväntningarna på de olika delarna av Östra Tyresö när det gäller trafiksäkerhet, VA-funktion med mera.

Utbildningsplaner, byggnader, tidplan och typ av utbyggnad för yttre Tyresö kommer att ses över i en strategi för Östra Tyresö. Arbetet med strategin börjar under 2017.

När det gäller förvaring av fordon och skolor värdeparker och mötesplatser, tar översiktsplanen ett övergripande grepp om stadsbyggnadsförutsättningar för bra skol- och förskolemiljö som värdecentraler. Översiktsplanen hänvisar även till Tyresö kommun Riktlinjer för lokalplanering samt lokalförvaringsplanen för detaljplanering och placering av fordon och skolor.

Därmed lämnar översiktsplanen utrymme för all typ av service och mötesplatser när den planerar för ett "inre centrum" vid Trinitör och mindre mötesplatser vid Rolska och Brevika skola.

Bildpencil är attraktiv men kommunens bedömning är att det skulle innebära en för lång resad för arbetspendling till centrala Stockholm.

VILLALÄGGENA TYRESÖ-HANINGE

Villalägen Hanninge Tyresöresen (VA), som är Tyresös största förening med drygt 2000 anslutna medlemsfamiljer har tagit del av planhandlingarna i gränshöjningsområdet med beteckningen "Förslag till ny översiktsplan för Tyresö kommun, juni 2016". VA ger redan sina synpunkter och ser fram mot att vara en konstruktiv dialogpartner till kommunen vad gäller den pågående utvecklingen i Tyresö kommun.

Gränshöjningshandlingarna

I vårt varande har VA tagit del i vad PBL och ved Boverket säger om en översiktsplan. En översiktsplan ska vara vägledande för kommunens långsiktiga utveckling och ange grunderna för utveckling och användning av mark och bebyggelse". Även Miljöbalkens skrivningar om miljökonsekvensbedömningar (MKB) vid samhällsplanering har vägs in i våra kommentarer. Handlingarna som sänds ut till alla hushåll i Tyresö kommun är mycket omfattande. Tyvärr är en del kartor i pappershandlingarna oläsliga eller mycket svårösta då färger och symboler inte är diskräta och möjliga att skilja från varandra.

Hållbarhetsbedömning/MKB

PBL och MB föreslriver att en miljökonsekvensbedömning (MKB) skall göras för planer som har en betydande miljöpåverkan. Dokumentet "Hållbarhetsbedömning/ MKB" tycker VA inte har fokuserat på brivet "betydande miljöpåverkan", utan till stor del blivit en översikt i framtid hållbarhets-

analys av diverse föreslagna åtgärder som inte ens tillsammans kan sägas ha en "betydande inverkan" på miljön.

Bedömningarna borde fokusera mer på analys av frågor med koppling till lokala förhållanden i Tyresö och Sverige, och mindre på att referera till diverse globala mål. VA saknar en realistisk hållbarhetsbedömning av den stora befolkningsökningen på ca 20000 personer som planeras fram till 2035.

VA tycker att kostnadsutvecklingen och den höga skuldsättningen inom bostadsområdet i Tyresö borde nämnas i Miljökonsekvensanalysen som skiljerfrån man White utfört. Denna situation är ett allvarigt hinder för våra barns och unga bostadskonsumenters möjligheter till inre på bostadsområden och därmed en hållbarhetsfråga av stor betydelse. Den stora befolkningsökningen som planeras kommer att driva upp efterfrågan och blir därmed en bidragande orsak till fortsatta kommersiella, Nobelpriistagaren Robert Shiller, som är expert på prisbubblor och föreslår både IT-tjänsten och bostadsmarknaden i USA, förordar reformer i Sverige som på allvar ökar utbudet av bostäder speciellt i stadsområdena, och därmed sänker priserna.

VA saknar en analys av hur ny teknik kan påverka och möjliggöra en mer hållbar utveckling. VA anser att ny teknik är en grundbult för att uppnå ett mer hållbart samhälle, och samtidigt kunna behålla de bekvämligheter som vi vant oss vid och vill ha kvar. Den tekniska utvecklingen fram till år 2035 eller 2055 kommer inte att stå still. Den kommande elektrifieringen av transportsystem kommer t.ex. att drastiskt reducera både transportkosterna lokala och globala miljöpåverkan. Roboterisering av tillverkning och digitalisering av informationssektorn medför också att fler människor kommer att arbeta med varuproduktion och fler kommer att arbeta med tjänstproduktion. Detta ställer ökade krav på hög kvalitet inom skola och hela utbildningskedjan och en anpassad samhällsplanering.

Synpunkter på förslagen till översiktsplan

Utveckling och användning av mark och bebyggelse

I huvudsak kretsar VAs enskild om hur kommunen skall utvecklas som vi framför i vårt yttrande under samrådssteget. Enligt vår bedömning är tyvärr förslagen i gränshöjningsområdet fortfarande inte tillräckligt konkreta för att ge god förutsägbarhet och vägledning för kommunens utveckling och användning av mark, bebyggelse och vatten. Hur många bostäder placeras i respektive kommundel, och vilken typ av bostäder skall byggas där? Hur Strandallen i Tyresö strand skall kunna "utvecklas till en sammanknötande gata med lokaler i strategiska lägen som ramar in gatan", har vi svårt att förstå med tanke på att Strandallen nu har villatomter närmast allan längs hela vägen utom närmast korsningen med Tyresövägen, det så kallade Brädgårdsområdet. Just Brädgårdsområdet vid korsningen Tyresövägen och Strandallen, har i serie mot gällande planer blivit ett skräpigt utplag för diverse material samt verksamhet med massplog och krossning av maskinen. Enligt gällande planer skall här finnas förskola samt diverse andra servicefunktioner. VA ser fram mot en stor förändring. Vad gäller utvecklingen i Trollbäcken, avslutar sig VA till vad Trollbäckens ögrändsöndring skrivit i sitt yttrande. Speciellt vill VA stödja vad föreningen skrivit om dilemman med Fernudsskolan och parken.

Trafik

En realistisk cykelstrategi präglar synen på hur vi skall resa klimateffektivt. Ordet "cykel" förekommer drygt 70 gånger i gränshöjningshandlingarna som skickats ut. Ordet "äldrevidt/ omsorg" förekommer som jämförelse två gånger. Den prioriteringsordning som föreslås vid gällande trafikplanering: "gångbruk, cyklist, kollektivtrafik, avsnitt och sist biltrafik", kan möjligen gälla för ett litet lokalsamhälle men inte för kommunen i stort. Denna prioriteringsordning och förslagen om det framtida transportsystemet speglar

lar en negativ inställning till "biltrafik" som transportmedel där "biltrafik" indirekt får en stämpel som nöjesträff i motsats till "nyttotrafik". VA inser att det inte räcker att bygga gång- och cykelvägar om vi skall kunna resa effektivt hela året om. Framkomligheten för biltrafik och den vägbundna kollektivtrafiken behöver ökas rejält med anledning av den stora planerade boställningsökningen. Med nuvarande utbyggnadsplan på Brevikskajen och i Tyresö strand flycks den planerade utbyggnaden med en fil på Tyresövägen för sent planerad.

VA ser dock att det byggs säkra cykel- och gångvägar t.ex. en cykelgenväg mellan Alléplan i Trollbacken och Tyresö centrum.

VA stöder planen på att överföra väg 260 vid Alléplan i Trollbacken. Detta kräver dock att en riskanalys först görs angående risk för olyckor med brand i Ågumna. Vidare bör korsningarna vid Solleborgsvägen och Skogsängsvägen snarast byggas om till cirkulationsplatser och på sikt även korsningen vid Turviskavägen.

Risk för parkeringsbrist finns när kommunen bygger nytt med orealistiskt låga parkeringsnormer. Nya infartsparkeringar behöver också ordnas, platser för detta skall pekas ut.

En riskanalys samt planering för åtgärder vid en större skogsbrand på Brevikskajen måste genomföras.

Miljö på land och i vatten

Kumla Herrgård bör räddas som en av kommunens äldsta kulturbyggnader vid att skydda och bevara. Nya riksvägen för trafikbultar vid bostäder gäller sedan 2015. Vid nybyggnation skall riksvägens uppfyllas. Avsegsfäll finns inte längre. Detta har inte uppmärksamhets i granskningshandlingarna. Vad gäller vattenkvalité i kommunen är främst Kalvfjärden ett stort

problem. Huvudorsaken till problemen med övergödning i Kalvfjärden och även Ålmarfjärden är främst utsläppen från Tyresån som svarar för 90-95% av det fosfor som tillförs de båda fjärdarna. VA reagerar på att detta sakförhållande inte redovisats klart utan att främst reduktion av utsläppen från enskilda avlopp och bilar pekas ut som det som skall rädda vattenkvaliteten i fjärdarna. Även om utsläppen från bilar och de enskilda avloppen reducerats till noll skulle övergödningssituationen kvarstå så gott som oförändrad och fjärdarnas vattenkvalité förblir undermålig.

Tyresåns utsläpp av fosfor till Kalvfjärden är ca 2,5 ton per år, vilket är jämförbart med vad alla fritidsbåtar i hela Sverige släppte ut per år, innan förbudet mot utsläpp av fosforinfall från fritidsbåtar infördes år 2015. Fångstkosnaden för Sveriges båtägare att åtgärda sina båtar för att kunna uppfylla utsläppsförbudet uppskattas till ca 500 miljoner kronor. Om summa satsades på att åtgärda utsläppen från Tyresån till Kalvfjärden kan ske man kan nå god vattenkvalité inom några år.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för ert yttrande. Synpunkterna noteras och leder till vissa ändringar i översiktsplanen.

Hållbarhetsbedömning

- För att bestämma ramen för hållbar utveckling har de 17 globala målen för hållbar utveckling använts. Sveriges 16 nationella miljö- och klimatmålen och de 11 hållbarhetsmålen har också använts och jämförts med FN:s globala mål. De globala målen inbegriper i stora drag de nationella miljö- och klimatmålen men tillför frågor som t.ex. "minskad ojämlikhet" och "goda arbeten och ekonomisk tillväxt".

- En övervakning av Gudsbroleden vid Alléplan har i samband med översiktsplanens arbete utrens. Situationen av den utredningen är att projektet ej är aktuellt och anslutningshandlingarna har reviderats i enlighet med den beslutningen.
- Kommunen delar uppbyggnaden om utbyggnad av gång- och cykelvägar mellan Trollbacken och Tyresö centrum. En planeringsutskottet om att bygga lopp Trollbacken, Bullmaras Tyresö centrum och grannkommunerna finns under både Trollbacken och Bullmaras kommuner i översiktsplanen.

Miljö

- Kommunen uppdaterar istället i översiktsplanen för att lämna utrymme för åtgärder som krävs för en förbättrad vattenkvalitet, oavsett omfattning av exploateringen och fortätning. Kommunen kompletterar även anslutningshandlingarna med en åtgärd om att ta fram en övergripande vattenplan för kommunen, vilket saknas idag. För att skydda vattenkvaliteten i norra delen av Kalvfjärden har kommunen ändrat stans för alla andra bostäder namn Kalvfjärden för att inte tillåta en ökning av antalet bryggor.

- Byggnaden på Kumla Herrgård har genomgått kraftig renovering och finns därför inte med i inventeringen, men det betyder skilt inte att Kumla Herrgård inte är en viktig del av kommunens historia. Kumla Herrgård är i detaljplan skyddad av bestämmelsen ej, vilket innebär att byggnaden är kulturhistoriskt värdefull och för inte rivs eller försvannas (PBL kap 4§16-1). Kumla herrgård ligger till under "Tyresö historia".

- Riksvägen för bultar i planens i enlighet med ett yttrande.

VISSVASS BYALAG

Vissvass Byalag har granskats underlaget till ny översiktsplan och har följande förslag till ändringar.

Sid 32. Med naturen runt knuten för att kulturlandskapet långsiktigt ska behållas krävs personligt engagemang från de som är fastighetsägare till jordbruksmark. Det krävs förståelse och stöd från kommunen att bärkraftigt, småskaligt jordbruk kräver moderna bruksanordningar och att ändamålsenliga lokaler kan bygga eller tas från genom **expansions** av befintliga byggnader. Vi föreslår att en punkt tillförs under rubriken "Så gör vi". Möjliggör bärkraftigt, småskaligt jordbruk som använder sig av moderna bruksanordningar och som har lämpliga lokaler och lämplig utrustning.

Sid 36, Aktiv i Tyresö Under rubriken "Bäliv" argumenteras det för att Vissvass ska utvecklas till ett centrum för bätliv och man kan tolka texten som att verksamheten där ska expandera. Detta strider mot de slutsatser som görs i avdel Bilplan som i Översiktlig kulturmiljöinventering:

- **Bilplatser ska ligga nära till bebyggelsen. Vissvass ligger så långt bort från kommunens centrum, att det i praktiken endast är möjligt att ta sig dit med bil**
- **Utlökade biltransporter på Vissvassvägen kommer att göra det nödvändigt att förbättra vägsnittet genom breddning och ny dränering. Detta strider mot det som sägs i kulturmiljö-inventeringen om vägar i området.**
- **Vissvassmarken är ett av de viktigaste yngelområdena i Tyresö och ligger mycket nära småbådsstämman. Ytterligare bilplatser kommer att få negativ inverkan på denna känsliga ekologiska miljö.**

Vi föreslår att texten Uppmärksammar fastighetsägare på kulturhistoriska värden som bör bevaras. Ändras till: Uppmärksam privat ägande och privata initiativ till bevarande med rådgivning om vilka kulturhistoriska värden som bör skyddas.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för era synpunkter. Översiktsplanen ska kompletteras med områdesbestämmelser för Vissvass, vilka ska tas fram i samråd med boende och näringsidkare i Vissvass.

Vissvass hamnar redan idag i en central miljö för bätliv och rekreation i Tyresö. Översiktsplanen föreslår att bätlivsbarnas verksamheter somordnas för att tillåta när service och för bätlivet, så att det blir en kulturbarn för bätliv. För att skydda växtkvalitet i norra delen av Kolvjorden har kommunen ändrat status på alla andra bätlivsbarn från Kolvjorden, för att inte tillåta en ökning av antalet bätlivsbarn.

Kulturmiljöinventeringen som tagits fram av Nylens Arkitektur är uppdaterad. Kommunen ansluter Nylens som områdesstyrelse och objektstyrelse inom bebyggda kulturmiljöer för att se till kommunens kulturhistoriska värdefulla miljöer

TYCKT AV POLITISKA PARTIER

Politiska partier i kommunen bjöds in att lämna synpunkter under granskningen. Följande politiska partier framförde synpunkter.

MILJÖPARTIET

Arbete med Tyresås nya översiktsplan är ett av de mer ambitiösa, när det gäller inbjudande och engagemang, för att få många kommuninvånare att ta del av förslagen och lämna sina synpunkter. Vi vill särskilt lyfta fram den tydliga dialogen med den rosa byggboden och samrådet, då alla kommuninvånare fick en informationsdning i sin brevlåda. Kanade ett av de främsta exemplen i Sverige när det gäller att engagera kommuninvånare i en översiktsplanprocess.

Dokumentet knyter ihop den tidigare historien och framtiden, inte bara för året 2035, utan också med en utblick mot 2055, och sätter längre in i framtiden. Resonemangen är breda, med samlande beskrivningar kring hållbarhet, jämlikhet, mångfald, folkhälsa, boplygsaktiv, tillgänglighet, klimat, miljö och social hållbarhet. För första gången på flera år lyfts rubriker som "Tänk globalt - agera lokalt" och det är glädjande att FN:s Globala mål, nationella miljö- och folkhälsomål redovisas.

Den mycket väl godkända planprocessen till trots och de tilltalande reaktionerna kring hållbarhet, har vi emellertid frågor. Tydliga målkonflikter innebär att värden kommer att ställas mot varandra och vi ser stora risker att ekolo-

gisk och social hållbarhet får stå tillbaka vid kommande exploateringar och/eller alltför snabb utbyggnad. Det otydliga kartmaterialet lämnar också mycket stort tolkningsutrymme, vilket förstås är ett problem.

Sammanfattning

Vi har i vår yttrande följt uppdraget i hållbarhetsbedömningen med rubrikerna: "Den byggda miljön" och "Ekosystemen och klimatet", samt "Människan i Tyresås". Vi har dock i vår yttrande prioriterat ekosystemen och klimatet, så det kommer först. Ambitionen i förslaget till översiktsplanen är mycket bra och vi ställer oss positiva till de riktlinjer som redovisats som planeringsstrategier. Vi ser dock vissa problemområden och målkonflikter som handlar om ekologisk och social hållbarhet.

Ekosystemen och klimatet

Naturmiljöer, biologisk mångfald och ekosystemtjänster ingår i denna kategori. Med klimatet menas både åtgärder för att minska växthusgaserna och åtgärder för att minska konsekvenserna av de förändrade klimatet.

Vi ser tydliga målkonflikter i förslaget till översiktsplan, vilka måste klarläggas. Det gäller hur vi ska växa, samtidigt som vi ska minska utsläppen. Det gäller hur vi tar grönytor i anspråk, samtidigt som vi inte får försvara gröna samband och minska den biologiska mångfalden. Det gäller tillgänglighetsbrundet av kusten som kan få negativa effekter för djur- och växtliv och också kan få konsekvenser vid klimatförändringarna. Det utrymde kartmaterialet i förslaget lämnar mycket stort tolkningsutrymme, vilket kan bli än mer problematiskt vid målkonflikterna.

av kommunen som utarmar biologisk mångfald. Centrala är att de gröna sambanden och den gröna kiten stärks och att arbetet med ekologisk kompensation ges större utrymme.

Stora ytor för dagvattenhantering som kan "översvämmas" vid större och mer intensiva nederbörd är nödvändig. Stående havsnivå, långvarigt regn och låga grundvattennivåer, i kombination med bristfällig dagvattenhantering, kan ge kraftiga översvämningar. Förutsedda boskapsområden, styckade fastigheter, hårdgjorda ytor, utfylla diken, avveckling av skog och träd, ökar riskerna och effekterna ytterligare.

Den byggda miljön

Det handlar om den fysiska strukturen, infrastruktur, lokalisering av service och transportsystem men också om närhet till mötesplatser och skola.

Ett Tyreså där alla får plats

Miljöpartiet vill möta boskapsrisken med en boendepianering som utgår från människors behov, inte utifrån efterfrågan från fastighets- och byggs-företag. Vi vill se en större variation av boendeformer - där valet att kunna bo i hyresrätt säkerställs och där såväl unga som äldre behov utreds och tillgodoses.

Med en alltför snabb utbyggnadstakt riskeras en växtvärd, där ett annu större behov av kommunal service kan vara svår att tillgodoses. Det är därför nödvändigt att först utreda behovet av nya investeringar i förskolor, skolor, lekplatser, mötesplatser, äldreomsorg, gruppboden mm, innan nya boskapsområden planeras och byggs. Avsaknad av service och mötesplatser kan leda till både ekologisk och social ohållbarhet.

Klimatet

Miljöpartiet vill bidra till regionens bostadsforskning, men samtidigt är också att byggandet av bostäder och infrastruktur går i takt med de nödvändiga klimatåtgärderna som vi har framför oss. Färdig ägandena för att minska utsläppen av växthusgaserna, men också de åtgärderna som handlar om att anpassa samhället till de kommande klimatförändringarna, oavsett de utsläppsminskningar som skall göras.

Miljöpartiet vill att Tyreså kommun prioriterar balthans, effektiva transporter för befolkningstillväxt. Tyreså kommer fortsättningsvis att ha en hög andel utpendling, då den lokala arbetsmarknaden inte kommer att kunna erbjuda flertalet av den arbetsföra befolkningen arbete. Infrastruktur för hållbara transporter måste komma på plats, så att inte utbyggnaderna genererar än mer utsläpp. Det gäller även infrastruktur i Tyreså, men även i Stockholm. Stad där Nystråsvägen, Johanneshovs bron, Söderledsunnein, Centralbron och Gullmarsplan är flaskhalsar som också påverkar Tyresåborna negativt.

Alla trafikprojekt skall kopplas till såväl klimatåtgärderna som framtidsberäkningar i Stockholmregionen. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna måste öka, det är en förutsättning för att nå både dessa mål. Utbyggnad av separerade cykelbanor och annan cykelinfrastruktur måste göras omgående.

Ekosystemen

Kommande exploateringar får inte ske på bekostnad av gröna kilar och ekosystemtjänster. Frågor om ekologisk resiliens måste beaktas och tas på allvar. Och precis som det beaktas i hållbarhetsbedömningen, är det viktigt att tillgängligheten för människor inte får ske på bekostnad av dagvattenhantering och biologisk mångfald. Vi vill inte se en utbyggnadsexploatering

En aktiv markpolitik genom kommunens invånare och vår gemensamma ekonomi. Kommunen ska därför mer aktivt söka och köpa mark i strategiska lägen, så att det är möjligt att planera för kommunal service, framtida bostadsbyggen - såsom exempelvis fler hyresstuder - men också mark för fler arbetsplatser.

Marken är begränsad och det är svårt att hitta ljunliga platseringar för industriområden, även med anledning av det ökade bostadsbyggandet. Det är viktigt att kommunen kan erbjuda mark för företag av service- och småföretagar karaktär, med minimalt störande verksamheter. En "nyckel" är att öka exploateringsgraden eller införa tredimensionell exploatering på de industriområdena som bör vara kvar.

Attraktiva, hållbara och effektiva transportsystem är viktiga om kommunerna ska vara nöjda och tillfreds. Det gäller såväl kollektivtrafik som cykelpendling.

Grönområdet

Närheten till natur och rekreation är betydande för människors hälsa och välbefinnande. Bostadsnära grönytor gör det lätt att komma ut i naturen och är samtidigt mötesplatser för de boende. Vid planering av nya områden ska hänsyn tas till värden som finns i befintliga grönområden. Värden som ekosystemtjänster, biologisk mångfald, rekreation och lektyr för barn ska inventeras innan beslut om exploatering fattas. Gröna stråk och kilar kan behöva stärkas och återskapas, för att kunna fortsätta vara korridorer för djur och växter. Förbyggande arbete är att förordna, då det i efterhand kan vara svårare och mer kostant att vidta åtgärder.

Människan i Tyresö

Denna kategori handlar om de sociala aspekterna såsom rättvisa, jämställdhet och jämlikhet, hälsa och välbefinnande samt möjligheter till samvaro och möten med andra

Social hållbarhet

Integration och möjlighet till aktivt deltagande i samhället måste prioriteras. Vi ser idag hur skillnader mellan bostadsområden skapar sämre förhållningar på många plan. Det gäller områden som hälsa, utbildning, demokrati, jämställdhet mm. Vi vill beakta visen av att all placering av bebyggelse har med ett barnperspektiv, så att vi skapar miljöer där barn kan växa upp i trygga och säkra miljöer, med barnsäkrade nivåer på utförelserna, buller och gifter. Mötesplatser i alla kommundelar ökar möjligheten till socialt engagemang och delaktighet i samhället.

Miljöpartiet vill särskilt lyfta frågan om nödvändigheten av en större andel hyresstuder (även kollektivhus), som möjliggör befolknings- och arbetsrelig, för att kunna möta utgående och äldre behov. Olika former av boende är viktigt om Tyresö (och Stockholmsregionen) ska kunna vara en aktiv plats att leva i, där utbildning och arbete också kan möjliggöras med ett ömiskt boende. En bra bostadspolitik gör minstad segregation, vilket stärker den sociala hållbarheten!

Närhet till naturen är en av de viktigaste funktionerna för att förbygga ohälsa. Forskning visar att stressnivåer sänks, koncentrationen förbättras och vi tillfrisknar snabbare. För tyresöbornas hälsa finns alltså tydliga samband med närhet till natur, bostadsnära grönytor, sjöar, skogar mm. Det är också ett viktigt skäl till att förhållan bevara, utveckla och kompensera för försvunna grönytor.

När människor känner sig trygga, minskar konflikter och oro, vilket gör Tyresö kommun till en bättre plats att bo på. Vi får alla del av ett människofrämmande och rikare Tyresö. För Miljöpartiet är service i våra kommunerdelar, äldreboende, förskolor, mötesplatser för unga och kommersiell service nödvändigheter för det goda livet. Det ska vara möjligt att få del av kommunens service i sitt närområde.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Det är mycket glädjande att Miljöpartiet ser positivt på medborgardialogen och planprocessen som tagit form för den nya översiktsplanen, samt att vi vågade att göra hållbarhetsdimensionen utifrån FNs globala mål. Förvaltningen har tagit emot era synpunkter i planeringen av översiktsplanen inför antagandestadiet

Kommunstyrelsen har tagit emot era synpunkter, med fler ordnamn och genom för att öka kommunens orienterbarhet. En korta tar fram för hela kommunen all utvecklingsplaneringen och alla taror kommer att finnas i Högskolan för att online och i Tyresö kartsystem.

Ekosystemen och klimatet

- Bebyggelsen i om cirka 300 bostäder per år, som lyfts fram i översiktsplanen, drivs av befolkningsmål - att öka Tyresö med som redovisat i Kommunplanens Vision 2030. Kommunen är en del av en växande storstadsregion och har ett ansvar och som medstämning att bidra till bostadsmarknaden. Som med staten till fysisk planering är det nödvändigt att den byggda miljön inte konkurrerar med grönytor och ekosystemens funktion. För att lösa denna målförklart är det viktigt att kommunen vidhåller våra höga ambitioner, som nämns i

översiktsplanen, som följer styrdokument och kopplar in experter där det bedöms nödvändigt.

- Stadsbyggnadsprinciperna har kompletterats i den utvecklingsplaneringen till översiktsplanen för att vara tydligare, mer användbar och att klargöra att vi måste bygga stad i samma takt som vi bygga bostäder.
- Planeringsstrategin "En vattenresurs i balans" uppdateras med flera och tydligare planeringsriktlinjer. Uppmaningen om att som bryts för en förbättrad vattenkvalitet oavsett omgivning av exploatering och förstatning. Kommunen ska även ta fram en vattenplan vid genomförandet av översiktsplanen.

Den byggda miljön

- Förvaltningen delar Miljöpartiets uppfattning om betydelsen av bra planering och allmännyttigande av goda förutsättningar för service, mötesplatser, och näringsliv. Ny bebyggelse av fastställt föreslagna i de olika kommundelarna centrum och i långa bostadsområdena innebär att för att förstatningarna för service förbättras då fler människor rör sig i dessa områden. Det finns en hierarki av de olika centrumen - från kommunikation till mindre placering - vilket är anpassat efter områdets karaktär. Utvecklingsstrategin för Tyresö kompletteras all utvecklingsplaneringen med en planerna och tydligare riktlinjer för utveckling.
- En markförordningsstrategi tas fram av förvaltningen för att styra en aktiv markpolitik i kommunen.

Människan i Tyresö

- Riktlinjer för bostadsförsörjning tas fram för att ge en mer förjupad blick av kommunens bostadsförsörjning.
- En allmän önskt från medborgarutlagen för översiktsplanen är att Tyresö ska behålla sin naturvärde och gröna karaktär där underarna alltid har tillgång och närhet till grönska, vatten, enskildhet och öppen natur. Det är en uppfattning som kommunen delar, och som förhåller sig genom planeringsstrategier och riktlinjer i översiktsplanen.
- Kommunen planerar att ta fram en strategi för partneroffentliga miljöer som finns fram i de bebyggda områdena för att bilda fram och utveckla de gröna miljöerna som finns i husadområdena. Det uttrycks mer tydligt nu i entreprenadhandlingen.

SOCIALDEMOKRATERNA

Vi börjar med att tacka Carolina Fintling Roe och hennes medarbetare för ett mycket väl planerat och genomfört översiktsplanarbete. Det innebär flera kreativa idéer för inbättring av synpunkter från unga och gamla i kommunen, vilket gav planarbetet en stor bredd och öppenhärt från början. Detta svar tar i kortfattat våra svar om frågor gällande Tyresö för de kommande åren. Några områden förjupades.

Kommun med knapphet på byggbar mark

1 Aktiv markpolitik som redskap

En aktiv och långsiktig markpolitik är en förutsättning för att kunna bygga upp det samhälle som vi vill ha. Ett verktyg som försvunnit i kommunens verksamhet är den kommunala förkopplingen.

Det finns två främjingsfaktorer i arbetet med markförsörjningen. Dels är översiktsplaneringen i sig ett verktyg för god markförsörjning. Dels är en fungerande och genomtänkt process för kommunens utöpp, försäljning och hantering av fastigheter som kan användas till kommande service och bebyggelse helt nödvändigt.

2 Tyresö Centrum

Bebyggelsen inom den växande stadsliknande delen i kommunen innebär en stor koncentration av boende på ett sätt som kommunen inte har haft förut. Tidigare har stora bostadsområden byggts, men det har varit glänsare mellan husen och korridorerna har lämnats mellan områdena. Nu kommer längre sträckor av flera hundra hus med mer kompakt byggnation. Där måste vi tänka mer på att få in annat än bostäder, gator och vägar.

Central samhällsservice och större kommersiella verksamheter ligger idag i Tyresö Centrum. Behoven av sådana delar med att kommunen har växt och växer. Hur ska denna kostym få växa?

Även lokal samhällsservice behöver utnyttja i stadsbebyggelsen. Som exempel behöver förskolor ha tillräckliga lokaler och ytor för att kunna ska kunna rona sig utomhus.

Behoven av grönt delar i denna stadsbebyggelse. Även där marken är högt värderad ska vi skapa eller spara träd, med något utöver vägar och gator.

Stora naturvärden

Naturen är en stor tvärfaktor i Tyresö och ska så förbli. Närheten till Tyresö, Enstavik och skärgården är av extra stort värde för kommuninvånarna.

1 Naturkulturarv, natursläp och gröna plåttar

När kommunen byggs vidare, är det viktigt att hela tiden se till, att vi inte inträcker på gröna huvudstråk där stora mängder djur och växter kan spridas och förbli i Tyresö. Men detta kanske inte räcker. Vi kan behöva ta till också förbättrade åtgärder i naturskildrande syfte.

Även mindre stråk, är i mindre grad värdefulla för spridningen av djur och växter, vilket kräver att vi är noga med hur vi förändrar dessa spridningsmöjligheter. Förändringar sker både genom att bebygga nya ytor och genom att ytor skannas av för de boendes skull.

För all bebyggelse är natur viktig för trivseln för nya och existerande bostadsområden. Alltså är det viktigt att bedöma våra naturvärden i sig (inte bara påverkan av spridningsvägar), när nya områden byggs. Vi ska vara radda om de gröna plåttarna.

2 Fritidsområden och idrottsanläggningar

Det är idrottsrelaterat som organiserar livskraftig och skiftande sport och idrott i Tyresö för alla åldrar. Det bygger på att den tid som de frivilliga ledarna lägger ner vecka efter vecka, men dessa är helt beroende av de många idrottsanläggningar som har byggts genom åren i Tyresö. Kommunen har ansvaret för att fortsätta ge idrottsutövare god tillgång till idrottsanläggningar där de kan sporta till rimliga priser.

Den viktigaste fritidsanläggningen i kommunen är naturen: skog, strand och sjö. Med Tyresö som jorden i bronan.

Ge plats för gröna plåttar. I vissa kvarter i centrala Tyresö byggs verksamheter i eller på själva byggnaderna. Inom delar av tät byggda bostadsområden byggs lokaler på bottenplanet för affärsverksamhet och andra aktiviteter.

3 Tyresö Strandort

Strandortet skulle kunna serva både Strand och en stor del av bebyggelsen mot öster och söder. En utökning av själva kommande centrum är nödvändig för att torget ska kunna få den rollen. Idag saknas vilgata delar av samhällsservice och kommersiella ytor. Därför måste planläggning fortsätta för att få in fler funktioner och för att göra torget lättillgängligt för besökare med kollektiv- och biltrafik.

4 Industri och verksamheter

Det är inte realistiskt att tro på industrier och verkstäder i storlek som i många av landets kommuner. I stället har Tyresö behållit en livskraftig småföretagsmiljö på begränsade industriområden. Där har några enskilda företag blivit lite större och gjort sig ett namn inom främst svensk livsmedelssektor. Inget nytt företag kan ens jämföras med Ericsson som hade drygt tusen anställda i kommunen.

Se över existerande industriområden. Skapa bättre struktur och andra förutsättningar, så borde fler arbetsplatser kunna skapas på plats. Kommunen ska delta i utvecklingen av fler arbetsplatser inom Stribbområden, gärna även genom markköp från Stockholm.

Inom centrala läsa bostadsbebyggelsen läggs lokaler för affärer och andra verksamheter på bottenplanet. Där skapas också nya arbeten.

3 Vatten

Kommunens större vattenföretagster sköts i formaliserade samarbeten. Kustvattnen genom samarbete med andra kustkommuner i Östra Svealand. Förbundet förbättrar vattenkvaliteten inom sitt område, vilket också påverkar vattnen runt Tyresö. Ett antal Söderörnskommuner samarbetar för förbättringar i Tyresös avvattningsområde. Åtgärder genomförs för att höja vattenkvaliteten vad gäller grifter, minska tillskott av näringsämnen och undanröja vandringshinder.

Dagvattenhanteringen är en viktig förutsättning under kommunens stabila utbyggnad. Den är genomförd efter att ha utarbetats och praktiserats under många år av kommunen.

Sociala värden

1 Utbyggnad av olika slags belysning/utplåtsformer i flera delar av kommunen

För att motverka segregation behöver olika former av belysning finnas i varje del av kommunen. Det är dessutom viktigt att blinda bostäder med olika utplåtsformer med varandra.

2 Kulturerboder

Kultur- och samlingslokaler behövs i Tyresö Centrum, Alleplan och Tyresö Strand. Ett kulturhus placeras i centralt Tyresö. Gata om bokat för motion, kultur och ickes-kommersiella verksamheter befintliga trösk och integration i samhället, och erbjuda miljöer med sina föreningar i efter dessa lokaler med innehåll och aktiviteter.

3 Planering av skolor, förskolor

Planering

I lagre äldre uppskattar barn och föräldrar att ha en förskola i sin direkta närhet för att skapa trygghet för barnet och möjliggöra kompisar i närheten. Närhet till förskolan underlättar föräldrarnas föräldrar. Därför bör förskolor finnas i samtliga kommuner och vara utformade så att de olika grupper och sammansättningar utövar varierande barnantal kan tillgodas. För detta behöver skolans ekonomi tillåta dessa variationer och minska barngrupper.

Större förskolor kan med fördel ligga vid busshållplatser i kommunen. Förskolorna är då inte lika svåra för barn och utrymning i ett visst kommunområde. Tyresö skolas förskola, Dalskolan och Kumla förskola är bra exempel på sådan placering. De kan då med fördel byggas om och ut, för att öka antal platser och även möjliggöra mindre barngrupper.

I varje nytt område som planeras ska barnens perspektiv vara utgångspunkt. Förskolor, skolor och parker ska planeras och utformas så att trygga skolgator, fritidsmöjligheter och uppmuntran till lek skapas.

Planering

För att mot framtida behov och även se till sin minskade barngruppens storlek måste nya förskolor byggas i tid. Tillfälliga parkeringsplatser i form av busstuckor är inte långsiktigt ekonomiskt hållbara. Att bygga för sen kräver dessutom till ekonomi och arbetsliv för föräldrar i onödig väntan på plats.

Se alltså över vilka förskolor som behövs, vilka som kan byggas om eller ut och möjliggöra komplettering av en redan fungerande verksamhet.

I Tyresö Centrum måste krafttag tas för att möta kommunens behov av förskoleplatser.

Skolor

Vi tror att små skolor nära hemmet uppskattas i lagre åldrar av barn och föräldrar. Vi har många fungerande mindre skolor idag, och vi vet att en hållbar ekonomi och bra pedagogisk verksamhet infinner sig vid ca 300 barn. Däremot kan en liten enhet med fördel tillhöra en större enhet och på så sätt gynnas av storleksfördelar.

Utbildning

Tyresös förskolor och skolor ska vara utformade för att möta framtidens utmaningar, styrdokument och krav på pedagogiskt innehåll.

Synpunkter på kommundelar

1 Wättingestråket/Gymnasium/Campus

Vi har sedan länge konsekvent drivit frågan om Tyresö Gymnasium och olika möjligheter att utveckla vårt gymnasium till ett gymnasium med en stark och tydlig profil. En viktig del i detta har varit att utveckla gymnasieområdet till ett utbildningscentrum, ett campus med kopplingar till olika utbildningar och med en samverkan med näringsliv, arbetsmarknad och olika näringssektorer.

Det skulle bli en arbetsplats för unga vuxna med en ny och spännande miljö. I anslutning till detta skulle finnas ungdoms- och studentbostäder. Genom att bygga i riktning mot Tyresö centrum skulle campusområdet på ett naturligt sätt knytas närmare centrum.

Avståndet mellan Tyresö centrum och Tyresö gymnasium är cirka 900 meter. I de diskussioner som förs i politiska sammanhang har majoritetsparterna fört fram uppfattningen att gymnasiet ligger avskildt i förhållande till andra centrumalternativ för gymnasiet.

Nu har kommunen lagt upp tanken om att utveckla Wättingestråket och att på ett naturligt sätt knyta samman stråket med Tyresö centrum. Wättingestråket sträcker sig ända från Tyresö-Platan i söder till Tyresövägen i norr. Längs Wättingestråket finns idag flera naturvärden som behöver bevaras och stärkas men också outnyttjade områden som kan utvecklas till trygga och levande mötesplatser.

Den viktiga gröna kilen Wättingestråket ska utvecklas som plats för motion och rekreation, samtidigt som det finns planer på att i dess anslutning kunna bygga 1 000 nya bostäder. Förslaget ger plats för förskolor, vård- och omsorgsbostäder, seniorbostäder och gruppbostäder.

Min i området ligger även nuvarande Tyresö gymnasium. Vi ser positivt på tankarna att utveckla Wättingestråket, med plats för nya bostäder, med närhet till natur, service och kommunikationer.

Dessa första planer innebär en möjlighet att utveckla hela denna del av Tyresö och att skapa förutsättningar för ett levande stadsområde i våra förslag som utgångspunkt på ett positivt sätt kan ta tillvara befintligt gymnasium och skapa möjligheter till att utveckla dess potential.

2 Trollbacken

Dagens Trollbacken är till sin karaktär en kommunal del i fridhusen till stor del försvunnet och där villorna dominerar, alltså egendom från 1920/1930-talet och till nybyggda villor av idag.

Genomgående är också karaktären av en grön villastad med inslag av flerbostadshus, främst nära Trollbäckens centrum och Alleplan.

Den första utvecklingen av Trollbäcken bör ta sin utgångspunkt från dagens karaktär, men möjligheterna till att bryta bo och bo kvar i Trollbäcken bör tillgodoses genom ett varierat tillskott av bostäder, i form av lägenheter, radhus och villor.

Utvecklingspotential

Utvecklingspotentialen skapar vi längs nuvarande Vendelsövägen, från Drevvägen i nord och söderut via Alleplan fram till Södergården. Centrum i detta utvecklingsområde ligger naturligt på och längs Alleplan.

Genom nya bostadshus och stadsradhus kan behovet av lägenheter och mindre bostäder tillgodoses utan att grundkaraktären av Trollbäcken förändras. Kravet ska vara att bebyggelsen inte överskrider 3-4 våningar och att den bevarar Trollbäckens identitet.

Gudbroleden

Tyvärr delas Trollbäcken idag tydligt i två delar genom Gudbroleden. Denna uppdelning skulle kunna brytas genom en nivåsenkning av Gudbroleden och genom att hela eller delar av leden däckas över. Detta skulle skapa en sammanhållen helhet och ökade förutsättningar att bygga bostäder i centrala Trollbäcken.

Kultur och föreningar

Det behov som idag finns för samlingslokaler för föreningsverksamhet och kulturaktiviteter i Trollbäcken skulle kunna tillgodoses genom utökade möjligheter att bygga nytt i centrumområdet.

Handel och kommersiell verksamhet

Även den kommersiella verksamheten, med affärer, restauranger mm i Trollbäckens centrum skulle få bättre och utökade möjligheter för sin verksamhet.

Skolor

När det gäller behovet av skolor i Trollbäcken och tänkbara lösningar för nya skolor så har vi i olika skeden i diskussionen markerat vår uppfattning att vi inte ska bygga en ny skola i Fornådsparken. Behovet av skolplatser kan tillgodoses genom att omorganisera befintlig skolomst.

Vi ser även ett behov av en ny skola i Skålsåkra, som även den skulle bidra till att tillgodose behovet av elevplatser i Trollbäcken.

Parker och grönområden

Vad gäller parker och gemensamma grönområden så ser vi ett behov av en sammanhållen inventering och utveckling av våra parker och grönområden. Fornådsparken skulle kunna utvecklas via olika verksamheter, som exempelvis sommarscen, kafé, promenadstigar och -bryggor längs stranderna mm.

Fornådsgravarna måste värdas och skyddas från slitage och förstörelse.

Kommunikationer

Kommunikationerna med Tyresö centrum och även övriga delar av kommunen behöver utvecklas och förbättras. Vi talar här om både kollektiva transporter och bättre gång- och cykelvägar, som tillsammans skapar en bättre närhet i kommunen.

all antagandehandlingar med en planterad och tydligare riktning för utveckling.

- När det gäller försörjning av skolor och skolor tar överstyrelsen ett övergripande grepp om stadsbyggnadsförutsättningar för bra skol- och förskolemiljö. Översiktsplanen kan ses även till Tyresö kommuns Riktlinjer för lokalplanering och placering av förskolor och skolor för detaljerad planering och placering av förskolor och skolor.

- Att naturen och vattnet - de gröna och blå värdena i identiteten - är viktiga att värna om har framkommit genom hela medborgarundersökningen och finns med i antagandehandlingen. Där värnas både den regionala och lokala gestaltningsstrukturen.

3 Östra Tyresö

Östra Tyresö uppstår en stor del av kommunens vä. Området bortanför Tyresö kyrka och slott är nästan lika stort som övriga bebyggda delar i kommunen tillsammans. Området är inte enhetligt och delarna har inte samma behov och förutsättningar. Det är faktiskt i stort sett lika långt till Tyresö centrum från vissa delar som det sedan är från Tyresö C till Stockholm C.

Därför är det positivt att översiktsplanen beskriver varje del betydligt bättre än tidigare. Bilden av olika kommunaldelar i Östra Tyresö ger goda förutsättningar för att området får sina behov tillgodosedda.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för era synpunkter! Det är glädjande att Socialdemokraterna tycker att det är ett mycket väl planerat och genomfört överstyrelsearbete. Förvaltningen har tagit emot era synpunkter och tar med dessa vid justering av antagandehandlingen.

- Marieforsörjningsstrategin tar fram en förvaltningen för att styra en aktiv markpolitik i kommunen.
- Stadsbyggnadsprinciperna kompletteras för att vara tydligare, mer användbara och för att klargöra att vi måste bygga stad i samma skala som vi bygger bostäder
- Ny bebyggelse är främst förestegen i ordning till de olika kommunikationscentrum samt längs kollektivtrafikens stråk. Det gör att förutsättningarna för service förbättras då fler människor rör sig i dessa områden. Det finns en hierarki av de olika centrumen - från kommunikations till mindre planläggning - vilket är anpassat efter områdets karaktär. Utvecklingsstrategin för Tyresö har kompletterats

TYCKT AV KOMMUNALA ORGAN

Kommunens förband bjöd in att lämna synpunkter på gränszonen för beslut. De var även med i projektorganisationen och har bidragit i framtagningsarbetet av förslaget.

SÖDERTÖRNS BRANDFÖRSÄRINGSFÖRBUND

Inledning

SBIF försöker i och med detta yttrande att inkomma med synpunkter av konstruktiv karaktär för att dels delge direkta synpunkter men även för att hjälpa kommunen att få en mer komplett översiktsplan. SBIF är medveten om att synpunkterna eller formuleringarna kanske inte alltid passar in utifrån Tyresö kommuns syn. Det välkomnas därför att en konstruktiv dialog förs avseende dessa frågor.

1. Oljedor och vatten för brandsläckning

Aspekter som räddningstjänsten bedömer vid översiktsplaner är bland annat hur snabbt vi kan vara på plats för att påbörja en insats samt tillgång till vatten för brandsläckning. Det blir ofta problematiskt att vara snabba på plats i områden som ligger långt bort från närmaste brandstation eller snort där brandstationen är placerad. Exploatering av nya eller befintliga områden

bör inte medföra att kraven på räddningstjänsten ökar utan att kommunen och SBIF i så fall har kommit överens om det, det skulle exempelvis kunna vara krav på ytterligare brandstationer. I de fall som exploatering ändå är önskvärd men räddningstjänsterna inte anser tillräckligt (exempelvis att områden ligger för långt bort för att vi ska kunna påbörja en insats inom rimlig tid) måste skedd utpröva på annat sätt, exempelvis genom tekniska åtgärder för teknisk åtgärd skulle exempelvis kunna vara automatisk vattenspridningsanläggning vilket då också erfordrar någon form av säkerställd vattenförsörjning.

Ur SBIF's perspektiv är det mer positivt att bostadsbyggandet sker genom fortättningsmetoden på grund av att vatten för brandsläckning redan är **anordnat** och att vi kan vara **relativt snabba på plats till de flesta befintliga bostadsområden**. Det som måste beaktas när fridsområdet förändras till permanentboenden är att fridsområdet ofta ligger längre bort från tätorterna vilket kan innebära att det tar längre tid för oss att komma fram. Det är ofta även så att vatten för brandsläckning inte är anordnat. SBIF anser därför att det i översiktsplanen bör anges att vatten för brandsläckning måste ses över inför och i varje detaljplanprocess men även i samband med vissa bygglov där brandanläggningen inte är lös i detaljplanen. SBIF består **Tyresö kommun med sakkunnighet avseende dessa frågor. SBIF anser även** att det i översiktsplanen bör anges att kommunen ska svara efter att som läggs tillämpa ett så kallat alternativt system för vatten för brandsläckning i samtliga områden som är försedda eller ska förses med kommunalt vatten.

Konventionellt system för brandvattenförsörjning innebär ett system med brandvattenspost med ett **avstånd på 150 meter mellan posterna**. Alternativt system innebär att vatten för brandsläckning anordnas med hjälp av räddningstjänstens tankfordon, en fortättnings är dock att närmaste brandvattenspost har tillräckligt flöde och att **avståndet från brandvattensposten och byggnad är normalt 1000 meter**. SBIF har i ett PM (PM 608) avseende

brandanläggningen även beskrivit att längre avstånd kan medges vad gäller det **alternativa systemet om exempelvis flödet är tillräckligt bra i den aktuella brandvattensposten**. Det alternativa systemet erfordrar även att det **måste tillåtas att det finns möjlighet att genomföra skyddstrafik med räddningstjänstens fordon på de vägar som kan komma att användas**. SBIF ser positivt på att en kontinuerlig dialog förs med kommunens stadsbyggnadsförvaltning och tekniska kontor om hur brandvattenförsörjningen kan säkerställas för de olika omvandlingsområdena.

I översiktsplanen anges att brandkärns insatsid ska hållas ner vilket SBIF ställer sig positivt till. Det bör dock anges hur kommunen ska arbeta för det. Det skulle exempelvis kunna vara att kommunen ska erbjuda god framkomlighet för utryckningsfordon på vägar samt arbeta för att skapa redundans i hela vägnätet till alla delar av kommunen. En metod för att hålla ned brandkärns insatsid skulle även kunna vara att förordnings använda fortätning när bostäder behöver byggas.

Det anges även i **översiktsplanen att Boverkets byggregler ska följas**. Det vore smalfält om det i anslutning till det även anges att SBIF bereds idag och fortsättningsvis möjlighet att som byggnadsnämndens sakkunnige inom brandskydd dela i byggprocessen vid behov.

Planen bör även tas till **multiplexkraften vid en eventuellt olycka**. Vid lokalisering av bebyggelse i närhet till vattenutsläkt, natur-2000 område eller sårbart grundvattenområde kan en släckvattenutledning erfordras beroende på typ av verksamhet. Länsstyrelsens säkerhetskontor för grundvattnet i Stockholms län kan användas vid denna bedömning.

Sammanfattning och förtydligande av vad SBIF anser bör ändras/tilläggas översiktsplanen

Följande text placeras förordningsvis under rubrik "Oljedor" i kapitel "02 Planeringsstrategier, Halbar och hållsamm miljö".

- a. Tyresö kommun är medlem i Södertörns brandförsärförbund (SBIF), i vilket även Botkyrka, Ekero, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salen, och Södertälje kommun ingår. Förbundets fram-satt uppgift är att förhindra att bränder och att andra olyckor inträffar men agerar även skadestyrhjälpare i de fall olyckor ändå sker. **Räddnings- och ledningscentralen ligger i Lindhagen i Huddinge kommun, därutöver finns tio behållningsstationer, tre behållningsstationer och tio brandvagn strategiskt utplacerade inom förbundsområdet**
- b. **Tikorten, Tyresö har i de flesta fall insatstider (tiden från alarmering till dess räddningstjänsten påbörjat en räddningsinsats) på upp till 10 minuter. Till vissa delar av kommunen tar det längre tid för räddningstjänsten att vara på plats vid en olycka. I dessa fall kan det erfordras andra åtgärder för att uppnå tillräckligt skydd.**
- c. **Kommunen eftersträvar att hålla ned utryckningsfordons framkomst-tider genom att tillse att det finns god framkomlighet för utryckningsfordon på vägar.**

Kommunen ska även arbeta för att skapa en redundans i vägnätet för att möjliggöra för utryckningsfordon att ta sig fram även om en av vägnätets exempelvis skulle blockeras. I och med att Tyresö kommun

Översiktsavis Örtas befintlig bebyggelse är även det en metod som bibehåller utryckningsfordons framkomst

d. Stiff bereds idag och försättningsvis möjlighet att som byggnadsnämndens sakkunnige inom brandskydd dela i byggnadsdelen vid behov.

e. Hissyn ska tas till miljöpåverkan vid en eventuell olycka. Detta utgör genom att planering av bebyggelse i närhet till vattenrikt, närmast 2000-området eller sårbar grundvattensområde beaktar behovet av exempelvis en släckvattenledning.

Följande text placeras försträdsvis under rubrik "Olyckor" eller "Vatten och avlopp" i kapitel "02 Planeringsstrategier, Hållbar och hälsosam miljö".

f. Tillgång till vatten för brandsläckning ska ses över inför och i framtiden av nya detaljplaner och i samband med vissa bygglov där brandvattenförsörjning inte har lösats i detaljplan.

g. Kommunen strävar efter att tillämpa som lågt alternativt system för vatten för brandsläckning i områden som är försedda eller ska förses med kommunalt vatten.

2. Riskhänsyn

Räddningstjänsten vill att etablering av bostäder, företag och industrier genomförs av ett säkerhetsstämmande. När man etablerar bebyggelse kan innebära risker att det viktigast att välja en lämplig plats, så att inte annan bebyggelse påverkas negativt. Likaså är det viktigt att inte etablera bebyggelse i närheten av risker eller i områden som är försedda eller ska förses med kommunalt vatten.

placeras försträdsvis under rubrik "Riskhänsyn" i kapitel "02 Planeringsstrategier, Hållbar och hälsosam miljö".

a. Stiff bereds idag och försättningsvis möjlighet att som Tyresö kommun sakkunnige inom brandskydd och riskkvantifiering delta i planprocessen.

b. En bedömning av existerande risker ska ligga till grund för lämpligheten i placeringen eller för behovet av kompletterande skyddsåtgärder för önskad exploatering. Resultatet av bedömningen bör sedan leda till något av följande ställningstaganden.

iii. Riskerna bedöms som obefintliga eller så små att inget behov av särskilda skyddsåtgärder föreligger.

iv. Riskerna bedöms som icke ringa och vissa skyddsåtgärder bör vidtas. Åtgärderna vidtas utan djupare utredning av riskerna.

v. Riskerna bedöms som så stora att en djupare analys (riskanalys) ska genomföras för att bedöma lämpligheten i placeringen, alternativt behovet av särskilda skyddsåtgärder.

3. Brottsskyddande

Stiff ser en möjlighet för Tyresö kommun att främja sin målstrategi vid gällande brottsförebyggande och trygghetsstämmande arbete. Tyresö kommuns målstrategi avseende detta är trots allt Alla ska kunna känna sig trygga i Tyresö - överallt och dygnet runt. Stiff är av den åsikten att denna målstrategi kan hjälpa genom en klok stadsplanering där trygghetsåtgärder beaktas. Vissa kommuner använder till exempel belysningsprogram i olika utsträckning som en del i det. Eventuellt placeras en kort beskrivande text avseende Tyresö kommuns brottsförebyggande arbete i kapitel 02 Planeringsstrategier.

4. Suicideprevention

Stiff pekar tillsammans med polis och ambulans ut på larm om så kallat "hot om suicid", vilket innebär att en person har lovat att ta livet av sig.

Tillsammans arbetar vi minuterat för att förhindra att personer genomför självmord. Självmord är att betrakta som ett stort folkhälsoproblem eftersom det i Sverige döds cirka 1400 personer varje år genom självmord. Stiff arbetar gärna tillsammans med kommunen för att se över vilka förebyggande fysiska åtgärder som kan vidtas för att förhindra självmord. Det har exempelvis visats att skyddsbarriärer (staket) på broar eller vid järnvägspar minskar risken för personer att begå självmord. Stiff vill påkalla detta för Tyresö kommun och att frilagen eventuellt kan ha en del i översiktsplanen, exempelvis i kapitel 02 Planeringsstrategier.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Översiktsplanen har delats reviderats utifrån förhållande yrkande.

Olyckor och vatten för brandsläckning

- Kommunen instämmer i att det är viktigt att va jobbar för en god framkomlighet, vilket skulle vara bra både för bostadsutveckling och alla utryckningsfordon.
- Anagomdelandningen har kompletterats med korrekta information om Söderström brandförsvärsförbund, dess område med räddningstjänsten, framkomlighet för kortare insatstid, samt släckvatten inför detaljplanering.
- Information om Stiff som räddningstjänst finns även under "Tyresö i Stockholmsregionen".

Riskkänslan

- Rubriken ändras till "Riskkänslan" och texten kompletteras med kortfattad information om planprocessen och riskbedömning.

Brottsförbyggande och suicidprevention

- Planeringsstrategin "Stadsbyggnadsprinciper" kompletteras med en riktlinje om utformning av den fysiska miljön för att förbygga olyckor och brott

SÖDERTÖRNS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSFÖRBUND

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund beslutar att lämna följande yttrande.

1. Tyresås vattenvärdeförbund (TVVF) som ett kommunövergripande samarbete för bättre vattenkvalitet i Tyresås avrinningsområde samt Kärnfjärden bör nämnas i Översiktsplanen. Vattenvärdeförbundet har tagit fram ett ägärdsprogram för perioden 2016-2021. Översiktsplanen bör hantera till de politiskt förankrade målen som finns i ägärdsprogrammet, åtgärdsåtgärder som kunskapsunderlag.
2. Tyresö kommun saknar en egen vattenplan, ingenting som gällande ägärdsprogram för vatten (2009-2015) kräver av kommuner. TVVF:s ägärdsprogram och Tyresås riktlinjer för depåvattenhantering innehåller insatser resp. möjliga delar till en vattenplan. Förbundet efterfrågar att sådant dokument i samband med översiktsplanering fram till 2035 och inövar det.

3. Under rubriken "En hälsosam livsmiljö" på sidan 52 skriver man: "Riktvärden för buller finns i lagstiftningen och för Stockholms län finns avsegsfall som kan tillämpas i exempelvis kollektivtrafikplanerna län. "Begreppet som "avsegs" eller "avsegsfall" har i och med den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2015:216) blivit överflödiga och bör inte användas i planen.
4. Punkt 4 i "Markanvändning: Yttre Brevik Södra och Viavass" på sidan 91, Förbundet anser att Tyresås naturreservat i Viavassfjärden är ett mindre lämpligt område för att utvecklas till en central plats för bältivet i Tyresö. Detta med hänsyn till vattenmiljön.

Bakgrund

Tyresö kommun har remitterat ett förslag till ny översiktsplan till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund för yttrande. Remissen inkom den 5 juli 2016. Förbundets svar ska lämnas senast den 31 oktober 2016.

Ärendebeskrivning

Översiktsplanen har en lång tidshorisont till år 2035 och är en av kommunens viktigaste styrinstrument. Över 1000 tankar, idéer och önskemål från samrådsperioden har varit samman i ett utvecklat förslag, en grönkingshandling enligt plan- och bygglagen. Till grönkingsrådet har förslaget av förbundets två synpunkter förtydligats.

Bedömning

Trafikutvär

Den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader innebär att buller från spårtrafik och vägar inte bör överskrida 55 dBA ekvivalent ljudnivå

vid en bostadsbyggnads fasad. Om riktvärdet överskrids bör en ljuddämpad sida åstadkommas. Begreppet som "avsegs" eller "avsegsfall" har i och med den nya förordningen blivit överflödiga. Förbundet anser att mening "Riktvärden för buller finns i lagstiftningen och för Stockholms län finns avsegsfall som kan tillämpas i exempelvis kollektivtrafikplanerna län. " behövs för därför ändras. Kommunen bör förtydliga om mer buller åtgärdsåtgärder på marginalen, accepteras i kollektivtrafikplanerna län.

Vattenkvalitet och bältiv

Tyresås vattenvärdeförbunds (TVVF) ägärdsprogram är en förordning av Vattenmyndighetens ägärdsprogram för samma område. TVVF:s prioriteringar i ägärdsarbetet ser många gånger anordnande ut i Vattenmyndighetens förbundet behövs även på mindre stigar med ägärdsbehov och inte enbart s k vattenförbrukare. Ett av TVVF:s prioriterade områden, friutsläppsområde, finns inte alls med i Vattenmyndighetens arbete. Gällande ägärdsprogram för vatten (beslut 16 december 2009) anger kommunalt ansvar i sju punkter (nr 1, 32-37):

"37. Kommunerna behöver, i samverkan med hälsomyndigheterna, utveckla vatten- och avloppsattentplaner, särskilt i områden med vattenförbrukare som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status, god kemisk status eller god kvalitativ status."

En vattenplan redovisar vattenfrågorna i ett helhetsperspektiv och ger underlag för kommunal planering, prövning och tillsyn. Förbundet efterfrågar ett sådant dokument i samband med översiktsplanering för 2035 och inövar det.

Under punkt 4 i "Markanvändning: Yttre Brevik Södra och Viavass" på sidan 91 står det bl a: "Viavass utvecklas till en central plats för bältivet i Tyresö genom att bältbottens verksamhet samordnas. Då kan fler bältbott-

ser och service för bältivet tillkomma." Både Trollhättens Bältbott och Åva Bältbott med ca 500 bältbottar ligger i Tyresås naturreservat med hälsomyndigheten som tillsynsmyndighet. Följande reservatföreskrifter är det bl a. inte tillåtet att färdas med båt i viken Storhallet i rne Viavassfjärden under perioden 1 april - 30 juni

Bornde i Viavass by norr om Trollhättens Bältbott har kommit in med klagnad på haller från både böttvatten och bilar som står i kön för att tömmas där. Dessutom missar man spridning av föroreningar från tvättens uppsamlingskassang till vatten och sediment. Enligt kommunens reaktionsklassificering är Viavassfjärden klassad som klassig för föroreningar i vattenomsättningen, närvarande, organiska föroreningar och metaller. Viavassfjärden har problem med övergödning och omfattas därför av gällande miljökvalitetsnormer för vatten. Ett kvalitetskrav är att "god ekologisk status" ska nås senast 2021. Idag är statusen mätligt, näringsförhållanden är otillfredsställande.

I friutsläppsområdenas sediment förekommer miljögifter som hälsorisker från tungmetaller i gilla bältbottar. Dessa kan ha spridit sig till andra delar av fjärden. Förbundet anser därför att Tyresås naturreservat i Viavassfjärden är ett mindre lämpligt område för att utvecklas till en central plats för bältivet i Tyresö.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Översiktsplanen har delats ut till alla förbunds yttrande. Översiktsplanen kompletteras med en hänvisning till Tyresås vattenvärdeförbund och del från ägärdsprogrammet för 2016-2021 som kunskapsunderlag.

Kommunen kompletterar även anslagningsbudgeteringen med en åtgärd för att ta fram en övergripande vattenplan för kommunen, vilket saknas idag.

Översiktsplanen tar även kompletterats med riksvärden för buller och den beslutade rekommendationen för lugna grunddagssömnvå.

Fisvass är idag en central miljpunkt för båtutv och rekreation i Tyresö. Översiktsplanen föreslår att båtlinjerna verksamheter samordnas hit för att samla service- och båtplatser så att det blir en bättre smordnad och helhetlig plan för aktivitet.

TYRESÅNS VATTENVÄRDSFÖRBUND

Under samrådet ska Tyresåns Vattenvärdsförbund ta tillvara dess intressen och riktlinjer som är fastslagna av förbundets politiska styrelse. För att komma framåt i frågan om vattenkvalitet är miljövaltetsnormerna mycket viktiga och bindande för kommuner genom miljöbalken och plan och bygglagen. Förbundet har en central roll vad gäller samordning av åtgärder samt miljöövervakning, dvs. kontinuerlig mätning och dokumentering av tillståndet av Tyresåns vatten utifrån vilket klassning kan ske.

Det är glädjande att förbundet lyfter fram miljövaltetsnormerna och avrinningsområdet som utgångspunkt för arbete med vattenkvalitet. Standskyddet lyfts fram som ett viktigt verktyg för allmän tillgänglighet och för att säkra goda livsvillkor för djur- och varelse. Det är viktigt att strandskyddets syften följs i planerade utbyggnads- och förädlingsområden, exempelvis Nyförs, Ginnersta, Rakas och Solberga. Kommunen behöver iaktta stor försiktighet vid utbyggnad av områden som ligger i direkt anslutning till Tyresån, särskilt vid sjöar som Bamsjön och Tyresö-Fåtan som har en relativt god vattenkvalitet. I många fall behöver vattenkvaliteten förbättras för att nå miljövaltetsnormen, samtidigt som det råder ett skarpt tåkeförsum-

ringsskrav på de yvvalen förekomster som kan komma att påverkas av olika verksamheter.

Dagvattenhantering återkommer genomgående i förslaget. Det är mycket bra att kommunen tar höjd för detta i sin fortsatta utveckling då dagvattenpöverskan är en av de stora utmaningarna för att nå miljövaltetsnormerna. Förbundet vill understryka vikten av att dagvattenhantering sker så lokalt som möjligt, samt att hädgjorda ytor undvikas i lagom möjliga mån. Ökad framtida nedbörd kräver långsiktig planering och försiktighet, dels vad gäller byggnation i laggluta områden, men också fördrojning av dagvatten så att risken för översvämningar minskar. Multifunktionella lösningar med dagvattenhantering och ekosystemtjänstgenererande våmarker välkomnas av förbundet. Vidare inbär kommunen tillkomsten av flera mindre lokala återvinningscentraller. Dessa kan komma innebära ökad belastning av miljöförädlarens anläggning och utgrävtallier, här är det särskilt viktigt att dagvatten renas och tas om hand så lokalt som möjligt. Vad gäller hallbara transporter gläds förbundet åt kommunens prioritering mellan olika föredmål. Mindre trafik innebär mindre påfrestning av miljöbelastande åttanen, som t.ex. PAH (polycykliska aromatiska kolväten).

Fysiska åtgärder kopplade till fria vandringsvägar och återställning av vattendrag är centrala för att skapa en god miljö för fisk, men det är värt att påpeka att alla vattenkvalitetsnormer är gynnade av denna typ av åtgärder. Att återställa kornskivorna och se över hydrologisk påverkan är viktiga åtgärder för att nå miljövaltetsnormen i nedre Tyresån i tid. Det är viktigt att de utredningar som föreslås i översiktsplanen också resulterar i konkreta åtgärder. De båtlinjerna som finns i anslutning till Tyresås strömmande vatten är del av kommunens historia och identitet. Det är önskvärt att åtgärder för bättre vatten kvalitet och fria vandringsvägar inte förhär de kulturmiljöutmaningar som präglar strömsträckorna i kommunen. I de fall där återställning av naturliga förhållanden är svårare förbort behovet fokus

underlag i detta sammanhang. Förbundet ser gärna att den beslutas så snart som möjligt.

Det är positivt att delar av Tyresö Brevik, Solberga, Rakas och Bergsjölin na ansluts till kommunalt VA. Enskilda avlopp har en betydande påverkan på vattenkvalitet och en av de tydligaste orsakerna till låga näringshalter i Kallviken och Alnoräddan. Vad gäller yttre Brevik och norra delen samt yttre Brevik södra och Visvass bör kommunen utvärdera inriktning för VA ompröva, dessa delar av Tyresö bör analyseras så snart som möjligt för att minska belastningen på Alnoräddan och Österåsen. Vidare behöver tillsyn av enskilda avlopp prioriteras tills en långsiktig lösning är på plats.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Kommunen uppdaterar texten i översiktsplanen för att lämna utrymme för åtgärder som krävs för en förbättrad vattenkvalitet oavsett omfång av exploatering och förädlning. Blåplanen lags fram som ett underlag till miljöstyrelse i översiktsplanen och inte som en åtgärdsplan till beslutat politiskt. Vi ser blåplanen som en kunskapsunderlag till översiktsplanen och kommer att omformulera underlag och göra om planen för att redigera dokumentets status. Därmed har kommunen även kompletterat anslagningsbudgeteringen med en åtgärd att ta fram en övergripande vattenplan för kommuner som saknar idag, samt att vi hänvisar till Tyresåns vattenvärdsförbund och åtgärdsprogram för Tyresån.

Kommunen delar Tyresåns vattenvärdsförbunds uppfattning av VA och påverkan på dagliga vattenmiljöer i Yttre Brevik och Visvass. Kommunalt VA-subyggnad är dock inte realistisk innan översiktsplanens tidrum till 2033, där vi fokuserar på lina frevik, Rakas och Solberga. Arbetet med VA-subyggnad är omfattande och inbäddande därför prioriteras andra om-

riden. Större byggarbete kommer dock inte ges namn dessa områden. Under riden så går **Stöf** igenom enskilda **avlopp** och kallar så att de uppfyller lagstiftningen. Längst i riktning för utbyggnad och kommunalt VA och gör så att de ser över i mer detaljer i en fridplan strategi för Östra Tyne- so. Kommunen har en uppdaterad bild i övervakningsplan att ta fram denna strategi och tillhandahålla hållbara lösningar till Ytre Brek och Vassnes.

TYCKT AV GRANNKOMMUNER

Kommunerna i Stockholms län bjöds in att lämna synpunkter under granskningen. Följande kommuner framförde synpunkter:

BOTKYRKA

- Botkyrka kommun aviser från att veta sig över granskningstidning. Inga ytterligare synpunkter utöver de som redogörs för i remiss- svaret över samrådshandlingen.

HÄNINGS

- Häringe kommun har inget att erinra mot förslaget till översiktsplan för Tyresö

HUDDINGE

Huddinge kommun är positivt inställd till förslaget med:

- att utreda möjligheterna med en ny bro för gång- och cykeltrafik över Drevviken inom år 2035;
- att Tyresö vill ha ett utbud av bostäder som motsvarar efterfrågan
- att förbättring sker främst i kollektivtrafikens ligen
- att prioritera gång, cykel och kollektivtrafik
- att samarbeta kring Drevvikens vattenkvalité

NACKA

- Nacka kommun ser positivt på att Tyresö vill knyta ihop bebyggelsen med Hedsbylundområdet genom en utveckling av området nord-öst om Lindalen som ägs av Stockholms stad och ligger i Nacka kommun ("Strubba triangle")
- Nacka kommun betonar vikten att bebyggelsen i detta området inte består av handel där det kan konkurrera med Alla centrum.
- Kartorna på sida 13 och 57 bör kompletteras med ett lila fält för området.
- Nacka kommun ser positivt till utveckling av gröna samband i regionen.
- Nacka kommun föreslår att en identifierad föregångare av Tyresöskölen som knyter ihop grönområdena i Strubba med Frösavik i öst-öst-näst- ning tas upp i översiktsplanen och markeras på kartan på sida 57.
- Nacka kommun är positivt inställd till en utredning att dra spårtrafik till Tyresö centrum i så fall dras via Alla centrum.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Synpunkterna beaktas och inlagandehandlingen utvecklas. Texten och kartorna till översiktsplan uppdateras för att vara mer tydlig gällande Strubba-området. Dock kan Tyresö kommun inte bestämma eller bestämma mer än vad som är möjligt i denna plan. Översiktsplanen kompletteras med det gröna sambandet identifierat genom Tyresöskölen-samarbetet.

TYCKT AV REGIONALA ORGAN

De regionala organen i Stockholms län bjöds in att lämna synpunkter under granskningen. Följande framförde synpunkter:

STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Ärendebeskrivning

Stockholms läns landsting har boretta möjlighet att yttra sig över Tyresö översiktsplan, granskningshandling. Remisstiden pågår under perioden 2016-07-01 till 2016-10-31.

Beslutsunderlag

Forvaltningsens tjänsteutlåtande den 26 september 2016.

Förslag till yttrande den 26 september 2016

Samrådsförslaget finns på www.tyreso.se/2035

Förslag och yrkande

Ordförandes förslag om bifall till förvaltningsens förslag

Tillväxt- och regionplanensnämndens beslut

Tillväxt- och regionplanensnämnden beslutar att avge yttrande över förslag till ny översiktsplan för Tyresö kommun, granskningshandling, i enlighet med tillägg: Förslag till yttrande, bilaga 5

Förslag till ny översiktsplan för Tyresö kommun, gransknings-handling

Inledning

Stockholms läns landsting yrtrar sig över remissen i egenskap av regionplanorgan för Stockholms län, som ansvarig för kollektivtrafiken i länet och för landstingets övergripande trafikpolitik. Ärendet har beretts i samråd med landstingets trafikförvalding som inte avger eget yttrande. Landstingets granskning av utställningsförslaget har skett med utgångspunkt från

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUP5 2010. Landstinget är mycket positivt till granskningshandlingen. Översiktsplanen är i huvudsak i överensstämmelse med RUP5 2010.

Synpunkter

Märkavmärkning

Landstinget finner det intressant att markanvändningen för bobyggnadsutrycks i olika talteckenskrifter. I granskningshandlingen berättas kommuncentrum, kommandelscentrum, nöccentrum och platsbildning som kärnor. Landstinget menar att det är en stor skillnad och ett stort spår från kommuncentrum till platsbildning och olika förutsättning för tillgänglighet och kollektivtrafikförbindning. En vägledning för genomförande av planens intentioner skulle därför gynnas av en mer nyanserat begrepp. Landstinget förordar i första hand förbättring i goda kollektivtrafiklagen. Bättre redovis-

visas i granskningshandlingen som stadsbygd. Det är överensligt med RUP5 2010, stadsbygd med utbyggnadspotential, vilket innebär att huvuddelen av kommunens nya bostäder bör lokaliseras här. Landstinget noterar att södra delen av Breiviksholmen redovisas som landsbygd. Detta är en vägledning i det fortsatta arbetet med ny RUP5.

Landstinget anser att översiktsplanen skulle vinna på tydligare och mer lättorienterade kommundelskartor. Den slutliga planhandlingen bör därutöver kompletteras med en kommunövergripande plankarta.

Bostadsbyggande

Landstinget saknar information om hur stor befolkningen i Tyresö kommun är idag samt hur stor befolkning kommunen planerar för 2035. Översiktsplanens horisontår. Det är positivt att kommunen utgår från ett gemensamt, högt, tillkort på 300 bostäder per år. Det överensstämmer med landstingets bedömning från 2012 av det regionala behovet av nya bostäder i Stadsbyggnadsförvaltningen. Stockholmsregionen fram till 2030. I arbetet med ny RUP5 kommer befolkningsframskrivningarna att förankras i en revidering av behov av bostäder i länet. Det regionala bostadsbehovet kommer att ses över och dialog kommer att föras med kommunerna kring fördelningen.

Kollektivtrafik

Det är positivt att kommunens inriktning är att förbättra i kollektivtrafiknätet, vilket medför att bilberoendet därigenom kan minskas. Det är också positivt med en tydlig prioritering av trafiklagen för att underlätta efterföljande planering.

Översiktsplanens ambition att, förutom globala perspektiv till den lokala nivån, vara i mycket bra, dock skulle t.ex. kopplingen till kollektivtrafiken kunna stärkas av att även ha med landstingets regionala trafikförbindningsprogram bland de strategier som hänsyn tas till.

Bland översiktsplanens planeringsstrategier finns ett avsnitt som handlar om att Tyresö styr mot hållbara transporter. Landstinget ser väldigt positivt på att det finns en tydlig koppling till bebyggelseplaneringen, lokaliserings- och omhändertagandet i den för att studier om hållbara transporter samt att översiktsplanen redovisar det regionala cykelsystemet. Kommunen har också identifierat att en stor del av att göra kollektivtrafiken till en attraktiv val är att öka framkomligheten för den, bl.a. genom fler busshållplatser inom kommunen och på andra platser mer centralt i regionen. Landstinget instämmer och ser att förutsättningarna för att åstadkomma detta ser väldigt olika ut i olika delar av kommunen. I de mer centrala delarna är det viktigt med framkomlighetsåtgärder på befintliga gator och vägar, eller att bygga nya som en förutsättning för en attraktiv konkurrenskraftig busstrafik. I ytterområdena krävs framförhållning och beredskap redan nu för att säkra mer förbättring av vägar i omvandlingsområden för att ha möjlighet att skapa en framtida attraktiv och konkurrenskraftig busstrafik.

Granskningshandlingen anger att det finns planer för en utbyggt kollektivtrafik till Breiviksholmen. Varken landstingets trafikförvalding eller Nobina har idag några sådana planer, då befolkningsunderslaget är för litet, och de infrastrukturrella förutsättningarna att bedriva en attraktiv kollektivtrafik brister.

Stortrafik

En av de viktigaste strategierna för kollektivtrafikens utveckling är landstingets storsatsplan. I granskningshandlingen omnämnas storsatsplanen

med tillägg från kommunen. Landsmålet framförde i samrådsutskändet synpunkter på detta som inte har bemötts i samrådsredogörelsen. Synpunkterna på stamlinjernas linjeföring kvarstår således, undantaget synpunkten om stamlinje via Gudbroleden. En sådan finns med i stamningsplanen. Översiktsplanen anger att spårbunden kollektivtrafik, som är sammankopplad med regionens övriga trafikslag, kan behövas på längre sikt. Någon sådan finns inte i landsmålet. Enligt planerna, annat än att stamlinjen är tänkt som stråk där man kan bygga upp resandeförfrågan som möjligen på sikt skulle kunna motivera något annat än busstrafik.

Förslagande

Att planera för integrerade företagslokaler, för handel och service inklusive företagsjourer är bra. Landsmålet vill här hänvisa till aktuellt kunskapsunderlag från Tillväxt- och regionplanförvaltningen. Rapporten "Struktur- omvandlingens geografi i Stockholms län" (TRP 2016:10) visar två tydliga trender: Konsument- och kontorsfläster dominerar och ökar i Stockholmsregionen. Centraliseringen har förstärkts sedan 2000.

Mellankommunal samordning

Landsmålet skulle vilkoma en beskrivning av vad den regionala stadskartan Hantinge Centrum betyder för de boende och verksamma i Tyresö, till exempel för möjligheten till arbete och studier på Södertörn. Detta skulle med fördel kunna utvecklas i den slutliga planhandlingen.

Den regionala grässtrukturen och det gröna svaga sambandet i Tyresöskilen i RUFFS 2010 handeras på ett mycket bra sätt i översiktsplanen bland annat genom ett flertal planeringsstrategier. Det svaga sambandet i RUFFS har i utställningshandlingen omsatts i den kommunala planeringen med ett flertal gröna samband.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Täckt Det är glädjande att landsmålet är mycket positivt till gränshöringsförslaget och bedömer att det i stor utsträckning överensstämmer med RUFFS. Kommunen följer arbetet med den nya regionalplanen.

Markanvändning

- I utkastet om landsmålet synpunkter ser vi över alla begrepp i översiktsplanen för att komma fram till mer konsekventa och tydliga begrepp i text och kartorna till antagandehandlingen.

Kartor, statistik och underlag

- Till antagandehandlingen kompletteras handlingen med en kommunutskärning på kartorna gällande mark- och vattenanvändning. Kommunindelningarna för mer information för att göra den mer lättanvänd. Antagandehandlingen kompletteras även med befolkningsstatistik.
- Antagandehandlingen uppdateras för att ta hänsyn till landsmålet regionala trafikförslagsprogram samt rapporten "Struktur- omvandlingens geografi i Stockholms län" (TRP 2016:10)

Kollektivtrafik och stamtrafik

- Översiktsplanen identifierar kommunens vision när det gäller framtida kollektivtrafik med tanke på såväl mark för genomförandet av planen under detaljplaneringsprocessen. Kommunen är även för en trafikförslagsstrategi i samband med antagandet av översiktsplanen.
- Stamningsplanen baktas i översiktsplanen.

- Tyresöregionen som delar av det övriga utkastet på de inre delarna av Brecksåsen kommer att ses över i samband med den fortsatta planeringen i dessa områden.

Regional stadsplanering

- Tyresö närmaste stadsplanering enligt RUFFS är Hantinge, men på grund av kapacitetsbrist på bland annat Gudbroleden är innersidan ett mer attraktivt alternativ för stadsplaneringen för Tyresö. För att enklare innersidan, främja stadsplaneringen och binda ihop regionen, behövs förhållande mellan Tyresö och Tyresöregionen i regionens kärna med kollektivtrafik och cykelvägar.

STOCKHOLMS LÄNS MUSEUM

Stockholms läns museum ser mycket positivt på Tyresö kommuns planeringstrategi att ta fram riktlinjer för handeringen av kulturmiljöerna. Läns- museet anser att detta är absolut nödvändigt för en kommun att ha fastställda riktlinjer för den handeringen. I motsats till detta använder kommunen i andra avsnitt av förslaget strategier som "förändring inom kulturmiljöer" och "samarbete med auktoriserad expertis". Detta ser läns- museet som en självklarhet och förklarar att formuleringar som innehåller bör ändras till ska.

Vidare poängterar kommunen att den genomförda kulturmiljöplaneringen i Tyresö är en utgångspunkt för att se över och förtydliga i processen. Här vill läns- museet påpeka att det inte är nödvändigt och inte heller önskvärdt att en kulturmiljöplanering beslutas i en politisk process. En sådan planering är att betrakta som ett kunskapsunderlag för samhällsplanering, inte som ett politiskt dokument.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Täckt Det är glädjande att Stockholms läns museum ser positivt till planeringsstrategin att ta fram riktlinjer för handeringen av kulturmiljöerna. Läns- museet anser att detta är absolut nödvändigt för en kommun att ha fastställda riktlinjer för den handeringen. I motsats till detta använder kommunen i andra avsnitt av förslaget strategier som "förändring inom kulturmiljöer" och "samarbete med auktoriserad expertis". Detta ser läns- museet som en självklarhet och förklarar att formuleringar som innehåller bör ändras till ska.

TYCKT AV STATLIGA ORGAN

Flera statliga organ bjuds in att lämna synpunkter under samrådet. Följande framförde synpunkter.

LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Tyresö kommun har överlämnat ett förslag till översiktsplan i samband med utställning enligt 3 kap. 12 § plan-och bygglagen (PBL). Länsstyrelsen har den 20 april 2015 lämnat ett samrådsyttrande över samrådsförslaget. Av samråds- redogörelsen framgår hur Länsstyrelsens synpunkter beaktats.

Länsstyrelsens uppdrag

I granskningsyttrandet ska länsstyrelsen kontrollera och yttra sig i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. 16 § PBL.

Länsstyrelsen har inhämtat synpunkter på utställningsförslaget från Trafikverket. Trafikverkets synpunkter som rör de frågor Länsstyrelsen har att beakta under utställningen redovisas i granskningsyttrandet.

Länsstyrelsens ställningstagande

Granskningsyttrandet ska enligt 3 kap. 20 § PBL redovisas tillsammans med översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del ska det anmärkas i den antagna planen.

Länsstyrelsen kan komma att pröva kommunens beslut att anta detaljplaner eller områdesbestämmelser enligt 11 kap. 10 och 11 §§ PBL, om de synpunkter som lämnas nedan inte beaktats.

Riksintresse

Kustområdet och skärgården, 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken

Länsstyrelsen anser att kommunen genom rikslinjerna i översiktsplanen tillgodoser riksintresset enligt 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken. Det är dock önskvärt att del i översiktsplanen tydliggörs vilka paragrafer i miljöbalken som gäller för området i översiktsplanen ornamidd samt riksintresse kust- område och skärgård (4 kap. 1, 2 §§ MB) samt riksintresse högeplotterad kust (4 kap. 1, 4 §§ MB).

Fritidsutv, 3 kap. 6 § miljöbalken

Översiktsplanen behöver uppdateras gällande riksintresse för friluftslivet. Naturarbetsverket och Havs- och vattenmyndigheten beslutade i april 2016 om reviderat riksintresse för friluftslivet rörande Tyresta-Ava-Gåle.

Kulturmiljövården, 3 kap. 6 § miljöbalken

Det är positivt att kommunen vill värna kulturmiljön kring Tyresta slott. Det är angeläget att det görs utifrån de värden som anges i riksintressets värde- descriptor och i linje med skyddsbestämmelserna för byggnadsminnet.

Miljövalörets normer för vatten

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen inte kan anses motverka uppfyllan- det av en miljövalörets norm enligt 5 kap. miljöbalken. Planens översiktliga karakter gör dock att lämpligheten av planerad byggnadsutveckling inte

fullt ut kan följas. Länsstyrelsen vill särskild påpeka följande som risker- tar att motverka uppfyllandet av miljövalörets normer:

- Översiktsplanens underlag i form av kommunens dagvattenhan- ringsplan och Bläplan redovisar problematik, ambitionsnivåer och tekniska lösningar. Bläplanen behöver dock beslutas politiskt för att styra genomförandet av kommunens långsiktiga arbete för ett vatten- system i balans.
- Översiktsplanen bör vara tydlig med att kommunen oavsett omfät- tningen av exploatering och förämning lämnar utrymme för åtgärder som krävs för en förbättrad vattenkvalitet i de vattenförelkomster som påverkas av kommunen.
- För Ytre Brevik Södra och Visvassas förordas enskilda VA-lösningar istället för utbyggnad av kommunal VA. trots att det omfattar de mest känsliga vattenmiljöerna.
- Visvassas förordas bli ett stort centrum för hållivet, vilket kan förväntas öka belastningen av näringsämnen och miljögifter. Detta riskerar i sin tur att försämra den ekologiska och kemiska statusen i vatten- förelkomsten Visvass- fjärden, som även är utpekad som ett särskilt känsligt område i kommunens Bläplan. Lämpligare in miljösympunkt är utveckling av småbåtshamnar/marior lokaliserade i vattenföre- komster där vattenomsättningen är högre, t.ex. Erstaviken.

Bebyggelsen lämplighet med hänsyn till hälsa, säkerhet, risk för översvämningar m.m.

Länsstyrelsen utgår från att störningar och risker kommer att beaktas i efter- följande planering och tillståndsbeslut, så att bebyggelsen inte blir olämplig

med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Riktlinjerna för beater

De avstegsfall för Stockholms län som kommunen hänvisar till i utställ- nings- förslaget är inte längre aktuella i och med ändringar i plan- och bygglagen och den nya förordningen om trafikbatter vid bostadsbyggnade som trädde ikraft under 2015. Tidigare har det inte funnits några förut- ningsreglerade riktlinjer.

Översvämning

Under 2015 fastställdes Länsstyrelsens Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs Östersjökanalen i Stockholms län - med hänsyn till risken för översvämning. Den nivå som kommunen anger i utställnings- förslaget är från remsversionsonen och behöver uppdateras till den beslutade rekommendationen.

Länsstyrelsens förslag till Rekommendationer för lägsta grundläggnings- nivå längs vattendrag och sjöar i Stockholm län - med hänsyn till risken för översvämning, har nyligen varit utsett till kommunerna för samråd. Inom Tyresö kommun föreslår Länsstyrelsen rekommenderade nivåer för Drevis- ken, Långgölen, Tyresta-Platan, Albygölen och Faburen. Efter fastställandet av rekommendationerna kan nivåerna med fördel tas med i Tyrestas överskts- plan.

Räskantering

Förutom samverkan med Trafikverket ställer en övervakning av Guds- broleden, samt utveckling av Bollhornsvägen till stadsgata, höga krav på räskantering. Det är viktigt att utreda riskerna med transport av farligt gods

i god tid innan detalj- planbeskedet. Länsstyrelsen visar att dessa utmaningar är att lämpliga att hantera i en övergripande analys över det rekommenderade transportnätet för färdigt gods inom kommunen. Kommunen bör utreda möjligheter för färdigt gods, behovet av att transportlärna dessa på Bollmorravägen och Gudbroleden, samt se över alternativa transportvägar för att möjliggöra den planerade utvecklingen

Riktlinjer för bostadsförsörjning

Boverket har under 2016 tagit fram en handbok med riktlinjer för bostadsförsörjning. Där fastslås att riktlinjerna ska redovisas i ett separat dokument som beslutas av kommunfullmäktige. De kan alltså inte beslutas som en del av översiktsplanen. Då kommunen påbörjar sitt översiktsplanarbete sedan tidigare kan riktlinjerna annu inkluderas i översiktsplanen. Det måste dock uttryckligen stå i översiktsplanen att riktlinjerna inkluderas i planen, nägot som framgår av samrådsförslaget. Kommunen bör emellertid överväga att lyfta ut riktlinjerna för bostadsförsörjning ur översiktsplanen. Det är annars viktigt att kommunen tar ett aktivt beslut om riktlinjerna för bostadsförsörjning, separerat från beslutet om utgående av översiktsplanen.

Gällande riktlinjer för bostadsförsörjningen så ska de grundas på en analys av kommunens befolkning (demografi) och dess behov av bostäder. En sådan analys saknas i översiktsplanen. Vidare saknas en beskrivning om särskilda grupperns behov av bostäder, såsom ungdomar, äldre, funktionshindrade, hemlösa och nyanlända. Även om bostäder för nyanlända så finns det särskild lagstiftning om mottagning av vissa nyanlända invandrare för bostötning (Lag 2016:38). Lagen bör beskrivas och Sociala ansvarsförvaltningen involveras i arbetet med riktlinjerna. Slutligen ska en beskrivning av hur riktlinjerna ska följas upp finnas med. Uppföljning kan exempelvis ske med hjälp av Bostadsmarknadsenkäten.

Övrigt

För tydligheten i kommunens beslut anser Länsstyrelsen att översiktsplanen bör kompletteras med en kommunutvecklande planövriga gällande mark- och vattenanvändningen. Helt i större format än A4 för läsbarhetens skull.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Översiktsplanen kompletteras i linje med Länsstyrelsens yttrande. Granskningsyttrandet kommer att redovisas tillsammans med kommunens översiktsplan.

Riksdirektivet:

- Kommunen kompletterar texten i linje med Länsstyrelsens yttrande.

Miljö kvalitetsnormer för vatten:

- Blåplanen tagit fram som ett underlag till miljöstyrning i översiktsplanen, inte som en politiskt beslutad tilläggsplan. Vi ser blåplanen som ett tankespejningsdokument, och har omformulerat underlaget och lagt om planen för att tydliggöra dokumentets status. Kommunen har även kompletterat anläggningshandlingen med en åtgärd att ta fram en vattenplan för kommunen, vilket saknas idag.
- Kommunen delar Länsstyrelsens uppfattning att utrymme måste lämnas för åtgärder som krävs för en förbättrad vattenkvalitet oavsett omfattning av exploatering och fortättning. Uppdateringen av texten i översiktsplanen kompletteras för tydliggörelsen skull.
- Kommunen delar Länsstyrelsens uppfattning av VA och påverkan på kretsiga vattenmiljöer i Ytre Brevik och Vassvass. Kommunal VA-utbyggnad är dock inte realistisk inom översiktsplanens tids-

ram till 2035, där vi fokuserar på Ytre Brevik, Ralsås och Solberga. Arbetet med VA-utbyggnad är omfattande och nödvändigt, därför prioriteras andra områden. Större byggytor kommer dock inte prioriteras inom detta område. Under tiden går SMÖH genom en utvärdering så att de uppfyller lagstiftningen. Länsstyrelsen har utvärderat en kommunalt VA och gör ses över i detalj i en fördjupad strategi för Östra Tyresö. Kommunen uppdaterar översiktsplanen med en åtgärd om att ta fram strategin för och tillhandahålla hållbara lösningar till Ytre Brevik och Vassvass.

- Vassvass är idag en central miljöpunkt för biltur och rekreation i Tyresö. Översiktsplanen föreslår att biltur och rekreation samordnas för att samla fler service- och bilturplaner så att det blir en bättre samordnad och hållbar plats för biltur. För att skydda vattenkvaliteten i norra delen av Kallviken har kommunen ändrat status på alla andra bilturplaner inom Kallviken för att inte tillåta en ökning av antalet bilturplaner.

Bebyggelsens lämplighet med hänsyn till hälsa, säkerhet, risk för översvämningar:

- Översiktsplanen kompletteras med riksvärden för biltur och bilturplaner för lägsta grundläggningsskikt.
- Kommunen hänvisar till en riskanalys för Bollmorravägen som kommunen tog fram 2016. Kommunen är medveten om risker med transport av färdigt gods längt Gudbroleden och en riskanalys kommer att göras vid behov i vidare planering.

Riktlinjer för bostadsförsörjning:

- Enligt Länsstyrelsens synpunkt lyfter kommunen att riktlinjerna för bostadsförsörjning från översiktsplanen. Dessa ska beslutas av kommunen i ett separat dokument.

Övrigt:

- Översiktsplanen kompletteras med en kommunutvecklande korta gällande mark- och vattenanvändning. En planering i A4-format finns med i översiktsplanen och kompletteras med en högupplöst digital planering på kommunens hemsida.

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.

Försvarsmakten synpunkter i samrådsbeskedet har tillgodosees i utställingshandlingen.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack för en yttre.

HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN

Handlingar Havs- och vattenmyndigheten tillhandat 2016-07-01 via post. Havs- och vattenmyndigheten har tagit del av Tyresö kommuns förslag till ny översiktsplan för Tyresö kommun och avstår att yttra sig.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Text för en yrende.

LANTMÄTERIET

Vid genomgång av handlingen Förordning till ny översiktsplan har följande noterats

Planriador som anknyter till/berör Lantmäteriets kommande arbete

Lantmäteriets arbetsuppgifter, eller annan översiktsplan, blir främst att tolka översiktsplanen för lantmäteriförordningar som inte rör planlagt område.

Angående texten i förslaget till ny översiktsplan vill Lantmäteriet framhålla, avseende genomförandebollen, Kap 04, sid 99, och där nämnt under rubriken "Detaljplanering" följande:

Det står överskrift om det kommunala huvudmannskapet rörande allmän plats, men i detaljplaner kan ett resultat också bli enskilt huvudmannskap där det bildas gemensamt anläggningar där de berörda fastigheterna blir delägare i gemensamt anläggningen.

Detaljplaner kan också bli både kommunalt huvudmannskap och enskilt huvudmannskap. Det finns med andra ord fler sätt för huvudmannskapet i detaljplaner vilket skulle kunna lyftas fram i översiktsplanen.

I övrigt har lantmäteriet inga synpunkter på översiktsplanen.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Text för en yrende om innehållsmässiga kompletteringar enligt Lantmäteriets yrende.

LUFTFARTSVÄRKET

LFV har som sägare av CNS-utrustning inget att erinra om etableringen så länge som hinder ej uppfyller överstigande 20m då vi mäter ny terräs.

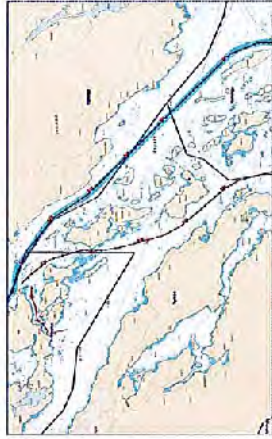
Detta yrende gäller på utfärdsdelarna. LFV förbehåller sig rätten att revidera yrendet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i landets närtid.

Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och radar (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk Standard 447 10 12 ugräns 1:1991 "Sjökärlsradar för luftfartsdienstsystem mot aktiva och passiva anordningar för elektronisk strömbeföring och tegrdit". Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015

VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flyg-risikar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning i flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid utvärderas som sägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning missstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses all etableringen innan som flygplatsens MSA-ryta ca 60 km ut från flygplatsen. MSA är den hinderyta som är störst och står för "Minimum Sector Altitude".

- Vatten- och strandare anläggningar samt baskade- och övriga belyg-gelser
- Vattenförsädda VA-, värm- eller andra ledningar
- Planer som innebär ändring av befintlig strand- eller kajlinje
- Eventuella muddringar eller öppningar

I Samrådsredogörelsen framkommer det synpunkter på att kommunen borde utreda möjligheten till bopendling mellan Tyresö och Stockholm stad samt en fördjupning mellan Tyresö och Nacka, vilket Sjöfartsverket ser positivt på, och med tanke på Tyresö kommuns ligo så skulle bopendling kunna innebära, både bask kapacitet och attraktionskraft, samt andra resnoligheter för kommunens invånare.

Sjöfartsverkets dnr: 15-00504

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Vi ser fram emot ett fortsatt gott samarbete med Styrelserket under översiktsplanens genomförande. Kartorna kompletteras med den påpejade förleden. Under fortsatt erfäste med översiktsplanen har vi bedömt att bör-pendling är attraktivt men att för Tyresös del skulle det innebära en allt för lång res tid för ankommande till centrala Stockholm.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT (SGI)

Statens geotekniska institut (SGI) har från Tyresö kommun erhållit rubricerad översiktsplan med begäran om yttrande. SGI:s yttrande omfattar bedömning av hur planförslagen beaktar geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, bergas och geotekniska säkerhetsrisker i samband med översvämning). Miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ngår således inte. SGI har tidigare lämnat synpunkter i rubricerat ärende. Yttrandet är daterat 2015-04-20, där enligt ovan.

Erhållit underlag: - Förslag till ny översiktsplan för Tyresö kommun, upprättad av Tyresö kommun juni 2016.

SGI:s ställningstagande

Planhandlingsens utformning och innehåll har i jämförelse till samrådskedet förändrats markant. I kapitel 2 "Planeringsstrategier" belyses geotekniska säkerhetsriskerna ras, skred och översvämning översiktligt. Frågeställningar beträffande erosion har däremot inte belysts. Eftersom erosion på sikt kan bidra till försämrad stabilitet anser SGI att frågan bör beskrivas i planunderlaget. Avseende ras och skred står det i planunderlaget att "Kommunen gör geotekniska utredningar och riskanalyser angående markens stabilitet inför ny bebyggelse när det bedöms behövas". SGI är av den uppfattningen att det

noden i översiktsplanering bör beskrivas om det finns geotekniskt osäkra och komplicerade förhållanden i kommunen och var dessa är lokaliserade. Dessutom om det redan nu finns områden där deklarerade geotekniska utredningar behövs. Någon sådan redovisning finns i nuläget inte medtagen i planen.

SGI noterar att det i kap 3 "Markanvändning" för varje belyst delområde finns en hållbarhetsbedömning där det enligt planhandlingen ska beskrivas vilka risker och restriktioner som behöver tas omhand vid dessa platser. Enbart för Trollbäcken och Ytre Brevik nämns och Yttersvass nämns geotekniska säkerhetsfrågor som en påverkanfaktor. För övriga områden saknas en beskrivning av geotekniska risker. Härvidla detta innebär att dessa risker inte har undersökts eller om det saknas fokusuttagningar för ras, skred, erosion och översvämning är inte tydligt. SGI anser att det för varje enskilt område bör finnas en bedömning av förutsättningarna för geotekniska säkerhetsrisker och hur dessa ska hanteras i fortsatta planering.

Sammanfattningsvis rekommenderar SGI att en övergripande beskrivning av geotekniska säkerhetsfrågor införs i kap 2 "Planeringsstrategier", och där till i kap 3 "Markanvändning", för respektive område, en mer ingående beskrivning av geotekniska risker och svårigheter och hur dessa ska hanteras i kommande planering.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Tack! Översiktsplanen kompletteras i linje med SGI:s yttrande. Planeringsstrategi "Härlighet och hälsosam miljö" kompletteras med ett stycke om markstabilitet där erosion och geotekniska säkerhetsfrågor tas upp på ett tydligt sätt. Området med risk för jordbävning visas på karta 53 (samlitteraturlinjen). Konsulten som har uppdrag för att justera hållbarhetsbedömning utifrån ändringar till anslutningshandling har fått en synpunkt om geotekniska risker i övriga kommundelar.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING (SKL)

Sveriges Kommuner och Landsting avstår från att lämna synpunkter på nulärande översiktsplan.

TRAFIKVERKET

Trafikverket Region Stockholm har mottagit utställingshandling för översiktsplan för Tyresö kommun 2035 och vill lämna följande synpunkter. Utöver vad Trafikverket anser vara obehövade samrådspunkter som återges nedan vill verket även framföra några kompletterande synpunkter.

Trafikverket yttrar sig i egenskap av ansvarig för trafiklagövervakande och långsiktig planering av det samvärdade transportsystemet inom regionen. Trafikverket är väghärrare för Tyresövägen (väg 229) från till cirkulationsplats Bollmöra allé samt för Gudbroleden (väg 260).

Övergripande synpunkter

Trafikverket anser som tidigare att förslaget till översiktsplanen tar ett bra och ambitiöst grepp på frågor som stöder en utveckling mot ett långsiktigt hållbart transportsystem. Kartorna i nätsversionen har dock för låg upplösning vilket gör den svårtydlig. Trafikverket saknar fortfarande uppgifter om hur många bostäder och verksamheter som planeras tillkomma i de olika utvecklingsområdena. I anslut till översiktsplaneringen och hållbara resor och transporter skulle mer konkreta riktlinjer för hur mål ska uppnås kunna utarbetas. Trafikföreläggarna på det stadiga vägnätet blir även framtida tydligt.

Bebyggelseutveckling

Tyresö kommun har idag ca 44000 invånare och om trenden för befolkningstillväxten fortsätter kommer Tyresö ha 65000 invånare 2035. Framtidsplaneringen redovisar en bebyggelseutveckling som är relativt spridd men där en koncentration av bostäder och service styrs till Trollbäcken och Tyresö centrum, men även mer perifera lägen som exempelvis Breviksallén. Bebyggelseutvecklingen, Vad gäller kollektivtrafik ser kommunen att ett BRT-system har införts eller att tunnelbanan har byggts ut som en del till Tyresö centrum. Gång- och cykelmöjligheterna ska vara goda och prioriterade enligt kommunen.

Trafikverket anser att bebyggelseutvecklingen ska stödja ett långsiktigt hållbart transportsystem i enlighet med de transportpolitiska målen. Vägnätet i kommunen på exempelvis väg 260, Gudbroleden är begränsad och idag finns viss trafikproblematik. Det finns även en bullerproblematik utmed Gudbroleden. Det är viktigt att bebyggelseutveckling sker på ett sätt som minskar bullerbelastningen genom att närliggande till vägen utbyggt kollektivtrafik och goda gång- och cykelmöjligheter säkerställs. Utifrån dessa perspektiv bör en tydlig bebyggelse som ger nödvändigt underlag för servicefunktioner och investeringar eftersträvas.

Västrafrak

Väg 260 - Gudbroleden och väg 229 - Tyresövägen är primära länsvägar och vägar viktiga delar i regionens transportsystem. Delar av väg 260 och 229 ingår i det primära vägnätet i Stockholms län. Det primära vägnätet utgörs av ett huvudsatiskt av vägar som binder samman regionens delar och är av särskild betydelse för tillgänglighet i regionen i delar av nätet risker kapaciteten vid högt trafikintensitet inte till vilket skapar trafikproblem.

Trafikverket framförde i samrådet att verket har tagit fram ett framtidsprogram för det primära vägnätet som kommuniceras med läns kommuner med flera. En slutsats som görs i programmet är att det lade motorvägssystemet med E4:an, Södra- och Norra länken och dess anslutande leder till stora delar är att beteckna som fridryggszoner. Ökat trafikutrymme i mot centrum är olämpligt och krävt fulla kapacitetshöjande åtgärder på exempelvis Gudbroleden och Tyresövägen i riktning in mot det ure systemet som leder till ökat trafiktryck är därför inte önskvärd. Åtgärder bör inriktas på att utnyttja befintligt utrymme effektivare och säkra framkomligheten för kollektivtrafik och nytrafik. I rapporten presenterar Trafikverket ett antal inriktningar för att uppnå en effektivare vägrätt som bör beaktas i arbetet med översiktsplanen. Exempel på dessa inriktningar är som nämns ovan att kollektivtrafikens och nytrafikens framkomlighet ska prioriteras samt att ny belysning ska planeras utifrån kollektivtrafik, gång och cykel. Det är även viktigt att kommunens vägnät kan hantera den lokala trafiken så att lokala resor onödvrigs på det regionala vägnätet. Trafikverket söker kopplingar och hänvisningar till framkomlighetsprogrammet i översiktsplanen. Det före ett bra resonemang i översiktsplanen om vilka åtgärder och planeringsprinciper som är viktiga att vidta för att minska en ökning av biltrafiken. Många principer ligger i linje med inriktningar i framkomlighetsprogrammet som nämns ovan. Trafikverket mer dock att översiktsplanen på ett tydligare sätt skulle beskriva transportstyrelsens förmåga att hantera den trafik som en utveckling enligt översiktsplanens inriktningar innebär. Resultat från en trafikanalys skulle med fördel kunna presenteras i översiktsplanen som stöd för föreslagna inriktningar och för att tydliggöra vilka trafikflöden som måste hanteras. Det är exempelvis viktigt att klargöra Gudbroledens förmåga att hantera efterfrågad trafik.

I de fall där stadsiga vägar betors såsom 260- Gudbroleden och 229 Tyresövägen behöver underlag utvecklas och åtgärdsvalsstudier blir nödvändiga

ett genomföra. Trafikverket kan idag inte ta ställning till eventuella åtgärder genomförbarhet. I översiktsplanen nämns att kommunen arbetar för att minska Gudbroledens barmarkfakt; genom att utreda en eventuell överdäckning av delar av Gudbroleden. En sådan utredning kräver medverkan av Trafikverket i egenskap av väghållare. Trafikverket har i dagsläget inga medel avsatta för en sådan utredning eller för ett genomförande.

Kommunen framför att en förklaring av Bollnäsavägen över Skarbroleden är viktig för att nå en effektiv markanvändning. Trafikverket vill citera om att anslutning av Bollnäsavägen till Gudbroleden kräver tillstånd av Trafikverket samt samtycke av Stockholms stad alternativt att Tyresö kommun tar över del av Skarbroleden. Det är därför oklart om denna väganställning är möjlig och kan tillkomma under planperioden.

Kollektivtrafik

I översiktsplanen nämns att antalet kollektivtrafikkörfält på Gudbroleden behöver öka och att kollektivtrafikens bystapunkter behöver utvecklas. Det för även ett resonemang om en ny koppling till Skarbrocks tunnelbanestation från väg 229. Som nämns under avsnittet om belysning utveckling behöver underlag utvecklas kring åtgärder som påverkar Trafikverkets anläggningar och åtgärdsvalsstudier behöver genomföras. Trafikverket kan idag mer heller göra en bedömning om förslagens genomförbarhet.

Kollektivtrafikens framkomlighet är som nämns i planmaterialet en viktig fråga i åtgärdsvalsstudien om förbättrad framkomlighet i stombuslinjenätet utreds skedplan- Norra Sköndal vars resultat bör beaktas i översiktsplanen.

Kommunen är placerade myndighet och kan i vissa lägen och under vissa förutsättningar göra avsteg från gällande riktvärden. Trafikverket anser att det kan vara acceptabelt så länge en god bostadsmiljö fortfarande kan uppnås. Om avsteg från riktvärdena tillämpas anser Trafikverket att kommunen har ett ansvar för eventuella störningar i befintlig miljö utöver Trafikverket för att avstå de väst utsatta miljöerna längs det stadsiga vägnätet. Vid nybyggnad ska dock riktvärdena uppfyllas och då menar Trafikverket att det är kommunen som i planarbete och bygglovshandling ska säkerställa att bullersmörningar inte uppstår.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Teck: Översiktsplanen är kompletterad i linje med Trafikverkets yttrande.

Övergripande:

- Översiktsplanen kompletteras med en löpupplagd digitala plankarta som kommer att finnas på kommunens hemsida och länkas i webbkartan, där lagren kan släckas och tänkas
- Kartan kompletteras med e-tal per kommundel och kommer att användas som planeringsunderlag

Babysgelseutveckling

- Kommunen är medveten om trängsel- och bultproblematiken längs Gudbroleden och ser i arbetet med projekt längs Gudbroleden över till Tyresö kommun kan bidra till en god utveckling när vidare vill utvärderas till att alla regionala aktörer stötar och bidrar till en sådan utveckling.

- **Kommunen deltar Trafikverkets uppföljning att en ut behövs** som ger nödvändigt underlag för service/information och investeringar ska eftersträvas.

Vägitrafik

- **En hänvisning till Trafikverkets framkomlighetsprogram finns i** anslagshandlingen och dokumentet kommer att användas som planeringsunderlag. Vi vill jobba för att främja god framkomlighet, samtidigt är vi medvetna om att kapacitetstörjande åtgärder inte kan undvikas.
- **Översiktsplanen innehåller en åtgärd för att ta fram en trafikstrategi för** hela kommunen. Arbets påbörjas under 2017 och kommer att innehålla en trafikplan för hela kommunen inklusive Gudbroleden.
- **På övervakning av Gudbroleden vid Allplan har i samband med** översiktsplanens arbete utreits och skisserat är att projektet ej är aktuellt. Anslagshandlingen har reviderats i enlighet med det resultatet.
- **Kommunen noterar Trafikverkets kommunalar på en förklaring av** Ballimorvägen över Stråbarrängarna med anslutning till Gudbroleden och ser förhållningssättet positivt på en sådan utveckling om den är möjlig.

Kollektivtrafik

- **Kommunen hänvisar till Tyresö kommuns uttåtande i samrådet om** Stockholms lns lndströgs Drölag till ny tunnelbanaled. Där vi framhåller att, om alternativen Skarpäck väljs, möjligheten att på sikt förlänga tunnelbanan till Tyresö inte ska byggas bort i och med

anslagshandlet av en ny del. En sådan förklaring finns med i Lands- tings kommunplan för Stockholms län etapp 2.

- **Kommunen noterar att analysarbete pågår av framkomlighetsåtgär-** der för bland andra stråk Norra Ständal – Gullmarsplan.
- **Tyresövägen samt delar av det övriga vägnätet på de inre delarna** av flerskilda kommuner kommer att ses över i samband med den fortsatta planeringen av dessa områden.
- **Kommunen är medveten om svårigheten gällande att förse de yttre** delarna av flerskilda kommuner med kollektivtrafik, av den anledningen planeras det inte för någon större förändring av antalet färdigheter genom att tillåta ansökan i denna kommun. Tillsyn i anslutnings handlingen har förtydligats.

Gång- och cykeltrafik

- **Vändelsåret är en viktig åtgärd för Tyresö kommun och en viktig** länk för regional cykeltrafik. För att på sikt denna utveckling är det viktigt med en bred samsyn och att projektet prioriteras i hela regionen.
- **Anslagshandlingen kompletteras med en hänvisning till Trafikver-** kets vägplan för Allstadsåret.
- **Texten gällande broförbindelser revideras.**

Miljö och hälsa

- **En helhetsbild trafikplanering av kommunen är framfö-** ren och förslagsvis under 2017. Kommunens vägar inom kommungränsen har tagits med i kartläggningen. Dessutom är Trafikverkets

veg, 229 samt veg 260 inkluderade i kartläggningen. Kartläggningen kommer att ligga till grund för kartläggning av bullerproblemet i efterföljande detaljplanering. Eventuellt kan vägar göras mer del av behovet för att skapa underlag för kollektivtrafik. Anslagshandlingen kompletteras med en hänvisning till trafikplaneringskartläggningen.

VATTENFALL

Vi har inga större synpunkter så här i granskningsskedet, men uppmärksammar att mindre fel i texten på sidan 49.

Stämningen för energiförbrukning är av intresse. Det består av två 70 kV-ledningar – fel Vattenfalls 70kV ledningar är inte en del av stamnätet (stamnät – Svenska kraftnät) utan regionnätet.

Samt transformatorstationer i Bollnäs och Hälviken som tillhör Vattenfall. För att kunna öka elanvändningen i takt med att befolkningen ökar måste elnätet i kommunen byggas ut och byggas om. Det är Svenska kraftnät som ansvarar för detta.

FÖRVALTNINGENS KOMMENTARER

Text: Översiktsplanen revideras utifrån Vattenfalls synpunkt.

FÖRTECKNING ÖVER YTTRAN DEN

Följande har lämnat synpunkter under granskning om förslag till ny
översiktsplan.

TYRESÖBOR

FÖRENINGAR MFL

- Färdala Egnahemsförening
- Färdala Samfällighetsförening
- Förpacknings- och tidningsinsamlingen
- Gamla Tyresö Centraa Andelslagförening
- Kalvfjärdens Väner
- Kommunala Funktionshinderrådet
- Kommunala Pensionärsrådet (PRO Tyresö, SPF Seniorerna Tyresö, Tyresö Finska Förening)
- Naturskyddsföreningen Tyresö
- Pannius samfällighetsförening
- SeniorNet Tyresö
- Skandia Fästigheter
- Svenska Turistföreningen
- Trollbäckens Båtallskap
- Trollbäckens egendomsförening (2)
- Trädgårdsföreningen Guds Å

- Tyresö Dryckshälsö Tomtagårdförening
- Tyresö Hembygdsförening
- Tyresöns Villalagarförening
- Villalagarna Tyresö-Härninge Kretsen
- Väsavass Byalag

POLITISKA PARTIER

- Alliansen
- Miljöpartiet
- Socialdemokraterna

GRANKOMMUNER

- Borås
- Härninge
- Huddinge
- Nacka

KOMMUNALA ORGAN

- Söderörns Brandförsvarsförbund
- Söderörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund
- Tyresöns Vänervårdsförbund

REGIONALA ORGAN

- Stockholms Läns Länsting
- Stockholms Läns Museum

STATLIGA ORGAN

- Länsstyrelsen i Stockholms Län
- Försvarsmakten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Lantmäteriet
- Lufftnetsverket
- Sjöfartsverket
- Statens Geotekniska Institut (SGI)
- Sveriges kommuner och länsting (SKL)
- Trafikverket
- Vattenfall

tyresö kommun

www.tyreso.se/2035

TYRESÖ 2035

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

Hållbarhetsbedömning

White på uppdrag av Tyresö kommun

white

tyresö kommun

Medverkande

Föreklän: Tyresö kommun
Konsult: White Arkitekter AB
Uppdragsansvariga: Johan Dahlberg & Åsa Korne, White
Medverkande White: Handläggare Robin Andersson & Jenni Brink Björk,
Adrian Pius Per arnsen för karto- och illustrationer tillsammans med Amanda Friberg
Foton och kartor: Tyresö Kommun, White Arkitekter

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning, Icke teknisk	2
Om hållbarhetsbedömning	4
Bakgrund	
Avgränsningar	
Nollalternativ	6
Globala målen	8
Metod	10
Hållbarhetsbedömning	
Arbetsgång	
Konsekvensbedömning	12
Människan i Tyresö	
Ekosystemen och klimatet	
Den byggda miljön	
Samlad bedömning	28
Uppföljning och fortsatt arbete	30

SAMMANFATTNING

Ikke teknisk

Tyresö växer med utbyggnad av flera kom-
municationscentrum där det tas hänsyn till
våra kommunals unika förutsättningar.
Nya bostäder och lokaler av blandad
karaktär växer fram längs flera befintliga
gator och stråk. Saknade funktioner till-
kommer, viktiga funktioner förstärks och
en förhållandevis liten mängd nya natur-
resurser tas i anspråk på obebodd mark.

Den byggda miljön

Kommunen är i allmänhet väl medveten om vilka
utmaningar de står inför i framtiden, idag är Tyresö
utrustat med omfattande kunskaper och resurser
för att hantera dessa utmaningar. Men det finns
förhållanden som gör att vissa åtgärder måste
tas för att förhindra negativa konsekvenser av
att utveckla gator och cykelvägar i större delar av
kommunen, med en tydlig önskan om att påverka
flera människor. Kommunen ska utreda om sådana
åtgärder är möjliga och om de kan bidra till en
bättre miljö för Tyresö i framtiden.

Det finns en utmaning för att skapa ett dynamiskt utbud
av aktiviteter och möten som kan bidra till att
öka den sociala sammanhållningen. En målsättning
är att skapa en levande miljö där människor kan
träffas och umgås. Detta kan ske genom att
skapa utrymme för aktiviteter och möten i
allmänna utrymmer. En utmaning är att
få tillräckligt många människor att delta i
aktiviteter och möten i allmänna utrymmer.

En betydande del av kommunens verksamhet
är att förvalta och utveckla kommunens
naturresurser. Detta innebär att ta hänsyn till
den ekologiska, kulturella och rekreationella
värdet av naturen. Kommunen ska utreda om
det är möjligt att skapa en levande miljö där
människor kan träffas och umgås. Detta kan
ske genom att skapa utrymme för aktiviteter
och möten i allmänna utrymmer. En utmaning
är att få tillräckligt många människor att
delta i aktiviteter och möten i allmänna
utrymmer.

Ekosystemen och klimatet

Gator och parker är viktiga delar av kommunens
miljö. De bidrar till att skapa en levande miljö
där människor kan träffas och umgås. Kommunen
ska utreda om det är möjligt att skapa en
levande miljö där människor kan träffas och
umgås. Detta kan ske genom att skapa
utrymme för aktiviteter och möten i allmänna
utrymmer. En utmaning är att få tillräckligt
många människor att delta i aktiviteter och
möten i allmänna utrymmer.

En annan utmaning är att skapa en levande
miljö där människor kan träffas och umgås.
Detta kan ske genom att skapa utrymme för
aktiviteter och möten i allmänna utrymmer.
En utmaning är att få tillräckligt många
människor att delta i aktiviteter och möten
i allmänna utrymmer.

På flera platser, särskilt i den centrala delen
av kommunen, finns det en utmaning att
skapa en levande miljö där människor kan
träffas och umgås. Detta kan ske genom
att skapa utrymme för aktiviteter och möten
i allmänna utrymmer. En utmaning är att
få tillräckligt många människor att delta i
aktiviteter och möten i allmänna utrymmer.

och är positivt för att uppnå god status på kommunens
vattnområde i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten.

Människan i Tyresö

Det finns en utmaning om att det finns blandade
bostadstyper på flera platser inom kommunen för att
få en blandad befolkning. Vissa kulturmiljöer riskerar
att förloras i en tätare bebyggelse. Kommunen
ska utreda om det är möjligt att skapa en
levande miljö där människor kan träffas och
umgås. Detta kan ske genom att skapa
utrymme för aktiviteter och möten i allmänna
utrymmer. En utmaning är att få tillräckligt
många människor att delta i aktiviteter och
möten i allmänna utrymmer.

Nya områden ska utvecklas med utgångspunkt
i att skapa en levande miljö där människor kan
träffas och umgås. Detta kan ske genom
att skapa utrymme för aktiviteter och möten
i allmänna utrymmer. En utmaning är att
få tillräckligt många människor att delta i
aktiviteter och möten i allmänna utrymmer.

Gator och cykelvägar byggas ut på flera platser i
kommunen vilket gör att det blir enklare att
få en blandad befolkning. Kommunen ska
utreda om det är möjligt att skapa en levande
miljö där människor kan träffas och umgås.
Detta kan ske genom att skapa utrymme för
aktiviteter och möten i allmänna utrymmer.
En utmaning är att få tillräckligt många
människor att delta i aktiviteter och möten
i allmänna utrymmer.

white

white

Tyresö kommun - HÅLLBAR UTVECKLING 2019-2026
Sida 3

Tyresö kommun - HÅLLBAR UTVECKLING 2019-2026
Sida 3

OM HÅLLBARHETBEDÖMNING

Bakgrund

Miljöbedömningar för planer

En kommun ska enligt 6 kap.11 § miljöbalken genomföra en miljöbedömning av planer. Om planer antas innebära en betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Översiktspåren för fysisk utveckling är en plan som omfattas av det kravet. Syftar med en miljökonsekvensbeskrivning är att beskriva konsekvenser för miljön av att en hållbar utveckling främjas (6 kap.11 § miljöbalken).

Fysisk utveckling har utvidgat miljöbedömningen till en miljökonsekvensbeskrivning vilket innebär att översiktspåren även bedöms utifrån de sociala och ekonomiska förhållningarna för en hållbar utveckling som kommunen, regionen och globalt. Hållbarhetsbedömningen uppfyller även och tydliggörs på miljökonsekvensbeskrivningen.

Hållbarhet kontra miljö

Den mest gängse definitionen av en hållbar utveckling (eller mer exakt sagt, hållbarhet) är:

"En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov"

– Brundtland, N:o. generalsekreterare FN-miljö

Globala mål som ramverk

En miljökonsekvensbeskrivning bedömer integriteten av vidare syn på konsekvenser av en traditionell MKB. För att beskriva ramen för hållbar utveckling har de av FN antagna, 17 globala målen för hållbar utveckling använts.

Enligt FN:s utvecklingsprogram (UNEP) är hållbar utveckling utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Detta innebär att utvecklingen ska vara ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar.

Nollalternativ

En miljökonsekvensbeskrivning ska jämföras med nollalternativet, vilket innebär att inga åtgärder vidtas för att förändra den naturliga miljön. Detta innebär att inga åtgärder vidtas för att förändra den naturliga miljön.

Osäkerheter

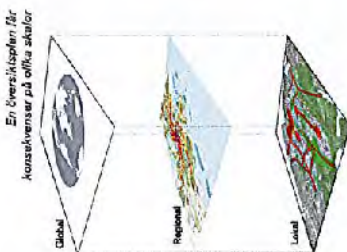
Den naturliga miljön är osäker, vilket innebär att det finns osäkerheter i den naturliga miljön. Detta innebär att det finns osäkerheter i den naturliga miljön.

Ena gränserna för Sverige idag. Den utveckling som sker globalt med alla inbyggare till har en mer omfattande och tydligare konsekvens. De hot som existerar idag står för på grund av den utvecklingen av att de står för överskrida idemässigt.

Skalmässig

Trots att en översiktspåren håller sig inom kommunens gränser så kan effekterna av fysiska åtgärder utsträcka sig utanför kommunens gränser. Detta innebär att det finns en risk för att de fysiska åtgärderna på alla skalar men naturligt är att de fysiska åtgärderna inom kommunens gränser.

En översiktspåren på konsekvenser på alla skalar är att många blir omgärade till och från miljöförändringar vilket är ett problem i sig. Vidare kan också fysiska åtgärder påverka miljön på många sätt. Detta innebär att det finns en risk för att de fysiska åtgärderna på alla skalar men naturligt är att de fysiska åtgärderna inom kommunens gränser.

NOLLALTERNATIV

Sannolik utveckling om planen inte genomförs

Utan en gemensam satsning får hur hela kommunen ska utvecklas riskera den byggda miljön bli gles och utsträckt vilket får en rad konsekvenser och effekter som genomgår de flesta av samhällets funktioner.

Den byggda miljön

Satsningar på kollektivtrafik riskerar att locka då den lilla privatbilen, som är en grundläggande förtärlighet, inte ersätts. För människor flyttar in till kommunen och stannar på befintliga villor dels för närheten och kultur men även där utsläppen av växthusgasar verkar få effekter för människor och miljö både bra och dåligt.

En förskning som tillåter byggare fler möjligheter kan heller inte anses vara en jämstätt kommun som gör alla boende samma möjligheter, detta då en betydande andel människor i en generativt storstadsområde saknar tillgång till bil.

Jämförbart med och till viss del naturligtvis byggas villor förädlare möjligheter för människor att få tillgång till utvalda kultur- och naturutbud. Utan samordning och byggföretag skapas nya fysiska utbud av bostäder och naturutbud. Detta förändrar effekter av utveckling och nödvärn att bidra till ökad trygghet. Att inte nyta den befintliga infrastrukturen

förändrar mer naturresurser än nödvändigt och de positiva effekterna av förtärlighet koncentreras till centrala delar av kommunen som Bullnäs och Träskölen.

Utan tydlig vision riskerar satsningar från näringslivet och etableringar av viktiga servicefunktioner utösa utsläpp till planens attraktivitet och därmed inflyttningen till kommunen negativt.

Ekosystemen och klimatet

En gles och på många ställen utsträckt bebyggelse med ett avstånd mellan hus som naturligt kan ta sig och därmed öka utsläppen av växthusgasar. Detta kan också öka behovet av energi för att upprätthålla olika funktioner som värme och kylning. Detta kan också öka behovet av energi för att upprätthålla olika funktioner som värme och kylning. Detta kan också öka behovet av energi för att upprätthålla olika funktioner som värme och kylning.

Människan i Tyresö

Tyresö står utan vatten om en sammanhållen stad, nationellt sett utvecklingen av nya bostäder. Detta nödvärn att gynna naturresurserna människor mellan närheten resurserna människor inte ges samma möjlighet att bosätta sig i kommunen. Detta riskerar att ytterligare öka behovet av energi för att upprätthålla olika funktioner som värme och kylning. Detta kan också öka behovet av energi för att upprätthålla olika funktioner som värme och kylning.

Genomförd fysisk planering med en sammanhållen strategi för att förstå att alla människor samma möjligheter att tillgodose sina sociala behov, särskilt människor som generellt har mer begränsade planeringsmöjligheter.

Enheten på utveckling av service och aktivitetsanläggningar bedöms vara negativ ur en hållbarhets synpunkt då barn får möjlighet att röra på sig. Omvärt kan detta också vara negativt för miljön då det innebär att barnen får en negativ bild av naturen och att de inte får en god bild av naturen och att de inte får en god bild av naturen.

En gles byggd miljö som inte lockar till sig nödvändiga investeringar och etableringar bedöms kunna påverka kommunens ekonomi negativt. En gles byggd miljö kan dock också vara positiv för de som bor i kommunen att få tillgång till olika rekreationer som barnvagn och barnvagn.

white

white

GLOBALA MÅLEN

Den 25 september 2015 resolution FN:s 173 meddelande om att anta de globala målen. De globala målen är en ny agenda för global hållbar utveckling och är en efterföljare till de millenniemålen som varit aktuella från 80 till 2015. Syftet med de globala målen är att minska globala skillnader och skapa en bättre värld för alla människor. De globala målen är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

1. Ingen fattigdom
Att alla människor har tillgång till grundläggande behov som mat, bostad, energi, utbildning och hälsovård.

2. Ingen hunger
Att alla människor har tillgång till mat och näring och att de inte utsätts för hunger.

3. Hälso och välbefinnande
Att alla människor har tillgång till god hälso- och välbefinnande och att de inte utsätts för sjukdomar.

4. God utbildning för alla
Att alla människor har tillgång till god utbildning och att de inte utsätts för fattigdom.

5. Mångfaldighet
Att alla människor har tillgång till god utbildning och att de inte utsätts för fattigdom.

6. Rent vatten och sanitet
Att alla människor har tillgång till rent vatten och sanitet och att de inte utsätts för sjukdomar.

7. Hållbar energi för alla
Att alla människor har tillgång till hållbar energi och att de inte utsätts för klimatförändringar.

8. Hållbar industri, innovationer och ekonomisk tillväxt
Att alla människor har tillgång till hållbar industri, innovationer och ekonomisk tillväxt och att de inte utsätts för fattigdom.

9. Hållbar infrastruktur
Att alla människor har tillgång till hållbar infrastruktur och att de inte utsätts för klimatförändringar.

10. Minskad ojämlikhet
Att alla människor har tillgång till god utbildning och att de inte utsätts för fattigdom.

11. Hållbara städer och samhällen
Att alla människor har tillgång till hållbara städer och samhällen och att de inte utsätts för klimatförändringar.

12. Hållbar konsumtion och produktion
Att alla människor har tillgång till hållbar konsumtion och produktion och att de inte utsätts för klimatförändringar.

13. Bredbands klimatförändringar
Att alla människor har tillgång till bredbands klimatförändringar och att de inte utsätts för klimatförändringar.

14. Hav och marina resurser
Att alla människor har tillgång till hav och marina resurser och att de inte utsätts för klimatförändringar.

15. Frukter och skogar
Att alla människor har tillgång till frukter och skogar och att de inte utsätts för klimatförändringar.

16. Frukter och skogar
Att alla människor har tillgång till frukter och skogar och att de inte utsätts för klimatförändringar.

17. Genomförande och global partnerskap
Att alla människor har tillgång till genomförande och global partnerskap och att de inte utsätts för klimatförändringar.

Nationella miljömålen

(Målsystemet)

De nationella miljömålen är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Globala målen

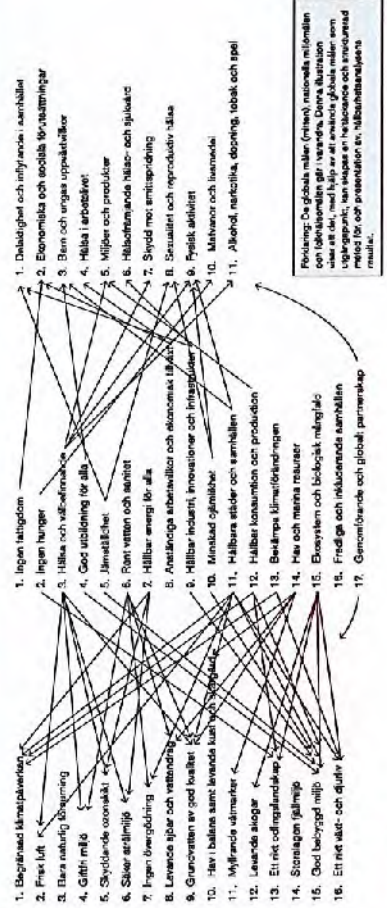
(FN-UNDP)

De globala målen är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Folkhälsomålen

(Folkhälsovetenskap)

De folkhälsomålen är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och är en del av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

METOD

Hållbarhetsbedömning

Metod

Hållbarhetsbedömningen har genomförts stegvis och skett iterativt och parallellt med andra kapitalarbetsdelar. Analytiska analys och bedömningar har gjorts utifrån genom workshops, diskussioner och gemensamma bedömningar tillsammans med en kommunal expertgrupp där både tjänstemän och medborgare deltagit. För att säkerställa att alla förutsättningar för hållbarhetsbedömningen är samstämmiga har flera AB. Hållbarhetsbedömningen har efter genomförandet utvärderats och bedömts utifrån de globala målen. Detta har utförts av White arkitektur AB. Hållbarhetsbedömningen har även uppdaterats utifrån de senaste internationella rekommendationerna för ändringar som gjorts i övervakningsplanen.

Indelning av globala mål

De globala målen har delats in i kategorier för att underlätta för läsaren och underlätta för bedömningarna. Dessa är:

- **Människan i Tyresö**
Denna kategorin handlar om de sociala aspekterna såsom etnicitet, jämlikhet och jämlikhet, hälsa och välbefinnande samt möjligheter till samvaro och möten med andra.
- **Ekosystemen och klimatet**
Näringslivet, biologisk mångfald och ekosystemtjänster ingår i denna kategori. Med klimatet avses både klimatförändringar och klimatet som ett hinder för att uppnå klimatmålen.
- **Den byggda miljön**
Det handlar om den fysiska strukturen, infrastrukturen, lokalisering av service och transportnätverk men också om utrymme till mötesplatser och skolor.

white

Arbetsgång

Genomförandet av hållbarhetsbedömningen har varit i flera steg:

1. Översiktligt förslag på markanvändning samt ifrågasatta beslutningar har analyserats
2. De konsekvenser som beslutet kan ha har identifierats och beskrivits
3. Analys av vilka konsekvenser som beslutet till eller bortsett för uttrycker av de bestämda globala målen.
4. Den fysiska planen som konsekvenserna uttrycker utvärderas
5. En sammanfattning av de tre viktigaste hållbarhetsåtgärderna för kommunen

3 Uppfyllelse av påverkan på globala mål

white

1 Förslag markanvändning

4 Var påverkan sker visas på karta i ÖP

2 Beskrivning av konsekvenser

Människan i Tyresö
Ekosystemen och klimatet
Den byggda miljön

5 Viktiga hållbarhetsfrågor

KONSEKVENSBEDÖMNING

Människan i Tyresö, forts

Rent vatten och sanitet, Mål 6

Tyresö är beroende av ett regelbundet anslutet kring dricksvatten och VA-förbrukning. En dricksvattenförlust med vattenavgiftsbörda för kommunen skulle ställa vattenförsörjningen inför framtida förändringar och göra kommunen mer utsatt för vattenförsörjningsproblem. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

En ökad utfrysning till området som saknar kommunalt utryggat VA kan innebära en risk för vattenförsörjningen med ökande brunnar och anslutningsförlust som resultat. Kommunen ska ta fram en strategi för VA-utryggat i Östra Tyresö vilket är politiskt. Detta innebär dock inte Dyrshuset, Varnas eller Östra Tyresö utan endast Östra Tyresö och Östra Tyresö.

Sammanfattning Mål 6

Beakta vattenförsörjningen och väna om dricksvattenförlust. Förening av bostäder och vattenförsörjning för kommunen skulle ställa inför framtida förändringar och göra kommunen mer utsatt för vattenförsörjningsproblem. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Notalternativet:

En gles bebyggelse i Östra Tyresö som kan ta hand om önskat hushålls vatten som kan ta hand om och rena dagvatten.

Vid Östra Tyresö kan mark, vatten och byggnader, har bostäder och vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö.

Ansändiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 8

Arbetsvillkor i Östra Tyresö och kommunen ska ges genom att vattenförsörjning, service och bostäder planeras i vattenförsörjningsstrategin. Det kan också innebära att vattenförsörjning och vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö.

En stor variation av bostadstyper ska ges och vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Sammanfattning Mål 8

Det planeras för vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Att förstå med vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

KONSEKVENSBEDÖMNING

Människan i Tyresö, forts

Det är viktigt att inte glömma bort att planera för ökat behov av mark för bostäder, skolor, bibliotek och kultur, bostäder och vattenförsörjning, service och bostäder planeras i vattenförsörjningsstrategin. Det kan också innebära att vattenförsörjning och vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö.

Korta avstånd och möjligheter att läsa och bo i kommunen bidrar till att Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Tillgänglighet till service, samhällsfunktioner och kultur i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Den kollektiva utbyggnaden på kommunal nivå gör det möjligt att bilda städer som kommuner.

De ständiga förändringarna för planering och utbyggnad av kommunen innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Notalternativet:

Marknadsföring av utbyggnaden av nya bostäder vilket också gynnar ekonomiskt och socialt utveckling.

En utbyggnad av bostäder i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Utan vision och strategi om en sammanhållen stad innebär att påverka underlaget på service och bostäder negativt.

Det finns en risk att endast företagsutveckling blir aktuell i Östra Tyresö och vattenförsörjning i Östra Tyresö. Detta innebär att det är viktigt att säkerställa att vattenförsörjningen är trygg och pålitlig.

Ekosystemen och klimatet

Hållbar energi för alla. Mål 7

bebyggelsen planeras och vilken typ av kommersiell verksamhet skall tillåtas.

målet om en minskning av koldioxidutsläppen med minst 40 % innan 2020.

Sammanfattning Mål 7

keeping an eye on my expenses. My
 phone bill is \$100 a month. I'm

ettersativas vid planering och budgetering av kompensationer till och från företag.

och loss. Alla kommentatorer kan nog-
möjligheter för samordning av text förklarar

Ekosystemen och klimatet, forts

Bekäm
Mål 13

och ekonomiska konsekvenser. Gränbyrå kan även jämföra temperaturförändringar, samt ge skugga och skydd från värmestrålning. Motståndskraftiga system (sociala, ekonomiska och ekologiska system) skapas genom att låta systemet självregulera sig. Viktiga spridningsområden för denna forskning är stora mängdunionsarbete och därför ställas och grönas mängdunionsarbete för prioriteras i efterföljande planering.

medast även tas till vaks när för övervakning vid nya
bebyggelseområden i Trollbäck och Tyresö Strand.

Sammanfattning Mål 13

dimatoympunkt

opbyggelse i Trillickon.

☀️ **Will Oxford überhaupt ein 1. Semester, vikal ar
negativ ur klimatsynpunkt.**

mer naturresurser och påfrestar ekosystem och klimat negativt.

överensstämmandet yta vilket är positivt när
slutet förändras.

KONSEKVENSBEDÖMNING

Ekosystemen och klimatet, forts

Minst en dag i veckan förtäras ofta i delar av kommunen vilket kan leda till negativa konsekvenser för källföroreningar. Det finns förutslagningar för lokalt överskott av fosfor och kväve. Det finns även möjligheter att skapa mångfunktionella ytor där det fortfarande förtäras finns många grönytor kvar, både inom och utanför utbildningsanordningarna.

På Brevskolan (där marken till stor del består av leror och berg med olika färbettningar för infiltration) och i och kring Tysse centrum och Bollnäs, med tätare bebyggelse, bör dagvattenhänvisningen i så stort utsträck som möjligt kunna byggas kompletteras med attraktiva tekniska åtgärder. Detta för att undvika negativ påverkan på statuten i Tysse och värdet av statuten samt för att införa så många miljövärdepådrag som möjligt.

[illegible]

Det planeras ingon större exploatering nära kommunens sjöar och vattendrag, vilket bedöms som positivt ur ett naturvärds- och rekreationssynpunkt. En visio utbyggad av småbåtshavor planeras men endast i Vassvass och inte längre i Kalenstjärden.

Sammanfattning Mål 14

För att inte förvirra att nå uppsett på Miljökvälighetsnormer i Tyresö vattenreningsslag blir stor vikt lägges på planering och beredande av gånghör särskilt inom områden med tätare bebyggelse. Här kan även tekniska åtgärder behövas vidta för effektiv rening av slammet.

En ökad utflyttning till områden som saknar kommunalt VA innebär en ökad risk för läckage av näringsämnen till omgivande sjöar och vattendrag.

Mollaterra et al.

Glasa bebyggelsestrukturer innebär fortsatt
möjlighet till bevarande av gammal och
infiltrationsmöjligheter för degeneration,
vilket ger en renande effekt med minskad
transport av landbaserade föroreningar och
näringsämnen till vattendrag, sjöar och
kustområden.

En ökad utflyttning till attraktiva havsstränder i områden som saknar kommunalt VA innebär en risk för ökat näringsläckage.

פז'אקט

KONSEKVENSBEDÖMNING

Ekosystemen och klimatet, forts

För att grönareidens regionala värden ska bevaras och stärkas är det viktigt med gott samarbete mellan kommunerna. Tyngsås ambition är att utveckla och stärka samarbeten med Stocholms- och Nacra och föreläsa emellan. Det är mycket viktigt att stärka samarbetet pågår. Det är mycket viktigt att stärka

[illegible][illegible]

Strandlinjen är i dag i vissa delar svårillgänglig på grund av topografin och befintlig bebyggelse. Strandskyddet av vissa delar upplästs, till exempel i Trollbäcken. För att infria strandskyddsintentioner är det viktigt att bevara det eller återvinna det.

Ett visst inskränkande av exploaterad naturmark sker genom avyttring av större tomtar och exploatering i anslutning till naturområden och utmed större vägar, vilket är nödvändigt ur ett klimatperspektiv.

Man vill påstå att strålningarna är tillräckligt stora för att orsaka skador på DNA. Men det är inte så enkelt. Strålningarna är tillräckligt stora för att orsaka skador på DNA, men det är inte så enkelt. Strålningarna är tillräckligt stora för att orsaka skador på DNA, men det är inte så enkelt.

 Sammanfattning Mål 15

Den biologiska mångfalden gynnas inom alltliknande och betydande naturreservat som utgör viktiga grönna kilar och andra naturreservat.

Explorering utanför dessa områden kan leda till upptäckning av spridningsstråk mellan naturområden.

TYRESÓ KÖZMŰLTETÉSEK, BÉNYŐSÉNYI 7. ME. 2
S. d. 21

KONSEKVENSBEDÖMNING

Den byggda miljön

3 **Hälsa och välbefinnande, Mål 3**
Till bebyggelsen utvärderas utmaningar till ökad användning av gång- och cykelvägar.

Utnyttjandet av busstörndelar samt av gång- och cykelvägar inom kommunen främjar möjligheten till fysisk aktivitet och tillgängligheten till fritidsanläggningar där, vilket skapar god hälsa.

Den utbyggda kollektivtrafiken, samt alla gång- och cykelvägar och trygga cykelstigar vid busshållplatser kan öka människors fysiska aktivitet. Busstrafiken kan öka människors fysiska aktivitet. Ökad trafik i kommunens centrum som följd av ökad inflyttning till Tyresö kan dock leda till mer luftföroreningar och öka ljudnivån vilket kan påverka hälsan negativt.

Det kommer även i framtiden finnas gott om gröna områden, utstigar och rekreativa, kulturmiljöer såsom skolor och parker som kan bidra till ökad fysisk aktivitet och goda hälsopåslag, vilket är positivt för hälsan, välbefinnande och lojaliteten hos Tyresöborna.

Sammanfattning Mål 3
Den byggda miljön kommer främja den fysiska aktiviteten och hälsan genom gång- och cykelvägar framför bilen då GÖ-rådet utvecklas med trygga och goda kommunikationer.
Det kommer även i framtiden finnas gott om gröna rekreationsområden och omvärldsmässiga kulturmiljöer vilket är bra för människors hälsa och välbefinnande.
Förstärkt utnyttjande och ökad bullernivåer länge med utstigar och förändrade kommunikationsnät, främjar till Tyresöborna att leva hälsosamt.
Nollalternativet:
Utnyttjandet av utbyggd kollektivtrafik och GÖ-rådet kan främja till för att för att öka aktivitet i Tyresö med en utvecklad bebyggelse.
Det finns att den utbyggda cykelvägen inte skapar tillräckligt utrymme för effektiv samhällsplanering, vilket minskar att endast hälsan i stadens byggda områden.

KONSEKVENSBEDÖMNING

Den byggda miljön, forts

8 **Användbara arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 8**
Att skapa mångfunktionsella kommunikationscentrum med god kollektivtrafik i hela Tyresö skapar möjlighet för olika typer av verksamheter att etablera sig i kommunen. När fler arbetsplatser skapas i stora delar av kommunen kan arbetsmarknaden öka och mångfalden på arbetsmarknaden öka vilket kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt och att locka till Tyresö. Utnyttjandet av skapade nya arbetsplatser kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt för kommunen, närarna och näringslivet i Tyresö.

Säkra förutsättningar för pendling innebär också att det finns möjligheter för olika typer av verksamheter för att växa och utvecklas i kommunen. Detta kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt och att locka till Tyresö. Utnyttjandet av skapade nya arbetsplatser kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt för kommunen, närarna och näringslivet i Tyresö.

Säkra förutsättningar för pendling innebär också att det finns möjligheter för olika typer av verksamheter för att växa och utvecklas i kommunen. Detta kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt och att locka till Tyresö. Utnyttjandet av skapade nya arbetsplatser kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt för kommunen, närarna och näringslivet i Tyresö.

Förstärkt utnyttjande av skapade nya arbetsplatser kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt för kommunen, närarna och näringslivet i Tyresö.

Sammanfattning Mål 8
Till följd av utvecklingen för verksamheter som etablerar sig i kommunen. Förstärkt utnyttjande av skapade nya arbetsplatser kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt för kommunen, närarna och näringslivet i Tyresö. Utnyttjandet av skapade nya arbetsplatser kan bidra till ökad ekonomisk tillväxt för kommunen, närarna och näringslivet i Tyresö.

Nollalternativet:
Nollalternativet innebär att inte ta till nya arbetsplatser för företagsetableringar p.g.a. utbyggnad och andra utveckling för företagsetableringar.

Kollektivtrafiken kan också påverka negativt av trafikutvecklingen vilket kan orsaka minskad attraktivitet och inflyttning och därigenom föra utvecklingar.

KONSEKVENSBEDÖMNING

Den byggda miljön, forts

Bekämpa klimatförändringen

Mål 13

Den framtida planens bedömer det finns goda möjligheter att både skapa och ansluta grön och mångfunktionell yta, vilket är positivt ur ett klimatperspektiv. I och med att byggnaderna i planens centrum är det dock inte möjligt att skapa stora gröna ytor och vegetation.

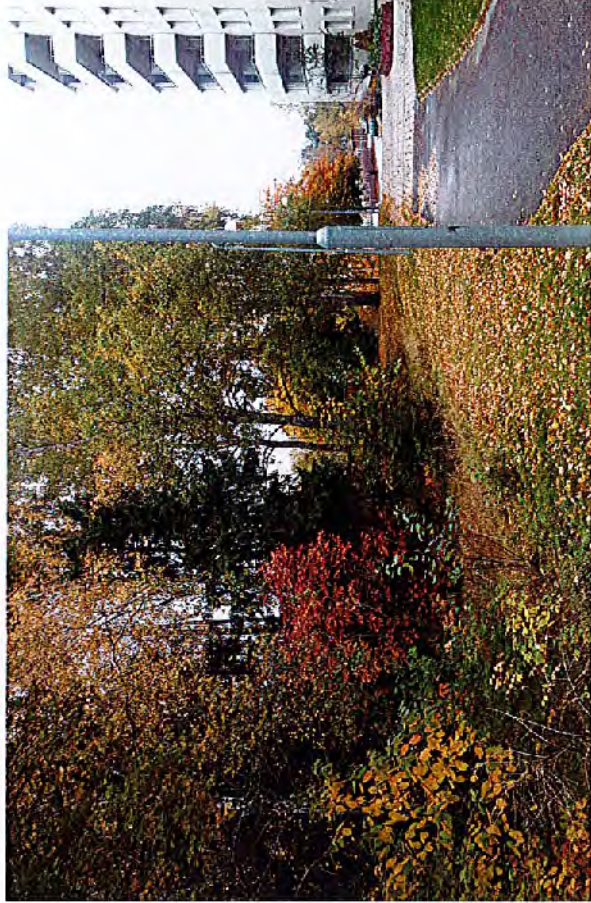
En blandning av bebyggelse, grönska, vatten och vattenkänsliga ytor i planens centrum, vilket är positivt ur ett klimatperspektiv. Kommunen, samt nya aktörer på byggnads- och vattenmarknaderna, ska se till att skapa goda möjligheter att skapa gröna ytor. Detta förväntas leda till flera insatser med till exempel kommunen och därmed även medlemsdelarna av klimatförändringen.

För bostäder i exempelvis Ytter Bränsel bedöms bostäderna för närvarande inte som kommunens vattenmarknad.

Vid exploatering i planens centrum finns möjligheter att skapa nya bebyggelse och grönska. På Bränselmarknaden är det möjligt att skapa grönska i och med att byggnaderna i planens centrum är det dock inte möjligt att skapa stora gröna ytor och vegetation. Detta förväntas leda till flera insatser med till exempel kommunen och därmed även medlemsdelarna av klimatförändringen.

Härnyn måste ta till sig sina risker för övervakning vid nya byggprojekt i planens centrum. Kommunen, samt nya aktörer på byggnads- och vattenmarknaderna, ska se till att skapa goda möjligheter att skapa gröna ytor. Detta förväntas leda till flera insatser med till exempel kommunen och därmed även medlemsdelarna av klimatförändringen.

Sammanfattning mål 13	
Flere bilresor genom nya säsningar på gång- och cykelvägar.	13
Bolaget och Tyresö förväntas att skapa gröna ytor i planens centrum. Dock är det inte möjligt att skapa stora gröna ytor och vegetation.	13
Härnyn till övervakning behöver tas i tillräckligt.	13
Nollalternativ:	
Klimatförändringen påverkar till exempel bostäderna i planens centrum. Kommunen, samt nya aktörer på byggnads- och vattenmarknaderna, ska se till att skapa goda möjligheter att skapa gröna ytor. Detta förväntas leda till flera insatser med till exempel kommunen och därmed även medlemsdelarna av klimatförändringen.	13
Utspridd bebyggelse innebär minskade möjligheter för samordning av bostäder, grönska och vatten.	13

white

white

SAMLAD BEDÖMNING

Hållbarhetsbedömning av ÖP

Positiv social utveckling, med hållbara miljöer, arbeten och kulturella upplevelser, är målet med en övergripande kommunal planering. Den ekonomiska påfrestningen i kommunen utgör medlet för att lyckas med det.

Men för att vi ska kunna växa i vår näringslivska livskraftigt gynnsamma miljöförhållanden och ekologiska förutsättningar, där påverkan på naturresurser och ekosystemförstärkt måste beaktas.

Prognoserna från 2019 visar att Sverige endast i år 2 av 16 nationer är miljöfria till 2050. Överlevnadssamhället och alla andra samhälleliga system måste förändras för att kunna överleva med en miljöförstärkt och ekologisk förutsättning.

Den byggda miljön

Gaverditt vill ha Tyresö en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder.

skärfjärdstaden, även tillgängligheten för arbetskraften och man planerar för ett stort behov av service och handel där boställing och nybyggnation ska ske.

I framtiden kommer Tyresö att utvecklas till en kommunalcentrum. Det gäller ett utbud av service, vård, omsorg och handel som tillgodoser nya och gamla behov. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder.

Ekosystemen och klimatet

Tyresö har ambitioner om förändring och förstärkning av befintliga växt och trädskolor som är positivt utvecklingsdrivande och naturuppgiftsdrivande. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder.

Detta behöver förstås utvecklas till en förändring i den byggda miljön, där en kombination av service och handel ska ske. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder.

Människan i Tyresö

Samarbete på ett och ett halvt decennium över de senaste åren har varit en utmaning. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder. Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder.

Sammanfattning

Överlag visar kommunen på höga ambitioner och en stor medvetenhet om de utmaningar som står inför en framtida förändring och utveckling. Den sammanfattning som framkommer är att Tyresö vill ha en vision om fler kommunalcentrum med olika utvecklingsfaser och olika typer av bostäder.

UPPFÖLJNING OCH FORTSATT ARBETE

Översiktsplanens strategiska inriktning innebär i sig vissa osäkerheter för bedömningsarna och det fortsatta planarbetet och förverkligandet av översiktsplanen styr utfallet.

[illegible]

Översiktsplaneringen ger kommunen goda förutsättningar för att gå i en hållbar riktning. För att säkerställa att utvecklingen går åt rätt håll har rekommendationer för varje kommunalt tagit fram. Dessa är beskrivna i översiktsplanens kapitel för markanvändning. Dessa bör följas upp med jämna mellanrum. Andra åtgärder som planeras för uppföljning

och övervakning av övervakningsplaner och dessa konsekvenser är beskrivna i Översiktsplanen. Kommunerna bör kontinuerligt följa tillståndet i miljön och hälsoområdet och regelbundet utvärdera om och i vilken grad översiktsplanens riktlinjer för hälsoarbetet är genomfört i stadens planering och beslutsfattande.

Efterom övervakningen gäller hela kommunen för samordning ska med den möjlighet som förkämman inom kommunen, uppföljning kan ske i samband med att kommunen ser ställning till planens aktualitet. Uppföljning av avseende planens påverkan på människor och miljö kan indirekt följas upp genom bland annat kommunens detaljplaner, andra planer, tillstånd och lov samt miljökvalitetsbestämmelser kopplade till dessa.

VIKTIGA
HÅLLBARHETSFRÅGOR

Trollbäcken

Sörhus efter att ge mer information till föreläsare och gäster på Gustavsvägen om även andra hälsigheten för bilfärd.

Bellmora

Med omvandling av centum till
hundra på alla stadsdelar, så vill det
att vår levande befolkningar och
blivande uppläsningsformer.

Tyresö strand

Ta hänsyn till klimatförändringar och nya verksamheter på de digitala delarna av hushållsenergi.

Inne Brevik, Solberga och Raksta

Verformung wird verursacht durch ungleichmäßige Verteilung von Kanten- und Strukturmodulen als kleine Vakuolen, die durch plasmolysierte Zellen verursacht werden.

Yttre Brevik och Bergholm

Det er vigtigt at hævde sin egen VA-strategi for Cuba Tyros, for at sikre sig god håndtering af koncentrationen og mindst eventuelle tvivlsituationer.

Dyviksudd, Vissvass och Öarna

Nama con de kulturförklarade och strategiska värdena inom området. Både av relevans och aktualitet avse.

Wichtig: alle mündlichen vom Klendische
System in die Formale umzuwandeln
aufzuschreiben und mit dem Text belegen
wenn es ist, wenn es ist, wenn es ist.

Konkretiseringen kommer sprida mer attraktivt så fler undviker att ta till sig informationen, och då är det

Se 188 ist: u_{188} enthält Zusammenhang
zu dem Skalar u_{188} in dem
rechten Koordinatensystem. 188 ist 10. Bit.

Örarna användes karameller och
bragat ut med frömjölk. Vid
konservering tänkte på att bärna's gädda
starkt.

Manjor och kulturskolorna skapar rekommenderingar och miljöer. Det är viktigt att de söner tillgängliga för alla åren och med funktioner och

Alla skräddarsydda och rytmiska inom
konsterna är en förutsättning för
en hälso utveckling och välbefinnande.
Bakom är till.

Das ist wichtig, weil je früher ein
gemeinsam definierter und planerter
Anlauf- und Reaktionsprozess be-

Drumme geben manchmal selbst
stets keinen für alle Fälle
biologische Maßstab.

Beviset att barn- och ungdomspsykiatrien i Sverige är en del av det nationella psykiatrisystemet, och inte enbart ett nationellt reservat och trynstad för psykiatriklienter, ingår i den nationella psykiatrisystemplaneringen.

Utbryggningen av J4 och sålde
valde strömförbrukningen för
hålla samman fakti som uttrycker
inom naturens olika delar.

Byggs ut i en helt ny klass i Södra
universiteten i närheten för att
då bli bilservice.

Kommunen für aktuelle Informationen
einbringen und auch bei Bedarf
für die eigene Gemeinde
eine eigene Kommission
einrichten.

Datum 2017-05-02
Tid 18:30–19:30
Plats Sammanträdesrum Bollmora, kommunhuset

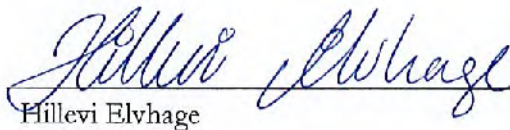
Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

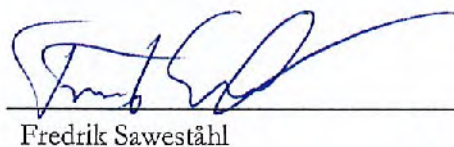
Justerings plats och tid Kommunkansliet 2017-05-08

Paragrafer 80 - 101

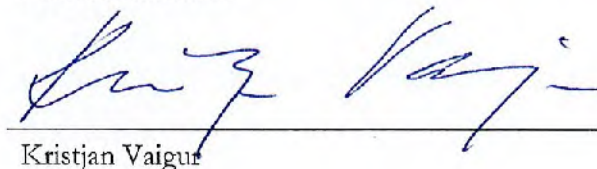
Sekreterare

Hillevi Elvhage

Ordförande

Fredrik Saweståhl

Justerande

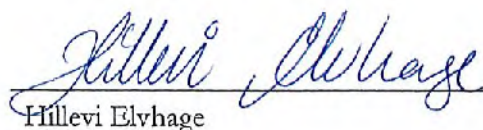

Kristjan Vaigur

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum 2017-05-02
Datum då anslaget sätts upp 2017-05-09
Datum då anslaget tas ned 2017-05-31
Förvaringsplats för protokollet Kommunkansliets arkiv plan 6

Underskrift

Hillevi Elvhage

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

Fredrik Saweståhl (M), ordförande
 Mats Lindblom (L), 1:e vice ordförande, §§ 80-88 och 91-101
 Anita Mattsson (S), 2:e vice ordförande
 Anki Svensson (M)
 Andreas Jonsson (M)
 Dick Bengtson (M)
 Mats Larsson (L), tjänstgörande ersättare för Mats Lindblom (L) § 89-90
 Ulrica Riis-Pedersen (C)
 Leif Kennerberg (KD)
 Kristjan Vaigur (S)
 Carl Johan Karlson (S)
 Anders Linder (S), tjänstgörande ersättare för Jannice Rockstroh (S)
 Marie Åkesdotter (MP)
 Anders Wickberg (SD)

Ersättare

Lotta Stjernfeldt (M)
 Peter Odelvall (M)
 Annika Henningsson (M)
 Helen Dwyer (C)
 Anna Lund (KD)
 Inger Gemicioglu (V)
 Marie Axelsson Ahl (SD)

Övriga

Bo Renman, kommundirektör, kommunstyrelseförvaltningen
 Sara Kopparberg, stadsbyggnadschef, stadsbyggnadsförvaltningen
 Maj Ingels Fagerlund, säkerhetschef, kommunstyrelseförvaltningen
 Jimmy Andersson, förhandlingschef, kommunstyrelseförvaltningen
 Engin Ceylan, kommunjurist, kommunstyrelseförvaltningen
 Mikael Onegård, politisk sekreterare, M
 Marita Bertilsson, politisk sekreterare, S
 Leonid Yurkovskiy, politisk sekreterare, SD

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
----------------------	--	--	--------------------

Hillevi Elvhage, kommunsekreterare, kommunstyrelseförvaltningen

Frånvarande

Anna Steele (L)

Jannice Rockstroh (S)

Lennart Jönsson (S)

Karin Ljung (S)

Peter Bylund (MP)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------